

מגילות מדבר יהודה

החיבורים העבריים

כרך שלישי

בין מקרא למשנה • סדרת ספרים

ספריית דוד וימימה יסלזון

סמל הסדרה: נר שמן מטיפוס בית־נטיף מהמאות השלישית–הרביעית לסה״נ
על הדיסקוס: מנורה, שופר ומחתה
מאוסף ד״ר דוד וימימה יסלזון

מגילות מדבר יהודה החיבורים העבריים

כרך שלישי

אלישע קימרון

הוצאת יד יצחק בן-צבי • ירושלים

לנכדיי ילדי שעשועיי

בתמיכתם הנדיבה של ד"ר דוד וימימה יסלזון

ובסיוע מועצת הפיס לתרבות ולאמנות

כל הזכויות שמורות © ירושלים תשע"ה (2014)

מסת"ב 978-965-217-377-5

תוכן העניינים

מבוא	ט
סימני ההתקנה	יח
1Q19 (דור המבול)	1
1Q25 (תפילה)	3
1Q29a (שתי הרוחות)	5
1Q11+1Q30 (שירים)	6
1Q31 (יחד)	8
1Q36 (תפילה)	9
1Q37	10
1Q38	11
1Q39	11
2Q21	11
2Q23 (פולמוס)	12
2Q25	13
2Q27	13
2Q28	13
3Q6 (שיר)	14
3Q7 (צוואה)	14
3Q9	14
4Q158 (תורה מעובדת)	15
4Q159 (פשר)	23
4Q160 (דברי שמואל)	26
4Q173a	28
4Q176 (תנחומים)	29
4Q176b	32
4Q183 (פשר)	33
4Q186 (הורוסקופ)	34
4Q215a (קיצים)	36
4Q228 (קיצים)	38
4Q230 (שתי רוחות)	39
4Q238	39

40	4Q247 (קיצים)
41	4Q248 (מעין דניאל)
42	4Q249 (מדרש ספר מושה)
42	4Q253a (פשר)
43	4Q262B (גן עדן)
44	4Q265 (חוק ומדרש)
49	4Q266a (נטע רבעי)
50	4Q275 (ברית)
52	4Q276 (פרה אדומה)
53	4Q277 (פרה אדומה)
54	4Q278 (טהרות)
55	4Q279 (תקנות)
56	4Q280 (מלכירשע)
57	4Q284a (מכשירי טומאה)
58	4Q291 (ברכות)
59	4Q292 (ברכות)
59	4Q293 (ברכות)
60	4Q299a (חוק)
61	4Q302 (חוכמה)
65	4Q305+4Q303 (חוכמה)
65	4Q304
66	4Q306 (עתידות)
68	4Q317 (לוח ירחי)
76	4Q320 (לוח משמרות)
82	4Q321 (לוח משמרות)
85	4Q321a (לוח משמרות)
86	4Q322a (לוח)
87	4Q323 (משמרות)
87	4Q324 (משמרות)
88	4Q324a (משמרות)
89	4Q324d (לוח שבתות ומועדים)
90	4Q325 (לוח שבתות ומועדים)
91	4Q328 (משמרות)

91	4Q330 (משמרות)
92	4Q331 (רשימת מעשי השליטים)
93	4Q332 (רשימת מעשי השליטים)
94	4Q333 (רשימת מעשי השליטים)
95	4Q334 (לוח שירות ותשבחות)
96	4Q340 (רשימת נתינים)
97	4Q364 (תורה מעובדת)
113	4Q365 (מגילת המקדש)
128	4Q366 (תורה מעובדת)
131	4Q367 (תורה מעובדת)
133	4Q368 (תורה מורחבת)
136	4Q370 Mas 1m + (חוכמת גבורות האל)
138	4Q374 (תפילה)
140	4Q374a
141	4Q377 (משה)
144	4Q382 (מלכים)
151	4Q383 (דברי ירמיהו)
151	4Q383a
152	4Q384
153	4Q387a (השגחה)
154	4Q392-3 (תפילה)
158	4Q409 (ברכה)
159	4Q410 (חוכמה)
160	4Q411 (חוכמה)
161	4Q412 (חוכמה)
162	4Q413 (חוכמה)
163	4Q419 + 4Q185 קטע 4 א (חוכמה)
165	4Q421b
166	4Q422 (גבורות האל)
169	4Q425 (חוכמה)
170	4Q426 (חוכמה)
173	4Q433 (הודית מנהיג)
174	4Q433a (שיר)

176	4Q437a
177	4Q440 (ברכה)
179	4Q440a
179	4Q440b
179	4Q442 (יוסף)
180	4Q443 (תפילה)
182	4Q444 (רוחי רשעה)
183	4Q445
184	4Q446 (תהילה)
185	4Q448 (שירים על יונתן המלך)
187	4Q449 (תפילה)
188	4Q450 (קינה)
188	4Q451 (תפילה)
189	4Q452 (תפילה)
189	4Q453
190	4Q454 (תפילה)
190	4Q455
191	4Q457 (מלחמה)
193	4Q458 (מלחמת המשיח)
194	4Q459
195	4Q460 (דברי לוי)
198	4Q461 (תשובה)
199	4Q463 (קץ הרשעה)
200	4Q464 (פשר)
204	4Q465 (איגרת)
204	4Q466 (תורה מעובדת)
205	4Q468a (חוכמה)
206	4Q468b (הכוהן הגדול)
206	4Q468c
207	4Q468e
207	4Q468g (מלחמה)
208	4Q468i (תפילה)
208	4Q468dd (קיצים)

209	4Q470 (צדקיה)
210	4Q471 (מלחמה)
212	4Q471a (פולמוס)
213	4Q471c (תפילה)
214	4Q472
215	4Q473 (שתי דרכים)
216	4Q474
217	4Q475 (סוף הרשעה)
218	4Q476
219	4Q477 (רשימת מוכחים)
221	4Q480 (ירמיהו)
221	4Q481a (אלישע)
222	4Q481b (ירמיהו)
223	4Q481c (תפילה)
224	4Q481e
224	4Q485 (תשובה)
225	4Q487 (חוכמה)
228	4Q500 (ברכה)
229	4Q501 (תפילה לנקמה)
230	4Q508a (תפילה)
231	4Q514 (נידוי טמאים)
232	4Q521 (ימות המשיח)
236	4Q526
236	4Q527
236	4Q528
237	4Q577 (מבול)
238	5Q13 (ברית)
239	5Q14 (קללות)
240	6Q9 (שמואל)
242	6Q11
242	6Q12 (קיצים)
243	6Q13
243	6Q16 (שכר ועונש)

244	6Q18 (מלחמה)
246	8Q5 (השבעה)
247	11Q15 (תפילה)
247	11Q16 (תפילה)
248	xQAqeda
248	4QX
249	מפתח קטעים לשלושת הכרכים

מבוא

הכרך הזה הוא השלישי בסדרת שלושת הכרכים של מהדורתי לחיבורים העבריים מקומראן (ראו פרטים בכרך א, עמ' יז-כ ובכרך ב, עמ' ט). כלולים בו קטעי מגילות ששרד בהם טקסט מועט וחיבורים שלא שרד מהם יותר מעותק אחד. כמו כן הובאו כאן חיבורים שעיקרם מובאות מן המקרא (מקצתן בהוספות ובשינויים) ולוחות שנה ממגוון סוגים. החיבורים מובאים בסדר המקובל של כתבי היד (מספר המערה ומספר כתב היד שבאותה המערה). ליד ציון כתב היד הובא בסוגריים ציון הסוגה או כיוצא בזה. לכל חיבור הוקדם מבוא קצר ובו פרטים על זמן כתב היד, על ענייני תוכן וצורה ועל הפירסומים הקודמים. את המבואות ללוחות השנה חיברו חנן אריאל ואלכסיי יודיצקי.

הטקסטים שבכרך הזה מבוססים על הפרסום הראשון ועל הצעות התיקון שהוצעו בספרות המחקר, ונוספו בו הרבה מאוד קריאות משופרות והצעות לשילוב קטעים. אף הופרדו קטעים שאינם שייכים לאותו החיבור או קטעים שצורפו בטעות זה לזה. בכמה מקומות שונה סדר הקטעים.

מדור ההערות שבתחתית כל עמוד כולל מקבילות והפניות לספרות המחקר והוא מתמקד בעיקר בבעיות קריאה ושיחזור ובפירוש מילולי של הטקסט. במקומות שסטיית מקריאת המהדיר הראשון צינת את קריאתו. הובאו בו גם הצעות קריאה ושיחזורים מספרות המחקר שאף על פי שהן מתאימות לשרידי הכתב ולעניין לא הובאו בגוף הטקסט מכיוון שהעדפתי אפשרויות קריאות ושיחזורים אחרים.

כעת אפשר לומר דבר על מספר החיבורים הלא מקראיים שנתגלו במערות קומראן. בכרך הזה הובאו קטעים של יותר ממאה ושישים חיבורים. בכרך ב הובאו כשבעים חיבורים ובכרך א הובאו שבעה חיבורים. המספרים עשויים להשתנות במקצת שכן יש מקום עדיין לצרף חיבורים זה לזה או להפריד קטעים ששויכו בטעות לחיבור אחר. שינוי גדול נדרש במגילה 4Q365 שמהדירה הפרידו אותה לשני חיבורים. חיבור אחד שעיקרו מובאות מן התורה וחיבור אחד הדומה למגילת המקדש. לדעתי כל המגילה היא עותק של מגילת המקדש (ראו להלן, עמ' 97). עוד יצוין שקטע 1 של 4Q471 (להלן עמ' 206) הוא שריד מעותק נוסף של מגילת המלחמה. אולם אין הוא ורסייה של הטקסט בטור ב של המגילה אלא חזרה על אותו עניין המשתלבת כנראה אחרי טור כ של המגילה.

השיפורים והשיחזורים הרבים שבכרך הזה גרמו לכך שהטקסטים שכאן שונים מן הטקסטים שבמהדורת התגליות. דבר זה אפשר לומר גם על הכרכים הראשון והשני אלא שכאן השינויים והשיחזורים מפליגים יותר. אני חוזר ומדגיש שאין השיחזורים שבמהדורה מכוונים לשקף את הטקסט המקורי אלא להציע אפשרות שיחזור המתאימה לעניין ולגודל החסר.

כאן אומר דבר בעניין השתלשלות ההדרת המגילות שצריך היה להיאמר כבר במבוא לכרך השני. כידוע המגילות שפורסמו בסדרת התגליות זוהו ופוענחו בידי קבוצה קטנה של מומחים שעשו עבודת הכנה מעולה. אבל בגלל הקשיים בחיבורים רבים קצרה ידם מלהשלים את מלאכתם ולהעמיד מהדורות ברמה מניחה את הדעת. החוקרים שנבחרו להשלים את המלאכה לא תמיד הכירו בקשיים הרבים ובטיב התעתיקים שנמסרו לידם. מקצתם התעלמו מן העובדה שבמקרים לא מעטים התעתיקים שהכינו הראשונים הם מלאכה לא מוגמרת, ושלפעמים אין הם אלא ניסיון ראשוני לצירוף קטעים או לפיענוח ולא מהדורה מוכנה לפירסום. הם בחרו להביא את התעתיקים כמות שהם או בשינויים קטנים, כאילו הטקסט שנמסר להם הוא ממש טקסט מוכן לפירסום. הדבר הזה גרם נזק למחקר המגילות משום שרבים מחוקרי המגילות התייחסו אל הטקסט שבמהדורת התגליות כעל טקסט מוסמך ולא הקפידו על כללי זהירות וביקורתיות. ברור לי שגם למהדורה שלי יש להתייחס בזהירות וביקורתיות.

חובה נעימה היא לי להזכיר ולהודות למי שסייעוני בעבודתי: מנחם קיסטר שהיה מיוזמי המחקר ליווה אותי לאורך כל הדרך ולא חסך מזמנו היקר וסייע בעצה ובדעת. אלכסיי יודיצקי וחנן אריאל ממפעל המילון ההיסטורי באקדמיה ללשון העברית סייעו בפיענוח הטקסטים. פעמים רבות נועצתי בהם ובזכותם ניצלתי מטעויות רבות. תודתי לאקדמיה ללשון העברית על שיתוף הפעולה הפורה ולבנימין אליצור ראש מדור הספרות העתיקה במילון ההיסטורי שאף סייע במלאכת ההגהה. תודה לשלמי אפרתי שהכין את המפתחות. אני חוזר ומודה לדוד וימימה יסלזון על כיסוי העלות של הכנת הכרך, להנהלת יד יצחק בן צבי ובמיוחד לבנימין זאב וכסלר על עזרתם ויחסם החם ולדניאל סיון שהכין את המהדורה לדפוס.

סימני ההתקנה

א	שרידי כתב שניתנים לזיהוי; הקריאה ודאית למדיי על פי המראה או ההקשר
א	שרידים לא מזוהים; הקריאה מסופקת מבחינת המראה או ההקשר
א	השלמת המהדיר
א	כתב עברי עתיק או כתב סתרים
אא	(באותיות קטנות) מובאה מן המקרא
א	סימן מעל אחת מצמד אותיות הדומות זו לזו במקצת כתבי היד: ו/י, ב/כ, ד/ר, כ/ך, מ/ם. הסימן
	בא כאשר האות החלופית אפשרית מבחינת המראה או ההקשר
[ ]	חֶסֶר בכתב היד או מקום חלק
[ ]	חֶסֶר במקום של צירוף לא ישיר של קטעים
[ ]	עור מקולף או שחוק או כתב דהוי לחלוטין
( )	מחיקה בכתב היד
{ }	מחיקה של המהדיר
< >	הוספה של המהדיר
+	טקסט חסר
*אאא	(כוכבית לפני התיבה) תיבה מתוקנת בכתב היד או (במקרים בודדים) הגרסה שלפני התיקון, או גרסה שהמהדיר מציע (בכל מקרה הגרסה האחרת צוינה באפראט הביקורת)
אא ¹	מיליות המחוברות (ללא רווח ובכוונה) למילה סמוכה כגון את ¹ כול
אא ⁻ א	מילה אחת מופרדת לשתי תיבות כמו יש ⁻ שכר
:	סימן פיסוק בשוליים הימניים של כתב היד
////	ארבע נקודות או קווים לציון שם ההווה

1Q19 (דור המבול)

קטעים זעירים בכתב יד מימי בית הורדוס שעניינם מעשי דור המבול והולדת נוח. בקטע 3 נזכר האור שזרח עם לידתו של נוח שגרם לאביו לחשוב שנוח נולד מזרע המלאכים, כמסופר בספר חנוך קו 2 ובדומה למסופר בטור ב של המגילה החיצונית לבראשית. קטעים 1-2 הם מעין פרפרזה עברית של ספר חנוך שנכתב בארמית. זיוזף מיליק פרסם את הקטעים בסדרת התגליות, כרך א, עמ' 84-86, 152. אריאל פלדמן ההדיר מחדש את הקטעים, שיפר את הקריאה והוסיף דיון מעמיק: אריאל פלדמן, "פרשת המבול המקראית במגילות קומראן (1Q19), 4Q370, 4Q422, 4Q464 ו-4Q577, חיבור לשם קבלת התואר "דוקטור לפילוסופיה", אוניברסיטת חיפה 2007.

קטע 1

1	[	וְהִי הוּא]	[
2	[	רשעי]ם גִּבְרוּ בְּאֶרֶץ וְ	[
3	[	השחית כול בשר א]ת דרכו עַל הארץ]	[
4	[	ויזעקו ותבוא זעק]תם לִפְנֵי אֵל וְ	[
5	[	ים א]	[
6	[	י ל א]	[

קטע 2

1	[	אליכם קדוש]י הַשָּׁמַיִם נִפְשׁוֹת הַאֲנָשִׁים מִתַּחֲנוּנוֹת	[
2	[	לְאָמַר הַגִּישׁוּ אֶת מִשְׁפָּטֵנוּ לִפְנֵי עֲלִיזָן	[
3	[	ולא תחתך]	[
4	[	מיכאל ושריאל רפ]אל וגבריאל [אל אדון העולמים	[
5	[	אדון] אדונים וגב[ור גבורים	[
6	[	עלמי]	[

קטע 1: 2 גִּבְרוּ בְּאֶרֶץ השוו בראשית ו 4-5 וירמיהו ט 2 || 3 הושלם על פי בראשית ו 12 וספר היובלים ה 3 ||
 4 ההשלמה על פי ספר חנוך ט 3 כהצעת מיליק; אך אפשר להשלים [השחיתו דרכם ועצ]תם על פי ספר היובלים ה 10 ||
 5 [ים] פלדמן קורא [אם; הכתב דהוי ואין להכריע ||
 קטע 2: 1-6 השוו ספר חנוך ט 3-5 || 4 [שריאל] על פי הנוסח של ספר חנוך בקטע מקומראן שפרסמו אסתר וחנן אשל בכתב העת DSD 12 (2005), עמ' 150 ||

חיבורים עבריים מקומראן

קטע 3

- 1 [ ] אִי־אִי־אִי [ ]
- 2 [ ] אִי־אִי־אִי השתנִי [ ]
- 3 [ ] אִי־אִי־אִי בִּרְאָה־אִי־אִי־אִי [ ]
- 4 [ ] אִי־אִי־אִי אִי־אִי־אִי אִי־אִי־אִי אִי־אִי־אִי [ ]
- 5 [ ] אִי־אִי־אִי אִי־אִי־אִי אִי־אִי־אִי אִי־אִי־אִי [ ]
- 6 [ ] אִי־אִי־אִי אִי־אִי־אִי אִי־אִי־אִי [ ]
- 7 [ ] אִי־אִי־אִי אִי־אִי־אִי אִי־אִי־אִי [ ]

קטע 8

- 1 [ ] אִי־אִי־אִי [ ]
- 2 [ ] אִי־אִי־אִי אִי־אִי־אִי [ ]
- 3 [ ] אִי־אִי־אִי [ ]

קטע 13*

- 1 [ ] אִי־אִי־אִי אִי־אִי־אִי אִי־אִי־אִי [ ]
- 2 [ ] אִי־אִי־אִי אִי־אִי־אִי אִי־אִי־אִי [ ]
- 3 [ ] אִי־אִי־אִי אִי־אִי־אִי אִי־אִי־אִי [ ]

קטע 3: 2 השתנִי [ ] עיינו בהערותו של פלדמן; מיליק קורא השתנִי [ ] || 3 אִי־אִי־אִי מן המלאכים שבאו אל בנות האדם; עיינו בפירושו של פלדמן; נכבדים אולי לשון הוד הדר ויופי, השוו ישעיהו לה 2 ופירושו של פלדמן, ואולי כינוי למלאכים, ראו מגילת ההודיות יח 10 הנה אתה שר אלים ומלך נכבדים || 4-5 השוו ספר חנוך קו 2 || 5 כְּחֻדוֹדֵי הַשֶּׁמֶשׁ כקרני השמש, ראו א' קימרון, "תחתיו חדודי חרש", לשוננו לו (תשל"ג), עמ' 96-98, וקיסטר, מילון, עמ' 147-149 || 6 אִי־אִי־אִי לִבְעֵת השלמה חדשה, השוו ספר חנוך קו 4 || קטע 8: 1 [ ] אִי־אִי־אִי מיליק קורא [ ] אִי־אִי־אִי || קטע 13: * בשו' 2-3 מיליק מצרף את קטע 14 אף על פי שהצירוף אינו ודאי (ראו הערתו לשורה 3); הרווח שבין השורות בקטע הזה קטן מזה שבקטע 13 || 1 [ ] אִי־אִי־אִי כְּבוֹד רוב האותיות שלמות אך הקריאה של מיליק כי כְּבוֹד זֶה בעייתית; לקריאות אחרות, ראו פלדמן, עמ' 35-37, ועדיין לא נמצאה הקריאה הנכונה || 2 [ ] אִי־אִי־אִי אִי־אִי־אִי ||

1Q25 (תפילה)

חמישה עשר קטעים זעירים או צרים מחיבור לא ידוע, אולי תפילה. שרדו צורני נוכח המכוונים כנראה לאל וצורות גוף שלישי. מהצורה חקקתי שבקטע 1 הסיק המהדיר הראשון שהמחבר כתב בגוף ראשון, אך אפשר לקרוא חקקתו. נראה שהתפילה מדברת ביהודה ובציון שאויביה מציקים לה ועיקרה בקשה לישועה. כמה מן הביטויים ששרדו מופיעים במזמור קז. כאן הובאו ארבעה קטעים. בקטעים הזעירים האחרים יש תיבות שאפשר להסתייע בהן לקביעת אופי החיבור, כגון ציון, בהמות, אולם יש להיזהר בשימוש בתעתיק של המהדיר הראשון. זיוזף מיליק ההדיר את החיבור בסדרת התגליות, כך א, עמ' 100-101.

קטע 1

1	°]	[
2	הַמְּ]	[
3	וירא יֵֹ]	[
4	חקקתֹּ לַהֲמ הַמְּ]	[
5	לַהֲמָה וּשְׁיִמְּ]	[
6	ובשומרון יִשְׁיִם]	[שׁוֹפֵךְ]
7	בוז על נדיבים]	[
8	תַּמְלֹךְ בְּצִיּוֹן]	[
9	יִרְוּמוּ °]	[

קטע 2

1	יע] [	[
2	שמכה יִ]	[
3	תַּפְלָה]	[
4	ליהוֹ]דָה	[

קטע 1: 3 וירא משורש רא"ה או משורש יר"א || 4 לַהֲמָ = לַהֲמָ, השוו לַהֲמָה שוי 5 || 6 [שׁוֹפֵךְ] על פי תהלים קז 40 שופך בוז על נדיבים || 8 תַּמְלֹךְ בְּצִיּוֹן] כקריאת אריאל ויודייצקי בתצלום 40.536 || 9 יִרְוּמוּ מיליק קורא תְּרִימוּ || קטע 2: 4 ליהוֹ]דָה] השוו [יְהוּדָה קטע 3 שוי 2, לא הותקן ||

חיבורים עבריים מקומראן

קטע 4

1	]	[ן°]	[
2	]	[ממצוקותיהם]תצילם	[
3	]	[לנצח ואל יעוזו ב]	[
4	]	[וכי יום]	[
5	]	[אשר לו א°]	[
6	]	[מ]נאצו וליה[ודה	[
7	]	[הגבהים י]שחו והשפלה]תגבה	[

קטע 5

1	]	[כפלא]	[
2	]	[הארצו]ת	[
3	]	[לשמוע ב]	[
4	]	[לעבדים]	[
5	]	[וה ביהו]ת	[
6	]	[ומלוכה]	[

קטע 4: 3 [לנצח] מיליק קורא [יפ]תה; יעוזו על פי תצלום 40.536; מיליק קורא יעוני || 7 השוו ישעיהו ב 17 ויחזקאל כא 31; השפלה צורן הנקבה מוסב אולי אל יהודה או ציון, בניגוד לגויים שהפעלים בגוף נסתרים מכוונים אליהם ||
קטע 5: 2 [הארצו]ת] מיליק קורא הארץ || 3 לשמוע מיליק קורא לשמע || 6 ומלוכה ציווי מוארך, או המלוכה כמיליק ||

1Q29a (שתי הרוחות)

כמה קטעים זעירים שצורפו בטעות לחיבור שאלה באל. הם שונים מן הקטעים האחרים של 1Q29 בצורתם ובתוכנם. הטקסט דומה מאוד לסרך היחד ד 6-11, כך א, עמ' 216. זיוזף מיליק ההדיר את הקטעים בסדרת התגליות, כך א, עמ' 130-132. טיכלאר עמד על תוכן הכתוב בקטעים האלה ותיקן את קריאתו של מיליק, ראו E. J. C. Tigchelaar, "'These are the Names of the Spirits of...': A Preliminary Edition of '4QCatalogue of Spirits' (4Q230) And New Manuscript Evidence for the 'Two Spirits Treatise' (4Q257 and 1Q29a)", *RQ* 21 (2004), pp. 543-545

קטע 13

- 1 [ ] °[ ]
 2 [ ] [אֶכּוּל בְּרוּכּוֹת עַד]
 3 [ ] [רָשַׁע וּשְׁקָר גֹּזֵה [וּדְמָם לִבָּב מַעֲשֵׂי]
 4 [תַּעֲ] בֵּה מַחֲשַׁבֶּת נְדָה ו־
 5 [עֹד] מֵת יְרוּעִי [לִ]

קטע 14*

- 1 [ ] [וְרוּחַ אֹלֶת]
 2 [ ] [עֲבֵרָה °]
 3 [ ] [לִ] °[ ]

קטע 16

- 1 [ ] [לְפִי] [נַחֲלַת אִישׁ]
 2 [ ] [וַיִּתֵּן אֵיבָת] [עוֹלָם] בֵּין מַפְלְגוֹתָם

קטע 13: 2 בְּרוּכּוֹת כטיכלאר; מיליק קורא בינות; השוה סרך היחד ד 7, כך א, עמ' 216 || 3 וּשְׁקָר כטיכלאר; מיליק קורא ושה; ההשלמה על פי סרך היחד ד 9 || 3 רָשַׁע וּשְׁקָר גֹּזֵה [וּדְמָם לִבָּב] אריאל ויודיצקי מציעים לקרוא גֹּזֵה [לב] = גובה לב במקום גֹּזֵה, ואומנם בתצלומים נראה קו בסיס אך ראש האות מתאים לווייז; הכרענו על פי המקבילה ועל פי כללי הכתיב || 4 נְדָה כטיכלאר; מיליק קורא זִידָה || 5 [עֹד] מֵת יְרוּעִי קריאה חדשה ||
 קטע 14: * הביטויים מתאימים לאלה שבקטע 13 || 1 וְרוּחַ אֹלֶת כטיכלאר; מיליק קורא וְרוּחַ זִידָת; השוה ורוב אולת (תכונה של רוח העולה) סרך היחד ד 10, כך א, עמ' 216 || 2 עֲבֵרָה = עֲבָרָה; טיכלאר קורא עבר ומציע בהיסוס להשלים עֲבֵרָתָאֵל על פי סרך היחד ד 12 באפ עֲבֵרָתָאֵל נקמה; מיליק קורא עֲבֵרָתָאֵל ||
 קטע 16: השוה סרך היחד ד 16-17 לפי נחלת איש בין רוב למועט ... ויתן איבת עולם בין מפלגותם ||

1Q11 + 1Q30 (שירים)

קטעים זעירים בכתב שחוק במקצת. הם נראים בתצלומים ביחד עם קטעי מגילת תהלים 1Q11 ומיליק וברתלמי שטיפלו בקטעי 1Q30 ובקטעי 1Q11 מציינים שהם שייכים לכתב יד אחד. ברתלמי אף הוסיף שכתובת שם ההוויה בכתב עתיק שלא כנהוג בכתבי יד מקראיים מלמדת אולי שאין להפריד את הקטעים אלו מאלו. מסתבר שבאמת כל הקטעים שייכים לחיבור ליטורגי אחד שכלל מזמורים מקראיים וחיצוניים. על דמיון בין 1Q30 קטע 1 וקטע 5 לטקסטים הלא מקראיים שבעותק ^a11QPs עיינו בהערות שלהלן. זיוף מיליק ההדיר את קטעי 1Q30 בסדרת התגליות כרך א, עמ' 132-133, ומוריס באייה ההדיר את 1Q11 בסדרת התגליות כרך א, עמ' 71.

1Q30 קטע *1

1	[ ]	[ ]
2	[ ]	[ב] רֹחַ הַקּוֹדֶשׁ
3	[ ]	[יותר עַל] שְׁלִישִׁית אֶת כּוֹל
4	[ ]	[פ] פְּרִים חֹמְשִׁים עַל שְׂרָה
5	[ ]	[יותר עַל אַרְבַּעַת אֲ] לָפִים
6	[ ]	[ופְּשָׁרֵיהֶם לִפִּי]

שוליים תחתונים

1Q30 קטע 3

1	[ ]	[רָתָה]
2	[ ]	[מִרְנָנִים לִפְנֵי]
3	[ ]	[ ]
4	[ ]	[ ]

1Q30 קטע 5

1	[ ]	[כְּבִשׁוֹל עַל] לָפִים
2	[ ]	[ ] רִישׁוֹנִי

קטע 1: * מורכב משלושה קטעים ועיקרו רשימה של מספרי קובצי שירה ושירים בדומה לרשימת חיבורי דוד שבסוף שירי מגילות תהלים ^a11QPs, כרך ב, עמ' 355; עם חלקי קטע 1 נמצאו קטעי עור חלקים המלמדים לדעת מיליק שקטע 1 הוא מן הטור הראשון של המגילה || 2 [ב] רֹחַ הַקּוֹדֶשׁ השוו בנבואה שירי מגילות תהלים, ^a11QPs כז 11, אם הקריאה נכונה הרי זו עדות חשובה לתולדות המונח הזה ולתולדות אסופת כתבי הקודש, השוו 1Q39 קטע 1 שוי' 6, להלן עמ' 11; מיליק קורא [מ]שִׁיחַ הקדוש שלא כשורידים || 3 שְׁלִישִׁית אולי 'שלושת אלפים', השוו 4Q159 קטע 1 ב שוי' 8, להלן, עמ' 24; כך י' ליוור, חקרי מקרא ומגילות מדבר יהודה, ירושלים תשל"ב, עמ' 125 הערה 51 || 4 חֹמְשִׁים 'מחומשים', בני חמישה חלקים, תואר במשקל quttul, ראו קימרון, קטל || 5 יוֹתֵר עַל = 'יותר מן'; מיליק קורא יוֹתֵר עַל אֲ] לָפִים על פי שירי מגילות תהלים, ^a11QPs כז 10, כרך ב, עמ' 355 ||

קטע 3: 4 [ ] וְשִׁים אולי יש לשחזר [ת]פִּשִׁים על פי בראשית ד 21 אבי כל תפש כנור ועוגב ||
קטע 5: 1 עַל] לָפִים העיין נראית בתצלום 40.476 והשוו ספר בן סירא ^a11QPs כא 12, כרך ב, עמ' 222 ||

1Q30 קטע 4 (= תהלים נ 16)

- 1 [מה] [לכה ולספור חו] [ק]
- 2 [ותשא] [בריתי עלי פ] [כה]

1Q11 קטע 1 (= תהלים קכו 6)

שוליים עליונים

- 1 [נושאי אלומ] [ותי]

1Q11 קטעים 5-2 (= תהלים קכו 5-1)

- 1 [יבנה] בית שוא עמלו [בוניו בו אם יהוה לא ישמור עיר]
- 2 שוא שקד [שומר] שוא לכס [משכמי קום מאחרי שבת אוכלי]
- 3 לחם העצ [בים כן] [יתן ל] ידידו שנה הנה נחלת יהוה
- 4 [בנים ש] כר פרי [הבטן כחצים ביד גבור כן בני ה] נעורים
- 5 [אשרי ה] גבר אשר [מלא את אשפתו מהם לא יבו] שו כי

1Q11 קטע 6 (= תהלים קכח 3)

- 1 [ ] [ ]
- 2 כגפן הפ [וריה בירכתי ביתכה בניכה]
- 3 כשתי [לי זיתים]

קטע 1: נושאי אולי זה כתיב מיוחד של נושא ולא צורת רבים, השוו שירי אישים מקראיים, 4Q380 קטע 1 ב שוי 5, כך ב, עמ' 331 ||

1Q31 (יחד)

שני קטעים זעירים ושחוקים. זיוזף מיליק ההדיר את הקטעים (יחד עם קטעי 1Q30) בסדרת התגליות, כרך א, עמ' 133-134.

קטע 1

שוליים עליונים

1	כֹּל אֲנָשִׁי הַיָּחִיד יִשְׁבֵּי [פֶּשַׁע]	[על]
2	פִּיהֶם יִשְׁקוּ כֹּל יוֹשְׁבֵי	[
3	וְלֹא יִזְכְּרוּ	[

קטע 2

שוליים עליונים

1	לֹא יִזְכְּרוּ	[
2	וּבְחִירֵי ר	[
3	בְּמַחֲנֵה	[
4	מִלְחָמָה	[

קטע 1: 1 שְׁבִי [פֶּשַׁע] קריאה חדשה, אפשר להשלים גם ישראל; מיליק מצרף קטע זעיר שלא צולם וקורא הַמִּתְנַדְבִּי [ם] || 2-1 [על] פִּיהֶם יִשְׁקוּ כֹּל הכינוי המוסב שבמילה הראשונה נסוב על הכהנים, השוו ברית דמשק פרק ד שו' 4-5, כרך א, עמ' 48 ובמקום עשרה אל ימש איש כהן מבונן בספר ההג' על פיהו יִשְׁקוּ כֹּלם, לפי בראשית מא 40 אתה תהיה על ביתי ועל פיך יִשְׁקוּ כֹּל עמי; הביטוי מציין הנהגה ושלטון והצורה יִשְׁקוּ שנוהגים לפרשה כצורת עתיד קל משורש נש"ק היא אולי צורת עתיד נפעל משורש שק"ק לשון הליכה ומנהג || 2 יוֹשְׁבֵי קריאה חדשה || קטע 3: 2 וּבְחִירֵי ר מיליק קורא וּבְחִירֵי [ ] || 3 בְּמַחֲנֵה מיליק קורא במחנים || 4 מִלְחָמָה [מה] או מִלְחָמָה [ני]; מיליק קורא למלח[מה] ||

1Q36 (תפילה)

עשרים וחמישה קטעים זעירים ושחוקים של חיבור ליטורגי ובו דברים על האל בגוף נוכח ושימוש בגוף מדברים (קטעים 7, 25). בשל בעיות בקריאה ובצירופי קטעים הובאו כאן רק הקטעים הגדולים יותר והקריאים יותר. זיוף מיליק ההדיר את הקטעים בסדרת התגליות כך א, עמ' 138-141.

קטע 1

- 1 [ ] [ ]¹⁰⁰⁰נות [ ]
 2 [ ] [ ]^{עתי מלחמתכה} עם תעודות שלום [ ]
 3 [ ] [ ]^{בפבו} ד' עולם עם קדושיכה ובגב[ ]
 4 [ ] [ ]^מ לך הכבוד המודיע אלה [ ]

קטע 7

- 1 [ ] [ ]¹⁰ [ ]^{רצה בכול עוש} [ ]^{תורתכה}
 2 [ ] [ ]^{ולכול אנשי ברית} [ ]
 3 [ ] [ ]^{אם} [ ]^{נקרבה ואם נרח} [ ]^{קכה}

קטע 14

- 1 [ ] [ ]¹⁰⁰⁰ה מ [ ]
 2 [ ] [ ]^{באים בתכמי בוש} [ ]
 3 [ ] [ ]^{כה ב וכן ב} [ ]
 4 [ ] [ ]^{עו והופי} [ ]
 5 [ ] [ ]¹⁰ [ ]

קטע 15

- 1 [ ] [ ]^{לגתה אמת ויצדקי} [ ]
 2 [ ] [ ]^{ותשלם} [ ]^{לאיש גמולו אמתכ} [ ]
 3 [ ] [ ]^{ל עבודת ר} [ ]
 4 [ ] [ ]^{לכול רוח} [ ]
 5 [ ] [ ]¹⁰ [ ]

קטע 1: ¹⁰⁰⁰נות שרדו חלקי אותיות שקשה לפענחן, ואולי יש לקרוא אותות || 2 [ ]^{עתי מלחמתכה} [ ] בקטע 8 כתוב [עתי מלחמתכה ואולי הוא משתלב כאן; אם כן יש לקרוא שלום] בסוף השורה; עם מיליק קורא [ ] לם || 3 ובגב[ ] מיליק קורא ובגורל; עיינו בתצלום 40.541 || 4 [ ]^{לך הכבוד} מיליק קורא [עלם הכביר || קטע 7: 1 ¹⁰רצה אולי נרצה או תרצה || 3 נקרבה נחפוך קרבתך, השוו איוב לא 37; ואם מן האות האחרונה שרד קו עליון מאוזן ומיליק קורא ואת ומפרש את הפעלים הסמוכים כצורות נפעל. כאן מוצע לראות בהם צורות מדברים || קטע 14: 2 באים כהצעת הקריאה הראשונה שבמהדורה, השוו מגילת ההודיות יט 24, כך א, עמ' 88 ויבואו בלבבי וברית דמשק פרק ג שו' 26, 36, כך א, עמ' 27-28 || קטע 15: 2 גמולו מיליק קורא גמולי; שימו לב לכתם הדיו הסמוך לתיבה התוכפת ||

חיבורים עבריים מקומראן

קטע 16

[	]	1	°°[
[	]	2	אנשי משמרת לרזיכה']'
[	]	3	משפט אף ונפולי בשר לתוכה]ת
[	]	4	משפטיכה]

קטע 18

[	]	1	בם וחרון אפכה °°]

קטע 25 א

[	]	4	אשר
[	]	5	מן

קטע 25 ב

[	]	1	למ'
[	]	2	והת'
[	]	3	וספנו צ' דקכה
[	]	4	צדקה]
[	]	5	בבני איש]

שוליים תחתונים

1Q37

אחד משישה קטעים זעירים. זיוף מיליק ההדיר את מקצתם בסדרת התגליות, כך א, עמ' 141.

קטע 1

[	]	1	תעה בו ישראל' °° מיהו]דה
[	]	2	יהם אשר גמלו לנפשם רעה ו']
[	]	3	בחרוי ישראל למל]חמה

קטע 16: 3 ונפולי בשר השוו מפלי בשרו איוב מא 15, והביטוי שלנו מציין אולי את חולשת האדם; לתוכה]ת קריאה חדשה בתצלום 40.538 ||
קטע 18: אפכה מיליק קורא אפו ||
קטע 2: 1 השוו ישעיהו ג 9 אוי לנפשם כי גמלו להם רעה ||

1Q38

עשרים ושניים קטעים זעירים. זיוף מיליק ההדיר את מקצתם בסדרת התגליות, כך א, עמ' 142.

קטע 1*

- 1 [ ] בלבבם בלבבי מחזקים להל' [ ]
2 [ ] אבן נגף [ ] שם ל' 0000 0000 [ ]

1Q39

עשרה קטעים זעירים ושחוקים. בקטע 1 שהוא הגדול מבין הקטעים הכתב שחוק ואותיות רבות אינן נראות בתצלומים הקיימים. בהיעדר הקשר ניתן לקרוא את השרידים באופנים שונים. בשורה 6 אפשר לקרוא [הנבי]אים ברוח קודש; השווה 1Q30 קטע 1 שו' 2, לעיל עמ' 6. בקטע 10 שו' 2 מיליק קורא [ ] טע רוזנים אך אפשר גם לקרוא [נו]טע רוזנים שהוא כינוי לאל.

2Q21

אחד משני קטעים בכתב מימי בית הורדוס. מוריס באייה ההדירם בסדרת התגליות, כך ג, עמ' 79-81.

קטע 1

- 1 [ ] ג'דב ו' אב'יהוא אלע' זר ואיתמר [ ]
2 [ ] לעשות [ ] לך משפט באמת ולהוכיח באמונה [ ]
3
4 [ ] ויצא מושה אל מחו' לן למחנה ויתפלל לפני יהוה ויתנפ' [ל' לפנ']
5 [ ] ויצאמר יהוה אלהי' ם מה אביט אליך ואיך אשא פני' [אל'ך אל']
6 [ ] תשחת עמך אשר פדית בגור' [ל'ך] עם אחד [ ] 00 [ ] י'ך [ ]
7 [ ] לה' [ ]

1Q38 : * אולי יש בקטע שני טורים || 1 מחזקים מיליק קורא מ'זקים || 2 אבן נגף על פי ישעיהו ח 14 ||
2Q21 : 5-6 על פי דברים ט 26, השווה גם 4Q392+4Q393 קי' 13 שו' 3-4, להלן עמ' 157 || 6 [ ] עם או [בפ]עם, השווה שמואל ב כג 8; בסוף השורה באייה קורא ל[עשו]ת ב[מ]עשיך [הגדולים] ואין קריאתו מתאימה לשרידים או למשהו אחר ||

2Q23 (פולמוס)

שניים משישה קטעים מחיבור פולמוסי בכתב יד מימי בית הורדוס. מוריס באייה ההדירם בסדרת התגליות, כרך ג, עמ' 82-84.

קטע 1

1	[יִשְׁבֹּךְ]
2	[וְהָיוּ עֲלִיכָה וְהָיוּ] [על]
3	[וְכָשֶׁר הָרְכָה אֲכַלְתָּמָה]
4	[וְתַעֲשׂוּ כָל]
5	[תִּבְטְחוּ] בְּחָרֵב וְחֲנִית
6	[תִּדְוָחוּן מֵאֲבֵן פֶּנֶת]
7	[יִקְרָתְכֶם אֶל שְׂאוֹל תַּחַת] יוֹת הַמֶּלֶאָה שְׁעִירִים
8	[מָה] תַּתְּהַלְלוּ בַעֲצָבֵיכֶם
9	[יֵנוּ הֵנָּה מִמְּזֹרֶחַ וּמִצְפּוֹן]
10	[שְׂמוֹעוֹת יִבְהִלּוּ אֹתְכֶם וְכִי] שְׁלוֹן בְּרָכִים וּשְׂבָרוֹן
11	[מִזִּמְתֵּי] וְנִפְלִי [חֲלָלִים רַבִּים] [ ]

שוליים תחתונים

קטע 2

1	[הִ]
2	[לְעֵ] [ים]
3	[וְ שוֹמְמִים]
4	[לֵוִי]

קטע 1: 2 והיו מתאים יותר מן הוי || 3 השוו דניאל ז 6 אכלי בשר שגיא || 5 וחנית התיי משופרת || 6 תדווחון עיינו בתצלום B-365592; באייה קורא תדווחון || 7 [יקרתכם] השוו ישעיהו כח 16 הנני יסד בציון אבן אבן בחן פנת יקרת || 9-10 הושלם על פי דניאל יא 44 ושמעות יבהלהו ממזרח ומצפון || 10 [וכ] שלון קריאה חדשה, השוו בן סירא כה 23 [וכ] שלון ברכים; ושברון קריאה חדשה, הנויין ניכרת בתצלום B-365592, השוו יחזקאל כא 11-12 בשברון מתנים ... אל שמועה, ומגילת ישעיהו סה 14 ומשברון רוח תלילו ||

2Q21

2Q25

אחד משלושה קטעים זעירים בכתב יד מימי בית הורדוס. עניינו כנראה נדרים. מוריס באייה ההדיר את הקטעים בסדרת התגליות, כך ג, עמ' 90.

1	[	מִזָּא פִּיהֶם]	[
2	[	יִי הָאֲסָרִים הָאֱלֹהִי]	[
3	[	כֵּן כְּתוּב בְּסֵפֶר מוֹשֶׁה]	[
- שוליים תחתונים

2Q27

קטע בודד בכתב יד מימי בית הורדוס. מוריס באייה ההדירו בסדרת התגליות, כך ג, עמ' 91.

1	[	יִהְיֶה מִן]	[
2	[	אִם וְלֹא יוֹמְרִי]	[
3	[	נָם וִיקַח אֶת]	[
4	[	וְלֹא יִבְנֶנּוּ מִן]	[
5	[	מִי אֲנַחְנוּ הָ]	[

2Q28

שניים משלושה קטעים בכתב מרושל; מוריס באייה ההדיר את הקטעים בסדרת התגליות, כך ג, עמ' 91-92.

- קטע 2+3*
1	[	בְּרֵ הַבֵּן]	[
2	[	אִי שֶׁ מַעֲמֹ אֵין לוֹ חֶלֶק בְּיִהְיֶה וְהָ אִישׁ]	[
3	[	יִי תוֹלְעִים תוֹלְעִים עַל הָ]	[
4	[	שְׂרִירוֹת {לֹשׁ} לְבוֹ]	[

2Q25 : 1 [מִזָּא באייה קורא ימלא || 2 האלה על פי תצלום 40.553; בתצלום הזה נראות בבירור עוד אותיות ||
 2Q27 : 2 ולו = ולא, וכן בשורה 4 ||
 2Q28 : * צירוף חדש || 2 אין לו חלק או אין לו חוק; באייה קורא דין לרתוק || 4 לבו באייה קורא לבם ||

3Q6 (שיר)

אחד משני קטעים זעירים בכתב יד מימי בית הורדוס. מוריס באייה ההדיר את הקטעים בסדרת התגליות כך ג, עמ' 98.

קטע 1	
1	[הֹאֵשֶׁר יִשְׁמַחוּ] בְּכֶה
2	[וְשִׁירָם יַעֲרֹב עַל] יִכְה
3	[לְ] עוֹלָם וְהַלְלוּכָה

3Q7 (צוואה)

אחד משישה קטעים זעירים בכתב יד מראשית ימי בית הורדוס. בקטע הזה שרדו שתי מילים וכמה אותיות שמתאימות אולי לצוואת יהודה כה 1-2. מוריס באייה ההדיר את הקטעים בסדרת התגליות, כך ג, עמ' 99.

קטע 5	
1	[ש]
2	[הַשְּׁשִׁי יִשְׁ] שִׁכְרָ וְכֶה כּוֹלֵם
3	[וְ] מְלֹאךְ הַפְּנִיָּם] בְּרֶךְ אֹתִי
4	[ ] ° [ ] ° [ ]

3Q9

שניים משלושה קטעים זעירים בכתב יד מימי בית הורדוס. מוריס באייה ההדירם בסדרת התגליות כך ג, עמ' 101-100

קטע 2	
1	[ ] ° [ ]
2	[ ] נוֹשָׂא אֱלֹהֵי]
3	[ ] נְעוּתָם]

קטע 3	
1	[ ] ° [ ]
2	[ ] אֱלֹהֵי] מֵת פֶּשַׁע
3	[ ] אֱלֹהֵי פֶת]
4	[ ] בְּעֵדָתָנוּ]

שוליים תחתונים

3Q6 : 1-3 השוו תהלים קד 33-34 אשירה לה' בחיי ... יערב עלי שיחי אנכי אשמח בה' ||
 3Q9 (קטע 2): 2 נושא השוו מלכים א ח 31 ונשא בו אלה; באייה קורא עושה || 3 נעוּתָם או נְעוּתָם ||

4Q158 (תורה מעובדת)

קטעים בכתב יד מימי בית הורדוס ובהם מובאות מספרי שמות בעיקר מפרשת יתרו ופרשת משפטים. בקטעים 1-2 מובאים פסוקים מבראשית לב (עיינו בהערה לקטע). בקטע 6 מובאים פסוקים משמות כא על פחד העם מהתגלות האל בהר סיני, ובהמשך נאמר שהאל יקים נביא שישמיע לעם את דבריו, כתיאור שבדברים יח 17-22. סטרגל (עמ' 171-172) הראה שהטקסט ששרד מתאים להפליא לנוסח השומרוני של שמות כ 16-18 הכולל את הדברים על הנביא. הקישור בין פחד העם מהתגלות האל לבין הקמת נביא נמצא כבר בטקסט שבדברים יח. יש בו מעין תשובה לשאלה מדוע אין האל מדבר אל העם בעצמו שהרי העם הוא שביקש את התיווך. גם קטע 7-9 מתאים לנוסח שומרון (ראו בהערות).

קיסטר חושד שקטעים 1, 2, 3, 4, 14 הם חיבור בפני עצמו שכן יש בטקסט שלהם הרחבות מרחיקות לכת של התורה ודילוג מבראשית לשמות בקטע 1 ונראה שטוריהם היו צרים מן הטורים של הפרפרזות כסדר התורה (ראו קטעים 5, 6, 7-9, 11+10+12); עם זה גם במגילות אחרות יש דילוגים והרחבות מעין אלה. מן הדילוג הזה ניתן ללמוד שהמגילה שלנו אינה עותק של מגילה 4Q364 שאין בה דילוג דומה, ראו להלן, עמ' 101.

ג'ון אלגרו ההדיר את החיבור בסדרת התגליות כרך ה, עמ' 1-6. סטרגל, תגליות ה, עמ' 168-175 העיר הערות חשובות, וכן M. Segal, "Biblical Exegesis in 4Q158: Technic and Genre", *Textus* 19 (1998), pp. 45-6. מולי זאן פירסמה מחדש את החיבור הזה. היא מציעה קריאה משופרת של הטקסטים עם השלמות של החסרים ודיונים מפורטים בקריאה בנוסח ובתוכן: Molly M. Zahn, *The Forms and Methods of Early Jewish Reworkings of the Pentateuch in Light of 4Q158*, Ph.D. Dissertation, Indiana 2009; פורסם לאחרונה בסדרה *STDJ* כרך 95, לידן 2011.

קטעים 2+1*

- 1] אר[ץ למען]
- 2] ונתתני לכה [שרית ופ[ליטה
- 3] [ויתר יעקוב לבדו שמה ויאבק] איש עמו
- 4] [כף ירך יעקוב] בהאבקו עמו ויאחזהו ויאמר אל[ן ין שלחני כי עלה השחר ויאמר לוא אשלכנה
- 5] [אלי ויאמר לו מה שמכה [ויאמר] לו [יעקוב ויאמר ישראל תקרא כי שריתה עם אלוהים]
- 6] [ועם] אנשים ותוכל וישל יעקוב ויאמר הגד לי מן[ה שמכה ויאמר לו למה זה תשאל לשמי]
- 7] [ויברך אותו שם ויאמר לו יפרכה יהוה וירב[כה]
- 8] [דעת ובינה ויצילכה מכול חמס וי]
- 9] [עד היום הזה ועד דורות עולם]
- 10] [וילך לדרכו בברכו אותו שם וי]קרא שם המקום פנואל
- 11] [לוא השמש כאשר עבר את פנא]ל והוא צולע על ירכו
- 12] [ביום ההוא ויאמר אל תוא]כל את גיד הנשה על כן לוא יואכלו בני ישראל את גיד הנשה אשר]
- 13] [על שתי כפות הירך עד היום הזה ועד דורות עולם]
- 14] [אל אהרון לאמור לך לקראת מ]ושה המדבר וילך ויפגשוהו בחר האלוהים וישק לו ויגד לו מושה את]
- 15] [דברי יהוה אשר שלחו ואת כול] האמות אשר צוהו
- 16] [יהוה לו לאמור בהוציאכה את] העם ממצרים תעבודו את האלוהים על ההר הזה
- 17] [ללכת מצרים והנה המה שלושי]ם וארבע מאות
- 18] [יהוה אלוהים]
- 19] [ינש]לן [ל] [ל] [ל]

* הטקסט כולל פסוקים מבראשית לב 26-33 ואחריהם פסוק משמות (ד 27). הפסוקים מבראשית קשורים לסכנה שהסתכן יעקוב בחזרתו לארץ והפסוק בשמות קשור לחזרתו של משה למצרים והסכנה בדרך. בשני המקרים מסופר על התנכלות בלילה, על פגיעה גופנית ועל מפגש בין אחים. אפשר שהמובאות צורפו זו לזו בגלל הדמיון שבתוכן ואפשר שגרמה גם שיטת הדילוג על פרשיות בתורה הידועה מחיבורים דומים כגון מגילת המקדש והתורה המעובדת. על הדמיון והשוני שבין הטקסט שבשורות 4-7 לבין 4Q364 קטע 5 ב, ראו להלן, עמ' 101 || 5 [אלי] אולי יש להשלים [כי אם ברכתה] אלי, השוו תהלים קכט 8 || 7-8 השוו בראשית כח 3 וסרף היחד ב 2-3, כך א, עמ' 214 || 8 ויצילכה מכול חמס השוו מאיש חמס תצילני תהלים יח 49; ההשלמה בסוף השורה על פי הצעת אריאל ויודיצקי || 9 השוו שו' 13; עולם על פי תצלום 41.313 || 11 ההשלמה בסוף השורה על פי הצעת אריאל ויודיצקי || 12-13 לפירוש העניין ראו קיסטר, יובלים, עמ' 289-294 || 13 ה[י]עם על פי תצלום 40.614; ההשלמה על פי שורה 9 || 13-14 [ויאמר יהוה] אל אהרון שמות ד 27 || 15 ההשלמה על פי הצעת קיסטר, שם עמ' 292; שלחו על פי תצלום 41.313 || 16 הושלם על פי שמות ג 12 || 17 מצרים אלגרו קורא עבדים וסטרנגל מציע עברים או 'מבית' עבדים; שלושי]ם וארבע מאות[השוו שמות יב 40; סיגל קורא שלושת] ימים ||

קטע 3*

- 1 ויקרא יעקוב]
- 2 בארץ הזות מ°]
- 3 אבותי לבוא אל]

קטע 4 ב

- 1 [אשר] צוה לכו'ת]
- 2 העם ממזרים תעבון]
- 3 למספר שנים עשר שבט'י] ישראל
- 4 ויעל את העולה על המזב]
- 5 באגונות וחצי הדם זרק על ה[מזבח
- 6 אשר הוראתי אל אברהם ואל יעקוב]
- 7 אתם להיות להמה ולזרע'ם לאלוהים]
- 8 ע'ד עולם ברי'ת עולם אני יהוה]

קטע 5 (= שמות יט 17-23)

- 1] ויתיצבו בת[התית
- 2 [ההר וחר סיני עשן כולו מפני אשר ירד יהוה עליו באש ויעל עשנו כעשן הכבשן ויחרד כול ההר מאדה ויהי קול] ל השופר
- 3 [הולך וחזק מאדה מושה ידבר והאלוהים יענו בקול וירד יהוה על הר סיני ויקרא יהוה למושה אל ראש הה[ר ויאמר יהוה אל
- 4 [מושה רד העד בעם פן יהרסו אל יהוה לראות ונפל ממנו רב וגם הכהנים הנגשים אל יהוה יתקדשו] פן יפרוץ בהמה
- 5 [יהוה ויאמר מושה אל יהוה לוא יוכל העם לעלות אל הר סיני כיא אתה העידתה בנו לאמור הגבל א[ת ההר וקדש]תו]

קטע 3: * אולי יש להקדים את הקטע הזה לקטע 1 שכן הוא קשור כנראה לספר בראשית ||
קטע 4: 1 לכו'ת על פי תצלומים 41.313, 42.619, ויש קוראים לכה || 2-5 השוו שמות כד 4-6 || 6 הוראתי במקום
וארמית נוסח שומרון, ה, סעיף 2.10.8; יעקוב על פי קריאת אריאל ויודיצקי בתצלום B-358481; כנראה מחוק || 6-7 השוו
שמות ו 7-4 || 7 ולזרע'ם מקצת האותיות מתחת לקפל (סטרנל) || 8 ברי'ת עולם אני יהוה קריאה חדשה;
עיינו בתצלום 41.313 ||
קטע 5: 3 אין מקום לכל המילים שבשמות יט 20 שם כתוב אל ראש ההר אחרי ציון המקום אל הר סיני ||

חיבורים עבריים מקומראן

קטע 6 (= שמות כ 17-14)*

- [illegible]

ה"מקראות פה"ק של פ"י נוסח שומרון המשלב כאן את הכתוב בדברים יח 22-17, כהצעת סטרונגל ועיינו במבוא). נוסח דומה שוחזר גם על פי השרידים המעטים של עותק אחר של 4QpaleoExod^{III} לפסוקים האלה, עיינו בסדרת תגליות, כד ט, עמ' 101-103. בקטע הזה נמצאים ארבעה פסוקים החסרים במקלים 7-9, עיינו בהערה שם. סיגל משער שהפסוקים האלה הורבאו בחיבור שלנו לאחר הדיבר השני שכן רק בדיבר הראשון והשני אלוהים מדבר בגוף ראשון ואילו בשאר הדיברות הוא נזכר בגוף שלישי כאילו שמונה הדיברות האלה נאמרות מפ"י משה. הוא רואה בשניי הסדרי סוג של מדרש; שניי הסדר מתבקש גם מפסוק הכתוב || 3 ירמיה || על פי תצלום 41.803 ||

קטעים 7-9 (= שמות כ 11-13 - כא 25)*

- 1 [אֵת אֲבִי כֹהֵן וְאֵת אֹמְנָן] לְמַעַן יִיָּדְעוּ יִמְךָ עַל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר יִהְיֶה אֱלֹהֵינוּ בְּיָמֵינוּ לְכַהֵן לֹא תִרְצֶה לֹא תִגְנוֹב לֹא תַעֲנֶה
- 2 [בְּרַעֲךָ] עַד שֶׁקָּרָא לֹא תַחֲמוֹד אֶשֶׁת רָךְ עֲבָדָה וְלֹא תַחֲמוֹד בֵּית רַעֲבָה שָׂדֶה וְעַבְדֵּי וְאִמָּתוֹ וְחֹמְרֵי וְכָל אֲשֶׁר לְרַעֲבָה [
- 3 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵל מֹשֶׁה לֶךְ אִמּוֹר לְהַמָּה שׁוּבוּ לְכַמָּה לְאַהֲלֵיכֶם וְאַתָּה פֶּה עֹמֵד עִמָּדִי וְאַדְבַּרְהָ אֵלֶיכָה אֵת כָּל הַמִּצְוָה וְאֵת הַחֻקִּים
- 4 וְאֵת הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּלְמַדְם וַעֲשׂוּ בָאָרֶץ אֲשֶׁן אֲנֹכִי נֹתֵן לָהֶם לְרִשְׁתָּהּ]
- 5 וַיָּשׁוּבוּ הָעָם אִישׁ לְאֹהֲלֵי וַיַּעֲמִיד מֹשֶׁה לִפְנֵי יְהוָה וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר כִּי הִנֵּה יִשְׂרָאֵל אֲתָמָה]
- 6 רָאִיתֶם כִּי מִן הַשָּׁמַיִם דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם לֹא תַעֲשׂוּ אֹתִי אֱלֹהִי כִסֵּף וְאֱלֹהִי זָהָב לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם מִזְבֵּחַ אֲדָמָה תַעֲשֶׂה לִי וְזִבְחֹתֶיכֶם]
- 7 עֲלִי אֵת עֲוֹלֹתֶיכֶם וְאֵת שְׁלֵמֵיכֶם אֵת צִוְּאֵיכֶם וְבִקְרִיכֶם בְּכֹל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֲנֹכִי שָׁמִי אֲבִיבָה וְכִרְכִּיכָה וְאִם מִזְבֵּחַ אֲבִיבִים]
- 8 תַּעֲשֶׂה לִּי לֹא תִבְנֶה אֹתָהּ גִּזִּית כִּי חֲרַבְכָּה הִנֵּפְתָה עֲלִי וְהִחַלְלָהּ וְלֹא תַעֲלֶה בְּמַעֲלֹת עַל מִזְבְּחִי אֲשֶׁר לֹא תִגְלֹל עֲרֹתָהּ]
- 9 עֲלִי אֵל הַמִּשְׁפָּטִים [אֲשֶׁר] יִשְׁמְרֵם לְפָנֶיכֶם כִּי תִקְנֶה עֲבָד עַבְדֵי שְׁנַיִם יַעֲבֹדְכֶם וּבְשִׁבְעֵינִי יֵצֵא לְחֹפְשִׁי]
- 10 [הֵנָּה אֲנִי] כְּנֻפִי בִּאֲבִיבִי יֵצֵא אֵל בְּעַל אֲשֶׁה הָיָה וַיִּצְאָה אֲשֶׁתוֹ עִמּוֹ אִם אֲדֹנָיו יָתֵן לוֹ אֲשֶׁה וַיִּלְחָה לוֹ בְּנִים אוֹ בָנוֹת]
- 11 [הָאִשָּׁה וְיִלְדֶיהָ תִּהְיֶה] לְאֹדֹנוֹ וְהָיָה יֵצֵא בְּגִפְתָּי אִם אִמּוֹר יֵאָמֶר תַּעֲבֹר אֲדָבָרִי אֵת אֲדֹנָי אֵת אֲשֶׁתִּי וְאֵת בְּנִי לֹא אֵצֵא חֹפְשִׁי]

קטעים 7-9: * חסרים בטקסט ארבעה פסוקים: שמות כ 14-17, המובאים בקטע 6, עיינו בהערה שם || 3-5 שילוב פסוקים מהתאור בספר דברים בדומה לשילוב שבנוסח שומרון ||

חיבורים עבריים מקומראן

(המעד הטור)

והגישו אל הדלתא אל המזוזה ויצע אדוני [ה]

וְהָיָה אִשְׁשׁוֹ אֶדְוָנוּ אֶל הַגְּלוּתָם 12

13 **אוֹנִי בַמְרִצֵּעַ** וְעַבְדִּי לְעֹלָם וְכִי יִמְכֹּר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לַאֲמָה לֹא תִצָּא תִצָּא בְּנֵי הַעֲבָדִים אִם רָעָה רָעָה בְּעֵינֵי אֲדֻנָּיה אֲשֶׁר לֹא יִעֲדָהּ

14 הַפֶּזֶרָה לַעֲ[מִכְרֵי לֹא יִשְׁאָל לַמִּזְכָּרָה בְּבִגְדֵי בַּח וְאִם לִבְנֵי יַעֲקֹב כְּמִשְׁפַּח הַבְּנוֹת יַעֲשֶׂה לָהּ אִם אֲחֵת יִקַּח לָהּ שְׂאֵרָה כְּסוּתָה]

15 [וַיִּנְחָמֶהָ] לֹא יִגְרַע וְאִם שְׁלוֹשׁ אֲלֵהָ לֹא יַעֲשֶׂהָ לָהּ יִצְאָהּ חַגִּם אֵין כִּסֵּף מִכָּה אִישׁ וְאִם יוֹמֵת וְאִשׁוֹר לֹא צָדָה וְהִלָּחִיטִים

[illegible]

17 [מִיָּמֵי הַגִּבּוֹרִים] אֵלַי וּמִכֶּבֶד וְנִמְצָא בִּידֵי מֶלֶךְ יוֹמָת וּמִקֵּל אֲבִיהֶן וְאִמּוֹת מֶלֶךְ יוֹמָת וְכִי יִשְׁכְּבוּ אֲנִשְׁוֹת הָעָרָה

18 [י]ש את רעהר באבן] אן באגרוך גליא ימוות ונפל למשכב אם יקום וההרץ בהיץ על משענתו ונקה המכה רק שפתי יתן ורפוא יזא

19 [כִּי־א] יִכָּה אֶת עֵבֶל[וֹ] אֵל אֶת אֲמֹתָי בַּשֹּׁפֶט וּמֹת הָחַת יָדוֹ נִקְחָם יְדֵי נִקְחָם יִנְאֹוּ לֹא יִקָּח כִּי כִסְפֹּה הָיָה

20 [וְרֵא] אֵל יִצְחָק [אֲנִשִּׁים וּבָנִים אֲשֶׁר הָיָה יִצְחָק יְהוָה אִסּוּד עָבֹד יְעֻשׁ כְּאִשְׁרֵי יִשְׂרָאֵל עַל כֵּן הָאֱלֹהִים]

[illegible]

[פצץ] תִּתְּנוּ [פצץ] הַבָּרָה הַזֶּה

קטעים 11+10+12 (= שמות כא 32 - כב 13)

- 1 [כס] ה' שְׁלֹשָׁן יָמִים שְׁקֵלִים יִתֵּן לְאַדְוָיָה הַשּׁוֹר יִשְׁקֹל וְכִיָּא יִפְתָּח אִישׁ בֹּדֶד אוֹ כִי יִכְרֶה אִישׁ בֹּדֶד וְלֹא יִכְסֹנוּ וְנִפְלֵי שְׂמֹחַ שׁוֹר אֲזִי תַחֲמוֹד]
- 2 [בַּעַל] הַבּוֹר יִשָּׁן לֹם כֶּסֶף יִשְׁרָב לְבַעַלְיָהּ וְהַמֶּת יִהְיֶה לוֹ וְכִיָּא יִגְדֹּף שׁוֹר אִישׁ אֶת שׁוֹר רַעְיוֹ וְנִמְכְּרוּ אֶת הַשּׁוֹר הַחֵד וְחִצְוָן]
- 3 [אֶת כֹּסֶף] וְגַם [אֶת הַמֶּת יִחַצְוָן] וְאִם נוֹדַע כֹּסֶף [וְיָא שִׁ] נִגְמָה הָאָה מִתַּחֲמוֹל שְׁלֹשָׁם וְלֹא יִשְׁמֹדְנוּ בַּעַלְיָי שְׁלֹם שְׁלֹם שׁוֹר תַּחַת הַשּׁוֹר וְהַמֶּת]
- 4 [יִהְיֶה] לוֹ אִם יִגְנוֹב אִישׁ שׁוֹר אוֹ שֶׁה וּטְבַחוּ אוֹ מִן[כֹּדֶד] תַּחֲמוֹשֶׁה בְּקֶדֶד יִשְׁלֹם תַּחַת הַשּׁוֹר וְאֶרְבַּע צִאָן תַּחַת הַשֶּׁה]
- 5 [אִם בְּמַחֲרַת יִמְצֹא הַגִּבָּ] וְהוֹכֵה וּמֵת אִין לוֹ דְּמִים אִם זֶרְחָה הַשְּׂמֵשׁ עַלְיָ דְּמִים] לוֹ שְׁלֹם יִשְׁלֹם אִם אִין לוֹ וְנִמְכְּרָ בַּגִּבְבָּתוֹ אִם הַמִּצָּא]
- 6 [תַּמְצֹא בִידֵי הַגִּבְבָּהּ מִשּׁוֹר עַד] [חֲמוֹד עַד שֶׁה חִיִּים אֶחָד שְׁנַיִם יִשְׁלֹם וְכִי יִכְעֹה] אִישׁ שָׂדֶה אוֹ כְּרֶם וְשָׂחָל אֶת בַּעֲדֵיָּהּ בַּשָּׂדֶה]
- 7 [אֶחָד שְׁלֹם יִשְׁלֹם מִשְׁדָּח כֶּת] בּוֹאֲנוּ אִם כּוֹל הַשָּׂדֶה יִכְעֹה מִיִּטְבֹּב שְׂדָחוּ וּמִיִּטְבֹּב כְּרֶמֶן יֵן שְׁלֹם כִּיָּא תַצֹּא אִישׁ וּמִצָּאָה קִיָּצִים וְנִאֲכָל]
- 8 [גְּדִישׁ אוֹ הַקֶּמֶחַ אֲזִי הַשָּׂדֶה שִׁ] לֹם יִשְׁלֹם הַמְּכַעֲרִי אֶת הַבַּעֲרָה. כִּיָּא יִתֵּן אִישׁ אֶל[רַעְיוֹ כֶּסֶף אֲזִי לְשִׁמּוֹד וְהַגִּבָּהּ מִבִּית הָאִישׁ אִם יִמְצֹא הַגִּבָּהּ שְׁלֹם שְׁנַיִם]
- 9 [אִם לֹא יִמְצֹא הַגִּבָּהּ וְנִקְרַב בַּעַלְיָהּ] הַבֵּית לִפְנֵי הָאֱלֹהִים אִם לֹא *יִלַּח יִדֵּי בְּמִלְאָכָן[רַעְיוֹ עַל כּוֹל דְּבַר פִּשְׁעֵי עַל שׁוֹר עַל תַּחֲמוֹד עַל]
- 10 [שֶׁה עַל שְׂמֹלָה עַל כּוֹל אֲבָדָה] [אֲשֶׁר יוֹאמַר כִּיָּא הָאֵל הָיָה יְבוֹא דְבַר שְׁנִיחָמָה] אֲשֶׁר יִרְשִׁיעֵיוּ הָאֱלֹהִים יִשְׁלֹם אֶחָד שְׁנַיִם]
- 11 [לְרַעְיוֹ כִּיָּא יִתֵּן אִישׁ אֶל רַעְיוֹ תַחֲמוֹד] [אֲשֶׁר שׁוֹר אוֹ שֶׁה אוֹ כּוֹל בְּהֵמָה לְשִׁמּוֹד] וְנִמְכְּרָ אוֹ נִשְׁכָּר אִין חֲזָאָה שְׂבוּעָתָה יִהְיֶה]
- 12 [תַּהֲרֶה בֵּין שְׁנֵיהֶם אִם לֹא שְׁלַח יִדֵּי] [בְּמִלְאָכָתָּהּ רַעְיוֹ וְלִקַּח בַּעַלְיָי וְלֹא יִשְׁלֹם וְאִם] [וְגִנוֹב יִגְנוֹב] מִצָּעֵי יִשְׁלֹם לְבַעַלְיָי אִם טָרוֹחַ]
- 13 [יִשְׁרָף יִכְיָא עַד הַטָּרְפָּה לֹא יִשְׁלֹם וְ] [כִּיָּא יִשְׁאֵל אֶת[שִׁ מִצָּעֵי] רַעְיוֹ בְּהֵמָה וְנִשְׁכָּרָה אוֹ מִתַּחַת] כְּעַל[יִהְיֶה אִין עֲמוֹ שְׁלֹם יִשְׁלֹם] [

קטע 11+10+12: 6 אחד שנים כנוסח שומרון, פי שנים || 7 יבעה האוחיות האחרונות ברוחת בתצלום 41.313 ראו ח' אריאל ואי יודיצקי, "בעיר ובעירי בגבולות ובארמית", מגילות י (תשע"ג), עמ' 149-161 || 8-9 אין די מקום לטקסט שבטורה, אולי המעתיק דילג מן ימצא שבטורה 8 אל ימצא שבטורה 9 || 7 כנוסח שומרון || 9 *ילח במקום שלה ||

חיבורים עבריים מקומראן

קטע 13 (= שמות ל 31-32)*

1	]	[מִן מִשְׁחָת]	[
2	]	קֹדֶשׁ הוּא קֹדֶשׁ קִדְשִׁים	
3	]	[יְהִיָּה לָכֶם	[
4	]		[
5	]	וְלִבְּזֹנָה זָכָה בְּדָ בְּזֹדָ [יְהִיָּה]	

קטע 14 א + קטעים נוספים*

1	]	ה[	
2	]	כּוֹל בְּשֶׁר וְכּוֹל הַרְחֹת	
3	]	לְבָרְכָה לְהָאָרֶץ	
4	]	לְאֹפְלָה וְלִבְזֹנָה וּבָאָרֶץ מִצְרַיִם	[בְּזֹנָה]
5	]	תְּהִי צָרָה וְאֵלֶּיךָ תִּפְתָּח הַגִּיטָה	[הַגִּיטָה]
6	]	מִיָּדָם וְעִשְׂתִּי מִזֶּמֶר וּבְרִיָּה אֲבָרָה בְּקִרְבִּי	
7	]	בְּנִיכָה אֶלְעִיָּה מִשֶּׁמֶת וְהָיָה לִי לְעַם עַד דּוֹרֹת עוֹלָם וְאֵת מִצְרַיִם אֲשֶׁלֶּיךָ בְּלִבְּכָם יִם בְּמִצְוֹת	
8	]	תְּהוֹם וְיִשְׁבֹּר בְּנִיכָה בְּאֶרֶץ לְבַטָּח לִי	
9	]	בְּהָלָה עוֹלָם	

קטע 13: * עור חלק בסוף שורות 4-5 מקשה על שיחזור הטקסט, על פי הטקסט המקראי החסר בסוף שורה 1 ובתחילת שורה 2 נראה שהשורות הכילו כשישים אותיות || 2 קֹדֶשׁ קִדְשִׁים בתורה קדש, ביטוי ההפלגה הזה אופייני מאוד למגילות, והשוו שמות ל 36 ||

קטע 14 א: * ראו סטרגנל, עמ' 175-176 והתצלומים בעמ' 257. כאן שונה מיקומו של הקטע שבאמצע והוצעה השלמה למקצת הטקסט החסר. אולי מקומו אחרי קטע 1, השוו שוי 6-7 כאן לשוי 16 שם || 3 לְהָאָרֶץ = lâreš כבשומרונית || 4 [וְלִבְזֹנָה קריאה חדשה || 5 תְּהִי במקום תהיה; עוֹלָה כל אחת משתי המילים יפה לציין שיעבוד || 6 [וְעִשְׂתִּי] קריאה חדשה; [וּבְרִיָּה] אריאל ויודיצקי מציעים להשלים [ונפלאות] לפי שמות לד 10; [וְנִפְתָּחִי יָדִי] עוֹלָה מִצְרַיִם קריאה חדשה בתצלום 41.313; על הקריאות האחרות ראו זאן; וְעַל שיחזור חדש || 8 אֶלְעִיָּה אפשר לקרוא אֶלְעִיָּה = אֶלְעִיָּה ואפשר לקרוא אֶלְעִיָּה, עיינו בתצלום 41.313 || 9 בְּהָלָה הכינוי חוזר אל השם אֶרֶץ שבשורה 8 ||

4Q159 (פֶּשֶׁר)

החיבור הזה הוא פֶּשֶׁר על פסוקים מן התורה בכתב יד מראשית ימי בית הורדוס. הפרשנות כאן מתאימה לפרשנות בחיבורים אחרים של עדת היחד ושונה מזו של חז"ל. לצד החוקים מובאים עניינים מתולדות עדת היחד. קטע 1 ב מקביל לקטע 2-1 שבחיבור מחלוקת, 4Q513; על מקבילות נוספות ראו להלן, הערה לקטע 1 ב ש' 1-5. גיון אלגרו פרסם את החיבור בסדרת התגליות, כרך ה, עמ' 6-9 וכינה אותו Ordinances. גיון סטרנגל, תגליות ה, עמ' 175-179 שיפר את הקריאה. פרנסיס ויינרט ההדיר מחדש את החיבור: F. D. Weinrat, "4Q159: Legislation for an Essene Community Outside of Qumran?" *Journal for the Study of Judaism* 5 (1974), pp. 179-207; M. J. Bernstein, "4Q159 'Fragment 5 and the 'Desert Theology' of the Qumran Sect", *Emmanuel: Studies in Hebrew Bible, Septuagint, and the Dead Sea Scrolls in Honor of E. Tov* (ed. S. M. Paul et al., Brill 2003), pp. 43-56. ברנשטיין סבור שקטע 5 תוכף לקטע 1 והוא קשור לתולדות הכת שיצאה מירושלים כדי לדרוש את התורה הרחק מפושעי ישראל.

במהדורתנו הובא קטע 5 אחרי קטע 1 כהצעת ברנשטיין, והוא סומן קטע 1 ג (5). הקטע הזה הוא המשך רצוף של טור ב כעדות השוליים התחתונים בטור ב והשוליים העליונים בקטע המשולב. מן הקטע הזה אנו למדים שהחיבור הוא פֶּשֶׁר ומחברו פושר מספר פסוקים מן התורה כסדרם (שמות כג 10, ל 11, לב 20, לג 7, ויקרא כה 39-44, דברים יז 8-13, כב 5, 19). לשיטתו החוקים מכוונים לחוקי עדת היחד, ופרישת משה ויראי ה' לאחר חטא העגל מכוונת לפרישת עדת היחד מכלל העם. לעניין זה ראו גם קטע 2-4 ש' 3-6.

קטע 1 א

ט[	] 1
א[	] 2
[	] 3
אֵל[	] 4

- 1 [ואשר יעזוב לאחיו]הו אל יסלח לו] מחל לו] כול עונותיו
- 2 [למען אשר יעזוב]אל את עונותיו ולכפר לכול פשעיהם] תבואת הארץ בשנה השביעית]
- 3 [לוא תאסף ואם י]עשה איש ממנה גורן וגת, הבא לגורן] או לגת מכול האזרה ומכול הגר]
- 4 אשך בישראל, אשר אין לו יאכלנה וכנס לו ולב]יתו די מחסורו אשר יחסר לו ואשר יש לו מן]
- 5 השדה יאכל בפייה ואל ביתו לוא יביא להניחו] שמה פשר]
- 6 על] מכס] כסף הערכים אשר נתנו איש פר נפשו מחצית] השקל בשקל הקודש תרומה לאל].
- 7 רק לתרומה אחת יתננו כול ימיו, עשרים גרה השקל ב]שקל הקודש כול העובר על הפקודים].
- 8 לשש מאות האלף מאת ככר לשלישית מחצית הככר] שלושים מנה לחמש המאות המשה מנים]
- 9 ולחמשים מחצית המנה] עשרים וחמשה שקל. הכול] ששת אלפים שלושים וחמשה מנה ומחצית]
- 10 המנה שלמים ל]פקודיהם, אלף א]יש לעשרת המנים] מאה איש למנה חמשים למחצית המנה]
- 11 [עשרה איש לחמשת השקלים חמ]שה כסף מעשר ה]מנה איש אחד לעשר הגרות עשרה כסף]
- 12 [מחצית השקל גרות עשרים בשקל]ל הקודש. מחצית]ית השקל מעות שנים עשר זוזים שנים]
- 13 [האפה והבת תכון א]חד יהיה עשרה עשרונים כאיפת הדגן בת היין]
- 14 [הסאה ש]לושת העשרונים ו]שלישית עשרון ומעשר האיפה עשרון]
- 15 [
- 16 [על העם ועל] די]
- 17 [ואת העגל אשר עשו בני י]שראל שרף מושה]

שוליים תחתונים

5-1 שיחזור השורות האלה נעשה על סמך ההנחה שמדובר כאן בדיני שמיטה. בשו" 1-2 מסתיים אולי חוק שמיטת חובות ומה שנותר הוא ציון המחילה וכפרת העוונות שיהיו חלקו של מי ששומט את החובות המגיעים לו; השו" פשר מעשי מלכידק, 11Q13 קטע 1 שו" 6-2, כרך ב, עמ' 279 ודברי משה, 1Q22 טור [ג], כרך ב, עמ' 106. בשו" 2-5 מדובר אולי בספיח התבואה שבשדה. כנראה מדובר כאן על גורן וגת שהבעלים עושה בשדהו. לעני מותר לאכול מן הגורן ומן הגת ואף להביא לביתו די מחסורו. לעומת זה מי שאינו נצרך אוכל מן השדה ולא מן הגורן ואינו מביא לביתו. הביטוי "מן השדה יאכל בפייה" מופיע כנראה בחיבור מחלוקות, 4Q513 קטעים 17+18 שו" 3-4, כרך ב, עמ' 197 בעניין השמיטה אחרי הביטוי המיוחד [ג]איש השמט[ה]; לפירוש אחר ראו א' שמש, "תרומות ומעשרות" בתוך כ' ורמן וא' שמש, לגלות נסתרות: פרשנות והלכה במגילות יהודה, ירושלים תשע"א, עמ' 196-199 || 1 אל יסלח לו] על פי תצלום 40.617; [ו]מחל כווינרט; על השורש מח"ל בלשון חכמים ובארמית ראו מ' מורשת, לקסיקון הפועל שנתחדש בלשון התנאים, רמת-גן תשמ"א, עמ' 209; וראו עוד ח' אריאל וא' יודיצקי, "אל תמחול את היונה: עיון במגילה ארמית מקומראן", אקדם, ידיעון האקדמיה ללשון העברית, 49 (תשע"ד), עמ' 6-7 || 2 [יעזוב]אל קריאה חדשה על פי תהלים נא 11, 4Q215a קטע 1 ב שו" 3; עונותיו בעקבות ויינרט || 3 [לוא תאסף] השו" ויקרא כה 3 שש שנים תזרע ... ואספת את תבואתה || 4 ישראל קטע 9 מצטרף ישירות כדברי סטרגנל; לו ילעצמו || 5 יאכל פחות מסתבר לקרוא יאכל || 6 [מכס] השו" במדבר לא 41 מכס תרומת ה' || 7 רק הרי"ש כתובה בשוליים; תרומה כהצעת אריאל ויודיצקי || 8 לשלישית ילשלושת האלפים, השו" 1Q30 קטע 1 שו" 3, לעיל עמ' 6 || 12-8 ההשלמות מבוססות על חישוב סכום הכסף שאסף משה במפקד העדה, ראו שמות לח 25-26 || 11 מעשר יעשירתי || 13 מובאה מיחזקאל מה 13 || 16 ועל] די] אחרי ועל יש קו מאונך שאופייני לכמה אותיות והוא סמוך מדיי ללמ"ד; אלגרו משחזר ועל [ג]די[הם] ואילו ויינרט קורא יעלו [די]הם; אולי יש לשחזר את החסרים שבשורה הזאת [ויקצף מושה על העם ועל [ג]דו] באל, עיינו בהשלמת ההמשך שבראש הטור הבא || 17 מושה] כאלגרו; ויינרט קורא מדשן] ||

קטע 1 ג (5)

שוליים עליונים

- 1 [ויגוף] ם אל וימותו פשר [הדבר על הבוגדים]
 2 [בני לוֹי]
 3 [במשפט ואשר אִמְרָה]
 4 [בקחת מושה את [האהל ויש לו מחוץ למחנה]
 5 [היה כול מבקשי אל] יצאו שמה פשר הדבר עֵל אִנְשֵׁי הַיִּחִיד אֲשֶׁר
 6 [יצאו מירושלים לִדְרוֹשׁ בְּתוֹרָה בְּצוּקָה וִיֹאמְרוּ
 7 [כֹּאשׁ] וְדִבֶּר מוֹשֶׁה
 8 [כֹּלֵל]

קטעים 2-4 + 8

- 1 ואם [ימוך איש ונמכר ל] גֵר או לְעוֹקֵר מִשְׁפָּחָה [גר כשכיר יהיה עמו ולוא ירדנו בפרך]
 2 לְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַעֲבֹדוּ הַגֵּוִיִּם בֹּזֵר [עם כי עבדי אלוהים הם אשר הוציאם מארץ]
 3 מצרים ויצו *עליהם לבלתי ימכר ממכרת עֶבֶד. וְאִנְשֵׁי הָעֵד [עשה]
 4 וכוהנים שנים ונשפטו לפני שנים העשר האלה • [וכי יא יהיה]
 5 דבר בישראל על נפש, על פיהם ישאלו, ואשר ימרה [את דברי שופטי העדה]
 6 יומת אשר עשה ביד רמה. אל יהיו כלי גבר על אשה. כול [איש מזרע ישראל אל]
 7 יכס בשלמות אשה ואל ילבש כתונִתִּי אשה כיא תועבה היא
 8 כי יוצי איש שם רע על בתולת ישראל אם ב[ו]ם [קחתו אותה יואמר ובקרוה [נשים]
 9 נאמנות. ואם לוא כחש עליה והומתה ואם בש[ו]ק [ענה בה ונענש שני מנים [ולוא]
 10 ישלח כול ימיו כול [א]שה אֲשֶׁר [לְרִשׁוֹת אֲבִיָּה]
 11 [ ]

קטע 1 ג: 1 [ויגוף] ם השוו שמות לב 35 ויגף ה' את העם על אשר עשו את העגל || 3 אִמְרָה [שמות לג 7 || 5-6 השוו ברית דמשק, פרק ב, שוי 43-44, כרך א, עמ' 24 || 6 בצוקה אולי 'בארץ צוקה, במדבר', השוו ישעיהו ל 6 || קטעים 2-4+8: 1 הושלם על פי ויקרא כה 47 || 2 את ההשלמה בסוף השורה הציעו אריאל ויודיצקי || 3 *עליהם גרסו על אחיהם; שיבוש דומה נפל בסרך היחד ה 25 כעדות המקבילה בעותק 4Q5^d ראו כרך א, עמ' 218-219, והשוו ויקרא כה 39; וְאִנְשֵׁי [קריאה חדשה על פי תצלום 41.814; [העדה] ה' כהצעת אריאל ויודיצקי || 4 אפשר להשלים מן האלהים] על פי שמות יח 20 או כול [העם במשפט] כהצעת אריאל ויודיצקי || 5 ההשלמה על פי מגילת המקדש נו 1-10, כרך א, עמ' 195 || 6 אשר כי || 7 יכס היו"ד כתובה בשוליים || 8 ב[ו]ם לפני בוא השמש; [נשים] על פי ברית דמשק פרק ג שוי 119, כרך א, עמ' 34 || 10 [א]שה אֲשֶׁר כאן צורף קטע 8; לְרִשׁוֹת אֲבִיָּה קריאה חדשה של משה ברנשטיין ואלישע קימרון ||

4Q160 (דברי שמואל)

כעשרה קטעים כתובים בכתב מימי בית חשמונאי. קטע 1 כולל את התגלות ה' לשמואל (שמואל א ג 14-18) בנוסח שונה מן הנוסחים של המקרא. בשאר הקטעים נעשה שימוש בגוף המדבר, כנראה שמואל, ובגוף הנוכח בפניות לאלוהים. גיון אלגרו ההדיר את הקטעים בסדרת התגליות, כך ה, עמ' 9-11. סטרגל, תגליות ה, עמ' 179-183 הציע תיקונים חשובים. אריאל פלדמן גילה שכמה מקטעי החיבור הזה מקבילים לקטע 104 ב שבמגילה 4Q382, להלן עמ' 149. הוא שיפר את הקריאה ואת השיחזור. על פי הטקסט המקביל הוא השכיל לשלב כאן עוד קטע שמופיע בתצלומים החדשים של המגילות (ראו קטעים 2+6+8 ותצלום B-295524). דבריו עתידים להתפרסם בקרוב במגילות יא. וראו עוד A. Jassen, "Intertextual Reading of the Psalms in the Dead Sea Scrolls: 4Q160 (Samuel Apocryphon) and Psalm 40", *RQ* 22 (2006), pp. 403-430; "Literary and Historical Studies in the Samuel Apocryphon (4Q160)", *JJS* 59 (2008), pp. 19-38

קטע 1 (שמואל א ג 14-18)

- 1] כִּי־אֵל נִשְׁבַּעְתִּי לְבֵית [עֲלִי אִם יִתְכַּפֵּר עֲוֹן בֵּית עֲלִי]
- 2 [בְּזִכְרוֹ] בְּמִנְחָה [וְיִשְׁמַע שְׁמוֹאֵל אֶת דְּבַר יְהוָה]
- 3 וּשְׁמוֹאֵל שֹׁכֵב לִפְנֵי עֲלִי וַיְקֹם וַיִּפְתַּח אֶת דְּ[לְתוֹת בֵּית יְהוָה וּשְׁמוֹאֵל]
- 4 [יָדָא וְ] לֹא הִגִּיד אֶת הַמִּשְׁא לְעֲלִי וַיַּעַן עֲלִי בְּ[נִי שְׁמוֹאֵל מִה הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר]
- 5 [אֱלֹהִים הוּא] דִּיעֲנֵנִי אֶת מַרְאֵה הָאֱלֹהִים אֵלִי¹ [אֲנִי תִכְחַד מִמֶּנִּי כֹּה יַעֲשֶׂה לְכֹה]
- 6 [וְכֹה יִסְיֶף] אִם תִּכְחַד מִמֶּנִּי דְ[בַר מִכּוֹל הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהִים]
- 7 [וַיִּגְדַּל לִי] שְׁמוֹאֵל אֶת [

קטעים 2+6+8 (+ 4Q382 קטע 104 ב) *

שוליים עליונים

- 1 אוֹתָם וְלִהְיֶה כַּפִּים לְ[מַעַן יִהְיוּ] לְכֹה וְאַתָּה תִּהְיֶה לְהִמָּה וְתִצְ[דָק]
- 2 [בְּדַבְרֵיכֶּהָ] כִּי־אֵל אֶתָּה לְמִרְשׁוֹנָה בְּעַ[לְתָם]
- 3 [וְהִיִּיתָ לְהֶם לֵאלֹהִים] [

קטע 3 ב *

שוליים עליונים

- 1 [בְּכָל לַאֲ]וֹמִים הוֹאֵה [
- 2 וּבְאַרְצוֹת וּבִלְמִים]
- 3 אֶתָּה בְּרַאתָה [
- 4 וְהִיִּיתָ [

קטע 1: 1] כִּי־אֵל או [בִּיא, השוו מגילת ישעיהו מה 23 || 3 שֹׁכֵב כקריאת סטרגל || 4 [יָדָא וְ] לֹא הִגִּיד בעקבות אריאל ויודיצקי שהבחינו כי הלמ"ד מרוחקת מן הה"א ואין לקרוא לִהְיֶה; לתחביר השוו שמואל א לא 4; בְּ[צִי] כהצעת סטרגל, יסן קורא ו[יאמר] || 4-5 הושלם על פי שמואל א ג 17 למרות שכנראה אין די מקום להשלמה הזאת || קטעים 2+6+8: * את הקטעים האלה שילב אריאל פלדמן על פי הטקסט המקביל הנוכח במבוא. וראו להלן, עמ' 149. הכתוב בטקסט המקביל סומן בקו תחתון || 1 השוו הושע א 9 ומגילת המקדש כט 7, כך א עמ' 148 || קטע 3: * מטור א שרדו האותיות] יָאָה, מול שורה 4, על הפרדת הקטע עיינו בהערה הראשונה בעמוד הבא || 2 וּבְאַרְצוֹת וּבִלְמִים השוו 4Q302 קטע 33 שוי 9-10 להלן, עמ' 64 ||

קטע 4 א + 5*

שוליים עליונים

- 1] וַאֲנִי עֲבֹדָה לֹא עֲצֵרְתִּי כֹחַ עַד זֹאת כִּי
 2] קָוֹ אֱלֹהֵי לַעֲמֶכָּה וְעִזְרָתָה הִיָּה לוֹ וְהַעֲלֶהוּ
 3] [מַבְרִיךְ שְׁאֵוֹן וְ]מִטִּיט יוֹן [דָּלָה וְ]הָעֵמֶד לְהִמָּה סִלַּע לְמִרְוֹאֵשׁ כִּי תִהְלַתְכָּה
 4] [הֵיא מְ]עֹז עֲמֶכָּה וּמִן [תַּתְקָן] דָּשׁ וּבִזְעָם שׁוֹנָאֵי עֲמֶכָּה תִּגְבִּיר תִּפְאֶרֶת
 5] [וְתַתְקָן] יִרְאֶתְכָּה עַל כָּל [וְ]לָן [עַם וְגוֹי] וּמִמְלָכָה וִידְעוּ כֹל עַמֵּי אֲרֻצֹּתֶיכֶם [כִּי
 6] [אֵת] הֵּ הָיָה [י]בִּינוּ רַבִּים כִּי עֲמֶכָּה הוּא [נַחֲלָתְכֶם]
 7] קָדוֹ שִׁכָּה אֲשֶׁר הִקְדַּשְׁתָּ [ה]

קטע 4 ב

- 1] מַחֲלֵה אֵת [ ]
 2] שְׁמוֹ [ ]

קטע 7 [01]*

- 1] [זִי וְגוֹי עַ] [ ]
 2] [הִגְרָתִּי עִמּוֹ מוֹעֲדֵי וְנִלְוִיתִי מִן] [ ]
 3] [יִחֲלֵתִי פָנֶיהָ. רִכּוּשׁ וְהוֹן וּמַחִיר] מַאֲסָתִי [ ]
 4] [אֲדוֹנִי וּבַחֲרָתִּי לִשְׁכּוֹב לִפְנֵי יִצְוֹעַ] י עָלַי [ ]

שוליים תחתונים

קטעים 4-5: * אלגרו צירף את הקטעים 3-4; סטרגל הוסיף את קטע 5; קיסטר סבור שקטע 5 מצטרף לקטע 4 אך לא כן קטע 3 שאינו משתלב מבחינת העניין; בעקבות קיסטר מוצע כאן טקסט שונה בהרכבו מזה של אלגרו ומזה של סטרגל || 2] קָוֹ צורה קשה, נדרשת כאן צורת ציווי נוכח, אולי = קו; עֲזָרְתָּה הִיָּה לוֹ על פי תהלים סג 8 כי היית עזרתה לי בשינוי סדר המילים || 3-4] [מַבְרִיךְ] ... וּמִ[בְּשִׁחוֹ] על פי תהלים מ 3, והביטוי תהלתכה [הֵיא מְ]עֹז עֲמֶכָּה וּמִ[בְּשִׁחוֹ] בנוי על פי ויתן בפי שיר חדש תהלה לאלהינו יראו רבים וייראו ויבטחו ביהוה שם 4, והשוו תהלים יח 3-4 || 4-6 קיסטר משווה אל יחזקאל לח 22-23 || 4] [עֹז] עֹזוֹ סטרגל משלים [י]עֹז; [תַּתְקָן] דָּשׁ אחרי השייך יש נקודה שהיא אולי שריד של אות || 5] [וְתַתְקָן] יִרְאֶתְכָּה על פי תהלים מ 4; [עַם וְגוֹי] וּמִמְלָכָה השוו דברי הימים ב לב 15 || 6] [י]בִּינוּ רַבִּים על פי יראו רבים שם || קטע 7: * הקטע כתוב בגוף מדבר. בשורה 4 נאמר כנראה ששמואל בחר להיות משרת בהיכל שילה. מבחינת רצף הסיפור המקראי הקטע הזה קודם לקטע 1. גם צורת הקטע והרווח שבין השורות שונים מאלה של שאר הקטעים || 1] וְגוֹי על פי תצלום B-295529; אלגרו קורא יֵהִי וסטרגל מציע וְחָקִי || 2] הִגְרָתִּי עִמּוֹ מוֹעֲדֵי הקריאה בטוחה למדי, על הה"א ראו סטרגל, הדל"ת דומה לזו שבמילה אדוני שבשורה 4, שימו לב לרווח שבין העי"ן לדל"ת המאפשר לקרוא מוֹעֵדִי; וְנִלְוִיתִי לֹא מִן [ ] אולי מתייחס אל השאלתו שבשמואל א 28 || 3] יִחֲלֵתִי פָנֶיהָ אולי כמו חֲלִיתִי פָנֶיהָ, השוו תהלים מה 13 || 4] אֲדוֹנִי על פי תצלום 41.806; לִשְׁכּוֹב צורת מקור רגילה במקום הצורה החריגה שבמקרא ||

4Q173a

קטע שאלגרו צירף בטעות לפשר תהלים ב, 4Q173 קטע 5. סטרגל, תגליות ה, עמ' 219-220 העיר שכתבו שונה וקדום יותר. דוד המידוביץ ואמיל פואש שיפרו את הקריאות, ראו D. Hamidović, "Le Retour au temple de Jérusalem (4Q173a olim 4Q173 5)?" *RQ* 24 (2009-2010), pp. 283-286; E. Puech, "4Q173a: Note épigraphique", *ibid.* pp. 287-290

1	]	זָרוּ מִיָּוֶה	[
2	]	לְהָרְבוֹת מְכֻשׁוֹל	[
3	]	עַד קָרַנְתָּ זֶה הַמְּזֻבָּח יֵי	[
4	]	זֶה הַשַּׁעַר לֹא צָדִיק יָבֹאוּ בּוֹ	[
5	]	בְּקֹבֵי שְׁמוֹת וְחֵרוֹת יָם בְּכַתֵּב	[
6	]	אֲמַר אֵל לִיעֲקֹבֹב	[

4Q173a: 2 לְהָרְבוֹת קריאה חדשה על פי יחזקאל כא 20 והרבה מכשולים; פואש מעיר שהאות השנייה ששרדה במילה הזאת נראית כווי"ו, שלא כקריאת הרוב || 3 השוו תהלים קיח 27 אסרו חג בעתים עד קרנות המזבח || 4 מובאה מתהלים קיח 20; לֹא בכתב סתרים ||

4Q176 (תנחומים)

קובץ של קטעים השייכים כנראה לשלושה כתבי יד לפחות. הקטעים הגדולים כוללים פסוקים מנבואות הנחמה של ישעיהו. הפסוקים לא הובאו במהדורה באותיות מוקטנות כנהוג משום שהם רוב מניין ורוב בניין של הטקסט ששרד. הטקסט העצמאי שרד לפני הפסוקים ואחריהם. לפני הפסוקים מתבקש האל בלשון נוכח לגאול את עמו. מנחם קיסטר זיהה שלחיבור צורפו בטעות קטעים מספר היובלים (4Q176a, כרך ב, עמ' 233). על פי התוכן והכתב (הקדום יותר) ניתן לזהות חיבור נוסף שעניינו מעשי הבורא והשגחתו (4Q176b, להלן עמ' 32). גיון אלגרו ההדיר את הקטעים בסדרת התגליות, כרך ה, עמ' 60-67 וגיון סטרגל, תגליות ה, עמ' 229-236 שילב מספר קטעים של החיבור הראשון במקומם על פי סדר הפסוקים. הוא גם צירף זה לזה שבעה קטעים בכתב היד 4Q176b. כאן הובאו רק הצירופים היותר בטוחים ואילו הקטעים הקטנים ששייכם מסופק לא הובאו.

קטע 2+1 א

- 1 ועשה פלאכה והצדק בעמכה וְהוֹזִין [
- 2 מקדשכה וריבה עם ממלכות על דם] עבדיכה השפוך הבט אל [
- 3 ירושלים וראה נבלת כ'הניכה] נתונה מאכל לחיה [
- 4 ואין קובר ומן ספר ישעיה תנחומים] וכבוד רב נחמו נחמו עמי [
- 5 יומר אלוהיכם דברו על לב ירושלים וְקִרְאוּ] כִּי יֵאָמַר מַלְאָכָה צְבָא] הִיא כִּיא
- 6 נרצה עוונה כיא לקחה מיד /// כפלים בכול חטותיה קול קורה
- 7 במדבר פנו דרך /// ישרו בְּעֶרְבָה מַסְלָה לְאֱלֹהֵינוּ כול גיא ינשא
- 8 [ופול הר וגב] עֵה יִשְׁפְּלוּ וְהִיא הָעֵקֹב לְמִישׁוֹר [והרפסים] לְבָקְעָה
- 9 [ונגלה פ] בְּזוֹד /// ואתה ישראל עבדי יעקוב [אשר ב] חֲרַתִּיכָה
- 10 [זרע אבר] הם אהבי אשר חֲזַקְתִּיכָה מִקְצוֹת הָאָרֶץ ומאצילהא
- 11 [קראתיה ואומר] לכה עבדי אתה [בהרתיכה] לְלֵל [מאס] תִּיךְ

שוליים תחתונים

1 והצדק = והצדק; וְהוֹזִין [השלמה חדשה, אם היא נכונה יש לפרש את הצורה כציווי מן זכ"ך על דרך פעלי ע"ו כגון הָפִין ||
 2 הושלם על פי תהלים עט 10 יודע בגוים לעינינו נקמת דם עבדיך השפוך || 3 וראה הווי"ו צמודה לרי"ש, אולי מוספת; [נתונה
 מאכל לחיה] השוו תהלים עט 2-3 || 4 [וכבוד] על פי קטע 8-10 שוי 13 וישעיהו סו 11 || 9-4 [נחמו] ישעיהו מ 1-5 ||
 5 כִּי [יא] ולפניה חסר צר מכדי להשלים אליה || 9-11 ואתה ישעיהו מא 8-9 || 10 חֲזַקְתִּיכָה נהגה êzaqtika בגלל
 חולשת הגרוניות. השוו חרים = החרים 4Q457 קטע 1 שוי 7, להלן עמ' 191 || 11 לְלֵל [או ל'ן] בדומה לקריאה של סטרגל;
 אין כנראה מקום לאל"ף; במגילת ישעיהו ולוא אולי בווי"ו מוספת שכן היא צמודה ללמ"ד ולתיבה שלפניה ||

חיבורים עבריים מקומראן

קטע 3

- 1 [ועתה ב]וא אמר יהוה בוראך יעקוב ויזרדך ישראל]
- 2 [אל תירא] כיא גאלתיך] קראתי בשמך לי אתה כיא תעבור]
- 3 [במים]אתך אני וב'נה'ר]ות לוא ישטפוך
- 4 [ל] [

קטע 4+5

- 1 [את]ן אדם תח'תך ולאומים תחת נפשך אל ת'ירא
- 2 [כיא אתך א]נ' ממזרח אבינא זרעך וממערב אקבצך אומ'ר לצפון
- 3 [תני ולתימן] אל תכלאי הב'נאי בני מרחוק ובנותי מקצה הא'רצ
- 4 [ל] [כיא

קטע 1+2 ב

- 1 [//// אשר נ]אמן קדוש יש'אל ויבחרך רונן שמים וגילי ארצ ורנה]
- 2 פצחו הרים כיא נחם אלה'ים עמו ועניי ירחם ותואמר ציון]
- 3 ע'זבני //// [ואדוני שכחני התשכח אשה עולה מרחם בן בטנה]
- 4 גם אלה תשכח'נה ואנוכי לוא אשכחך הן על כפים חקותיך]
- 5 וחומותיך נג'די תמיד מהרו בניך מהרסיך ומהריביך]
- 6 מ'מך יצ'או [

קטע 6+7

- 1 [כה אמר אדוני]יך'ן //// [אלוהיך] יריב עמו הנה לקחתי מידך את]
- 2 [כוס התר]עלה'ן את קוב'ע'ת כוס ח[מתי לוא תוסיפי לשותותה עוד]
- 3 [ושמתי]ה ביד מוגיך'ן [ומו]ומו]

שוליים תחתונים

- קטע 3: ישעיהו מג 2-1 || 1 [כ]וא כתיב לא רגיל; בנוסח המסורה כה ובמגילת ישעיהו כוה; בכתובת גבריאל המילה הזאת כתובה כו ||
- קטע 4+5: ישעיהו מג 4-6; הקטעים מוקמו על פי הצעתו של סטרגל: קטע 4 ששרדו בו סופי השורות הובא משמאל לקטע 5 ||
- 3 [הא]רצ הרייש שלמה בתצלום 41.316 ||
- קטע 2+1 ב: ישעיהו מט 7-17 ||
- קטע 6+7: ישעיהו נא 22-23 || 3 הטקסט שבסוף השורה סתום; על חילופי הנוסח שבפסוק הזה ראה סטרגל, עמ' 231 ||

קטעים 8-10

- 1 [ ] וְהַשִּׁמִּי [כָּאֵר] צָגָר וּכְחֹצִי [לִירִים]
- 2 עוֹרִי [לְבָשִׁי עוֹרָךְ] צִיּוֹן לְבָשִׁי בְּגָדִי תַפְאֲרָתְךָ יְיָ יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ כִּי־אֵל
- 3 [לֹא יוֹסִיף יָבוֹא בְךָ עוֹד עַד וְטָמֵא הַתַּנְעָרִי מִעַפְרֵי קוֹמִי] יְשׁוּבֵי יְרוּשָׁלַם הַתַּפְתָּחִי
- 4 [מִדֹּסֵרִי צוֹאֲרָךְ שׁ] בְּיָהּ [בַּת צִיּוֹן כִּי כֹה] אֲמַרְ [ ] // חֲנַם נִמְכַּרְתָּם וְלֹא [בְּכֶסֶף תִּגְאָלוּ
- 5 [ ] אֵל תִּירְ [אֵי בִינָא] לֹא ( ) תְּבוּשִׁי [וְאֵל תְּכַלְמִי כִּי] אֵל לֹא תַחֲפּוּרִי כִּי־בֶשֶׁת
- 6 עָלְמִי כִּי־ תִשְׁכַּחִי וְחִרְפַּת אֲרַמְלוּתְךָ לֹא [תִּזְכּוּרִי עוֹד] כִּבְעֵלְךָ עוֹשִׁיךָ //
- 7 [צִבְאוֹת] שְׁמוֹ וּגְאֻלֵּיכִי קָדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל אֵל [וְהִי כֹהֵל הָ] אֶרֶץ יִקְרָא כִּי־אֵשׁה עֹזְבָה
- 8 [וְעִצְבוֹתָ] רוּחַ קָרָאךָ // וְאֵשֶׁת נְעוּרִים כִּי־אֵל תִּמָּאֵס אִמְרִי // אֱלֹהֶיךָ
- 9 [בְּרָצָה] קִטְנָה עֹזְבִיתִיךָ וּבְרַחֲמִים גְּדוּלִים אֶקְבֹּץ בְּשִׁצָּה קִצָּה [ ]
- 10 [רָצָה מִ] מֶלֶךְ וּבַחֲסָדִי עוֹלָם רַחֲמִיתִיכָה אִמְרִי גּוֹאֲלֶךָ // כִּי־מִי נֹחַ זֹאת לִי אֲשֶׁר
- 11 [נִשְׁבַּעְתִּי מִ] לְעַבְדֶּךָ מִי נֹחַ אֵל אֶרֶץ כֵּן נִשְׁבַּעְתִּי מִקְצוֹף עֲלֶיךָ עַד לְגִעּוֹר בְּךָ
- 12 [כִּי הִהָרִים] יְמוּשׁוּ וְהַגְּבָעוֹת תִּתְמוּטְטֶנָה וְחֲסָדִי מֵאֲתִיכִי לֹא יִמוּשׁ [ ]
- 13 [ ] וְאֵשׁ עַד דְּבָרֵי תִנְחוּמִים וְכְבוֹד רַב כְּתוּבִים בְּ [ ]
- 14 [ ] • [כְּאוֹהֶב] יְיָ [ ] אֵין עוֹד מֵעַתָּה [ ] [לֹא יוֹסִיף]
- 15 [עוֹד בְּלִי] עַל לַעֲנֹת אֶת עֲבָדֶיךָ בָּ [ ] [תִּתְּנִי] [ ]
- 16 [ ] [ ] יִשְׁמַח [ ] [ ] אֲרֹרְךָ [ ]
- 17 [ ] [ ] (בְּתִ) [ ]

קטעים 12+13+42*

- 1 [שׁ] וְחִי [וְנִצְבֹּדָה וְהַשִּׁמִּי כְּאֶרֶץ גֹּרָךְ וּכְחֹצִי]
- 2 [לְעֹזְבִירִים] עוֹרִי עוֹרִי לְבָשִׁי עוֹרָךְ צִיּוֹן לְבָשִׁי בְּגָדִי
- 3 [תַּפְאֲרָתְךָ יְרוּשָׁלַיִם שׁ] יְיָ הֵקֵן [וְדָשׁ] כִּי־לֹא [יוֹסִיף] יָבוֹא [בְּךָ עַד]
- 4 [וְטָמֵא הַתַּנְעָרִי מִעַפְרֵי קוֹמִי] פֶּר קוֹמִי [ ]

שוליים תחתונים

קטע 8-10: 4-1 ישעיהו נא 23 - נב 3; המשך ישיר מן הטור הקודם (קטעים 6-7) || 1 [לִירִים] הקריאה כמעט בטוחה אבל קשה למצוא השלמה מתאימה || 5-12 ישעיהו נד 4-10 || 6 אֲרַמְלוּתְךָ ראו מ' בר-אשר, "על כמה לשונות בעברית של קומראן", לשוננו סד (תשס"ב), עמ' 17, הע' 55 || 10 רַחֲמִיתִיכָה = רַחֲמִיתִי = רַחֲמִיתִיךָ; גּוֹאֲלֶךָ על פי תצלום 41.316 || 11 עַד סטרגל מציע [או] או עַד || 13 וְאֵשׁ עַד = וְאֵשׁ עוֹד; השווה לכותרת שבקטע 1-2 א שו' 4 ולישעיהו סו 11 למען תינקו ושבעתם משד תנחמיה למען תמצו והתענגתם מזיו כבודה || 14-17 עניין חדש התוכף לחתימה שאחרי המובאות בשורה 13 || 14 מֵעַתָּה [ ] אולי יש להשלים מֵעַתָּה [מֵעַתָּה] 'מדבר עתק' || 15 עֲבָדֶיךָ על פי תצלום 41.316 || קטעים 12+13+42: * המובאה שבקטעים האלה מופיעה גם בקטעים 8-10 || 1 [שׁ] וְחִי צורת ציווי משורש שח"ח, ראו א' קימרון, צורות הפסק — מה טיבן? שערי לשון, מחקרים בלשון העברית, בארמית ובלשונות היהודים מוגשים למשה בר-אשר (העורכים א' ממך, ש' פסברג וי' ברויאר), ירושלים תשס"ח, כרך א, עמ' 97 והערה 26 ||

4Q176b

סטרנגל, תגליות ה, עמ' 233-235 הפריד את כתב היד הזה מכתבי היד שאלגרו כלל בחיבור המכונה תנחומים. הוא צירף את קטעי 4Q176b מקצתם בצירוף ישיר ומקצתם שלא בשילוב. הקטעים צולמו מחדש בתצלום 44.192 (עיינו בנגטיבים ובהדפסה של סטרנגל בעמ' 258). נראה שקטע 17 שסטרנגל שילב בין הקטעים שכאן אינו משתלב מבחינת העניין ויש בו שימוש בגוף מדברים, לנו שוי' 6. הקטע הזה לא שולב כאן מחמת בעיות הקריאה והשיחזור. גם שילוב הקטעים 51+33 בתחילת שורות 1-4 בעייתי והוא נסמך על התאמה בצורה.

קטעים 16+18+22+23+33+51

שוליים עליונים

1	יִּי	וְאִגַּם אֶף בִּקְדוּשָׁתוֹ וְעִבְרָתוֹ בְּנִחְלַת יְדוֹ כִּי לֹא יִצְדָּק [אִישׁ]
2	מִלְפָּנָיו	וְכִיָּא הוּא בְּרָא אֶת כּוֹלָן הַבְּרִיָּת וּמִלְפָּנָיו דְּרַכִּי כּוֹלָמְ וּבְאִי [
3	בְּרִין	וְנֹו טְרַמִּי הִיּוֹתָמָ וּבְעִזְמִי חֻכְמַת [רְזוֹ הַפִּיל גּוֹרֵל לְאִישׁ לְתַתְּ] [
4	לֵין	וְלֵין וְלֵין אִם לֵין בְּרִית קוֹדֶשׁ וְלֵתַת פְּעוֹלַת אִישׁ לְפִי
5	[	וְלֵין דְּבִרְ עַל אוֹהֲבוֹ וְעַל שׁוֹמְרֵי מִצְוֹתָו
6	[	לֹא [שָׁכַח אֶת בְּרִיתוֹ וְלֹא
7	[	בְּקִמְ] תִּקְנָאָה לְהִיּוֹת לְ[בִי
8	[	עַד [כְּלוֹתָם לְאִין

1 בִּקְדוּשָׁתוֹ] התיקון מכון כנראה למילה במקדשו], צורת הווי"ו השנייה שבתוכה הראשונה מוזהר; [בְּנִחְלַת יְדוֹ אולי 'בנחלה' שהיא מתנת ידו או 'מתנת חלקו' || 1-2 כִּי לֹא יִצְדָּק [אִישׁ] מִלְפָּנָיו] השוו תהלים קמג 2, מגילת ההודיות ח 29, כרך א, עמ' 67, טו 31, 11QPs^a כד 7, כרך ב, עמ' 350 || 2 וּמִלְפָּנָיו] הלמ"ד נראית בתצלומים 41.309, 42.618; סטרנגל קורא [כ]משפט; השוו מגילת ההודיות ז 35, שם, עמ' 66 || 3 וּבְעִזְמִי חֻכְמַת] רְזוֹ השוו סרך היחד יא 19, כרך א, עמ' 230 בעומק רזיכה || 5 [דְּבִרְ קריאה חדשה, השוו דברי הימים ב כג 3 כאשר דבר ה' על בני דויד || 6 אֶת אִישׁ אִישׁ וְיִדְיָקִי מעירים שהאל"ף מתוקנת || 7 [בְּקִמְ] תִּקְנָאָה שחזור חדש על פי שירי עולת השבת, שיר ראשון שורה 18, כרך ב, עמ' 359; קְנָאָה אריאל ויודיצקי מעירים שהאל"ף מתוקנת; סטרנגל קורא שְׁנָאָה || 8 [עַד] כְּלוֹתָם השוו סרך היחד ב 15, כרך א, עמ' 214 וחוכמת רז נהיה, 4Q418 קטע 81 שוי' 8, כרך ב, עמ' 166 ||

4Q183 (פשר)

קטע (וועוד שני קטעים זעירים ששיוכם מסופק) בכתב יד מימי בית הורדוס. הקטע עוסק בתולדות עדת היחד ומן המונח ואשר אמר בשורה 9 נראה שהוא פשר. את כתב היד פרסם ג'ון אלגרו בסדרת התגליות, כרך ה, עמ' 81; מנחם קיסטר העמיד על רקעו ההסטורי של הקטע והשלים את הטקסט החסר, ראו קיסטר, עוללות, עמ' 317-318.

קטע 1 ב*

שוליים עליונים

- 1 אויביהם ויטמאו את מקדשם] ויעזרם אל ויפדם]
- 2 מהם ויקומו למלחמות איש] באחייו ואת המחזיקים]
- 3 בבריתו הושיע אל וימלט] ם ויעמד לו בחייו]
- 4 רצון ויתן להם לב אחד ללכ]ת בדרך לבו ויתעבו]
- 5 כול הון רשעה וינזרו מדר]ך העם ויודיעו בבינה]
- 6 תועי רוח ובלשון האמת י]דברו אל כול הפותאים]
- 7 וירצו את עוונם בנגועי]ם לכפר]
- 8 עוונם
- 9 ואשר אמר ר']
- 10] מר']]]]

קטע 1 ב: * מטור א שרדה ם בסוף שורה 5; ההשלמות על פי קיסטר, עוללות, עמ' 317-318, בתוספות ובשינויים קלים ||

4Q186 (הורוסקופ)

כתב יד מימי הורדוס. הטקסט מוצפן, כתוב משמאל לימין (רק את שורה 2 בקטע 1 ב קוראים מימין לשמאל) ובשילוב אותיות יווניות, אותיות מן הכתב העברי הקדום ואותיות מכתב הסתרים המיוחד שבמגילות. החיבור עוסק בהכרת פנים ובאסטרולוגיה. תכונותיו של האדם קשורות במראה הפנים והגוף. התפיסה שהגורל נקבע בלידה ורשום בשמים ובמראה האדם מתאימה להשקפת הגזירה הקדומה שעדת היחד החזיקה בה. זאת ועוד, בספרות החוכמה של העדה משמש המונח מולדים בהקשר לקביעת תכונות האדם. עם זה יש מי שרואים בטקסט הזה חיבור אסטרולוגי שאינו מיוחד לעדת היחד. ראו M. Popović, 'Physiognomic Knowledge in Qumran and Babylonia', *Dead Sea Discoveries* 13 (2006), pp. 150-197; *ibid*, "4Q186. 4QZodiacal Physiognomy. A Full Edition", *The Mermaid and the Partridge: Essays from the Copenhagen Conference on Revising Texts from Cave Four* (ed. G. J. Brooke and J. Høgenhaven; STDJ 96; Leiden: Brill 2011), pp. 221-258; M. Albani, "Horoscopes in the Qumran Scrolls", *The Dead Sea Scrolls after Fifty Years: A Comprehensive Assessment* (ed. by P. W. Flint and J. C. Vanderkam), II, Leiden 1999, pp. 279-330.

גיון אלגרו ההדיר את החיבור בסדרת התגליות, כך ה, עמ' 88-91.

קטע 1 א

1	°	[
2	ה]	[
3		]
4	ואיש אשר יהיה ק]	[
5	רחבים סגלגלים]	[
6	מעורבים ולוא שאר יוֹשׁ]	[

שוליים תחתונים

קטע 1 ב

1	ג טמא	]
2	אבן צונם	]
3	ואם יהיו ל' איש עינים	]
4	אָר] וְכֹחַ וְהַנָּה נְצִיּוֹת	]
5	ושוקיו ארוכות ודקות ואצבעות רגליו	
6	דקות וארוכות והוא מן העמוד השני	
7	רוח לו בבית האור שש ושלוש בבית	
8	החושך וזה הוא המולד אש' הוא ילוד עליו	
9	ברגל השור עני יהיה וזה בהמתו שור	

שוליים תחתונים

קטע 1 א: 5 סגלגלים, 'עגולים', כמו סגלגל בהורוסקופ הארמי 4Q561 קטע 7 שו' 3, התגליות לו, עמ' 319 ||
קטע 1 ב: 3 הושלם על פי אריאל ויודיצקי || 4 הקריאה לא בטוחה והעניין סתום || 8 המולד 'זמן הלידה' ||

קטע 1 ג

- 1 וא־ה] [
- 2 וראושו] [
- 3 מיראות] [ושניו רִומות לאבר ואצבעות
- 4 ידיו עֲבֹת וְשֹׁקִיו עֲבֹת ומלאות שֶׁער לאחת
- 5 ואצבעות רגליו עֲבֹת וקצרות ורוח לו בבית
- 6 [החושך ש] מִוֶּנֶה ואחת מבית האור ואִישׁ

שוליים תחתונים

קטע 1 ד

- 1] שמה אֱלֹה
- 2] יהיה תֹּכֶ
- 3] ל

קטע 2 א

- 1 סִרְכָמָה וְעִינֵיו בין שחורות ובין מְנִמְרִית וזקנו
- 2 מִמּוֹלָא והוא תרגל ובת קולו עֲנִיה ושני
- 3 דקות ויושבות על סרכמה והוא לוא ארוך
- 4 ולוא קצר והוא מִמּוֹלָא ואצבעות ידיו דקות
- 5 ואֲרֻפֹת ושוקיו חלקות וכפות רגליו
- 6] ל] [יושבות על סרכמה ורוח לו
- 7 [בבית האור מן ה] עמוד השני שְׁמוֹנֶה ואחת
- 8 [בבית החושך וזה] מולדו ילוד ה־] [
- 9] וזה ה[ואה בהמִתָּן שור
- 10] שני זות[
- 11] [ ] [ ]

קטע 2 ב

- 1] הוא
- 2] [עורב
- 3] שלוג

קטע 1 ג: 4 עֲבֹת על פי תצלום B-370745; לאחת 'מאוד', 'הרבה', ראו מ' מישור, "לאחת, עד אחת, עד לאחת שמשמעותן 'מאוד', 'עד מאוד'", לשוננו לו (תשל"ב), עמ' 311 ||

קטע 2 א: 1 מְנִמְרִית כסטרנגל 'מנומרות כנמר', השווּ נִמְרִיא בסורית || 2 מִמּוֹלָא כבשורה 4; תרגל וכן בהורוסקופ הארמי, 4Q561 קטע 4 ש' 2, השווּ trakullu באכדית; ובת קולו עֲנִיה 'יקולו נמוך', השווּ מ' קיסטר, עיונים באבות דר' נתן, ירושלים תשנ"ח, עמ' 153 || 5 חלקות 'נטולות שיער' || 6 סרכמה 'שורת' || 9 [שור] שרידים לא ברורים ||

4Q215a (קיצים)

ארבעה קטעים שהגדול שבהם עניינו אחרית הימים. כתב היד מסוף ימי בית הורדוס. הכתב דומה לזה של צוואת נפתלי 4Q215 ולכן סברו שהקטעים שייכים לחיבור הזה. אולם מיכאל סטון הראה שדרך הכתיבה בקטעים האלה שונה ואף העניין אינו מתאים לצוואת נפתלי. אסתר חזון ומיכאל סטון ההדירו את הקטעים בסדרת התגליות, כך ל, עמ' 172-184. אלגוויין ויוסטנס ההדירו מחדש את הקטעים: Å. Justnes, "215a Frags. 1, 2, 3, and 4-Text and 4 Notes (Time of Righteousness in Context)", *Sapiential Perspectives: Wisdom Literature in Light of the Dead Sea Scrolls* (Edited by J. Collins and G. Sterling), Leiden 2003, pp. 141-170; מנחם קיסטר העמיד על הזיקה שבין הקטע הזה לחוכמת הרזים ולתפילת "תן פחדך", ראו חוכמה, עמ' 35-43.

קטע 1 א

[	]	1
[	]	2
בת[	]	3
[	]	4
[	]	5
ל[	]	6
[	]	7
ת[	]	8
ה[	]	9
ם[	]	10
ם[	]	11
°[	]	12

קטע ב: 1 אלגווי ויוסטנס מזהים עוד אותיות || 2 השו משלי כד 2 || 3 וצרת כאלגווי ויוסטנס; חזון וסטון קוראים וצת; הרי"ש ברורה בתצלום 41.915; פשעם כאלגווי ויוסטנס; חזון וסטון קוראים רשעם || 5 בפ"א כ"ל קריאה חדשה || 6 וחוקי יתקופות; ותעודת ימועד; להשכיל רגלה של הלמ"ד השנייה נראית בתצלום 41.886; צורת המקור משמשת כנשוא בראש משפט || 8 אחד ובדוחק אחרון || 9 גבולותם הציב חזון וסטון סבורים שהתיבה גבולותם מצטרפת ישירות אל בדורותם שבתחילת שו" 10 || 10 הפפוד או ה[משפט]; השו תהלים קכב 5 || 11 ומודה גבה השו ישעיהו נב 13 וגבה מאד || 12 [ומ]שי ענה קריאה חדשה, השו סרך היחד ה 3, כך א, עמ' 218 לעשות אמת יחד וענה || קטע 2: 4 למועדו הווי"ו מובהקת || 6 [מ]ס"פ [צב]אם קריאה חדשה על פי ישעיהו מ 26 המוציא במספר צבאם ||

4Q228 (קיצים)

כתב יד מסוף ימי בית חשמונאי או מראשית ימי בית הורדוס שיש בו אותיות בכתב קורסיבי. גיימס ונדרקס ההדירו בסדרת התגליות, כרך יג, עמ' 177-185. הוא כינה אותו "טקסט ובו מובאה מספר היובלים", אך ראו ד' דימנט, "מהו 'ספר מחלקות העתים'?", כלים שלובים, ירושלים תש"ע, עמ' 97-109.

קטע 1 א

- 2] אות[ם במחלקות העתים
3] ליצבליהם ובשבוועותיהם] • לכמה אשר תדעו
4] ר לפני מחלקת עתו וכל
5] המזאס]שולח ל[מען]ס[פה במשפט עתי עולה
6]]אש בוערת אוכלת בסוד רשעה
7] ת במחלקת עתה *ימצאנה
8] להצילכם מ[מקשי שחת ומלאך שלומו
9] בעזרפם]י נצח כי כן כתוב במחלקת
10] העתים כי במועדיהם ובהב[ל'מ ילכו. ואתמה את כל
11] מועדי תשמרו והוא]יחזק אתכמה •]
12] מלת וינחיל[כמה נחל]ת
13] גוים]ל ובימ[ים
14]]מצ[ים
15]]הב[ים

קטע 1 ב

- 1 ••]הי'מ[
2] משפחת הגויל[ם
3] יעשו ואת אשר מ[ם
4] ( )עת עם טע'כם]

שורות חלקות

קטע 1 א: 3]לכמה[הלמ"ד כתובה על קטע קטן ששילב ונדרקס, ומעליה כתובה המ"ם שבתחילת שורה 2 || 5]למען[ ]ס[פה קריאה חדשה; התיבה הראשונה כתובה על קטע זעיר שצורף לכאן (לא בדיוק במקום) ובו גם התיבה אש שבתחילת שוי 6; השוו 4Q265 קטע 7 שוי 10, להלן עמ' 48 || 6 אש או אש[ן] || 7 *ימצאנה נראה שהנו"ן מתוקנת לווי"ו כדעת אריאל ויודיסקי || 8]להצילכם[על פי ברית דמשק פרק ד שוי 32, כך א, עמ' 51 || 9]בעזרפם[על פי סרך היחד ג 24, כך א, עמ' 215 ושמות יח 4 ועוד, או בעדתכם על פי 4Q369 קטע 1 ב שוי 9, כך ב, עמ' 46;]הי' או [קצ]י או [שנ]י או [תחי]ו; במחלקת הבי"ת קטנה וכתובה ברווח שבין התיבות, כנראה מוספת והשוו 4Q384 קטעים 8+9+10, להלן עמ' 152 || 10]ובהב[ל'מ או]]עמ; ההשלמה על פי ספר היובלים ו 35 ועל פי פשר הושע א 1 ב 16, כך ב, עמ' 259 || 11 אתכמה או ואתכמה; •••] ••• ונדרקס אומר שאפשר אולי לקרוא ב[רצ]ונו || 12-13]נחל[ת]גוים[השוו תהלים קיא 6 לתת להם נחלת גוים ||

קטע 1 ב: 1 ונדרקס מצרף בסוף השורה קטע זעיר ובו התיבות בשר ולוא ויוצר רצף מילים לא ברור || 3 אשר באל"ף קורסיבית; ונדרקס קורא ישר ||

4Q230 (שתי הרוחות)

תריסר קטעים בכתב יד מסוף ימי בית חשמונאי או מראשית ימי בית הורדוס. הקטעים האלה לא הובאו בסדרת התגליות ואייברט טיכלאר הבחין בכך וההדיר אותם; E. Tigchelaar, "'These are the Names of the Spirits of...': A Preliminary Edition of '4QCatalogue of Spirits' (4Q230): And New Manuscript Evidence for the 'Two Spirits Treatise' (4Q257 and 1Q29a)", *RQ* 21 (2004), pp. 529-547, הובא כאן רק קטע 1 שכן בשאר הקטעים לא נמצאה מילה אחת שלמה, פרט לצירוף רוח בינה בקטע 12

1	[	וְיִזְחָה הַטָּמֵא]	[
2	[	רוח גִּזְל וְרוח תְּלִיפָה]	[
3	[	וְרוח בּוֹז וְאִגְרוֹפ רשע]	[
4	[	אלה שמות רוחות הַטָּמֵא]	אם תלך]
5	[	בְּדַרְכֵי הַיֹּשֶׁךְ וְנִקְלָחָה בְּכוֹל]	הַדְּרִיכָה]
6	[	עִם כּוֹל פּוֹעֵלִי אֵין עֵד]	תבוא]
7	[	לְמַשְׁפָּטִי]	אש
- עור חלק

4Q238

קטע בודד בכתב יד מסוף ימי בית חשמונאי או מראשית ימי בית הורדוס. עניינו סתום ורק בשו' 3 יש צירוף מובן. פטר פלינט ההדיר אותו בסדרת התגליות, כך כח, עמ' 119-123 ומגן ברושי ההדיר אותו בציון 4Q468d בסדרת התגליות, כך לו, עמ' 405.

שוליים עליונים

1	[	*מתלש נתכת מאש]	[
2	[	מיה להגלות ועו]	[
3	[	לְאִפְסֹל מִן הַיְּחִלָּבִים, חלה הם]	[
4	[	דִּוְאָרָה]	[
5	[	מִן וְאִי]	[
6	[	עִם בְּ]	[

4Q230: 1 וְיִזְחָה הַטָּמֵא] כהצעת קיסטר, מבואות ב, עמ' 509-511, והשוו 4Q444 קטעים 1-6 שו' 8, להלן עמ' 182; טיכלאר קורא וְיִזְחָה] [טָמֵא] [אֵין] שלא בהתאם לשרידים || 3 וְאִגְרוֹפ רשע] השוו ישעיהו נח 4, במגילת ישעיהו בגורף רשע || 4 אלה שמות] חתימה של רשימת הרוחות; הרשימה כללה עוד רוחות רשעה כגון אלה שטיכלאר מזכיר, ואפשר להוסיף עליה צירופים כגון רוח נעוה מגילת ההודיות קטע 12 שו' 6, כך א, עמ' 106 ועוד, רוח עורף קשה שם שו' 4 ואולי גם 4Q487 קטע 18 שו' 3, להלן, עמ' 227 || 5 [בְּדַרְכֵי הַיֹּשֶׁךְ] השוו סרך היחד ג 21, כך א, עמ' 215; וְנִקְלָחָה לשון קללה; ההשלמה על פי ברכות וקללות, 4Q286 קטע 7 שו' 7-8, כך ב, עמ' 4; השימוש בגוף נוכח מלמד אולי שיש לשייך את הטקסט לספרות החוכמה || 7-4 השיחזור על פי סרך היחד ד 11-13, כך א, עמ' 216 ללכת בכול דרכי חושך ... עם כלמת כלה באש מחשכים || 7-6 [תבוא לְמַשְׁפָּטִי] אש על פי פשר חבקוק י 13, כך א, עמ' 254 || 4Q238: 1 *מתלש] תיבה סתומה, אולי שיבוש של חמת לבי, השוו דברים יט 6 כי יחם לבבו || 3 חֲלָבִים יחלב הדגן, השוו במדבר יח 12 וברית דמשק פרק ג שו' 91, כך א, עמ' 32 ושירי אישים מקראיים ב, 4Q381 קטע 1 שו' 9, כך ב, עמ' 333; ברושי קורא [לִכְלִים; חלה הם] יתרומת חלה הם, השוו ברית דמשק שם, שו' 88-89 ובמדבר טו 20 || 4 [דִּוְאָרָה] אולי [ואעמ] וְ

4Q247 (קיצים)

קטע בודד של כתב יד מימי הורדוס. מגן ברושי ההדירו בסדרת התגליות, כרך לו, עמ' 187-191. הוא כינה אותו
4QPesher on the Apocalypse of Weeks

קטע 1

1	]	קץ ה'קוק [בלוחות השמים	[
2	]	ואחריו יב'וא השבוע החמ'ישי	[
3	]	שנים שמונים ו'ארבע מאות שלו'מזה יבנה את המקדש ואחריו יבוא	[
4	]	[השבוע הששי ובסופו צד]קיה מלך יהודה [יגלה לבבל ואחריו יבוא	[
5	]	[השבוע השביעי ובסופו]בני לוי ועם האר'ץ יבגדו בחוקים	[
6	]	וינתנו ביד [מלך כתיים •]	[
7	]	[ול] ה'יא	[

קטע 1: 3 [שמונים] על פי מלכים א ו 1; ואם ציון הזמן מתייחס לסוף שבוע היובלים החמישי (ולא ליציאת מצרים) יש להשלים
תשעים ||

4Q248 (מעין דניאל)

קטע בודד של כתב יד מימי בית הורדוס ובו חזון מלכויות. יש בו ביטויים (ומעין מובאה) מספר דניאל. אסתר אשל ומגן ברושי ההדירוהו בסדרת התגליות, כך ל, עמ' 192-200. הם כינוהו 4QHistorical Text A.

קטע 1

- 1 [ ] ° [ ]
- 2 [ ] מַצְרִים וּמִיּוֹן וְ[על]
- 3 [אלוהי האלוהי] הַגְדִּיל בְּכֵן יֹאכְלוּ [את]
- 4 [בשר ב] נִיָּהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם בַּמָּצוֹר בְּ[עידו]
- 5 וְהָעֵבִיר /// רוּחַ מְאֻצְרוֹתֵיהֶם וְשֵׁן [משם]
- 6 וְבָא לַמָּצְרִים וּמָכַר אֶת עַפְרָה וְאֶת [כל ושב]
- 7 אֶל עִיר הַמֶּקֶדֶשׁ וְתַפְשָׁה עִם כָּל אֲצֻרֹתֶיהָ
- 8 וְהִפָּךְ בָּאֲרָצוֹת גּוֹיִם וּשְׁב לַמָּצְרִי [וכפלות]
- 9 לְנַפֵּץ יָד עִם הַקֶּדֶשׁ תַּכְלִיגָה
- 10 כָּל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּנִי [ ]

שוליים תחתונים

2 וּמִיּוֹן אשל וברושי קוראים וְיִיּוֹן || 3 [אלוהי האלוהי] הַגְדִּיל על פי דניאל יא 36 בשינוי לשון המתחייב מרוחב החסר; הַגְדִּיל לשון התרברבות והתנשאות כלשון הכתוב הנ"ל ויתרומם ויגדל על כל ועל אל אלים ידבר נפלאות (= גדולות), והשוו דניאל ה 23 ולשימוש ההפעיל השוו ירמיהו מ 26 ועוד; בְּכֵן ובדוחק [ב]כֵן כאשל וברושי || 5 וְהָעֵבִיר /// רוּחַ מְאֻצְרוֹתֵיהֶם שם ההווה מצוין בארבעה קווים, הקו השני שונה משאר הקווים; הטקסט סתום והקריאה מְאֻצְרוֹתֵיהֶם מסופקת, מיליק מציע [ב]הַצְרוֹתֵיהֶם || 6 וּמָכַר אֶת עַפְרָה עיינו בדברי המהדירים ובמקבילה שהביאו מדניאל יא 39 ואדמה יחלק במחר; וְאֶת אשל וברושי קוראים וְאֶת [ה] = 'ובא' אך זו מילה שירית בעברית ואין היא ממלאת את השורה || 9 לְנַפֵּץ על פי דניאל יב 7; אשל וברושי קוראים נַפֵּץ כלשון הכתוב, אך יש מקום לעוד אות לפני הנו"ן והצורה בלמ"ד מתאימה לדרך לשון המגילות || 10 כָּל אֱלֹהֵי כלשון סוף הפסוק, שם ||

4Q249 (מדרש ספר מושה)

קטעי פפירוס זעירים כתובים בכתב סתרים. על אחורי קטע 1 כתוב בכתב ארמי מימי בית חשמונאי מדרש ספר מושה. נראה שזה שמו של החיבור והוא צוין בתחילת המגילה לצורך זיהוי המגילה המגוללת. בקטעים הזעירים נמצאו תיבות בודדות ושברי תיבות מספר ויקרא פרק יד ביניהם התיבה שהמהדיר קורא הקלִוֹרֶת במקום נְקִצְרוֹרֶת ויקרא יד 37 (קטע 2) אולם האות הראשונה עשויה להיות שריד של שי"ן. בקטע 13 מופיע המונח [כ]אֲשֶׁר כתוב. סטפן פאן ההדיר את החיבור בסדרת התגליות, כך לה, עמ' 1-24.

4Q253a (פשר)

קטע בודד בכתב מסוף ימי בית חשמונאי או מימי הורדוס. הוא כולל שרידי פסוקים ממלאכי (ג 16-18) ושרידי טקסט נוסף. ג'ורג' ברוק פרסם את הקטע בסדרת התגליות, כך כב, עמ' 213-215.

קטע 1 א

שוליים עליונים

- 1] או נדברו ידאי יהוה איש אל רעהו ויקשב
- 2 [יהוה וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו לידאי יהוה ולחושבי שמו] והיו לי
- 3 [אמר יהוה צבאות ליזם אשר אני עושה סגולה וחמלתי ע] ליהם כאשר
- 4 [יחמול איש על בנו העובד אותו. ושבתם ודאיתם] בין צדיק לרשע
- 5 [בין עובד אלוהים לאשר לוא עבדו פשרו על בני] הצדק ועל אנשי

קטע 1 ב

שוליים עליונים

- 1 וא'ש(ר) מישראל אשר יש[חש שור או כשב או עז ולוא]
- 2 יגיש את דמו אל [יסוד מזבח העולה דם יחשב לאיש]
- 3 ההוא]ל[ ]
- 4]° [

קטע 1 א: 5 אֲנָשִׁי קריאה חדשה, נראה שיש להשלים בשורה הבאה הרמיה או בית פלג על פי מדרש הפסוקים האלה בברית דמשק פרק א, שוי 17-25, כך א, עמ' 21, המונחים מכוונים לקבוצת אנשים שהצטרפו לעדת היחד אך סטו במעט מדרכה, ראו קימרון, דואלזים ||
קטע 1 ב: 1-2 השוו ויקרא יז 3-4 || 1 מישראל 'מבני ישראל' || 2 יגיש את דמו השוו ברית דמשק פרק א שוי 92, כך א, עמ' 9 ||

4Q262 B (גן עדן)

קטע בכתב יד מימי בית הורדוס. הקטע פורסם ביחד עם 4Q^h בגלל הדמיון בכתב; ראו פיליפ אלכסנדר וגוזה ורמש בסדרת התגליות כרך כו, עמ' 193-195.

- 1 [שורשיו מ]תחת דלותו ישתו עד[ני נהרות]
- 2 [וצמרתו עד]שחקים ודליותו עד[רום שמים]
- 3 [יגבהו בה]אי מרום ינובב פרי[ו] [ודקיע פלאו]
- 4 [יאיר בו אה]ל שבעה בזהרו[ ]
- 5 [שמי טוהר מ] [ ]
- 6 [יורה ו]מלקוש[ ]

3-1 השוו מגילת ההודיות יד 18-19, כרך א, עמ' 78-79 [וצמרתו עד שחקים ושרשיו עד תהום וכול נהרות עדן ת]שתינה ד[לני]ותיו, וכן שם טז 13-14 ועם עצי עולם לא ישתה מי קודש || 1 דלותו הווי"ו הראשונה מובהקת || 3 [בה]אי מרום השוו יחזקאל לד 14 ובהרי מרום ישראל; קיסטר מפנה אל יחזקאל יז 23 ורואה בו מקור לטקסט שלפנינו; ינובב פרי[ו] = ינובב פרי[ו], השוו מגילת ההודיות טז 14, כרך א, עמ' 82 בל ינובב פרי[ו] עם מוטע שחקים; [ודקיע פלאו] על פי שירי עולת השבת, שיר אחד עשר, שו' 3-4, כרך ב, עמ' 375 || 4 [אה]ל שבעה יפי שבעה; בזהרו א"ו קוראים בזהר הן [ומציעים להשלים ה]רקיע, אבל אין רווח של ממש לפני האות האחרונה בשורה ||

4Q265 (חוק ומדרש)

כתב יד מימי בית הורדוס ובו עניינים שונים שהקשר שביניהם לא ברור די הצורך. מופיעים בו ענייני חוק ומדרש כגון: העלאת אדם ובהמה מבור מים בשבת (קטע 6), איסור על נשים וילדים לאכול מזבח הפסח שהפך מזבח משפחתי לזבח במקדש (קטע 3, ראו קימרון, לשיפור, עמ' 145-146 ומ"ב עמ' 63-64). למקצת הנושאים יש מקבילות די מילוליות בספרות של ימי הבית השני, כגון הליכי קבלת חברים חדשים לעדת היחד ורשימת עונשים הדומים למקבילותיהם בסרך היחד טורים ו-ז ובברית דמשק פרק ה במהדורתנו. וכגון הקישור בין משך ההיטהרות של אדם וחוה לפני הכניסה לגן העדן לבין משך ההיטהרות של האשה היולדת, המקבילה לספר היובלים ג 8-13 (קטע 7).

יוסף באומגרטן וזיוף מיליק פרסמו את כתב היד הזה בסדרת התגליות, כךך לה, עמ' 57-78. באומגרטן עמד על הדמיון שבין החיבור הזה לבין מגילה 4Q159. על אופיו של החיבור ובמיוחד על טיבו של קטע 7, ראו אהרן שמש, "מגילה 4Q265 ומעמדו של ספר היובלים בעצת היחד", ציון עג (תשס"ח), עמ' 5-20.

קטע 1

- 1 [ ] ם [ ]
- 2 [ ] אשר כתוב [ ]
- 3 [ ] כֹּאשֶׁר [ ] כְּתוּב בְּסֵפֶר [ ] יִשְׁעִיָּה הַנְּבִיא
- 4 [ ] חֲנִי עֲקָרָה לֹא יִלְדָּה פִּצְחִי רְנָה [ ] צֹהֲלִי לֹא חָלָה כִּי רַבִּים בְּנֵי
- 5 [ ] שׁוֹמֵמָה מִבְּנֵי בְּעוֹלָה אֲמַר יְהוָה [ ] הַרְחִי [ ] בִּי מִמָּקוֹם אוֹהֶה [ ] לֶךְ וִידִיעוֹת [ ]
- 6 [ ] מִשְׁכַּנְתֶּיךָ יִשׁוּ [ ] לֵא [ ]

קטע 3*

- 1 [ ] לְכֹלֶל [ ]
- 2 [ ] הֲלוֹא אֵל אֶחָד [ ] בְּרָאנוּ מְדוּעַ נִבְגַּד אֵלֶיךָ בְּאַחִיהוּ
- 3 [ ] אֵל [ ] יוֹאכֵל נָעַר זַעֲטוּט וְאִשָּׁה [ ] אֵת הַפֶּסֶחַ

שוליים תחתונים

קטע 1: 2-5 כתוב ישעיהו נד 2-1 || 4-6 אולי הפסוק נדרש על רווקי עדת היחד ||
קטע 3: * מ"ב משחזרים טור צר במידה ניכרת משאר טורי המגילה ומשלימים רק תיבה אחת בתחילת שורות 2, 3, אך נראה יותר שחשורות כמה תיבות בתחילת השורות האלה || 1 [ ] לְכֹלֶל מ"ב קוראים [ ] לְנֹזֶה || 2 מלאכי ב 10; בְּאַחִיהוּ הבייית נראית בתצלום 41.466 || 3 זַעֲטוּט 'צעיר' || אֵת מ"ב קוראים [בזב]ח; ראו א' קימרון, לשיפור, עמ' 145-146 ||

קטע 4 א*

- 1 [ ]
- 2 [ ] ° ק
- 3 [ ] ונענש ע שרת ימים
- 4 [ ] ונענש [ ] שלוש יום
- 5 [ ] את מחצית לחמו חמשה ע שר יום
- 6 ונענש שלושה חודשים א [ ] מחצית לחמו ואיש אשר ימרה את פי
- 7 רעהו הכתוב לפניו והבדיל [ ] מן המהרה ששה חודשים ונענש
- 8 [ ] את מחצית לחמו ואיש אשר יצ [ ] את רעהו ונענש
- 9 שלוש יום ואיש אשר יכחש במ [ ] דעו והבדיל ששה
- 10 חודשים ונענש במה את מחצית לחמו [ ] ואיש אשר יעשה רמיה
- 11 בדעתו בכול דבר ונענש שלוש יום [ ] ואשר יפזר לרעהו
- 12 בדעתו והבדילו ששה חודשים

שוליים תחתונים

* לכתוב בקטע הזה יש מקבילות בסרך היחד ובברית דמשק (עיינו במבוא); על רשימות העונשים שבמגילות ראו א' שמש, "חוקת העונשים מקומראן ומקורותיה המקראיים", מגילות ה-ו (תשס"ח), עמ' 245-268 || 6 ההשלמה על פי סרך היחד ו 25, כרך א, עמ' 220 || 8 יצ [ ] שרד קו אלכסוני של ראש הצד"י, השוו סרך היחד ז 4, כרך א, עמ' 222 והאיש אשר יצחה בלו משפט, והמילה יצחה מתפרשת כלשון ביזוי ועלבון על פי השורש צח"י בסורית = 'לקללי' || 9 במ [ ] 'בחברו', השוו ויקרא יט 11 וסרך היחד ז 3, שם || 10 במה בששת החודשים, ובשוי 8 במ בכתוב חסר, ראו קימרון, המה, עמ' 184-188; [ ] ואיש אשר יעשה רמיה על פי סרך היחד ז 5, שם || 11 בדעתו = 'מרצוני' || 12 חודשים חייית מתוקנת ||

קטע 4 ב*

שוליים עליונים

- 1 [ואשר ישכב ויש] במושב הרבים ונענש שלוש ימים [
- 2 [בשבתם לקרא] בספר ינום עד שלוש פעמים ואם [נפטר ונענש]
- 3 [ואי] ש אשר יבוא להפוך אל עצת היחד [ישאלנו האיש]
- 4 [המבקר על] הרבים. אם נפל לו חבלו ידרשנו שנה [תמימה].
- 5 [אחר יעמוד] לפני הרבים ונשאלו לרחו ואם לא ימצא [פתי בהדרשו]
- 6 [והבינו האיש] המבקר על היחד במשפטי התורה ולא י[גע בטורה]
- 7 [עד אשר ילמד] עוד שנה תמימה ובמולאות לו שנתים [ימים]
- 8 [האי] ש המבקר על הרבים בבית היח[ד]
- 9 [אח[ר] יבוא הוא וכל]

* בקטע הזה שרדו השוליים העליונים והוא ממשיך ישירות את קטע 4 א ששרדו בו השוליים התחתונים. לא שרדו בקטע שלנו שוליים ימניים או שמאליים והדבר מקשה על השלמת החסר. מ"ב סבורים שבתחילת השורות חסרות רק כמה אותיות ושביתחילת השו' 5-6 לא חסר כמעט דבר. אולם אם כן הוא הרי התיבה [ואי] שבשו' 3 תחרוג אל תוך השוליים. כאן הושלמו שתיים עד שלוש תיבות בתחילת השורות || 1-3 השו' סרך היחד ז 10-12, כך א, עמ' 222 || 2 בספר מ"ב קוראים הספר; ואם כתובה על קטע מצורף ומתחתיה הדליית של המילה ה[יח]ד || 3 [ואי] ש אשר יבוא נוהל קבלת חברים לעדת היחד, וראו שורה 9; אל האלף אולי מתוקנת מעיין || 4 חבלו מ"ב קוראים [ש]לו; ידרשנו כקריאת אריאל ויודיסקי; מ"ב קוראים ודרש; ג"ט קוראים ידרשו; שנה על פי תצלום 41.467 || 5 לרחו על פי סרך היחד ו 17, כך א, עמ' 220, מ"ב קוראים [על]ו || 6 במשפטי מתאים בדיוק לחסר || 7 ובמולאות תחתית התיי נקלפה, ראו תצלום 41.467; שנתים [י] מ"ב קוראים שנת; אחרי התיי נותר עור חלק ואין לדעת על פי התצלומים או על פי כתב היד אם היו במקום אותיות אם לאו. גם בדיקה במיקרוסקופ לא הועילה, השו' סרך היחד ז 21, כך א, עמ' 222 ובמלואת לו שנתים ימים || 8 בבית היח[ד] קריאה חדשה על פי תצלום 41.467; השו' סרך היחד ג 11, כך א, עמ' 215, ח 16-17, שם, עמ' 224 || 9 אח[ר] [

קטע 5*

שוליים עליונים

[	מְכֹל זרועי האד[מֶה]	]	1
[	ם והפְּרִיחַ]	]	2
[	בכול כָּל]	]	3
[	לָּ [	]	4

קטע 6

[	הש[בת]	]	1
[	ביום השבת אל[יקח איש עליו בגדי]ם צואים]	]	2
[	אל יִתְכַסֵּ איש בבגדים א[שר יש]	]	3
	ביום השבת אל יִוצֵא איש מאהלו כלי ומאכֵל		4
	ביום השבת אל יעֵל איש בהמה אשר תפול		5
	אל המים ביום השבת ואם נפש אדם היא אשר תפול אל המים		6
	[ביום] השבת וְשִׁלַּח לו את בגדו להעלותו בו וכלי לא ישא		7
	[כי אין מֵש]א ביום השבת ואם צבא[ות גויים]		8
	[יצא ביום ה]שבת ולֵא[ישא כלי]		9

קטע 5: * מ"ב צירפו לקטע הזה שלושה קטעים זעירים. כאן הובא רק הקטע הגדול יותר. העניין והמקום בחיבור לא ידועים || קטע 6: 2 הושלם על פי ברית דמשק פרק ג שוי 239-240, כרך א, עמי 45-46 || 3 יִתְכַסֵּ מ"ב קוראים יְתַלַּב[ש] שלא על פי השרידים || 3-5 המקום החלק אחרי התיבה הראשונה (בכל אחת מן השורות) מחמת פגם בעור || 7 וְשִׁלַּח על העדפת צורת וקטל בסיפה של משפטי תנאי ראו קימרון, קריאות, עמי 171-172; מ"ב קוראים ישלח || 8 [מֵש]א ביום מקטע 7 שוי 1, ראו הערה לקטע 7 שורות 1-2; השוו ירמיהו יז 21, 24, 27 ||

קטע 7

- 3 אֵל יִזְ אִישׁ מִזְרַע אֱהֻרֹן מִן יְגִדָּה בְּיֻמֵּי הַשַּׁבָּת [
  - 4 וַחֲסֹד וְיֻמֵּי גָדוֹל וְצוּם בְּיוֹם] הַמַּתְהֵלֶךְ חוּץ לְעִירָו לְרַעוּתָּהּ
  - 5 אֵת הַבְּהֵמָה יֵלֶךְ אֲלֵפִים אִמָּהּ] יֵלֶךְ
  - 6 לְמִקְדָּשׁ שְׁלוֹשִׁים רֶסֶס. אֵל יִמְ[וֹשׁ מִן הַמִּקְדָּשׁ [
  - 7 וּבִהְיוֹת בַּעֲצַת הַיָּחִיד חֲמֵשֶׁה עָ[שָׂר אֲנָשִׁים מִבְּנוֹנִים בְּסֹפֶר תּוֹרַת מוֹשֶׁה וּבְסֹפְרֵי
  - 8 הַנְּבִיאִים נִכְוֶה עֲצַת הַיָּחִיד בְּאַמָּתָה לְהִיזֹת כְּמִנְחָתָהּ
  - 9 רִצּוֹן וְרִיחַ נִיחוּחַ לְכַפֵּר עַל הָאֲרֶץ מִזֵּ[בַח וּלְקָדֵשׁ אֵת יוֹם הַשַּׁבָּת הַמַּחֲלָלָהּ
  - 10 יִסְפָּה בַּמִּשְׁפָּט קִצִּי עוֹלָה וְהַמִּדְשָׁה [
  - 11 בַּשְּׁבִיעַ הָרִאשׁוֹן גִּבְרָא הָאָדָם וְאַרְבַּעִים יוֹם הָיוּ לוֹ עֹד] [
  - 12 אֲשֶׁר לֹא הוּבָא אֶל גֵּן עֵדֶן וְעֵצָם [מִעֲצָמֵי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרוֹ הִיתָה אִשְׁתּוֹ וּשְׁבִיעַ
  - 13 הָיָה לָהּ עַד אֲשֶׁר לֹא הוּבָא אֶצְלוֹ] בַּשְּׁבִיעַ הַשְּׁנִי וּבְיֻמֵּי הַשְּׁמוֹנִים בָּאָה אֵל הַגֵּן
  - 14 [כִּי] קָדוֹשׁ גֵּן עֵדֶן וְכוֹל הָאֵב אֲשֶׁר בְּתוֹכּוֹ קוֹדֵשׁ עַל כֵּן] אִשָּׁה כִּי תִזְרַע וְיִלְדָה זָכָר
  - 15 וְטִמְאָה שְׁבַעַת יָמִים כִּימִי נִדַּת דּוֹתָהּ תִּטְמָא וְשָׁלֹשׁ יוֹם וְשְׁלֹשָׁת יָמִים תִּשָּׁב בָּדָם
  - 16 טוֹהָרָה וְאִם נִקְבְּהָ תִלְדַּת וְטִמְאָהּ [שְׁבִיעִים כְּנִדְתָּהּ וְשִׁשִּׁים יוֹם וְשִׁשָּׁת יָמִים]
  - 17 תִּשָּׁב בָּדָם טוֹהָרָה בְּכוֹל קוֹדֵשׁ [לֹא תִגַּע וְאֵל הַמִּקְדָּשׁ לֹא תִבּוֹא עֹד מִלֵּאֵת יְמֵי טוֹהָרָה]
- שוליים תחתונים

2-1 מ"ב מצרפים לראש מקבץ הקטעים קטע קטן בן שתי שורות; נראה יותר שמקומו בסוף קטע 6 || 4 וַחֲסֹד וְיֻמֵּי גָדוֹל על השבת נאמר בספר היובלים ב 17 שהוא אות גדול, והביטוי הזה נאמר בסדר היחד י 4, כך א, עמ' 228 על ראשי התקופות שחסידי האל מתחדשים בהם; מ"ב קוראים [יכב]סו [בי]ום גדול; וְצוּם = וְצָנָם || 5 אֵת הַבְּהֵמָה או אֵת הַבְּהֵמָה 6-5 [יֵלֶךְ] לְמִקְדָּשׁ על היתר יציאה מן הבית בשבת לשם עבודת האל ראו מ' קיסטר, תרביץ עז (תשס"ח), עמ' 216 || 7-8 ההשלמה על פי סדר היחד ח 6-1, כך א, עמ' 224 || 9 לקישור בין קידוש השבת ובין העלאת ריח ניחוח ראו ספר היובלים ב 21-22 || 10 השוו 4Q228 קטע 1 א שו' 5, לעיל עמ' 38 [יס]פָּה בַּמִּשְׁפָּט עֲתִי עוֹלָה || 11-13 הושלם על פי ספר היובלים ג 13; ראו קימרון, מהדורות (א), עמ' 135-137 וקיסטר, מילים, עמ' 41-44 (ההשלמות שונות במקצת זו מזו) || 12-13 [וּשְׁבִיעַ] הָיָה לָהּ = 'מלא לה שבוע' כמו ולוא הוה יומין א'רבעין] ספר טוביה, 4Q196 קטע 2 שו' 3, סדרת התגליות, כך יט, עמ' 8 || 13 אֶצְלוֹ שתי האותיות האחרונות נראות בתצלום 41.466 ואחריהן נותר בתצלום עוד עור מושחר ואולי יהיה ניתן לזהות עוד אות בשימוש בפילטר מתאים; מ"ב קוראים אצלו] || 14 הָאֵב = הָאֵב 'הצמחים' או 'הפרי'; עַל כֵּן נראה בתצלום 41.466; מ"ב קוראים [לכן]; על שימושו ראו קיסטר, יובלים, עמ' 289-294 || 15 וְשָׁלֹשׁ יוֹם הַמִּדְשָׁה || 16 טוֹהָרָה כמו בשו' 17, ולא טהרה ||

4Q266a (= 4QD^a 6 [ד]; נטע רבעי)

קטעי כתב יד מסוף ימי בית חשמונאי שצורפו בטעות לברית דמשק; כתיבו וכתבו שונים מאלה של 4QD^a. הטקסט עוסק בפרי העץ והכרם בשנה הרביעית שהוא קודש לכוהנים בניגוד להלכת חז"ל. ראו באומגרטן ומיליק בסדרת התגליות, כרך יח, עמ' 59-61.

- 1 [ ] ם[לתת בשנה הרביעית את הלולי
- 2 נטעי הכרם ו[בול (עצי הפרי) וכל עצי הפרי לכוהנים
- 3 כמשפטם] בנחלת הקודש בארץ מגורים ואחר ימכורו
- 4 מהם לקננות הפציה] הם ומ[טע איש בשנה הרביעית אל יכבד
- 5 [פי] קדשו בש[נה ההיא
- 6 [מנחה ו]
- 7 [ולשעת]
- 8 [להוסיף לו ת]בואתו
- 9 [תעשה הארץ]

2-1 השוו מגילת המקדש ס 3-4, כרך א, עמ' 199 ומקצת מעשי התורה פרק ב שוי 62-63, כרך ב, עמ' 209. || 2 [בול מ"ב קוראים] [ול] אבל האות המסופקת דומה יותר לבי"ת; וכל עצי הפרי כל פרי עצי הפרי; לכוהנים מ"ב קוראים [להם יהיו] || 3 כמשפטם] בנחלת הקודש כחלק שהאל נתן להם מנחלתו, השוו דברים יח 1 אשי ה' ונחלתו יאכלו, ושם 3 וזה יהיה משפט הכהנים; מ"ב קוראים [באדם] הקודש ומפנים אל זכריה ב 16; בארץ מגורים מ"ב קוראים ובארץ מגורים אבל הקו המאונך שהם מזהים כווי"ו הוא חלק מן הבי"ת, אריאל ויודיצקי הצמידו את השרידים שמשני צדי הקטע וביססו את הקריאה המוצעת כאן; מסתבר שהביטוי מציין את ארץ ישראל כשימוש בתורה, למשל בראשית יז 8, שלא כדעת מ"ב; מגורים אפשר לקרוא גם מגורים = מגורם, לשימוש בצורת היחיד ראו תהלים נה 16 ומגילת ההודיות יג 10, כרך א, עמ' 76 || 4 [הפציה] הם קריאה חדשה; ומטע כקריאת אריאל ויודיצקי; אל יכבד מ"ב משחזרים ל[ו יוכ] אף אין די מקום לשיחזורם || 5 קדשו קדשו הפירות || 8 הושלם על פי ויקרא יט 25 ובשנה החמישית תאכלו את פריי להוסיף לכם תבואתו || 9 תעשה הארץ קריאה חדשה על פי ויקרא כה 21 ועשת את התבואה לשלש השנים ||

4Q275 (ברית)

שלושה קטעים שנכתבו בימי הורדוס. על פי השוליים העליונים ועל פי הצורה שיערו המהדירים שהם משלושה טורים רצופים. זה חיבור חשוב ששרד בו תיאור של טקס הברית שהתקיים מדי שנה באחד לחודש השלישי. לרוע המזל שרד רק מעט מן החיבור הזה אך ניתן להשלים את מקצת הטקסט החסר על פי המקבילה ששרדה בשלמות בסוף ברית דמשק (4QD קטע 11 שוי 9-14, כרך א, עמ' 57). בקטע 2 שאין לו מקבילות נזכר מינוי שופטים בזיקה לשמות יט 21-26, לפני הברית בהר סיני. פיליפ אלכסנדר וגוה רמשי ההדירו את הקטעים בסדרת התגליות, כרך כו, עמ' 209-216. הם כינו את החיבור בשם Communal Ceremony.

קטע 1

שוליים עליונים

- 1 [מת]עֲבִים אֶת שְׂבִילִי הַ[חֲטָאִת]
- 2 [בְּחִירֵי יִשְׂרָאֵל] לֹא קִרְיָאֵי הַשֵּׁם [וְכָל יֹשְׁבֵי הַמַּחֲצוֹת]
- 3 [יִקְהָלוּ בְּבְרִית אֵל] בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי [וְהַמִּבְקָר יִהְיֶה מִבְּרֶךְ]
- 4 [אֵת בְּאֵי הַבְּרִית וְעֵנָה וְאָמַר] בְּרֶךְ אֶתָּה אֵל אֲשֶׁר יִסְדַּתָּה
- 5 [עַמִּים לֵל] שֹׁנָם וְגוֹיִם בְּאֶרֶץ צֹמָתָם וְתַעֲצֵם בְּתַהוֹ לֹא דֶרֶךְ
- 6 [וּבְאַבְוֹתֵינוּ בְּחֻרְתָּה לֵת] תֵּת לָהֶם יֵרֶ[שָׁה]
- 7 [אֵת אֲכָ]
- 8 [לֵל]

1 [מת]עֲבִים על פי תצלום 41.775; א"ו קוראים [הול]כים; ה[חֲטָאִת] או ה[טָאִת]; השוו חוכמת המלך שלמה, 4Q184 קטע 1 שוי 9, כרך ב, עמ' 127, וברית דמשק פרק א שוי 51, כרך א, עמ' 7 (בהערה) || 3 להשלמת סוף השורה השוו קטע 3 שוי 3 || 5 [עַמִּים לֵל] שֹׁנָם קריאה חדשה על פי ברית דמשק פרק ה שוי 42, כרך א, עמ' 57 ובראשית י 20; א"ו קוראים [עַמִּים לֵל] שֹׁנָם || 6 יֵרֶ[שָׁה] קריאה חדשה || 7 אֵת אֲכָ [על פי תצלום 41.775, ובתצלומים המאוחרים יותר נראה [אֵת אֲכָ] ||

קטע 2

שוליים עליונים

- 1 [מַשְׁפָּט וְהִתִּסְרוּ עַד הַשְּׁבוּעָה] הַאֲחֵרָה
 2 [וְיִרְאוּ בְּנַחֲלָתָם כִּי הוּא יְהוָה] לֵהֶם
 3 [שׁוֹפְטִים אֲנִשׁ] אֱמֶת וּשְׁוֹנָאֵי בַצַּע
 4 [דְּבָרָא לֹא לְהַמִּית אִישׁ] כִּי אִם עַל פִּיהֶם
 5 [כִּי לֹאֱלֹהִים הֵם הַמִּשְׁפָּט]
 6 [לְמָקוֹם]
 7 [אִם הִיא]

קטע 3

שוליים עליונים

- 1 וְהִזְקִנִּים עִמּוֹ עֲדִי
 2 יַעֲלוּ בִּיחֹשׁ ° [ ]
 3 וְהַמְּבַקֵּר יְהוָה [ ] מִקְלָלִי
 4 רַחֲמִים אֲוִר אֶתָּה
 5 מִנַּחֲלָתוֹ לַעֲוִן לָם
 6 בְּפִקְדוֹ כָּל־הָ
 7 [ ] ° [ ]

קטע 2: 2 הֶקֶץ [ ] קריאה חדשה על פי שופטים ב 16, 18, ודברי הימים ב יט 5 || 3 השוו שמות יח 21; אֱמֶת האל"ף ניכרת בתצלום 41.775 || 4 [דְּבָרָא] האות הראשונה נראית כבי"ת שבסיסה וגגה קרובים זה לזה או כאות מתוקנת לא מזוהה; אי"ו קוראים [נ]דָר; עיינו בפירושם ו בדברי יוסף באומגרטן, מבואות ב, עמ' 661; אִישׁ השייך על קטע מצורף; ההשלמה על פי 4Q159 קטע 2 שוי 5, לעיל עמ' 25 || 5 לֹאֱלֹהִים על פי דברים א 17 ודברי הימים ב יט 6 כי לא לאדם תשפטו כי לה' || 6 [ ] לְמָקוֹם אולי הכוונה לירושלים, השוו שם 8; אי"ו קוראים [ ] לְמָקוֹם || קטע 3: 1 השוו שמות כד 9, 14 || 2 יַעֲלוּ ייכתבו, יירשמו, מפי קיסטר; בִּיחֹשׁ 'ברשימת משפחתם'; השוו 4Q277 קטע 2 שוי 3, להלן עמ' 54 וברית דמשק פרק ג, שוי 19, כרך א, עמ' 26 || 3 הושלם על פי סרך היחד ב 7, כרך א, עמ' 214 || 5-4 [יְדִיחָכָה] מִנַּחֲלָתוֹ או כיו"ב, ראו אי"ו ||

4Q276 (פרה אדומה א)

כתב יד מימי בית הורדוס ובו תיאור הכנת אפר הפרה. יוסף באומגרטן וזיוזף מיליק ההדירו את כתב היד בסדרת התגליות, כרך לה, עמ' 111-119.

קטע 1

שוליים עליונים

- 1 [ולבש בגדים אחרים] אשר לוא שרת במ בקודש
- 2 [יחִיב את הבגדים ושחט]
- 3 [את ה]פֶּרֶה לִפְנֵי יֵשָׁא את דמה בכלי חרש אֲשֶׁר
- 4 [לִוא קִדַּשׁ במזבח והזה מדמה באצבעו שֶׁבַע
- 5 [פעמים א] לֵל נֹכַח יֵאָהֵל מועד והשליך את הָאֵרוֹ
- 6 [ואת האזוב ואת שני ה]תולע אל תוך שרפתה
- 7 [ואם] יָאֵת את אפר הפרה
- 8 [יִחוּהוּ למשמרת]
- 9 [לְבַנֵּי יִשְׂרָאֵל לְמִי נָדָה חֲטָאתָ הִיא ו]לֵבֶשׁ הַכֹּהֵן

1 בקודש או בקודש] [|| 2 יחִיב גזרון המילה ומשמעותה לא ברורים; אריאל ויודיצקי מציעים להשלים [ולוא] יחִיב; ושחט או ושחט] || 3 יֵשָׁא מ"ב מתקנים ו>נשא; בכלי חרש על השימוש בכלי חרש, ראו מ"ב; אריאל ויודיצקי מפנים אל ספרי זוטא במדבר, פרק יט הא צרכת לומר ולקח אלעזר הכהן מדמה בכלי ולא ביד || 4-10 || השוו במדבר יט 4-10 ||

4Q277 (פרה אדומה ב)

כתב יד מראשית ימי בית הורדוס ובו תיאור הכנת מי הנידה ושימושם. שרדו שני קטעים, אך הקטע הגדול מורכב משלושה קטעים ששולבו זה בזה. מצירוף הקטע בפניה הימנית התחתונה ניתן לקבוע את רוחב השורות ואת שיעור הטקסט החסר מימין. התאמת הטקסט לחסרים שונה מזו של מ"ב. בנוסף על החסרים מימין ומשמאל מקצת הכתב נשחק בכמה מקומות ואינו נראה בתצלומים הקיימים. אין חפיפה בין כתב היד הזה ובין 4Q276; יוסף באומגרטן וזיוף מיליק ההדירוהו בסדרת התגליות, כרך לה, עמ' 115-119.

קטע 1 א

- 12] טמא
13] חנוגע

שוליים תחתונים

קטע 1 ב

- 01] והשליך את
1 [האזרו] האזוב ואת [שני התולע אל תוך שרפת הפרה ויכבס את בגדיו]
2 [ויאסוף] איש טהור מכול טמאת ערב] את אפר הפרה ויניחנה למשמרת]
3 [לישרא] ל' בידי' הכוהן המכפר בדם הפרה וכול] אשר יגע באפר הפרה או]
4 [ישא א]ת [כלי] החלמה יאשר כפרו במ את משפט ה' [יחזק את]
5 [בשרו] במלים וטמה עד הערב' והחנוגע בלחת מי הנדה יט]הר לערב]
6 [אל יז] איש יאת מלי הנדה על טמאי נפש כ'יא איש כוהן טהור] בעת]
7 [אשר י]כ'הן כ'יא יכפר ה'א על' הטימא ועלול אל יז על הטמא וכל]
8 [המקבלים] את מלי הנדה יאבואו במים ויטהרו מטמאת הנפש ב]ערב]
9 [מכול טמאה] לאחרת יבזוק עליהם הפוהן את מי הנדה לטהר] פ כ'יא]
10 [לוא יתקדשו] כ'יא אם טהרו וטהר בשרמה. וכול אשר יגע [בפול]
11 [איש אשר יזוב את] זובו ימי'ם ר]בים ואין ידיו שטופות במים טמא]
12 יהי חנוגע במ]שכבו ומוש]בו ופול אשר נגעו יבזבו יכלמגע טמאתו
13 יטמה עד [הערב והנושא ויכבס בגדיו ורחק] וטמא עד הערב

שוליים תחתונים

קטע 1 ב: 2 טהור מכול טמאת ערב נוסח דרשה, ראו קיסטר ממ"ת, עמ' 333-335; על המונח טמאת ערב ראו מ"ב || 3-2 [למשמרת לישרא] ל' כשיחזורם של אריאל ויודצקי || 4 החלמה = 'הטיט'; את משפט לא ברור למה מתחברות המילים האלה ומה משמען || 5 יט]הר לערב] על פי במדבר יט 19 ושורה 8 || 7 [כהן מ"ב קוראים [על]הן; לקריאה המוצעת כאן השוו ספרי במדבר כג כהיונו (קיסטר), כלומר ככוהן הגדול כדעת רבי מאיר; אריאל ויודצקי מציעים לקרוא ולהשלים [אשר יגש] לכהן על פי תצלום 41.887; ועלול יעולל, ילדי || 10 טהרו מ"ב קוראים [יטהרו; וטהר מ"ב קוראים וטהרו]; בשרמה מ"ב קוראים בשרהם || 11 [ימי'ם ר]בים ואין] על פי שרידי האותיות ורוחב הקסר; מ"ב קוראים [ואין] יניו] בניגוד לשרידים; ידיו או יז; טמא] מ"ב קוראים יטמא] אך שרידי האות מתאימים דווקא לטיית || 12 [במ]שכבו קצה של שיין נראה בתצלום B-295450; נגעו ברבים שלא בהתאם אל [יטמה שבשורה 13 || 13 להשלמה החדשה באמצע השורה השוו ויקרא טו 10; [בגדיו] אולי הווייו מוספת, כלומר בגדיו מתוקן מן בגדיו ||

חיבורים עבריים מקומראן

קטע 2

1	[	הָ אֱלֹ	]
2	[	מִזְבַּחֹ	]
3	[	הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר נִכְתְּבוּ בִּי הָיוּ יְאֻכְלוּם	]
4	[	כֹּהֵן לֹא הִנוּגַע בָּהֶם יִקְדָּשׁ	]
5	[	תָּ בָשָׂר זָבָח	]
6	[	וְ	]

4Q278 (טהרות)

קטע בודד בכתב יד מימי בית הורדוס; יוסף באומגרטן וז'וזף מיליק ההדירו אותו בסדרת התגליות, כך לה, עמ' 122-121.

קטע 1

1	[	וְ שִׁטָּף	]
2	[	אֵת יְדֵי בָמִים	]
3	[	אֲלֵ יִשְׁכַּב אִישׁ	]
4	[	אֵת הַזֶּבֶחַ וְכֹל הַנוֹגַע בְּכֹל כְּלִי אֲשֶׁר תִּשָּׁב	]
5	[	עֲלֵיוֹ אִם לֹא נִגַּע בּוֹ	]
6	[	יָם הַשֶּׁ לְיִשְׂרָאֵל בְּנוֹגַעֹ	]
7	[	כְּשֶׁמֶאֱתָ הַנֶּשֶׁךְ מִגַּע הַמִּי שִׁכַּב	]
8	[	טָמְאָו בַּמָּקוֹם	]
9	[	עָלֵי	]

קטע 2: 3 בִּי הָיוּ קריאה חדשה, בהנחה שמדובר כאן ביוחסי הכהונה; הקריאה של מ"ב בתורה] אפשרית אך במגילות נהוג הביטוי כתוב בתורה ולא נכתב בתורה, השווה 4Q275 קטע 3 ש' 2, לעיל עמ' 51 || 4 [יִקְדָּשׁ] השווה ויקרא ו' 11 וכל אשר יגע בהם יקדש ||

קטע 4: 5-4 ההשלמה על פי ויקרא טו 19-26 ובמיוחד פסוק 22 וכל הנגע בכל כלי אשר תשב עליו || 7 מִגַּע שם פעולה לציון היטמאות בנגיעה כבספרות חז"ל, השווה 4Q277 קטע 1 ב' ש' 12, לעיל עמ' 53 ומשפטי טהרה, 4Q274 קטע 1 א' ש' 8, כך ב, עמ' 212 || 8 [טָמְאָו] קריאה חדשה בתצלום B-294928 ||

4Q279 (תקנות)

חמישה קטעים זעירים בכתב יד מימי בית הורדוס. פיליפ אלכסנדר וגזה ורמש ההדירו אותם בסדרת התגליות, כרך כו, עמ' 217-223.

קטע 5

1	[ ]	[ ]	[ ]
2	[ ]	[ ]	[ ]
3	[ ]	[ ]	[ ]
4	[ ]	[ ]	[ ]
5	[ ]	[ ]	[ ]
6	[ ]	[ ]	[ ]

שוליים תחתונים

2 [אֵלֹהִים] יְהוָה או [רַע] יְהוָה או [רַע] וְהִי וְאִי אֲפֶשֶׁר לְקַרֵּא [רַע] וְהִי, הַשּׁוּי סֶרֶךְ הַיַּחֲדָו 26, כֶּרֶךְ א, עמ' 220 רַעְהוּ הַכְּתוּב לַפְּנוּהִי וּבְרִית דַּמְשֶׁק פֶּרֶק ד שׁוֹי 35, כֶּרֶךְ א, עמ' 51 || 3 [אֵלֹהִים] יְהוָה קְרִיאָה חֲדָשָׁה עַל פִּי תַצְלוּם 42.413; אִיּו קוּרְאִים [ ] יְהוָה; וּכְכוּרֹת אוּלִי = כְּמוּ כְּרוֹת, כְּמוּ שֶׁהַרְעָה חוֹמֶל עַל הַכְּבָשׁוֹת, לַצּוּרָה כּוֹרוֹת בַּמָּקוֹם כְּרוֹת הַשּׁוּי פֶּשֶׁר תִּהְלִים א, 4Q171 קטעים 3-5 ג שׁוֹי 5, כֶּרֶךְ ב, עמ' 302 וְאוּהִי יִהְיֶה כִּיקָר כּוֹרִים, שְׁמוּאֵל א יד 9 וַיִּחְמַל שְׁאוּל ... וְעַל הַכְּרִים, וּזְכָרִיָּה יא 5; נֶאֱמַר כֹּאֵן שֶׁהַמוֹשֶׁל חַיִּיב לְדַאֵוֹג לַכְּפּוּפִים לוֹ כְּרוּעָה הַדּוּאֵג לַכְּבָשׁוֹתֵי, הַשּׁוּי בְּרִית דַּמְשֶׁק פֶּרֶק ד שׁוֹי 10-12, כֶּרֶךְ א, עמ' 48; אִיּו קוּרְאִים וּכְבִּירוֹת; וּבְאֵה[בְּתָה חֶסֶד] קְרִיאָה חֲדָשָׁה || 4-6 הַשּׁוּי בְּרִית דַּמְשֶׁק שֵׁם שׁוֹי 33-37, כֶּרֶךְ א, עמ' 51, אֵת הַהֶשְׁלָמָה [אִישׁ לְפִי רוּחוֹ] הִצִּיעַ מִנְחָם קִיסְטֶר || 5 לְפִי רוּחוֹ לְפִי מַעֲלָתוֹ אוּ מִיְדוּתֵי, רֹאוּ סֶרֶךְ הַיַּחֲדָו ב 20, כֶּרֶךְ א, עמ' 214, ט 15, שֵׁם, עמ' 226 ||

4Q280 (מלכירשע)

אחד משני קטעים בכתב יד מימי בית הורדוס ובו קללות הדומות לאלה שבסרך היחד טור ב ולא־ה של 4QBrakot^a קטע 7 ב. היחס אל המקבילות הללו לא ברור. שר הרשעה מכונה כאן מִלְכִּי רִשְׁעָה והוא נוצר כניגוד של מלכיצדק (ראו כרך ב, עמ' 278). בלה ניצן ההדירה את הקטעים בסדרת התגליות, כרך כט, עמ' 1-8 (בעקבות מיליק, עיינו בהפניות שם). קטע 3 שהובא אצלה שייך אולי לברית דמשק, ראו שם פרק א שו' 131; על קללת מלכירשע ראו קיסטר, מבואות ב, עמ' 504.

קטע 2

- 1] ויבדילהו אל [לרעה מתוך בני הא] ור בהסוגו מאחריו והוסיפו
- 2 [עוד ואמר אר] ור אתה מלכי רשע בכול מח[שבות יצר אשמה. יתנכה]
- 3 אל לזעוה ביד נוקמי נקם. לוא יחונכה אל בקוראכה [ישא פני אפו]
- 4 לכה לזעמה ולוא יהיה לכה שלום בפי כול אוחזי אבו[ת. ארור אתה]
- 5 לאין שרית וזעום אתה לאין פליטה וארורים עוש[י מחשבות רשעתמה]
- 6 [ומ] קימי מזמתכה בלבבמה לזום על ברית אל[ביד מושה ולבזות את]
- 7 דברי כול חוזי אמתו. ופול המואס לבוא [בברית אל ללפת בשדירות]

2-1 ההשלמות מותאמות להקשרים ומתאימות לטקסטים המקבילים שצינו במבוא || 2 מלכי רשע שם פרטי, בטעם אחד, רווח מזערי בין התיבות || 4 לכה לזעמה בסרך היחד ב 9 לנקמתכה, השורש מציין קללה אך הצורה והתחביר סתומים; אוחזי אבו[ת] מליצי ישרי, ראו ורנברג-מולר, עמ' 53-54 || 6 [ביד מושה] הושלם על פי קיסטר, שהעיר על ההתאמה להמשך חוזי אמ[תו] בשורה 7 ||

4Q284a (מכשירי טומאה)

ארבעה קטעים בכתב מימי הורדוס שרק באחד מהם שרד טקסט של ממש שעניינו מכשירי הטומאה (משקים). הדברים דומים לכתוב במשפטי טהרה 4Q274 3 א, כרך ב, עמ' 214. שם מובע חשש שהטמא ייגע בפרי הרטוב ואילו כאן הדברים נאמרים על איש אשר לא הובא בברית. ומכאן שכל מי שאינו חבר בעדת היחד נחשב טמא. יוסף באומגרטן וזיוזף מיליק ההדירו את הקטעים בסדרת התגליות, כרך לה, עמ' 131-133.

קטע 1*

- 1 [ ] ב' [ ]
- 2 [ילקו]טנה [וא]ל ילקטום [פול טמא ופול איש]
- 3 [אשר] איננו נוגע במשקי הרבים כי אלה [ ]
- 4 [ילקו]טנה. ואת התאנים (ואת והבכאים) [אל יאכל אם]
- 5 [מש]קיהם יוצא כאשר ימעכ כולם ולקטום [טמא או]
- 6 [איש] אשר לוא הובא בברית ואם ילאצו [בכלי]
- 7 בשדה אל יגאלם בכול מו'דו לגלעמ עד אשר יערם [ ]
- 8 וילקטו בטהרה ונשלמה עבודתם ויב[אם לביתו]

שוליים תחתונים

קטע 2

- 1 [יתנו] מגודנם לכו[הנים]
- 2 [ ] ילקוטו בטהרה [אם]
- 3 [יחד עליהם] הטל ולקטם אי[ש אשר לוא הובא בברית]
- 4 [אל יאכלם] איש מאנשי היה[ד]
- 5 [ ] הרת[ ]
- 6 [יהי]ו נקיאם [ ]
- 7 [ ] כי אם [ ]

קטע 1: * בעקבות מ"ב הושלמו כשלוש אותיות מימין || 2 [ילקו]טנה[ה] מ"ב קוראים טנה[ה], הכינוי חוזר אולי אל שם כגון תבואה || 3 במשקי = במשקה || 3 אלה מן האות האחרונה שרד קו מאונך צמוד ללמ"ד שלפניו || 4 [ילקו]טנה מ"ב קוראים טנה; (ואת והבכאים) כקריאת אריאל ויודיצקי בתצלום 40.584; מ"ב קוראים (ואת הרמנאים) וראו 4Q500 קטע 1 שוי 1, להלן עמ' 228; [אל יאכל] על פי משפטי טהרה, 4Q274 קטע 3 א שוי 7, כרך ב, עמ' 214 || 5 משקיהם יהמשקה שלהן || 6 ילאצו מדובר כנראה בתאנים שהמשקה שלהן יצא ולא בזיתים כפי שסוברים מ"ב || 7 בשדה מ"ב קוראים [בב] אבל קצה האות שנותר אינו מתאים לדל"ת; לגלעמ מן גל"ע אחי גר"ע, לשון רטיבות, עיינו במילון בן יהודה כרך ב, עמ' 786-787, 847, וספר בן סירא, 11QP^a טור כא שוי 12, כרך ב, עמ' 222; צורת המקור משמשת כאן כתיאור מצב = בהיותם רטובים, ראו ברגשטרסר, עמ' 409-410; מ"ב מפרשים כלשון ביקוע || 7-8 השוו משפטי טהרה, 4Q274 קטע 3 ב שוי 8-9, כרך ב, עמ' 215 || 7 יערם יערה אותם || 8 וילקטו מ"ב קוראים (ויסה)טו; ונשלמה כקריאת אריאל ויודיצקי; מ"ב קוראים ונ[גמר]ה; ויב[אם] מ"ב קוראים ויאל[ו] שלא על פי השרידים || קטע 2: 1 מגודנם לכו[הנים] קריאה חדשה || 3 הטל מ"ב קוראים וטל; אי[ש] הושלם על פי קטע 1 שוי 6 || 6 [יהי]ו נקיאם יהיו נקיים מעוון ||

4Q291 (ברכות)

שניים משלושה קטעים בכתב חשמונאי מאוחר ובהם פנייה לשומרי מצוות האל ונוסחי ברכה. בלהה ניצן ההדירה את הקטעים בסדרת התגליות, כך כט, עמ' 9-14.

קטע 1

1	[ ]	בִּמְצֹאָהּ [ ] אֵ֫ם	[ ]
2	[ ]	הַחֲרִישׁ מִשָּׂא הַרִיב וְאִינְנִי	[ ]
3	[ ]	לֵ֫ל לְבָרִיךְ שֶׁמֶ אֵל כִּי עֲלִיָּן	[ ]
4	[ ]	שׁוֹמֵר [ ] מִצְוֹתָיו וּבֹחֲרֵי רִצְוֹ	[ ]
5	[ ]	עֹד [ ] תִּקְדְּשׁוּ בְרוּךְ אַתָּה אֵ֫ם	[ ]
6	[ ]	מִן הָעֵלָה לְכָל בְּרָכָה וְתִהְיֶה	[ ]
7	[ ]	כָּל־	[ ]

קטע 3

1	[ ]	וְלִי	[ ]
2	[ ]	דָּוָךְ תַּמִּיד וְהַלְלוֹךְ וְעוֹד [ ]	[ ]
3	[ ]	הוּא בִשְׁמוֹ יִתְהַלֵּל כָּל	[ ]
4	[ ]	לִי מַעֲלָמִי וְלַעֲלָמִי	[ ]
5	[ ]	יִתְהַלֵּל [ ] כֹּל, גָּדוֹל אַתָּה	[ ]
6	[ ]	וְזֶה מַעֲשִׂי	[ ]

קטע 1: 1 [ ] בִּמְצֹאָהּ ניצן קוראת [ ] תִּתְהַלֵּל; לצורת האותיות עיינו בתיבה מצותיו שבשורה 4 || 2 מִשָּׂא הַרִיב 'יהתנשאות וזעף', עיינו במקבילות שניצן מביאה || 3 כִּי כהצעת ניצן בהערות ובפירוש, היא משווה אל תהלים מז 3 כי ה' עליון || 4 וּבֹחֲרֵי הווי"ו השנייה מובהקת, השוו סרך היחד ח 6, כך א, עמ' 224 || 5 אֵ֫ם האותיות נמחקו ומעליהן נכתבה מילה אחרת || 6 מִן הָעֵלָה לְכָל = 'יותר מכל', על פי נחמיה ט 5 ומרומם על כל ברכה ותהלה; לשימוש הלשון השוו שירי מגילות תהלים, 11QPs^a כב 12, כך ב, עמ' 353 ושירי עולת השבת, שיר שישי שוי 45, כך ב, עמ' 368 || קטע 3: 2 וְעוֹד ניצן מפנה אל תהלים פד 5 עוד יהללך סלה, ואולי יש להשלים ועוד [עד] כבמגילת תהלים, 11QPs^a קלב 12, סדרת התגליות, כך ד, עמ' 27 || 5 גָּדוֹל אַתָּה ניצן מפנה אל ירמיהו י 6 || 6 [ ] וְזֶה מַעֲשִׂי ניצן קוראת [ ] אֵ֫ם ||

4Q292 (ברכות)

אחד משני קטעים בכתב יד מימי הורדוס ובו ברכה. בלהה ניצן ההדירה אותו בסדרת התגליות, כרך כט, עמ' 18-15. ראו גם קימרון, מהדורות (ד), עמ' 200.

קטע 2*

- 1 [מַצְפֹּון]
 2 [תַּטְעַמָּה בַּנְחֵלְתָּ כִּי]
 3 [תּוֹסֵף עָלֶיהָ] כֹּהֵם אֵלֶּךָ פַּעֲמִים וּבִרְכַּתְמָה
 4 [כִּאֲשֶׁר דִּבֶּר] תָּה לֵ"ם בִּיד כֹּל עֲבָדֶיךָ הַנִּבְאִים
 5 [בִּרְדָּךְ אֵד] נִי הַנּוֹצֵר שְׁלוֹם אֲמֵן אֲמֵן

סוף המגילה

4Q293 (ברכות)

שניים משלושה קטעים בכתב יד מימי בית הורדוס ובהם נוסחי ברכה. בלהה ניצן ההדירה אותם בסדרת התגליות, כרך כט, עמ' 22-19.

קטע 1

- 2 [בִּיקָר קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁים לְבָרְךָ]
 3 [אֵת שֵׁם קֹדֶשׁ הַנִּכְבָּד לַעֲוֹלָמִי עֹלָם]
 4 [יֵם וּרְקִיעִי]

קטע 2

- 1 [אֹר וְחוֹשֶׁךְ וְכוּלָּם]
 2 [אֲמֵן אֲמֵן]

4Q292 : * שימו לב לנקודות שבסופי השורות || 1 מַצְפֹּון כקריאת אריאל ויודיצקי המפנים אל תהלים קז 3 ||
 2 [תַּטְעַמָּה בַּנְחֵלְתָּ כִּי] כקריאת אריאל ויודיצקי || 3 [תּוֹסֵף עָלֶיהָ] כֹּהֵם ניצן קוראת [הוסף כה] מִהֶם;
 וּבִרְכַּתְמָה יותברך אותם || 4 לֵ"ם לצורה שלפני התיקון, השוו lemma בעברית של השומרונים || 5 [בִּרְדָּךְ אֵד] נִי
 הַנּוֹצֵר הקריאה מבוססת על התצלומים החדשים שבמרשתת ועל ישעיהו כו 3 יצר סמוך תצר שלום שלום, היא עדיפה על
 אפשרויות קריאה אחרות, כגון הַפִּיקָה או הַנְּעָה ||
 4Q293 : הקריאה בשורה הראשונה של קטע 1 בעייתית. השורה הזאת היא הראשונה שכן המילה קֹדֶשׁ [ש] תלויה בין השורות;
 אחרי קֹדֶשׁ] יש שני קווים מאונכים סמוכים לשורה 3 ואולי הם שרידים מתיבה שהוספה אחרי התיבה הנכבד, כגון וְ[הנר]א, השוו
 דברים כח 58; ניצן קוראת קֹדֶשׁ על פי תצלום 43.326 אך בתצלום 41.590 חסר גגה של הרי"ש, כנראה הודבק כאן רסיס ||
 3 לקריאה ולהשלמה ראו הערה לשורה 2; עֹ [י] שריד העי"ן סמוך לתיבה שלפניו ||

4Q299a (חוק)

קטע בכתב יד מימי בית הורדוס. הקטע שויך לחוכמת הרזים, 4Q299 קטע 69 אך הוא נבדל משאר קטעי חוכמת הרזים בצבע העור ובכתב (במיוחד התיי"ו שבמילה ותומים). גם הרווח שבין שורותיו גדול מן הרווח שבין השורות שבשאר הקטעים. לארי שיפמן ההדיר את הקטע בסדרת התגליות, כרך כ, עמ' 82; עיינו גם בכרך ב שבמהדורתנו, עמ' 129.

1	]	חַת בַּשְׁנָה]	[
3	]	אָרִי יָם וְתוּמִים]	[
4	]	[כּוֹל הָאָדָם °]	[

שוליים תחתונים

1 [חַת בַּשְׁנָה] השווה מגילת המקדש כז 5, כרך א, עמ' 166, וברית דמשק פרק ג שו' 88, כרך א, עמ' 32; כאן מדובר כנראה בכוהן הגדול ||

4Q302 (חוכמה)

קטעי פפירוס מימי בית חשמונאי. בשניים מן הקטעים שרדו כמה שורות כמעט שלמות. האחד כולל משל שמשמיע הדובר ל"חכמים" והאחר כולל דברי פולמוס שמשמיע הדובר למי שאינם מכירים בשלטון האל. בלהה ניצן ההדירה את כתב היד בסדרת התגליות, כרך כ, עמ' 125-149 ודנה בהרחבה ברקעו ובסוגתו.

קטע 1 א

1	] אֱלֹהִים [וְהוּא
2	] יִמְכָּה לְאֲדֹנָי
3	] לְכָל אֲדֹנָי כְּדִבְרִיךְ בְּאִפִּים
4	] הֵאֱלֹהִים צָדִיק
5	] עַם פְּהִיבִיךְ עַל כָּל
6	] מַעֲשֶׂיךָ
7	] וְזֶרַע אֲבֵרָהֶם
8	] כִּי הוּא יֵה
9	] עַם וְאֲדֹנָיִים
10	] קִדְּשׁוּ יִשְׂרָאֵל
11	] תִּבְרָכְךָ בְּשָׁמַיִם
12	] וְכִבְרֹכְךָ עַמְּמִים
13	] אֵת יִצְרָךְ כָּל
14	] עַם

2 [יִמְכָּה] כהשלמה שניצן דוחה; לְאֲדֹנָי ניצן קוראת לאחר, אך האות האחרונה היא נוי"ן כמו במילה שֶׁמֶן קטע 2 ב שוי' 4, הווי"ו ברורה בתצלום 41.975 || 3-2 השוו בראשית מה 9 || 3 אֲדֹנָי או אֲדֹנָי; קריאה חדשה; כְּדִבְרִיךְ בְּאִפִּים = כְּדִבְרִיךְ בְּאִפִּים (התנועה שלפני הכינוי לא נחטפה), לשכנות דָּבָר + אף השוו סרך היחד ה 25, כרך א, עמ' 218 || 5 פְּהִיבִיךְ ניצן קוראת טֹבִיךְ, אבל האות שאחרי הטיי"ת היא יו"ד ויש מקום לעוד שתי אותיות לפני הטיי"ת, הצירוף היטיב + על מיוחד, השוו נחמיה ב 18; כִּי למ"ד רחבה כבשורה 13; ניצן קוראת כֹּל || 6-5 עַל כָּל [מַעֲשֶׂיךָ] ניצן משווה אל תהלים קמה 9 טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו || 9 וְאֲדֹנָי קריאה חדשה בתצלום 41.975 || 12 וְכִבְרֹכְךָ או וְכִבְרֹכְךָ ||

חיבורים עבריים מקומראן

קטע 1 ב

[	1	בְּהֶם]
[	2	בֶּם]
[	3	בְּאֵלֶה תִּם]
[	4	בח] [לֹא]
[	5	ול] [תִּם]
[	6	[ ] ° קדשו]
[	7	לְעִשׂוֹת לִם]
[	8	הא]
[	9	] ° °
[	10	] ° ° °
[	11	ושמאל]
[	12	ואל ת]
[	13	ואל ת]
[	14	דבריו]
[	15	למען א] שר

קטע 2 א

°[	4	]
° ° ° °[	5	]

קטע 1 ב: 15 למען ניצן קוראת לבער; האות האחרונה ארוכה ומתאימה לצורת נו"ן סופית שבכתב היד הזה, אולם האות השנייה נראית כרי"ש בתצלום 41.975 ||

קטע 2 ב

- 1 [ ]
 2 הַבִּינוּ נָא בְּזֹאת הַחֲכָמִים אִם יִהְיֶה
 3 לַאִישׁ עֵץ טוֹב וְיִגְבֶּה עַד לַשָּׁמַיִם וְיִצֹּל
 4 לַאֲפֹסִי אֲרָצוֹת וְעֲשֶׂה פְּרִי שֶׁמֶן וְטוֹב כִּי
 5 יִוְרָה וּמִלְקוֹשׁ יִשְׁקֶהוּ בְּחֶרֶף וּבְצִמָּה
 6 הֲלוֹא אַתָּה יֹאמְרָא [מִן וְאַתָּה] יִעֲבֹד וְאַתָּה יִשְׁמַר
 7 [ ] יָם לַהֲרֹבוֹת עֲפִי
 8 [ ] לֹא מִנְצְרוֹ לְרֶבֶת
 9 [ ] רֹו וּדְלִיתִי
 10 [ ] לֹא [ ]
 11 [ ]

קטע 2 ג

- 1 [ ]
 2 קִצִּי
 3 [ ]
 4 [ ]
 5 [ ]
 6 וַיִּכְסְמוּהוּ חֲזוֹ [יָדִים]
 7 וַיִּכְרֹת בְּלוֹא זָ[פָר]
 8 לֹכְ [ ]

קטע 2 ב: 3 וְיִצֹּל קריאה חדשה || 4 לַאֲפֹסִי קריאה חדשה, לדימוי השוו תהלים פ 10-11 ותשרש שרשיה ותמלא ארץ כסו הרים צלה; וְטוֹב כִּי קריאה חדשה לביטוי פרי שמן וטוב, השוו דברי הימים א ד 40 מרעה שמן וטוב; בדוחק אפשר לקרוא מִי במקום כִּי || 5 יִשְׁקֶהוּ = ישקוהו, קריאה חדשה; אריאל ויודיצקי מעדיפים לקרוא יִשְׁתֶּה המתאים יותר לגודל החסר || 6 אַתָּה מיליק בטיטת התעתיק שנמסרה ליעקב מילגרום קורא אִינִי; את הקריאה המתוקנת הציע קימרון למילגרום וממנו קיבלה ניצן; יֹאמְרָא [מִן] השלמה חדשה על פי ישעיהו מד 14 ותהלים פ 16; ניצן קוראת יֹאמְרָא; יִעֲבֹד קריאה חדשה על פי דברים כט 39, לשון טיפוח || 7 לַהֲרֹבוֹת לשון גידול וצמיחה כמו בארמית וביחזקאל לא 5 || 9 וּדְלִיתִי = דליותי || קטע 2 ג: 6 וַיִּכְסְמוּהוּ = ויכסמוהו, השוו תהלים פ 14 יכרסמה חזיר מיער; חֲזוֹ [יָדִים] או חֲזוֹת; הכינוי מכוון אל העץ הנזכר בטור ב שוי 3 || 7 וַיִּכְרֹת מכוון אל העץ הנזכר בטור ב שוי 3; בְּלוֹא זָ[פָר] שיחזור חדש, השוו ירמיהו יא 20 נשחיתה עץ בלחמו ונכרתנו ... ושמו לא יזכר עוד ואפשר לשחזר גם בְּלוֹא חֲ[מדה], השוו דברי הימים ב כ 20 וילך בלא חמדה ||

חיבורים עבריים מקומראן

קטע 3 א

8 [ ] לַהִי־

קטע 3 ב

- 1 [ ] יִד יתן
- 2 [ ] אֱלֹהֵיכֶם
- 3 [ ] °°
- 4 [ ] יְהוָה לִבְכֶּם אֱלֹהֵי
- 5 [ ] בְּנִפְשׁ חֲפֶצָה
- 6 [ ] יְקוֹם אֱלֹהִים מִידְכֶם יִבְלִי מַעַלְכֶם
- 7 [ ] חֲשַׁבְתִּיכֶם וְלֹא עֲמַד לִנְגַדְךָ לְהוֹכֵחַ
- 8 עֲמַךְ וְלֹהֵשִׁיב דָּבָר בְּרִיבְךָ
- 9 [ ] ° אֱלֹהִים בְּשָׁמַיִם מִשְׁבּוֹ וּמִמֶּנִּי [שְׁלֵת יִדְו]
- 10 בארצות בימים וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם, וְרֹא [שְׁ עֲפָרֹת]
- 11 עֲמַ אֲדָמֹת תִּבְלִי [ ]

קטע 3 ג

- 1 [ ] וְלֹא כֹן
- 2 [ ] יִבְעֵרוּ
- 3 [ ] וְאִין לִי־זִכְרִי

קטע 3 ב: 1 יתן ניצן קוראת יתר (ראו הערה לקטע 1 א שוי 2) || 4 שיחזור חדש, השו 4Q215 קטע 1 ב שוי 8, לעיל עמי 31, 4Q382 קטע 104 ב שוי 1, להלן עמי 149 || 5 על אפשרויות ההשלמה עיינו בהערותיה של ניצן || 6 יְקוֹם וְלֹא יְקוֹם; יְקוֹם = 'יְקוֹם' והוא מחליף את יְקוֹם בתורה המעובדת, 4Q364 קטע 13 שוי 8, להלן עמי 104; אריאל ויודיצקי מציינים שאפשר לפרש את המילה כצורת בניין קל על פי שמואל א כד 13; לביטוי נָקַם + מִיָּד ראו מלכים ב ט 7 וְנָקַמְתִּי ... מִיָּד אֵיזָבֵל || 7-8 ניצן משווה אל שירי אישים מקראיים 4Q381, קטעים 66+67 שוי 10-11, כרך ב, עמי 342 מי בכם ישיב דבר ויעמד בהתוכח ע[מו בריבו] || 9 [ ] ° ואולי תחילת השורה הייתה ריקה; וּמִמֶּנִּי [שְׁלֵת יִדְו] השוו ירמיהו לד 1, למשפט בשלמותו השוו תהלים קג 19 ה' בשמים הכין כסאו ומלכותו בכל משלה || 10 וְכָל אֲשֶׁר קריאה חדשה; וְרֹא [שְׁ עֲפָרֹת] על פי משלי ח 26 || 11 אֲדָמֹת תִּבְלִי קריאה חדשה, אפשרית מבחינת שרידי האותיות; התייזו כמעט שלמה בתצלום 41.975, הווייזו בעייתית || קטע 3 ג: 3 ואין ניצן קוראת ואין; הקריאה המוצעת כאן עדיפה מבחינת הצורה ומבחינת הלשון והסגנון; לִי־זִכְרִי או לִי־זִכְרִי, קריאה חדשה, השוו טור ב שוי 7 ||

4Q303 (+ 4Q305 טור ב) (חוכמה)

4Q303 הוא קטע בודד מסוף בית חשמונאי או מימי הורדוס. מכתב היד 4Q305 נותר קטע קטן בן שני טורים (מן הטור הראשון ניתן לפענח רק אותיות בודדות). שני כתבי היד האלה הם כנראה עותקים של חיבור אחד והם משתלבים זה בזה ואפילו חופפים, אולם הטקסט של 4Q303 אינו ממלא את שו' 2 בעותק 4Q305. טימותי לים ההדיר את שני כתבי היד האלה (ועוד קטע זעיר) בסדרת התגליות, כך כ, עמ' 151-156. הוא כינה את החיבור בשם אחד: 4QMeditation on Creation א-ג.

שוליים עליונים

- 1 [מְבִינִים שִׁמְעוּ וְהָ]שְׁכִילוּ
- 2 [בְּמַעֲשֵׂי פִלְאֹ, הַכְּ]מִים הַשְּׁבִיתוּ מַעַל, נְ]בֹנִים
- 3 [הַקְשִׁיבוּ אֵלַי וְ]אֶסְפְּרָה נִפְלְאוֹת אֵל אֲשֶׁר עָשָׂה
- 4 [לְאֹר עוֹלָם, וְשָׁמִי טוֹה]ר עָשָׂה
- 5 [אֲוֹ]ר בְּמָקוֹם תְּהוֹוֹאֹב[הוּ]
- 6 [וְ]כֹל מַעֲשִׂיהֶם עַד קֶצֶם וְיִבְרָא בֹו
- 7 [חַיּוֹת וְאֲדָם עוֹצֵר]בִּם מֶלֶךְ לְכוֹלִם נִתֵּן לְאָדָם
- 8 [דַּעַת]וֹ וְשָׁכַל טוֹב וְרַע לְ]דַעַת בֹּו וְיִשׁוּב[
- 9 [אֵל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר]לֹקַח מִמֶּנָּה אָדָם כִּיֹּא[אֵל עֶפֶר
- 10 [תִּשׁוּבָתוֹ וּמִצְלָעוֹ]עָשָׂה לוֹ עֶזֶר כְּנָגְדוֹ
- 11 [לוֹ לְאִשָּׁה כִּיֹּא מִמֶּנּוּ]הִיא
- 12 [מִעֲצָמָיו לֹקַח]חַה
- 13 [ל לְפִי ג]
- 14 [ ]לֹ

4Q304

קטע בודד בכתב יד מימי בית חשמונאי. טימותי לים ההדיר אותו בסדרת התגליות, כך כ, עמ' 155.

- 1 וְאֵת הָאָרֶץ וְ
- 2 הַחֹשֶׁךְ עַל כֵּן נִ
- 3 עָשָׂה וְ

4Q303: 2 [בְּמַעֲשֵׂי פִלְאֹ] השוו מגילת ההודיות יט 7, כך א, עמ' 88; **השביטו** צורת ציווי כצורות שלפניה ושל אחריה, השוו מגילת ההודיות ט 38, שם, עמ' 69 צדיקים השביטו עולה; לים קורא וישביתו || 3 [וְ]אֶסְפְּרָה קריאה חדשה || 5 לְאֹר עולם כנראה האור הגנוז שנברא ביום הראשון, ראו כדורי, מבואות ב, עמ' 388-390 והערה 3 || 5 תְּהוֹוֹאֹב[הוּ] וייו מחוקה ברוח שבי שתי המילים, על הגיית המילה הראשונה ראו קימרון, דקדוק, עמ' 26 || 6 בֹו הווייו בטוחה, עיינו בתצלום B-295173 || 7 וְאֲדָם קריאה חדשה בתצלום 41.797 || 10-12 הושלם על פי בראשית ב 21-23 ||

4Q306 (עתידות)

שני קטעים בכתב מימי בית חשמונאי (וועוד קטע זעיר ששייך כנראה לכתב היד). בשניהם השתמרו השוליים הימניים; בקטע 1 השתמרו גם השוליים העליונים ובקטע 2 השתמרו השוליים התחתונים. מסתבר שהם מטור אחד. בקטעים מסופר על עזיבת המצוות וביזוי הקודשים ועל גילוי הדרך הנכונה. מעניין במיוחד התיאור של העוף והכלבים האוכלים מן הקודשים בניגוד לאיסורים שבמקצת מעשי התורה ובמגילת המקדש. טימותי לים ההדיר את הקטעים בסדרת התגליות, כךך לו, עמ' 249-254.

קטע 1*

שוליים עליונים

- 1 כִּי יוֹדַע אֲנִי אֲשֶׁר יִשְׁגּוּ וְלֹא יַעֲשׂוּ אֶת [פסח' בַּיּוֹמָו]
- 2 כִּי יַעֲבְרוּ מִיָּוֶם לַיּוֹם וּמַחֲדָשׁ לַחֹדֶשׁ [שׁ וַיְהִי בְיוֹמָם]
- 3 אוֹתִי כָל אֲשֶׁר בְּרוֹתִי לִי [ ]
- 4 וַיְבֹזְרוּ אֶת בָּשָׂרִי [ ] אֲנִי [ ]
- 5 וַיְהַעֲזֹף הַכֹּלָבִים אוֹכְלִים מִן הַבָּשָׂר וְהַעֲצָמוֹת וְאֵין [ ]
- 6 לְהוֹצִיאוֹ מַחֲצֵר הַנְּחֹתָנִים וְהִי [ ]
- 7 עַל הַזֹּרִים אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ בָּם [ ]
- 8 הַרְשִׁית וּמַתִּירֹשׁ וַיִּצְהַר [ ]
- 9 כֹּל דֵּן [ ]

* שמונה קטעים מצורפים. בתצלומים החדשים חסרים שני קטעים שצורפו בסוף השורות 4-5. אחד מהם צורף בטעות || 1 כִּי יוֹדַע אֲנִי כקריאת אריאל ויודיצקי; [פסח' בַּיּוֹמָו] הושלם על פי ספר היובלים מט 7, 14 || 2 יַעֲבְרוּ יִשְׁנֹו, יחליפו את הזמנים; השוו ספר היובלים מט 7, 14, אסתר א 19 ותפילות לחגים, 1Q34 קטע 3 ב שוי 2, כךך ב, עמ' 392, וראו קיסטר, אמרות ישו, עמ' 217 הערה 8 || 3 בְּרוֹתִי 'בחרתי'; לים קורא ברית ואריאל ויודיצקי סבורים שקריאתו עדיפה ומפנים לתצלום B-295199 || 4 וַיְבֹזְרוּ 'ומפזרים' קריאה חדשה; [ ] אֲנִי [ ] לים קורא וִידָקוּ || 5 וַיְהַעֲזֹף לים מעדיף לקרוא וַיִּקְצֹף; אוֹכְלִים מִן לים קורא אוכלים [מקצת] || 6-5 הושלם על פי מקצת מעשי התורה פרק א, שוי 59, כךך ב, עמ' 208 || 6 הַנְּחֹתָנִים קריאה חדשה על פי דברי הימים ב ד 9; לאיסור אכילת הפסח מחוץ למקדש השוו ספר היובלים מט 17-16 || 7 הַזֹּרִים כקריאת אריאל ויודיצקי על פי ירמיהו ל 8 || 8-7 [מַתִּירֹשׁ] הַרְשִׁית לביטוי דגן הרשית השוו דברים יח 4 ראשית דגן תירשך ויצהרך ודברי הימים ב לא 5 ראשית דגן תירוש ויצהר ודבש; וּמַתִּירֹשׁ השיחזור בעיית, האות שאחרי השייך היא יו"ד או דלית, אחריה רואים מעין שתי נקודות, אחת מעל לקו השורה ואחת מתחת לתחתית האותיות, עיינו בתצלום B-295199; לים קורא [שם] ||

קטע 2

- 1 [ ] °° [ ]
 2 [ ] לבם [ ]
 3 ויבקשו את התורה ואת המצוה בכל לבבם
 4 ובכל נפשם והיו כמגששים דרך פאנשים כהי
 5 עינים והתורה הולכת ומרב[ה] אור ועיניהם כעני
 6 עור עד אשר יפקחו וראו[ ] כי אשמים הם [ ]

שוליים תחתונים

קטע 3

- 1 [ ] °° [ ]
 2 [ ] הע[ ]
 3 [ ] יך הדו° [ ]
 4 [ ] ויהי קצף גדול[ ]
 5 [ ] לשם [ ]

קטע 2: 3 המצוה[ ] על פי שמות כד 12 || 4 והיו לים קורא היו; כמגששים דרך[ ] על פי ברית דמשק פרק א שוי 36, כרך א, עמי 6; השוו ישעיהו נט 10 נגששה כעורים קיר וכאין עינים נגששה, ואולי יש להשלים [אין] במקום [כהי] || 5 הולכת ומרב[ה] הבינוני מן הל"ך לפני בינוני מפעלי תכונה מציין תהליך שינוי, כגון שמואל ב ג 1 ודוד הלך וחזק ובית שאול הלכים ודלים; אריאל ויודיצקי מעירים שהאות השלישית שבמילה השנייה היא אולי תייו || 6 עור קריאה חדשה; [כי אשמים הם] על פי ברית דמשק, שם ||
 קטע 3: 4 [ויהי קצף גדול] השוו מלכים ב ג 27, זכריה ז 12 וספר היובלים, 4Q176a קטעים 19+20, שוי 2, כרך ב, עמי 233 ||

4Q317 (לוח ירחי)

קטעי לוח תלת שנתי בכתב הסתרים של עדת היחד ובהם תיאור מילוי הירח בחציו הראשון של החודש והתמעטותו בחציו השני לפי לוח השנה השמשי. במגילה הגהות רבות. לפי נוסח המגילה, הירח נחלק לארבעה עשר וחצי חלקים. בכל יום מימי מילוי מראש חודש עד אמצע החודש נגלה בירח חלק אחד (מחלוקת), ובכל יום מימי התמעטותו מאמצע החודש עד ראש החודש הבא נכסה חלק אחד. בראש החודש הירחי כשהלבנה מכוסה במלואה היא מאירה ביום, ובלשון המגילה: תמשול אורה ליום.

במגילה שימושי לשון מיוחדים. המילים ירח או לבנה אינן מופיעות בקטעים ששרדו, אך ההתייחסות לירח היא בלשון נקבה, כגון תַּפְסָה, תבוא. השורש בו"א מציין את השקיעה: תבוא ללילה פירושו "הלבנה תשקע בלילה", תבוא ליום פירושו שתשקע ביום. הפעל מש"ל מופיע בו כפועל יוצא (תמשול אורה = יתשליט את האור שלה); המילה מחלוקת משמשת בו בהוראה 'חלק' (ולא 'קבוצה', 'מחלקה'). עניין יש גם בתיאור תבוא ליום/ללילה. הטקסט המובא כאן מבוסס בעיקר על מהדורתו של מרטין אבג בעקבות מיליק שפיענח את כתב הסתרים, ראו D. Parry and E. Tov (eds.), *The Dead Sea Scrolls Reader*, IV, Leiden 2004, p.58-72. לרקעו ותולדותיו של הלוח הזה ראו בן-דב, מבואות ב, עמ' 448-445. לדיון מפורט ראו H. R. Jacobus, "Qumran Calendars and the Creation: A Study of 4QcryptA Lunisolar Calendar (4Q317)", *Journal of Ancient Judaism*, 4 (2013), pp. 48-104.

קטע 1 א*

18]	[ ]
19]	וּכְן תַּבּוּאָא לַיּוֹם
20]	וּכְן תַּבּוּאָא לַיּוֹם
21]	וּכְן תַּבּוּאָא לַיּוֹם
22]	וּכְן תַּבּוּאָא לַיּוֹם
23]	וּכְן תַּבּוּאָא לַיּוֹם
24]	וּכְן תַּבּוּאָא לַיּוֹם
25]	וּכְן תַּבּוּאָא לַיּוֹם
26]	וּכְן תַּבּוּאָא לַיּוֹם
27]	וּכְן תַּבּוּאָא לַיּוֹם
28]	וּכְן תַּבּוּאָא לַיּוֹם
29]	וּכְן תַּבּוּאָא לַיּוֹם
30]	וּכְן תַּבּוּאָא לַיּוֹם
31]	וּכְן תַּבּוּאָא לַיּוֹם
32]	וּכְן תַּבּוּאָא לַיּוֹם
33]	וּכְן תַּבּוּאָא לַיּוֹם

שוליים תחתונים

* רוב השורות מסתיימות במילה ליום החותמת כל יחידה והפרטים חסרים || 32 עֲשָׂרָא כך כתוב הרכיב עֲשָׂרָה בכל מקום בלוח הזה פרט אולי להוספה בקטע 4 מעל שוי 31 ואילו המילה עֲשָׂרָה כתובה בה"א ||

קטע 1 ב*

- 1 [עשתי ע] שרא ו[כן תבוא ליום]
- 2 *במשה בן תכסה שתים
- 3 עשרא וכן [תבוא ליום בששה בו]
- 4 תכסה שלוש [עשרא וכן תבוא ליום]
- 5 *בשבעה בו תכס[ה ארבע עשרא וכן]
- 6 תבוא ליום
- 7 *בשמנה בו ת[משול אורה ליום בתוך]
- 8 הרקיע ממעל^א ארבע עשרא חצי^ב ובבוא השמש יכלה כול^ג
- 9 אורה להכסות [וכן יחל להגלות]
- 10 באחד לשבת [בתשעה בו תגלה]
- 11 מחלוקת אחת [וכן תבוא ללילה]
- 12 בעשרה בו תג[לה שתים וכן תבוא]
- 13 ללילה *בעש[תי עשר בו תגלה שלוש]
- 14 וכן תבוא ללילה
- 15 *בשנים עשר בו תגל[ה ארבע וכן]
- 16 תבוא ללילה *בש[לושה עשר בו]
- 17 תגלה חמש וכן תב[וא ללילה]
- 18 *בשלושה עשר בו תגל[ה שש וכן תבוא ללילה]
- 19 *במשה עשר [בו תגלה שבע וכן תבוא]
- 20 ללילה *בש[שה עשר בו תגלה]
- 21 שמונה וכן [תבוא ללילה]
- 22 *בשבעה עשר [בו תגלה תשע וכן תבוא ללילה]
- 23 [בשמונה עשר בו תגלה בו עשר וכן תבוא ללילה]
- 24 *בתשעה ע[שר בו תגלה עשתי עשרא וכן תבוא ללילה]
- 25 *בתשעה עשר [בו תגלה שתים עשרא וכן תבוא ללילה]
- 26 *בעשרים בו [תגלה שלוש עשרא וכן תבוא ללילה]
- 27 *באחד ועשרי^א בו בתוך הרקיע
- 28 ממעל^א ארבע עשרא חצי^ב ובבוא [השמש יכלה כול אורה להגלות]
- 29 וכן יחל לה[כסות בשנים לשבת]
- 30 *בשלושה וע[שרים בו תכסה מחלוקת אחת וכן]
- 31 תבוא ליום [ ]
- 32 *בשלושה ועשרי^א [בו תכסה שתים וכן תבוא ליום]
- 33 *בחמשה ועשרי^א [בו תכסה שתים וכן תבוא ליום]

שוליים תחתונים

* מספר המסומן בכוכבית מתוקן מן המספר שקודם לו, ראו בן-דב, שם || 11 מחלוקת = מחלוקת || 18 *בשלושה עשר המגיה שכח לתקן למספר התוכף || 25 *בתשעה עשר המגיה שכח לתקן למספר התוכף || 26 *בעשרים מכאן ואילך המתקן הוסיף ספרה מעל השורה || 32 בשלושה ועשרי^א גרסו בארבעה ועשרים ||

קטע 2

- 21 [ ] ° ° ° ° [ ]
- 22 [ ] שניִם [ ]
- 23 [ ] לִיּוֹם [ ]
- 24 [ ] בּוֹ תְּכַסֶּה שְׁ[תִים עֲשֵׂ] רָא וְכֵן [תְּבוּאָ לִיּוֹם]
- 25 [ ] בּוֹ תְּכַסֶּה שְׁלוֹשׁ עֲשָׂרָא וְכֵן תְּ[בוּאָ לִיּוֹם]
- 26 [ ] בּוֹ תְּכַסֶּה אַ[רְבַּע עֲשָׂרָא] וְכֵן תְּבִ[וּאָ לִיּוֹם]
- 27 [ ] תְּמַשּׁוּל אֲוִרָה לִיּוֹם בִּ[תוֹךְ הַרְקִיעַ]
- 28 [מִמַּעַל] וְכִבּוּא הַשֶּׁמֶשׁ יִכְלֶה כּוֹל אֲוִרָה [לְהַכְסוֹת]
- 29 [וְכֵן י] חֵל לְהַגְלוֹת בְּאַרְבַּעַה לְשַׁבַּת
- 30 [ ] בּוֹ תְּגַלֶּה מַחְלוּקַת אֶחָת וְכֵן תְּבוּאָ [לְלִילָה]
- 31 [ ] בּוֹ תְּגַלֶּה שְׁתֵּים וְכֵן תְּבוּאָ לְלִילָה
- 32 [ ] בּוֹ תְּגַלֶּה שְׁלוֹשׁ וְכֵן תְּבוּאָ לְלִילָה
- 33 [ ] בּוֹ תְּגַלֶּה אַרְבַּע וְכֵן תְּבוּאָ לְלִילָה

שוליים תחתונים

קטע 3

- 25 [ ] בּוֹ תְּכַסֶּה [שְׁמִינִיָּה וְכֵן תְּבוּאָ לִיּוֹם]
- 26 [ ] בּוֹ תְּכַסֶּה תְּ[שַׁע וְכֵן תְּבוּאָ לִיּוֹם]
- 27 [ ] בּוֹ תְּכַסֶּה עֲשֵׂ[ר וְכֵן תְּבוּאָ לִיּוֹם]
- 28 [ ] בּוֹ תְּכַסֶּה עֲשָׂרָא וְכֵן תְּבוּאָ לִיּוֹם
- 29 [ ] ° בּוֹ תְּכַסֶּה שְׁתֵּים [עֲשָׂרָא וְכֵן תְּבוּאָ לִיּוֹם]
- 30 [ ] בּוֹ תְּכַסֶּה שְׁלוֹשׁ [עֲשָׂרָא וְכֵן תְּבוּאָ לִיּוֹם]
- 31 [ ] ° בּוֹ תְּכַסֶּה אַרְבַּעַה [עֲשָׂרָא וְכֵן תְּבוּאָ לִיּוֹם]
- 32 [בְּאִ] חֵל בּוֹ תְּמַשּׁוּל אֲוִרָה לִיּוֹם מִמַּעַל בְּתוֹךְ [ ]
- 33 הַרְקִיעַ. וְכִבּוּא הַשֶּׁמֶשׁ [יִכְלֶה כּוֹל אֲוִרָה לְהַכְסוֹת]

שוליים תחתונים

קטע 4

- 25] ° [ ]
- 26] שְׁתִּי עֲשׂא וְכֵן תִּבְּ [אָא לְלִילָה]
- 27] שְׁתִּי עֲשׂא וְכֵן תִּבְּ [אָא לְלִילָה]
- 28] שְׁלֹ [שְׁ עֲשׂא וְכֵן תִּבְּ [אָא לְלִילָה]
- 29] אַרְבַּע [עֲשׂא וְכֵן תִּבְּ [אָא לְלִילָה]
- 30] לְיוֹם בְּתוֹךְ [הַרְקִיעַ מִמַּעַל]
-] אַרְבַּע עֲשָׂרָה וְחֲצִי ° [ ]
- 31] ° ° ° [אֲוֶרָה לְהִגֵּל לֹחַת וְכֵן יִחַל]
- 32] לְהַכְסוֹת [בְּאַרְבַּע לְשֶׁבַת
- 33] בּוֹ [תִּכְסֶּה מִחֲלוֹקֶת אֶת [וְכֵן תִּבְּרָא לְיוֹם]

שוליים תחתונים

קטע 5

- 1] וְכֵן [תִּבְּ] אָא לְלִילָה [ ]
- 2] בְּשֶׁשֶׁה ° [ ]
- 3] וְכֵן תִּבְּ [וְאָא לְלִילָה] [ ]
- 4] בְּחַ [מִשֶּׁה בּוֹ תִּגֵּל] לָהּ [ ]
- 5] וְכֵן תִּבְּ [וְאָא לְלִילָה] [ ]
- 6] ° [ה בּוֹ תִּגֵּל] [ ]
- 7] וְכֵן תִּבְּרָא לְלִילָה [ ]
- 8] בּוֹ [ ]

קטע 6

- 1] ° ° ° [ ]
- 2] בְּתִ [שֶׁעָה בּוֹ] [ ]
- 3] וְכֵן תִּבְּרָא [ ]
- 4] בְּעֲשָׂרָה בּוֹ [ ]
- 5] עֲשׂא וְכֵן תִּבְּ [אָא] [ ]
- 6] בְּעֲשָׂרָה עֲשָׂרָה בּוֹ [ ]

קטע 4: 32 בְּאַרְבַּע כהצעת אריאל ויודיצקי ואין די מקום לקריאה בְּאַרְבַּעַה ||

חיבורים עבריים מקומראן

קטע 7 א

°[	] 1
[	] 2
א[	] 3
[	] 4
ת[	] 5
א[	] 6
ם[	] 7
א[	] 8
°[	] 9

שוליים תחתונים

קטע 7 ב

[	ב°] 1
[	לפֿוֹז°] 2
[	ב°] 3
[	בש°] 4
[	בש] 5
[	הר[קיע] 6
[	ל°] 7

12 ..... בִּשְׁתִּים ב[ן תגלה ארבע וכן תבוא ללילה]

13 [בשלושה] בִּו תגלה [חמש וכן תבוא ללילה]

14 בארבעה בִּו תגל[ה שש וכן תבוא ללילה]

15 בחמשה בִּו תגל[ה שבע וכן תבוא ללילה]

16 בִּשְׁשֶׁה בִּו תגלה [שמונה וכן תבוא ללילה]

17 בשבעה בִּו תגלה ת[שע וכן תבוא ללילה]

18 בשמונה בִּו תגלה ע[שר וכן תבוא ללילה]

19 בתשעה בִּו תגל[ה עשתי עשרא וכן תבוא ללילה]

20 בעשרה בִּו תגלה ש[תים עשרא וכן תבוא ללילה]

שוליים תחתונים

קטע 9

- 1 [ ] °° [ ]
 2 [ ] °°° [ ]
 3 [ ] ° [ ] תבוא ליום
 4 [ ] תכסם תשע וכן תבוא לא ליום
 5 [ ] תכסה עשור וכן תבוא לא ליום
 6 [ ] תכסה לעשתי עשר וכן תבוא לא ליום
 7 [ ] תכסה שתי עשר וכן [תבוא לא ליום
 8 [ ] תכסה שלושה עשר וכן תבוא לא ליום
 9 [ ] תכסה ארבעה עשר וכן תבוא לא ליום
 10 [ ] בו °°°° [ ]
 [ ] תמשו ל אור ה ליום
 11 [ ] לשבת [ ]
 12 [ ] [ ]
 13 [ ] בן תגלה מחלוקת
 14 [ ] אחת וכן תבוא לא ללילה

קטע 10

- 1 [ ] שֹׁה [ ]
 2 [ ] עשרים בו תכסה
 3 [ ] ועשרים בו תכסה
 4 [ ] ועשרים בו תכסה
 5 [ ] ועשרים בו תכסה
 6 [ ] ועשרים בו תכסה
 7 [ ] °° [ ]

קטע 11

- 1 [ ] בשלושה בן
 2 [ ] בארבעה בן
 3 [ ] בחמשה בן
 4 [ ] בששה בן
 5 [ ] בשבעה בן

קטע 10: 5 [ועשרים] אריאל ויודיצקי קוראים [א] חד בתצלום B-284411 ||

חיבורים עבריים מקומראן

קטע 12

- 5] בו ת[כסה [תשע וכן תבואא ליזם]
- 6] בו [תכסה [עשר וכן תבואא ליזם]
- 7] ועש[רים בו תכסה [עשתי עשרא וכן תבואא ליזם]
- 8] עשר[ים בו תכסה ש[תים עשרא וכן תבואא ליזם]
- 9] בו [תכסה שלוש [עשרא וכן תבואא ליזם]

קטע 15

- 3] וכן [תבוא ללילה
- 4] וכן [תבוא ללילה
- 5] וכן [תבוא ללילה
- 6] וכן [תבוא ללילה

קטע 16 א

- 1] [ ]
- 2] וכן תב[וא ללילה
- 3] וכן תב[וא ללילה
- 4] וכן תבואא ללילה

קטע 17

- 1] [ ]
- 2] בשלשה ע[שר בו
- 3] בארבעה עש[ר בו
- 4] בחמשה עשר[בו
- 5] בששה [עשר בו

קטע 22

- 1] [וועשר]ים
 2] [• בו תכ]סה
 3] [ ]בו תמ[שנל אורה ליזם
 ] [ארבע עשר]א וחצ'י
 4] [ובבוא הש]מ'ש יכל'ה פול אורה

קטע 23

- 1] [ ]••
 2] [ ]בו
 3] [בתוך הר]קיע' ממעל
 4] [ ]לז•
 5] [ובבוא השמש]יכלה [פול אורה]

קטע 24

- 1] [ ]••
 2] [ ]בו
 3] [עש]ר בו ת•
 ] [ארבע ע]שרא ו'חצי
 4] [ובבו]א השמ'ש יכלה פול אורה
 5] [ ]••

4Q320 (לוח משמרות א)

קטעים וטורים מקובץ לוחות בכתב מימי בית חשמונאי. בקובץ כמה חלקים. שתי השורות וחצי שבתחילת קטע 1 הן הקדמה ללוחות, העוסקת בבריאת המאורות. בקטעים 1 ו-2 מופיע לוח מולדות – הלילות שהירח אינו נראה בהם (= יום הקיבוץ) – לפי הלוח השמשי ולפי סדר משמרות הכהונה ששירתו במקדש. התבנית החוזרת היא: **X-ב** (בשבת = 'בשבו') **ב-שם המשמר, ל-29/30** (מספר הימים שעברו מן המולד הקודם) **ב-Y** (מספר היום בחודש השמשי) **ב-Z** (מספר סודר של החודש השמשי). בקטע 3 נשתמרה כותרת של לוח אותות – הזמנים שבהם ראש החודש השמשי וראש החודש הירחי מתאחדים, אחת לשלוש שנים (לוח אותות נשתמר במגילה 4Q319 המופיעה בכרך א, עמ' 231-234). בקטעים 3 ו-4 מופיע פירוט הימים בכל חודש שמשי והמשמר המשרת בתחילתו. בקטעים 4-14 יש לוח מועדים שש שנתי ערוך בסדר המועדים (הפסח, הנף העומר, הפסח השני, חג השבועים, יום הזכרון, יום הכפורים, חג הסוכות). בלוח מצוין היום בשבוע והמשמר שיחול בו כל מועד. שש שנים הוא מחזור השירות של משמרות הכהונה, וכל משמר משרת בו שלושה עשר שבועות. לדיון בלוחות וברקעם ראו י' בן-דב, מבואות ב, עמ' 455-457. שמריהו טלמון ויונתן בן-דב ההדירו את הלוחות בסדרת התגליות, כרך כא, עמ' 37-63.

קטע 1 א

שוליים עליונים

- 1 [א] לְאֹרֶה וְלִהְיוֹתָ מִן הַמִּזְרָח
- 2 [ב] מַחְצִית הַשָּׁמַיִם בִּיסוּד
- 3 הַבְּרִיאָה מֵעֶרֶב עַד בֹּקֶר 4 בִּשְׁבֹּת
- 4 [בִּנְיָג] מִלְּאֹחֹדֶשׁ הַרִישׁוֹן בִּשְׁנָה
- 5 הַרִישׁוֹנָה
- 6 [בִּדְעָ] 5 לִיָּה 29 לְ 30 בּו
- 7 [שְׁבֹת הַ] קוֹץ לִ 30 בִּ 30 בִּשְׁנִי
- 8 [בִּ 1 בְּאֵלִי] שִׁיב לִ 29 בִּ 29 בִּשְׁלִשִׁי
- 9 [בִּ 3 בְּבִלְגָּה] לִ 30 בִּ 28 בִּרְבִיעִי
- 10 [בִּ 4 בְּפֶת] חִיָּה לִ 29 בִּ 27 בִּחֲמִשִּׁי
- 11 [בִּ 6 בְּדִלְיָה] לִ 30 בִּ 27 בִּשְׁשִׁי
- 12 [שְׁבֹת בְּשַׁעֲרֵי] 5 לִ 29 בִּ 25 בִּשְׁבִיעִי
- 13 [בִּ 2 בְּאֵבִיָּה לִ 30] 25 בִּשְׁמִינִי
- 14 [בִּ 3 בִּיקִים לִ 9] 2 בִּ 24 בִּתְשִׁיעִי

שוליים תחתונים

3-1 על פירוש העניין ראו י"צ לנגרמן, "אור גדול במחצית השמיים", מגילות ד (תשס"ו), עמ' 203-206, ובן-דב, מבואות ב, עמ' 461-462 ||

קטע 1 ב

שוליים עליונים

- 1 **ב 5 באמר 30 ב 23 בעשירי**
- 2 **ב 6 ביחזקאל 29 ב 22 בַעֲשֵׂתִי עֲשֹׂר**
- 3 **ב 11 בייריב 30 ב 22 בשנים עשר החדש**
- 4 **השנה השנית**
- 5 **ב 2 במלכיה ל 29 ב 20 ברישון**
- 6 **ב 4 בישוע ל 30 ב 20 בשני**
- 7 **ב 5 בחופא ל 19 ב [בשלישי]**
- 8 **ב 8 שבת בפצצ ל 30 ב 18 בַרְבִּיעִי**
- 9 **ב 11 בַגְמוּלָ ל [29 ב 17 בחמישי]**
- 10 **ב 10 בידעיה ל 30 ב [17 בששי]**
- 11 **ב 4 במימן ל 9 ב [2 ב 15 בשביעי]**
- 12 **ב 6 בשכניה ל 30 ב [3 ב 15 בשמיני]**
- 13 **ב 13 שבת בבל [גה ל 29 ב 14 בתשיעי]**
- 14 **ב 14 בפתחיה ל 30 ב 13 בעשירי]**

קטע 2

- 9 **ב 11 בַי [שוע ל 29 ב 5 בשביעי]**
- 10 **ב 10 בחפא ל 30 ב 5 בַשְׁמִינִי**
- 11 **ב 11 בחזיר ל 29 ב 4 בתשיעי**
- 12 **ב 12 ביכין ל 30 ב 3 בעשירי**
- 13 **ב 13 שבת בידעיה ל 29 ב 2 בעשתי עשר החדש**
- 14 **ב 14 בַמִּימָן ל 30 ב יום שנים בַשְׁנִים עֲשֹׂר הַחֹדֶשׁ**

חיבורים עבריים מקומראן

קטע 3 א

- 9] °שני הקדש
10] ה[בריאה קדש
11] ב[4 בשבת
12] גמו[ל' ר'ש כל השנים
13] את[ות היובל השני
14] 17 את[ת

קטע 3 ב

- 8] מ'
9] בזבח[ם
10] ימים °
11] קדש [הרישון 30 גמול'
12] השני 30 [ידעיה
13] השלשי 1[3 הקון
14] הרבעי 30 [אלשיב]

שוליים תחתונים

קטע 4 א

- 11] [התשיעי 31 ייריב
12] [העשירי 30 מלכיה
13] [העשתי עשר 30 י'שוע
14] [השנים עשר 31 י'שבאב

שוליים תחתונים

קטע 4 ב

- 10] הימים ולשכתת
11] לחדשים
12] לשנים ולשמטים
13] וליוכלות. ב4
14] בשבת בני גמול

שוליים תחתונים

קטע 4 א: 11 ייריב או ייריב ||

קטע 4 ג

- 1 השנה הרישונה מועדיה
  - 2 ב3 נשבת בני מעוזה הפסח
  - 3 ב1 בידעיה הנף העמר
  - 4 ב5 בשערים הפסח [השני]
  - 5 ב1 בישוע חג השבועים
  - 6 ב4 במעוזה יום הזכרון
  - 7 ב6 בייריב יום הכפורים
  - 8 ב10 ב10 שביעי
  - 9 ב4 בידעיה חג הסכות
  - 10
  - 11 השנית מועדיה
  - 12 ב3 ב5 בשערים הפסח
  - 13 ב1 במימן הנף העמר
  - 14 ב5 באניה [הפסח השני]
- שוליים תחתונים

קטע 4 ד

- 1 ב1 בחפא [חג הש] בועים
- 2 ב4 בשערים יום
- 3 ב6 במלכיה יום הכפורים
- 4 ב4 במימן חג הסכות
- 5
- 6 השלישית מועדיה
- 7 ב3 באביה הפסח
- 8 ב1 בשכניה הנף העמר
- 9 ב5 ביקים הפסח השני
- 10 ב1 בחזיר [חג השבועים]
- 11 ב4 באביה יום הזכרון
- 12 ב6 בישוע יום הכפורים
- 13 ב4 בשכניה חג הסכות
- 14 הרביעית מועדיה

קטע 4 ג: 10 המהדירים משלימים בעשרה ||

חיבורים עבריים מקומראן

קטע 4 ה

שוליים עליונים

- 1 [ב] בשבת בני יק[י] ׀ הפסח
- 2 ב[ב] בשבֿאב הנף העמר
- 3 ב[ב] באמר הפסח השני
- 4 [ב] ב[ב] [חג] השבועים
- 5 [ב] ביקים יום הַזְכֿרון
- 6 [ב] בחפא יום הכפורים
- 7 [ב] בֿישבאב חג הסכות
- 8
- 9 [החמשיֿת] מועדיה
- 10 ב[ב] באמר הפסח
- 11 ב[ב] בפֿצֿ הנף העמר
- 12 ב[ב] ביחזקאל הפסח השני
- 13 [ב] בייֿב חג השבועים
- 14 [ב] באמר יום הזכרון]

קטע 4 ו

שוליים עליונים

- 1 ב[ב] בחזיר יום הכפורים
- 2 ב[ב] בפצֿ חג הסכֿות
- שתי שורות חלקות
- 5 הששית מועדיה
- 6 ב[ב] ביחזקאל הפסח
- 7 ב[ב] בגמול הנף העמר
- 8 [ב] במעזיה הפסח השני
- 9 ב[ב] במלכיה חג השבועים
- 10 [ב] ביחזקאל [ל יום הזכרון]
- 11 [ב] ביכין י[ום הכפורים]

קטע 5

- 1 חדשים] [
- 2 אתות 40] [

קטע 6

- 1] [ ]°°°° [
- 2] [150 ימים]
- 3] [עת אלפים ושש] מאות
- 4] [אלפים ושמנ] ה מאות
- 5] [° מאות]

קטע 8

- 1] [ם]
- 2] [° ימים]

קטע 9

- 1] [130 ה]
- 2] [חשבון °]

קטע 10

- 1] [הרישון]
- 2] [ל'] °]

4Q321 (לוח משמרות ב)

שבעה טורים של לוח משמרות בכתב יד מסוף ימי בית חשמונאי או מימי הורדוס. הצורה דוקה הנקראת בלוח הזה מופיעה עוד בלוח 4Q321^a בכתבים דוקו, דוקה ומכאן שיש לנתח כמורכבת מן דוק ומכינוי חבור לנסתר החוזר לשם יָרָח. יש מפרשים דוק משורש דו"ק לשון 'היראות' כלומר 'מולד הירח' ונראה יותר שיש לפרשה מן דק"ק 'הידקקות, התמעטות', ראו דברי יונתן בן-דב, מבואות, עמ' 448-449. שמריהו טלמון הרחיב בעניין ודן בהצעות השונות. הצעתו האחרונה לקרוא דְּבָקָה משורש דב"ק בעייתית; ש' טלמון, "אל תקרי דוקה אלא דבקה", מגילות ה-ו (תשס"ח), עמ' 309-322. הלוח בנוי כדלהלן: (המולד = יום הקיבוץ יהיה) ב+x+שם המשמר המשרת ב+y (היום בחודש השמיני) ב+z (מספר סודר של חודש). בטור ד שורה 8 מתחיל לוח שש שנתי. הוא מציין את המשמרות שבתקופת שירותם חלים ראשי החודשים והמועדות. שמריהו טלמון ויונתן בן-דב ההדירו את הלוחות בסדרת התגליות, כרך כא, עמ' 65-79.

טור א

שוליים עליונים

- 1 [באחד בידעיה בשני] עשר בוא. בשנים באביה [בחמשה] וְעָשׂוּ רִים בשמיני ודוקה בשלושה]
- 2 [במימין בשנים עשר] בוא. בשלושה ביקים באר [בעה ועשרים בתשיעי ודוקה בארבעה]
- 3 [בשכניה בעשתי עשר] בוא. באמר בשלושה ועשרים בְּעָשׂוּ וְדִקָּה בששה בִּי שְׁבָאָב
- 4 [בעשירה ב] בוא. בששה ביחזקאל בשנים ועשרים בעשתי עשר החודש וְדִקָּה שבת ב] פְּתַח
- 5 [בתשעה בוא]. באחד ביורייב בשנים ועשרים בשנים עשר החודש וְדִקָּה בשנים] בְּדִלִיָּה
- 6 [בתשעה בוא] השנה ה' שְׁנִית הָרִאשׁוֹן בשנים במלאכיה בְּעָשׂוּ רִים בוא ו] וְדִקָּה
- 7 [בשלושה בחרים ב] שְׁבָעָה בוא. בארבעה בישוע בְּעָשׂוּ רִים בשני וְדִקָּה בחמשה ב] קוֹץ בשבעה
- 8 [בוא. בחמשה בחופה בתשעה] עשר בשלישי ודוקה בששה בְּאִלְיָשִׁיב בְּשָׁה בוא. שבת ב] תְּ בְּפָצִי

שוליים תחתונים

טור ב

שוליים עליונים

- 1 [בשמונה עשר בריעי ודוקה באחד באמר בחמשה] בוא. באחד ב] גְּמֹול בשבעה עשר בחמישי]
- 2 [ודוקה בשנים ב] חֲזָקָה בוא. בשלושה ביד] עיה ב] שבעה עשר בששי ודוקה בארבעה]
- 3 במעוזה בארבעה בוא. בארבעה [ה במימין בחמשה עשר] בשביעי ודוקה בח] משה בשעורים בשנים]
- 4 בוא. בששה בשכניה בחמשה] עשר בשמיני ודוקה שבת באביה בשנים בוא. [שבת בבִּלְגָּא]
- 5 בארבעה עשר בתשיעי ודוקה [באחד בחופה באחד] בתשיעי ודוקה שנית בשלושה ב] חֲזִיר בשלושים]
- 6 ואחד ב] בוא. בשנים בפתחיה בש] לושה עשר בעשירי] ודוקה בארבעה ביכין בתשעה ועשרים בוא.
- 7 ב] שלוש בְּדִלִיָּה בשנים עשר בעשתי עשר החודש ודוקה בששה יורייב בת] שְׁעָה ועשרים ב] בוא. בחמשה בחרים]
- 8 בשנים עשר בשנים עשר החודש ודוקה שבת ב] מימין בשמונה ועשרים בוא. השלישית ב] ששה בקוץ בעשירה]

שוליים תחתונים

טור א: 1 בוא = בו || 4 ב] פְּתַחַה = בפתחיה ||
טור ב: 7 יורייב] במקום ביורייב ||

טור ג

- 1 [בראשון ודוקה בשנים בשכניה בשבעה ועשרים בוא, באחד ביקים בעשרה בשני ודוקה בשלושה בישבאב בששה ועשרים בוא, בשנים באמר]
- 2 [בתשעה בשלישי ודוקה בחמשה בפעץ בששה ועשרים בוא, בארבעה ביחזקאל בשמונה ברביעי ודוקה בששה בגמול בארבעה ועשרים בוא, בחמשה]
- 3 [במעוזיה בשבעה בחמישי ודוקה באחד בחור'ים בארבעה ועשרים'ם בוא, שבת כמלא] כיה בשבעה בששי ודוקה בשנים בקוץ בשלושה]
- 4 [ועשרים בוא, באחד בישוע בחמשה] בשביעי ודוקה בארבעה כאלשיכ בשנים ועש'רים בוא, בשלושה בחופה בחמשה בשמיני ודוקה בחמשה]
- 5 [בבלגא באחד ועשרים בוא, בארבעה בחזיר בארבעה כתשיעי ודוקה שבת י'חזקאל באחד ועשרים בוא, בששה ביכין בשלושה בעשרים]
- 6 [ודוקה באחד במעוזיה בתשע]ה עשר בוא, שבת בידעיה בשנים בעשתי'עש'ר החודש ודוקה [בשלושה בשעורים בתשעה עשר בוא, בשנים במימין]
- 7 [בשנים בשנים עשר החודש ודוקה בארבעה באביה בשמונה עשר בוא הרביעית בארבעה בשכנ]יה באחד בראשון השנית בחמשה בישבאב בשלושים בוא].
- 8 [ודוקה בששה ביקים בשבעה עשר בוא] ראשון, שבת בפתחיה בשלושים בשני ודוקה באחד בחור'יר בשבעה עשר בוא, באחד בדליה בתשעה ועשרים]

שוליים תחתונים

טור ד

- 1 [בחמשה ביקים בשבעה בחמישי ודוקה באחד בבלגא בארבעה ועשרים'ם בוא, שבת בחזיר בשבעה]
- 2 [בששי ודוקה בשנים בפתחיה] בשלושה ועשרים בוא, באחד ביכין בחמשה בשביעי ודוקה בארבעה]
- 3 [בדליה בשנים ועשרים] בוא, בשלושה ביורייב בחמשה בשמיני ודוקה בחמשה בחורים]
- 4 [באחד ועשרים בוא, בארבעה במלאכיה בארבעה בתשיעי ודוקה שבת באביה באחד]
- 5 [ועשרים בוא, בששה בי'שוע בשלושה בעשירי ודוקה *באח ביקים בתשעה עשר בוא]
- 6 [שבת בישבאב בשנים בעשתי'עש'ר החודש ודוקה בשל'ושה באמר בת]שעה עשר בוא]
- 7 [בשנים בפעץ בשנים בשנים] עשר החודש ודוקה בארבעה ביחזקאל בשמונה עשר]
- 8 [בוא השנה הראשונה החודש הראשון בגמול, בשלושה במעוזיה בוא]
- 9 [הפסח, בידעיה בוא הנף העומר, השני בידעיה בוא]שעורים [בוא הפסח השני, השלישי בקוץ]

שוליים תחתונים

טור ד: 5 *באח משובש מן באחד ||

טור ה

- 1 בִּישׁוּעַ בּוֹא חֵג הַשְּׁבוּעִים, הַרְבִּיעִי בְּאַלְיָשִׁיב, הַחֲמִישִׁי בְּבִלְגָּא, הַשְּׁשִׁי בִּיהָ זִקְאָל. הַשְּׁבִיעִי
- 2 בְּמוֹעִזָּה הוּאָה יוֹם הַזְכָּרוֹן, בִּיּוֹרִיב בּוֹא יוֹם הַכְּפוּרִים, בִּידְעִיָּה בּוֹא [חֵג הַ] סֻכּוֹת, הַשְּׁמִינִי [בְּשַׁעֲוָרִים].
- 3 הַתְּשִׁיעִי בִישׁוּעַ, הַעֲשִׂירִי בַחוּפָה, עֲשֵׁתִי עֶשֶׂר הַחוּדֶשׁ בַּחֲזִיר, שְׁנַיִם עֶשֶׂר הַחוּדֶשׁ בְּגִמּוּל
- 4 הַשְּׁנִית, הָרִאשׁוֹן בִּידְעִיָּה, בְּשַׁעֲוָרִים בּוֹא הַפֶּסַח, בְּמִימֵין בּוֹא הַנֶּף הָעוֹמֵר, הִנִּי בְּמִימֵין, בְּאַבְיָה
- 5 בּוֹא הַפֶּסַח הַשְּׁנִי, הַשְּׁלִישִׁי בְּאַלְיָשִׁיב, וְכַחוּפָה בּוֹא חֵג הַשְּׁבוּעִים, הַרְבִּיעִי בְּבִלְגָּא, הַחֲמִישִׁי בְּפִתְחִיָּה,
- 6 [הַשְּׁשִׁי בְּמוֹעִזָּה, הַשְּׁבִיעִי בְּשַׁעֲוָרִים הוּאָה יוֹם הַ] כְּפֻרִים, בְּמִימֵין
- 7 [בּוֹא חֵג] הַסֻּכּוֹת, [הַשְּׁמִינִי בְּאַבְיָה, הַתְּשִׁיעִי בְּ] חוּפָה, הַעֲשִׂירִי בַּחֲזִיר, עֲשֵׁתִי עֶשֶׂר [הַ] חוּדֶשׁ בִּיכִין,
- 8 שְׁנַיִם עֶשֶׂר הַחוּדֶשׁ [בִּידְעִיָּה הַ] שְׁלִישִׁית, הָרִאשׁוֹן בְּמִימֵין, בְּאַבְיָה בּוֹא
- 9 הַפֶּסַח, בְּשִׁכְנִיָּה בּוֹא הַנֶּף הָעוֹמֵר, הַשְּׁנִי בְּשִׁכְנִיָּה, וְכִיקִים בּוֹא הַפֶּסַח הַשְּׁנִי, הַשְּׁלִישִׁי בְּבִלְגָּא, בַּחֲזִיר

שוליים תחתונים

טור ו

- 1 [בּוֹא חֵג] הַשְּׁבוּעִים, הַרְבִּיעִי בְּ] פִתְחִיָּה, הַחֲמִישִׁי בְּדִלְיָה, הַשְּׁשִׁי בְּשַׁעֲוָרִים, [הַשְּׁבִיעִי בְּאַבְיָה] [הוּאָה יוֹם הַ] חֲסִידִין.
- 2 בְּשִׁכְנִיָּה בּוֹא חֵג הַ] סֻכּוֹת, הַשְּׁלִישִׁי בְּמִימֵין, הַתְּשִׁיעִי בַּחֲזִיר, הַעֲשִׂירִי בְּ] יכִין, עֲשֵׁתִי עֶשֶׂר הַחוּדֶשׁ בְּ] יוֹרִיב, [שְׁנַיִם]
- 3 עֶשֶׂר הַחוּדֶשׁ בְּ] מִימֵין [הַרְבִּיעִית, הָרִאשׁוֹן בְּשִׁכְנִיָּה, בִּיקִים בּוֹא הַ] פֶּסַח, בִּישְׁבָּאָב בּוֹא הַנֶּף הָעוֹמֵר, הַשְּׁנִי
- 4 בִּישְׁבָּאָב בְּ] אֲמֹר בּוֹא הַפֶּסַח הַשְּׁנִי, הַשְּׁלִישִׁי בְּפִתְחִיָּה, בִּיכִין בּוֹא חֵג הַ] שְׁבוּעִים, הַרְבִּיעִי בְּדִלְיָה, הַחֲמִישִׁי
- 5 [בַּחֲרִים], הַשְּׁשִׁי בְּ] אֲבִיָּה, הַשְּׁלִישִׁי בִּיקִים [הוּאָה יוֹם הַ] חֲסִידִין, כַּחוּפָה [בּוֹא יוֹם הַכְּפוּרִים, בִּישְׁבָּאָב בּוֹא חֵג]
- 6 הַסֻּכּוֹת, הַשְּׁמִינִי בְּאַמֹּר, הַתְּשִׁיעִי בְּ] יכִין, הַעֲשִׂירִי בְּיִזְרֵיב, עֲשֵׁתִי עֶשֶׂר [הַ] כְּפֻרִים, שְׁנַיִם עֶשֶׂר הַחוּדֶשׁ
- 7 [בְּשִׁכְנִיָּה], הַחֲמִישִׁית, הָרִאשׁוֹן בְּ] יִשְׁבָּאָב, בְּאַמֹּר [בּוֹא הַפֶּסַח, כְּפֻרִים [בְּ] אֲ הַנֶּף הָעוֹמֵר, הַשְּׁלִישִׁי בְּפִתְחִיָּה, בִּישְׁבָּאָב בּוֹא
- 8 הַפֶּסַח הַשְּׁנִי, הַשְּׁלִישִׁי בְּ] דִלְיָה, בְּיִזְרֵיב בּוֹא חֵג הַשְּׁבוּעִים, הַרְבִּיעִי [בַּחֲרִים, הַחֲמִישִׁי בְּ] יכִין, הַשְּׁשִׁי בִּיקִים, הַשְּׁבִיעִי
- 9 בְּאַמֹּר הוּאָה יוֹם הַזְכָּרוֹן, בַּחֲזִיר בּוֹא יוֹם הַכְּפוּרִים, בְּפִתְחִיָּה בּוֹא הַ] סֻכּוֹת, הַשְּׁמִינִי בְּ] חֲזִיקָל, הַתְּשִׁיעִי בִּיזְרֵיב וְהַעֲשִׂירִי

שוליים תחתונים

טור ה: 2 בְּמוֹעִזָּה חֲלוּפָה פּוֹנְטִית שֶׁל בְּמוֹעִזָּה, רְאוּ לַהֲלֹךְ עִמִּי 91 || טור ו: 5 הַקְּרִיאָה בְּתַחֲלִילַת הַשּׁוּרָה עַל פִּי אֲרִיאֵל וִיזְרִיקִי || 9 בּוֹא הַ] נְהַגָּה bo"ag; וְהַעֲשִׂירִי הַמַּהְדִּירִים קוֹרְאִים הַעֲשִׂירִי ||

טור ז

- 1 [במלאכיה, עשתי עשר החדש בישוע, שנים עשר החדש בישבאב] הששית, הראשון בפצץ].
- 2 [ביחזקאל בוא הפסח, בגמול בוא הנף העומר, השני בגמול, במועזיה בוא הפסח השני]
- 3 [השלישי בהרים, במלאכיה בוא חג השבועים, הרביעי בקץ, החמישי באלשיב, הששי באמר]
- 4 [השביעי ביחזקאל הוא יום הזכרון, ביכין בוא יום הכפורים, בגמול בוא] חג [הסכות].
- 5 [השמיני במועזיה, התשיעי במלאכיה, העשירי בישוע], עשתי עשר החדש בחופה.
- 6 [שנים עשר החדש בפצץ]

4Q321a (משמרות ב)

שבעה קטעים מלוח משמרות כתובים בכתב מימי בית חשמונאי. מטב"ג, שם, עמ' 81-91. כאן מובא רק קטע 7 שיש בו טקסט של ממש.

קטע 7

- 1 [בארבעה בפ] צץ ב[חמשה עשר בשביעי ודוקו]
- 2 [בחמשה באמר] ב'שנים בוא. בששה בגמול[ל בחמשה עשר בשמיני ודוקו]
- 3 [שבת ביכין] ב'שנים בוא שבת *בהרים בארבעה ע[שר בתשיעי ודוקו באחד]
- 4 ב'יוליב באחד בוא בשלושה במלכיה בש[לושים ואחד בוא ודוקו שנית].
- 5 בשנים בקוץ בשלושה עשר בעשירי ודוקוה[בארבעה בישוע בתשעה]
- 6 ועשרים בוא בשלושה באלשיב ב[שנים עשר בעשתי עשר החדש ודוקו]
- 7 בששה בחופהא בתשעה *ועשרים בוא [בחמשה בבלגא בשנים עשר]
- 8 בשנים עשר החדש ודוקו שבת [בפצץ בשמונה ועשרים בן]
- 9 הששית ל'ששה בפתחיה בעשרים] בראשון ודוקו בשנים בגמול בשבעה]
- 10 [ועשרים בוא] באחד ב[מועזיה בעשרה בשני ודוקו בחמשה]

4Q321a : 3 *בהרים אריאל ויודיצקי מעירים שאין די מקום להשלמה הזאת ונראה שהסופר כתב מלכתחילה ברים או בחים || 4 ב'יוליב על פי תצלום 40.617 || 7 *ועשרים תוקן מן עשר ||

4Q322a (לוח)

שלושה קטעים זעירים שכללו אולי מעשי שליטים. אייברט טיכלאר ההדיר אותם בסדרת התגליות, כך כח, עמ' 128-125.

קטע 2*

[	זבש]	[	ז	1
[	ז	2		
[	ז	3		
[	ז	4		
[	ז	5		
[	ז	6		

שוליים תחתונים

4Q323 (משמרות ב)

קטע בודד, כנראה מימי הורדוס; מטב"ג, שם, עמ' 99-101.

קטע 1

- 1 [יום רב] יְעִי בְּחִזְרָן [זה] אֶחָד בְּעֶשְׂרֵי [
- 2 [בארבעה בו ביאת הפ] צָצ. באחד יְעִי שֶׁר בְּ[ו ביאת פתחיה].
- 3 [בשמונה עשר בו ביאת] יְחֻזְקָל. יְבִיעֶשֶׁר [ים וחמשה בן]
- 4 [ביאת יכין.] העֶשְׂרִי יום [
- 5 [ביאת]

4Q324 (משמרות ג)

קטע קטן (ועוד קטע שאין בו אלא אותיות בודדות) מסוף ימי בית חשמונאי או מימי הורדוס; בלוח מצוינים תאריכי תחילת שירות המשמרות ותאריכי המועדות על פי הלוח השמשי; מטב"ג, שם, עמ' 103-106.

קטע 1

- 1 [בעשרים ושלשה בה] ביאת אֶלְיָשִׁיב. בשלושים בה]
- 2 [ביאת יקים אחד אחד] ד בש[שי. בשבעה בה ביאת חפה]
- 3 [בארבעה עשר בה] ביאת ישבאב [יְבִיעֶשֶׁר בְּעֶשְׂרִים
- 4 [ואחד בה ביאת בלג]ה. בעשרים [ושמונה ב]ה ביאת אמר
- 5 [יום רביעי באמר זה א]חד כשביעי. בארבעה בה ביאת חזיר
- 6 [יום ששי בה]זיר שהוא עשרה כשביעי יום
- 7 [הכפורים אות]לברית באחד עשר כשביעי ביאת [הפצץ]

שוליים תחתונים

4Q323 : 3 בְּעֶשְׂרִי [א] אריאל ויודיצקי הבחינו בשריד של הביט בתצלום 41.702 || 4 העֶשְׂרִי כקריאת אריאל ויודיצקי

בתצלום 41.702 ||

4Q324 : 3 בה = בו; בִּיָּת צורת האותיות הראשונות מוורה, והמילה אולי מיותרת || 6 יום האותיות לא מוזהות, אולי

מחוקות ||

4Q324a (משמרות ד)

קטע ורסיסים מסוף ימי בית חשמונאי; מטב"ג, שם, עמ' 107-111.

קטע 1 א

1] ש[הוא

2] ו[ה יום •ל] [

קטע 1 ב

1 יום] [•] ביאת ה[רים באר'ב'עה] [עשר בוא. ב]ע[שרים ואחד]

2 בוא ב'א'ת ש'עורים בעשרים ושמון'ה' בוא ביאת מלכיה

3 יום רביעי במלכיה זה אחד בחודש העשירי

4 באר'ב'עה ב'ע'ש'ירי ביאת מ'מ'יין. באחד עשר בוא הק'ן

שוליים תחתונים

4Q324d (לוח שבתות ומועדים)

לוח שנה של התאריכים הקבועים של השבתות והמועדים כתוב בכתב סתרים, ראו בן-דב, מבואות, עמ' 456.

קטע 2

- 1 [בש]לוש[ים בו שבת]
- 2 [ ] *בארעה[עשר]בו שב[ת]
- 3 [ ] בחמשה עשר בו חג
- 4 [השבועיים]ש[ ] [ ] [ ]

קטע 3 א

- 1 [ ]
- 2 [ ] שלוש

קטע 3 ב

- 1 [ ]
- 2 [ ] בו שבת ה[ ]
- 3 [ ] יום הרביעי תקופ[ה]
- 4 [ ] עשר בו יום הכפורים
- 4 באחד עשר בו שבת ב[חמשה עשר בו]

קטע 2: *בארעה משובש מן בארבעה || 4 הקריאה על פי אריאל ויודיצקי שגילו שהשורה כתובה הפוך וזיהו את האותיות ||

4Q325 (לוח שבתות ומועדים)

שלושה קטעים בכתב מימי הורדוס; מטב"ג, שם עמ' 123-131.

קטע 1

שוליים עליונים

- 1 [הפסח יום שלישי] במונה עשר בו שבת ע[ל יידיב]
- 2 [ב]ערב. בעשרים וחמשה בו שבת על ידעיה ועלו
- 3 [מועד] השעורים בעשרים וששה בו אחר שבת. רוש החודש השני
- 4 [בששה בשבת] על ידעיה. בשנים בו שבת חרים. בתשעה בו שבת
- 5 [שעורים]. בששה עשר בו שבת מלכיה. בעשרים ושלושה בו
- 6 [שבת מ]ימין. בשלושים בו שבת הקוצ רוש החודש
- 7 השלישי אחר שבת

שוליים תחתונים

קטע 2

- 1 [בששה בשבת על בלגה. בשנים בו שבת על א]מר. בשלושה בו
- 2 [מועד היין אחר שבת על אמר ב]תשעה בו שבת חזיר.
- 3 [בששה עשר בו שבת הפצץ בעשרים]ם ושלושה בו שבת
- 4 [פתחיה. בשלושים בו שבת על יחזקאל. ר]ש החודש הששי
- 5 [אחר שבת על יחזקאל. בשבעה בו שבת יכין. בארב]עה עשר
- 6 [בו שבת גמול. בעשרים ואחד בו שבת דליה. בעשרים ו]שנים
- 7 [בו מועד השמן אחר שבת על דליה. אחריו מועד קרבן הע]צים

קטע 3

- 0 [ ] ° ב [ ]
- 1 [ש]בת ב[לגה]
- 2 [ר]ש החודש[ש]
- 3 [אלה מו]עד
- 4 [א]שר [ ]

קטע 1: 2 על = ב; ועלו = יומיד אחריו; עיינו קימרון וסטרנגל, עמ' 44, 47 || 3 [מועד] השעורים המהדירים קוראים [מועד] שורים ||

4Q328 (משמרות ו)

קטע בודד מסוף ימי בית חשמונאי או מימי הורדוס; מטב"ג, שם, עמ' 139-141.

קטע 1

- 1 ישבאב בששית הפצין. אלה רשי השנים.
- 2 [בשנה] הראשנה גמול אליש'ב מועזיה
- 3 [חופה. ב] שנית ידעיה בלגה שצורים חזיר.
- 4 [בשלישית מ' מין] (פתחיה) פתחיה אב[יה יכין].
- 5 [ברביעית שפניה ד] ליה יקים יו[ריב. בחמישית]
- 6 [ישבאב חרים אמר] מלכיה. בש[שית הפצין]

4Q330 (משמרות ט)

שלושה קטעים זעירים בכתב מסוף ימי בית חשמונאי; מטב"ג, עמ' 151-154.

קטע 1 א

- 1] י
- 2] ית

קטע 1 ב

- 1 מימין באחד בחודש הר[אשון]
- 2 בשבוע ששי שנה[ ]
- 3 שנה שנית בשנה הראשית ישבאב ב[ ]
- 4] ל[ ]

קטע 2

- 1] ח[ ]
- 2] באחד בחודש[ש הראשון]
- 3] מימין ש' מ'טה[ ]
- 4] בחודש[ש הראשון]

קטע 1: 2 מועזיה בלוחות אחרים גם מעויה, על צורותיו של השם הזה ראו אנציקלופדיה מקראית, ה, עמ' 191 ||
 5 יו[ריב] מטב"ג קוראים יה[ויריב] ||
 קטע 1 ב: 3 שנית על פי תצלום 41.703; המהדירים קוראים שניה כצורה שבלשון חכמים שאינה מתועדת במגילות ||

4Q331 (רשימת מעשי השליטים א)

בכתב היד הזה ובשני כתבי היד שאחריו יש ציוני זמן ואיזכור מעשים של שליטים (נזכרים מלכים ממלכי בית חשמונאי והנציב הרומי). שרדו קטעי פפירוס זעירים ושחוקים בכתב יד מסוף ימי בית חשמונאי, ואולי גם 4Q468a קטע 1 (להלן עמ' 200) שייך לכאן. זיוף פיצמייר ההדיר את הקטע בסדרת התגליות, כך לו, עמ' 275-280.

קטע 1 א

5	] ׁ יׁ [
6	] ה[כֹּהֵן אֲשֶׁר כְּעָרֶל
7	] [יֹחֲנָן לֵהֲבִי אֵת

קטע 1 ב

1	] בֶּן [
2	] מֶן [
3	] [
4	] [
5	] ׁׁׁׁ [
6	] הֶחָיִי [
7	] שְׁלִמְצִיּוֹן [

שוליים תחתונים

קטע 1 א: 6 כְּעָרֶל פיצמייר קורא כֹּל || 7 אֵת פיצמייר קורא אֵלֵי ||
 קטע 1 ב: 5 ׁׁׁׁ פיצמייר קורא אֲנֹשׁ אבל האותיות אינן מובהקות || 6 הֶחָיִי לפני הה"א כתובה תי"ו ששייכת אולי
 לטור הקודם ||

4Q332 (רשימת מעשי השליטים ב)

שלושה קטעים בכתב יד מימי הורדוס. ראו זיוף פיצמייר בסדרת התגליות, כרך לו, עמ' 281-286.

קטע 1

1	[	א בעשר]ה בחדש הששי בארבעה	]
2	[	עשר בו ביא]ת ידעיה בששה עשר בו	]
3	[	בעשרים]ושבעה בחדש השביעי	]
4	[	הושיב גו]אים	]
5	[	גו]אים וגם °	]
6	[	מ]ירי הנפש °	]
7	[	אסירים]	]

קטע 2

1	[	ל]תת לו יקר בערב]אים	]
2	[	ת]שעה לשבט זה]	]
3	[	ה שהוא עשרים בחדש]	]
4	[	°וד באה שלמציון אל]	]
5	[	להקביל את] פני	]
6	[	ביהודי]ב הרקנוס מרד]	]
7	[	להקביל]	]

קטע 3

1	[	בא הר]קנוס	]
2	[	הכת]אים הרג ש	]
3	[	חמישי בידעיה זה]	]

שוליים תחתונים

קטע 1: 4 גו]אים [קריאה חדשה בהתאמה לשרידים בשו' 5 || 5 גו]אים או [כת]אים || 6 מ]ירי פיצמייר קרא
 [מ]ורי אך נראה שהטקסט עוסק באנשים ולא בתכונות, והשוו בן סירא יא 3 במרירי יום ||
 קטע 2: 4 °וד פיצמייר קורא ב'סוד, אבל האות שהוא מזהה כסמ"ך שונה מן הסמ"ך שבמילה הרקנוס שו' 7 ומן הסמ"ך
 שבמילה אסירים קטע 1 שו' 7 ||
 קטע 3: 1 בא הר]קנוס [קריאה חדשה || 2 הכת]אים או [הג]אים, לפני האות הראשונה נותר עור חלק אך אין
 בתצלום שריד לאות שלפניה || 3 זה או ה°] ||

חיבורים עבריים מקומראן

4Q333 (רשימת מעשי השליטים ג)

שני קטעים זעירים בכתב יד מימי הורדוס; ראו פיצמייר, שם, עמ' 287-290.

קטע 1

1	] אַ עשׂרים
2	] בְּיָמָיו :
3	] בְּיָמָיו חֲזָקָאֵל שְׁהוּא
4	] הָרֵג אֲמִלִּיּוֹס
5	] בְּחֹדֶשׁ שֶׁ הַשְּׁבִיעִי
6	] שְׁהוּא בְּיָמָיו אֶת גְּמוּלָה
7	] שֶׁ הוּא
8	] הָרֵג אֲמִלִּיּוֹס

קטע 2

1	] אִישׁ יְהוּדִיָּא [
---	-----------------------

שוליים תחתונים

קטע 1: 1 עשׂרים ברי"ש קורסיבית זעירה || 4 אֲמִלִּיּוֹס הנציב הרומי הראשון ||
קטע 2: 1 יְהוּדִי בדל"ת קורסיבית והי"ד שבסוף התיבה צמודה לאל"ף שאחריה ואפשר לקרוא יהודיא[ים] ||

4Q334 (לוח שירות ותשבחות)

ששה מתשעה קטעים זעירים בכתב יד מימי בית הורדוס. מקצת הקטעים צורפו זה לזה על פי צורתם וניסוחם. כאן הובא השיחזור המקובל שהציע מיליק. המהדיר מוסיף עוד שיחזור אך גם הוא מעדיף את השיחזור המקובל. אונק'ה גלסמר ההדיר את הלוח למופת בסדרת התגליות, כרך טז, עמ' 167-194.

קטע 1

שוליים עליונים

1	[	ה בו בל[ילה	]
2	[	וד[ברי תשבוהו[ת	]

קטע 2+3+4

1	[	בשמונה בלילה שי[רות וישו[מונה וד[ברי תשבו[חות ו[ה וארבעים	]
2	[	וביום שירות וד[ב[רי ותשבוחות ו[שה עש[ר בתשע[ה בו בלילה	]
3	[	שירות ודברי תשבוחות שג[ים וארבע[ים ופ[ים שירות	]
4	[	ודברי תשבוחות בעשרה ג[ו ובלילה שירות שמונה	]
5	[	ודברי תשבוחות וביום שירות אר[בע ודב[רי ת[שבוחות עשר[ים	]

קטע 6+7

1	[	בששה ע[שר בו בלילה שירות ודברי תשבוחות	]
2	[	וביום ש[ירות ודברי תשבוחות בשבעה ע[שר בו	]
3	[	בלילה שירות ודברי תשבוחות וב[ים שירות	]
4	[	ודברי תשבוחות בשמונה עשר [בו	]
5	[	בלילה שירות ודברי תשבוחות וביום שיר[ות	]

קטע 1: 2 [וד[ברי תשבוהו[ת] הצירוף הזה נמצא גם בשירי עולת השבת שיר שישי שוי 20, כרך ב, עמ' 367 ||

4Q340 (רשימת נתינים)

שריד רשימה של נתינים בכתב יד מימי בית חשמונאי; מגן ברושי ועדה ירדני ההדירו את הרשימה בסדרת התגליות כרך יט, עמ' 81-84.

שוליים עליונים

1	אלה הנתינים ^{ים}	[
2	אשר כונו בש ^{מותם}	[
3	יתרא ועקוב ^ב	[
4	הססרי ^ן	[
5	הרתו ^ן	[
6	קו ^{טו}	[

3 ועקוב^ב ברושי וירדני מעירים שאין לקרוא עקוב (שם של אחד הנתינים, ראו עזרא ב 42, 45), משום ששרידי האות האחרונה אינם של ביית ||

4Q364-367 (תורה מעובדת)

בארבע מגילות מן המערה הרביעית מסוף ימי בית חשמונאי שרד טקסט מן התורה ובו הרחבות ושינויים. הם צוינו במספרים עוקבים, כונו בשם אחד וקטעי כל אחד מהם נערכו לפי סדר התורה. הרחבות ניכרות השתמרו בעניינים הבאים: תיאור פרדת יעקב מהוריו (4Q364 קטע 4), שירת מרים על טביעת המצרים בים סוף (4Q365 קטע 6 ב), טקס קורבן העצים (שם קטע 23). יש לומר שמגילה 4Q365 נבדלת משאר המגילות האלה: מספר הרחבותיה גדול פי כמה ממספר ההרחבות במגילות האחרות והרחבותיה ארוכות פי כמה מן ההרחבות שבמגילות האחרות. כמה מן ההרחבות חופפות לטקסט של מגילת המקדש. במיוחד יש לציין את החפיפה בין שני הטורים של 4Q365 קטע 2 טורים א-ב ומגילת המקדש טור לח שוי' 4-15 וטור מא שוי' 4-17 (ראו כרך א). גם אורך הטקסט שבין הטורים האלה דומה בשתי המגילות. 4Q365 מכיל גם קטעים ובהם טקסט המתאים לזה של מגילת המקדש. המהדירים הפרידו את הקטעים האלה והביאום בציון 4Q365a ואמרו שהם שייכים אולי למגילת המקדש. הם שייכו למגילת המקדש לא רק קטעים בעלי טקסט מקביל אלא גם קטעים שלא נמצאה להם מקבילה אך עוסקים במבני המקדש או בתכולתם (אולי מן הטורים החסרים שבתחילת מגילת המקדש). במהדורה שלנו הובאו הקטעים המקבילים למגילת המקדש בכרך א ואילו הקטעים המתאימים לתורה הובאו בכרך הזה. החלוקה הזאת נעשתה מטעמים מעשיים מבלי להתעמק בשאלת חלוקת כתב יד 4Q365 ושיוך הקטעים לתורה המעובדת או למגילת המקדש, ובשאלת היקפה של מגילת המקדש. ברור שכל קטעי 4Q365 הם ממגילה אחת ואין להפריד בין הקטעים הדומים למגילת המקדש לבין הקטעים הדומים לתורה כמו שעשו טוב ו-ו"ט (בניגוד לדעת סטרגל). הרי גם במגילת המקדש יש מובאות ארוכות ורצופות מספר דברים. זאת ועוד אפשר לשלב בסבירות כמעט את כל קטעי 4Q365a בדפים הפגועים שבתחילת מגילת המקדש. כך למשל יש לשלב את קטע 1 בראש טור י של מגילת המקדש. השילוב הזה לא זוהה עד כה משום שסו"ט קראו בשורה 2 בחג המצות] במקום בגג המזבח. גם קטע 23 של 4Q365 משתלב במגילת המקדש בסוף טור יא כפי ששיער ידן. את שאר קטעי 4Q365 יש לשלב בדפים החסרים שבתחילת מגילת המקדש. מסתבר שטורים רבים של תחילת מגילת המקדש אבדו. טורים אלה כללו הרחבות של ספרי תורה אחרים כעדות הקטעים ששרדו במגילה 4Q365. גם מגילת 4Q365 הייתה מגילה גדולה מאוד ובכל אחד מטוריה היו כנראה 47 שורות ארוכות (ראו סו"ט, עמ' 256). לעומת זה מגילה 4Q364 אינה עותק של מגילת המקדש כפי שמלמדת ההשוואה בין קטע 32 לבין מגילת המקדש מג 12-15.

עוד קבעו המהדירים שכתבי היד 4Q364-4Q367 הם מחיבור אחד. הם אף הוסיפו לחיבור את 4Q158 וציינו אותו ככתב היד הראשון. חפיפה של הטקסט המקראי אין בה כדי להוכיח שמדובר בחיבור אחד. יש בעיות בשיוך 4Q367 בכלל וקטע 2b בפרט. ראו M. Segal, "4QReworked Pentateuch or 4QPentateuch?" in *The Dead Sea Scrolls Fifty Years After Their Discovery: Proceedings of the Jerusalem Congress, July 20-25*, ed. by L.H. Schiffman et al. Jerusalem, pp. 391-399

המגילות כולן מפוררות לקטעים זעירים ורק בכמה מקטעי 4Q365 שרדו פה ושם שורות שלמות. המהדירים צירפו אותם על פי סדר התורה ומיספרו אותם בשיטה מיוחדת הכוללת אותיות. כאן לא נעשה שימוש באותיות ולא בסוגריים המיוחדים [ ] לציון צירופי קטעים שהרי אין קושי למצוא את התצלומים על פי מספרי הקטעים. השורות לא מוספרו בכל קטע בנפרד. במראי המקום במהדורה שלנו לא צוינו הקטעים והשורות אלא רק הפרק והפסוק, כגון: תורה מעובדת א בראשית א 1. החסרים הושלמו על פי נוסח המסורה בשינויי כתיב וצורה. פה ושם הוכנסו שינויי תחביר קלים כגון תוספת או השמטה של את כדי להתאים את הטקסט לחסרים. במקומות שהטקסט המקראי אינו ממלא את החסרים כלל הטקסט של התורה המעובדת תוספות. במהדורת סו"ט יש לפעמים חסרים מדומים שמקורם בשיחזור מוטעה של השורות, ראו למשל עמ' 103, 109, 112, 120.

עמנואל טוב וסידני וייט ההדירו את כתבי היד (על פי סטרגל) בסדרת התגליות, כרך יג, עמ' 187-351; וראו Daniel K. Falk, *The Parabiblical Texts: Strategies for Extending the Scriptures in the Dead Sea Scrolls*, Sheffield 2007, p. 90, וראו קנוהל, מבואות א, עמ' 164-168.

4Q364 (תורה מעובדת)

קטע 1 (= בראשית כה 18-21)*

- 1 בֹּאכָה אֵשׁ וְעַל פְּנֵי כּוֹל אֶחָיו נָפַל ¹⁹ וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת
- 2 יִשְׁחָק בֶּן אֲבֵרָהָם ²⁰ אֲבֵרָהָם בֶּן מֵאָה שָׁנָה הָיָה
- 3 כֹּאשֶׁר יָלְדָהּ לוֹ שָׂרָה אֵשֶׁתּוֹ בֶּן יִשְׁחָק בֶּן אַרְבָּעִים
- 4 שָׁנָה בִּקְחָתוֹ אֶת רִבְקָה בֵּת בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי מִפְּדֵן אֲרָם
- 5 [אֲחֻזָּה] לִבְנֵי וְתָהִי לָן לְאִשָּׁה ²¹ וַיַּעֲתֵר יִשְׁחָק לִיהוָה
- 6 נָכַח אֵשֶׁתּוֹ כִּי עֲקָרָה הָיָה וַיַּעֲתֵר לוֹ יְהוָה וְתֵהֵר רִבְקָה
- 7 אֵשֶׁתּוֹ]

קטע 2 (= בראשית כו 7-8)

- 1 הַמָּקוֹם זֶה]
- 2 כִּי טוֹבָתָה] מֵרֵאָה הָיָה ⁸ וַיְהִי כִּי אָרְכוּ לוֹ שָׁם הַיָּמִים
- 3 וַיִּשְׁקֹף אֲבִימֶלֶךְ]

קטע 3 א

- 1] אֲבִיהוּ
- 2]
- 3] וְ
- 4]
- 5] וְהָ
- 6] וְ
- 7]

קטע 1: * שני קטעים סמוכים זה לזה; על חשבון השנים ראו מ' סיגל, ספר היובלים: שכתוב המקרא, עריכה, אמונות ודעות, ירושלים תשס"ח, עמ' 182-183, הערה 3 || 2 הושלם על פי בראשית כא 5 || 3 אֲשֶׁר סוּיִט קוראים אשר; ללשון ההשלמה השוו פסוק 26 || 5 וְתָהִי סוּיִט בוחרים לקרוא וְתָהִי[ה] שלא על פי השרידים ושלא כדקדוק || 6 נָכַח קריאת אריאל ויודיצקי; סוּיִט קוראים לנָכַח ||
קטע 2: 1 הטקסט שונה מזה שבתורה || 3 אֲבִימֶלֶךְ] האליף נראית בתצלום 42.169 ||

- קטע 3 ב (השוו ספר היובלים כז 14, 18)
- 1 אותו תרִאֲהִי] אותו
  - 2 תראה בשלום] הוא יכבדכה לְפָנַי
  - 3 מותכה ועל עיניי] כֹּה יֵשִׁית יְדֵי וְשִׁמְחָתָם]
  - 4 שניכם ויקרא]ישחק לְרִבְקָה אִשְׁתּוֹ ויספר]
  - 5 לה את כול הדב[רִים הָאֵלֶּה ויִנְחָם אֹתָהּ]
  - 6 אחרי יעקוב בְּנֵהּ] ויִבְרַכְהוּ [
  - 7 וירא עישאו כי [בְּרַךְ יִשְׁחַק אֶת יַעֲקֹב ושלחו]
  - 8 יִפְדֶּן אֶרְמ לַקַּחַת לוֹ מִן[שם אִשָּׁה]

- קטע 4* (בראשית ל 9-14)
- 3]' ותרא לאה כי עֲמָדָה מִלֵּדָת וְתִקַּח אֶת זֶלְפָּה שִׁפְחָתָהּ וְתִתֶּן אוֹתָהּ
  - 4]לִיעֲקֹב לְאִשָּׁה וְתִלְדַּ זֶלְפָּה שִׁפְחָתָהּ לְאִשָּׁה לִיעֲקֹב בֶּן וְתוֹ[אָמַר לְאִשָּׁה
  - 5]בְּגֵד וְתִקְרָא אֶת שְׁמוֹ גֵּד ¹⁰ וְתִלְדַּ זֶלְפָּה] הִיא שִׁפְחָתָהּ לְאִשָּׁה
  - 6]בֶּן שְׁנֵי לִיעֲקֹב ¹³ וְתִקְרָא לְאִשָּׁה]נִי כִי אֲשֶׁר־נִי בְנוֹת
  - 7]וְתִקְרָא אֶת שְׁמוֹ אֲשֶׁר [
  - 8]¹⁴ וְיִלְךְ רְאוּבֵן בִּימֵי קִצְרֵי חַיָּי]ם אַחֵר יַעֲקֹב[ב אֲבִיו אֵל הַשָּׂדֶה ויִמְצָא]
  - 9]דֹּדָאִים בַּשָּׂדֶה ויָבֵא אֹתָם] אֵל לְאִשָּׁה אִמּוֹ וְתִקְרָא רַחֵל אֵל לְאִשָּׁה תְּנִי
- שוליים תחתונים

קטע 3 ב: 1 תרִאֲהִי צורת הה"א ניכרת בתצלום ממוקד || 4-1 דברי האל ליצחק כנראה בחלום או על ידי מלאך בדומה להתגלות האל ליעקוב בסיטואציות דומות בבראשית כח 15, 21, 22; 4-2; השוו ספר היובלים כז 1; גם פאלק, שם עמ' 115-116 הציע שאולי הדברים שבתחילת הקטע הם דברי מלאך, אך לא פירט || 2 להשלמה השוו ספר היובלים לה 12-13 || 3 הושלם על פי בראשית 22 || 4-5]וְיִנְחָם אֹתָהּ] אַחֲרֵי הַשְׁוּוּ בְרָאשִׁית כד 67 וספר היובלים כז 18 || 8 פִּדְן ולא פִּדְנָה ||

קטע 4* : 6] נִי אולי יש להשלים [מאשרת א]נִי || 9 [ת]נִי על קטע נפרד ||

קטע 4** (בראשית ל 26-36)

- 1 [אשר עבדתי] אותכה [בהן ואלכה]
- 2 [כי אתה ידעתה] את עבדתי אשר עבדתיכה
- 3 [את ארבע] העשרה שנה ²⁷ ויואמר
- 4 [אליו לבן] אמ' נא מצאתי' הן בעיניכה נחשתי ויברכני יהוה
- 5 [בגללכה] ²⁸ ויואמר נקוב'נא' שכרפה עלי ואתנה ²⁹ ויואמר
- 6 [אליו אתה] ידעתה את אשר עבדתיכה ואת אשר היה מקנכה
- 7 [אתי] ³⁰ כי מעט אשר היה [לכה] לפני ויפרוץ לרוב ויברך
- 8 [יהוה] אתה [תכה] לרגלי [ועתה] מתי אעשה גם אנוכי לביתי
- 9 ³¹ [ויואמר מ'] ה אתן לכה [ויואמר יעקוב לוא תתן לי מאומה אם]
- 10 [תעשה] לי את ה'בר הזה [אשובה ארעה צואנכה אשמור]
- 11 ³² [אעבור] בכול צואנכה [היום הסר משם כול שם נקוד]
- 12 [וטלוא וכו'] ל' ש' חום [בכשבים וטלוא ונקוד בעזים]
- 13 [והיה שכרי] ³³ וענתה בי צד [קתי ביס מהר כי תבוא]
- 14 [על שכרי] ל' נ'כה כול ש' א' [שר אינגו נקוד וטלוא בעזים]
- 15 [וחום בכ] שבים ג'וב ה' [וא אתי] ³⁴ ויואמר לבן הן לו יהי

חסרות שורות

- 18 לבן] בו וכול חום בכשבים ויתן ביד בני ³⁶ וישם דרך
- 19 ש' [לושת ימים ביניהמה ובין יעקוב ויעקוב רעה את]
- 20 צואן לבן] הנותרות
- 21 ¹¹ ויואמר מ' [מלאך אלוהים אל יעקוב בחלום ויואמר יעקוב ויואמר]
- 22 ה' ¹² ויואמר שא נא עיני' כה' [וראה את כול העתודים העולים]
- 23 [על הצואן עקודים נקודים] וברודים כי ראיתי את אשר לבן עושה
- 24 [לכה] ¹³ אנוכי האל בית אל א' [ש' משחתה שם מצבה ואשר נדרת]
- 25 [לי שם נדר עתה קום צא] מ' [הארץ הזאת ושוב אל ארץ]

3-1 בשורות האלה עמדה הוספה הכוללת חשבון שנים || 3 [ארבע] העשרה ה"א היידוע צמודה לסומך כמו שנים העשר יהושע ד 4 ומלכים א יט 19; סוי"ט קוראים [ארבע] עשרה ומעירים שיש כאן הוספה על הטקסט המקראי || 4 אמ' נא במקרא אפי'נא || 5 נקוב'נא' כברנשטיין, שם; סוי"ט קוראים נקובני || 19 [ביניהמה] בנוסח המסורה בינו ובנוסח החומש השומרוני בינם || 25-21 הטקסט מתאים לבראשית לא 11-13, הטקסט מופיע על קטעים זעירים ושוחזר בידי סוי"ט ||

1 [שההדותא וי'עֲקוב קרא] [לו גלעד⁴⁸ ויזאמר לְבִן הַגִּל הַזֶּה עַד בִּינִי]
2 [ובינכה] [הַיּוֹם עַל כֵּן קראו] [שמו גלעד⁴⁹ והמצפה אשר אמר יצף]
3 [יהוה ב']יני ובינכ' [ה כי נסתר איש מרעהו⁵⁰ אם תענה את]
4 [בנותי] ואמ' תקח [נשי'ם על בנותי אין איש עמנו ראה אלהים עד]
5 [ביני ובינכה⁵¹ ויזא מר לבן] [ליעקוב הנה הגל הזה והנה המצבה]
6 [אשר יריתי] [ביני ובינכ' ה⁵² עד הגל הזה ועדה המצבה הזאת]
7 [אם אני לרא אעבור אליכה את הגל הזה ואם אתה] [לוא תעבור]
8 [אלי את הגל הזה ואת המצבה הזאת לרעה⁵³ אלוהי אברהם ואלוהי

1 כִּי יִפְגְּשׁוּכֶם עֲשֵׂיאוֹ אֶחָד וְשֵׂא לָכֶּה [לֹא מוֹר לְמִי אֶת] וְאַנְהוּ תִלְךְ וְלִמִּי אֱלֹהִי
2 לְפָנֶיכֶם¹⁹ וְאִמְרַתָּה לְעַבְדְּכָה לִיעֲקֹב מִנְחָה הִיא שְׁלֹחָה לֹא [דּוֹנִי לְעִישָׂאוֹ
3 [וְהִנֵּה גַם הוּא אֲחֵרִינוּ²⁰ וְיֵצֵא גַם אֶת הַשְּׂנִי וְגַם אֶת הַשֵּׁלִי

8 עמו ²⁷ ויאמר שלחני כי עלה השחר ויאמר]

9 לוא אשלחכה כי [אם ברפתני ²⁸ ויאמר אליך מה]

10 שמכה ויאמר לו יעקוב ²⁹ ויין ואמר לוא יעקוב יאמר עוד שמכה]

11 [כי אם ³⁰ שראל כי שריתה עמא] לזהים ועם אנשים ותוכל ³⁰ וישאל]

12 [יעקוב ויאמר הגידה נא לי מה שמכה] ויאמר לו]

13 [למה זה תשאל לשמי וברך אותו ש]מ ויאמר ר לו יפרכה יהוה]

1] [ ] 2] [שכם בן חמור ההוי] [נְשִׂיא הָאָרֶץ הַזֶּה] [ ]

קטע 5 ב: 8 וי'א[מֶר] או וי'א[חֲזוּהוּ] כמו במגילה 4Q158 קטע 2-1 שוי' 7-10 לעיל עמ' 16, ואפשר להשלים את הטקסט בשורה הזאת על פי הכתוב שם וי'א[חֲזוּהוּ] ויאמר אליי שלחני נא כי עלה השחר ויאמר אליי || 13 וי'אמ[ר לִי] פתיחה לדברי ברכה מעין אלה שבמגילה הני"ל ||

חיבורים עבריים מקומראן

קטע 8 א (בראשית לה 28)

- 1 [ ]
- 2 [ ] אברהם וישחק ויהי י' מ'י ישחק מאת שנה

שוליים תחתונים

קטע 8 ב (בראשית לו 7-8)

- 1 אלמים בתוך ה'שדה והנה קמה אלמתי וגם נצבה והנה תסופינה אלמתיכם]
- 2 ותשת'חוינה לאלמתי ⁸ ו'יאמר [

שוליים תחתונים

קטע 9 (בראשית לח 14-21)*

- 1 ע'ל] דרך תמננה כי ראתה כי גדל שלה והיא לוא נתנה]
  - 2 לו לא]שה ¹⁵ ויראה יהודה ויחשובה לזונה כי כסתה פניה]
  - 3 ¹⁶ ויט א'ליה אל הדרך ויאמר הבה נא אבוא אליך כי]
  - 4 לוא ידע] כי כלתו היא ותואמר מה תתן לי כי תבוא אלי]
- חסרות שלוש שורות**
- 8 ויתן לה] ויבוא אליה ותהר לו ¹⁹ ותקום ותלך ותסר צעיפה]
  - 9 מעליה] ותלבש בגדי אל]מנותה ²⁰ וישלח את גדי העזים ביד רעהו]
  - 10 העודו]למי לקחת]הערכון מ'יד האשה ולוא מצאה ²¹ וישאל את]
  - 11 [אנשי מקומה ל]אמור איה] הקדשה [

שוליים תחתונים

קטע 9: * הטקסט נתון בשני קטעים; **בתחילת השורות יש חורים ופגם בעור || 10 העודו]למי] בתרגום השבעים || 11 העור פגום בתחילת השורה || Oδoλλαμίτου

קטע 10 (בראשית מד 30-מה 1)

שוליים עליונים

- 1] והנער[ר איננו] אתנו ונפשו קשורה]
- 2 [בנפשו ³¹ והיה כראותו כי אין הנער ומת ו[הורידו] עבדיכה את שיבת]
- 3 [עבדכה אבינו ביגון שאולה ³² כי עבדכה ערב] את הנער[מעם אבי]
- 4 [לאמור אם לוא אביאנו אליכה וחטאתי לאבי כול הימי]מ ³³ ועת[ה ישב]
- 5 [גא עבדכה תחת הנער עבד לאדוני הנער יעל ע] מ אחוהי ³⁴ כי
- 6 [איככה אעלה אל אבי והנער איננו אתנו פן אראה] ברעה אשר
- 7 [תמצא את אבי בר]אותי ברעת
- 8 [אבי] ¹ ולוא יכול יהוספ להתאפק

קטע 11 (בראשית מה 21-27)

- 1 עגלות ע'ל] פי]פרעו] ויתן להם צדה לדרך ²² לכולם נתן לאיש חליפות שמלות]
- 2 ולבנימ'ם נתן שלוש] מאות כסף וחמש חליפות שמלות ²³ ולאביהו שלח כזואת]
- 3 עשרה חמורים נושיאי[ם] מטוב מצרים ועשר אתונות נושאיות]
- 4 בר ולחם ומזון לאביהו לד[רך] ²⁴ וישלח את אחיו וילכו וידאמר אליהמה אל]
- 5 תתרגזו בדרך ²⁵ ויעלו *מצ[רים] ויבואו ארץ כנען אל יעקוב אביהמה]
- 6 ²⁶ ויגידו לו לאמור עוד יה[וסף] חי וכי הזאה מושל בכול ארץ מצרים]
- 7 ויפג לבו כי לו]א האמין להמה ²⁷ וידברו אליו את כול דברי יהוסף אשר דבר]
- 8 אל[יהמה]

קטע 12 (בראשית מח 14-15)

- 1 [ישראל את ימינו וישת ע'ל] ראוש [אפרים והוא הצעיר ואת שמאולו על ראוש מנשה]
- 2 [שכל את ידינו כי מנש]ה הבכור ¹⁵ ויברכ[את] יה[וסף] ויזאמר]
- 3 [האלוהים אשר הת]הלכו א'בותי 'לפניו אברהם וי[שחק] האלוהים הרועה אותי]

שוליים תחתונים

קטע 10: 5 אחוהי סו"ט קוראים אחיו אך מעירים שהקריאה אחוהי אינה בלתי אפשרית; ובאמת אחיו שהיא צורת יחיד אינה לעניין || 7-8 בשורות האלו היו הוספות לטקסט של התורה ||
 קטע 11: 3 נושיאי[ם] כתיב פונטי המכוון להגייה nosim || 4 ולחם או לחם || 5 *מצ[רים] גרסו ממצ[רים] ||
 קטע 12: 1-2 ההבדל באורך השורות מרמז שעמד כאן טקסט קצר מזה של התורה || 2 ויברכ יש מקום לכינוי חבר ||

חיבורים עבריים מקומראן

קטע 13 (שמות כא 12-22)*

- 1] ¹² מִכָּה אִישׁ וּמֵת מִן [תְּיֹמֶת] ¹³ וְאִשְׁרֵי לֹא צָדָה וְהָאֱלֹהִים אָנָּה לִידֹו וּשְׁמָתִי
- 2 [לְכָה מִקּוֹם אִשְׁרֵי יָנוּס שָׁמָּה ¹⁴ וְכִי יֵץ אִישׁ עַל רָעָהוּ לְהוֹדִיגוּ בְּעֶרְמָה מִעַם מִזְבְּחִי]
- 3 [תִּקְחֶנּוּ לְמוֹת ¹⁵ וּמִכָּה אֲבִיו וְאִמּוֹ מוֹת [יֹוֹמֶת]
- 4]
- 5] ¹⁶ [וְכִי יֵץ אִישׁ עַל רָעָהוּ לְהוֹדִיגוּ בְּעֶרְמָה מִעַם מִזְבְּחִי]
- 6 [אִם בְּאֶגְרוֹף וְלֹא יָמוּת וּנְפֹל לְמִשְׁכַּב ¹⁹ אִם יָקוּם וְהָתָה] לֶךְ בְּחוּצַ עַל מִשְׁ[עַנְתּוֹ וְנָקָה]
- 7 [הַמִּכָּה רֶק שְׁבִתּוֹ יֵתֶן וּרְפוּאָה יִרְפֶּא ²⁰ וְכִי יָכָה אִישׁ אֶת עַבְדּוֹ אוֹ אֶת אִמּוֹ
- 8 [בְּשִׁבְטוֹ וּמֵת תַּחַת יָדוֹ נִקְוָם יִנְקָם ²¹ אֲךָ אִם יוֹם אוֹ יוֹמִים יַעֲמֶנּוּ] לֹא יָקוּם
- 9 [כִּי כִסְפוֹ הָיָה ²² וְכִי יִנְצֹץ אֲנָשִׁים וּנְגַפּוֹ אִשָּׁה הָרָה וַיִּצְאֻ יְלָדֶיהָ] וְלֹא יִהְיֶה

קטע 14 (שמות כד 12-14)

- 1 שְׁ]
- 2 בַּתְּחִיתִי הָהָר
- 3 ¹² וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה עַל הָ[אֵלֵי] הָהָר וְהָ[יָה שֵׁם וְאֶתְנֶה לְכָה אֶת לִוְחֹת הָאֲבָן]
- 4 הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי לְהוֹרוֹתָם
- 5 מִשְׁרָתוֹ לַעֲלֹת אֶל הָ[הָר] הָאֱלֹהִים ¹⁴ וְאֵל הָ[זִקְנִים] אֲמַר שְׁבוּ לָנוּ בְּזֶה עֵד
- 6 אֲשֶׁר נָשְׁ[וּ] וְכִי אֵלֵכֶמָּה הִנֵּה] אֶהְרֹן וְחֹרֶן [עֲמַכֶּם מִי בַעַל דְּבָרִים יִגֹּשׁ אֶלִּיהֶמָּה]

קטע 15 (שמות כד 18 + כה 1-2)

- 1] וַיִּבְרָא [מֹשֶׁה בְּתוֹךְ] הָעֶנְיָן
- 2 [וַיַּעַל אֶל הָהָר וַיְהִי מֹשֶׁה בַּהָר] אַרְבַּעַי יוֹם וְאַרְבָּ[עִים לַיְלָה]
- 3] ¹ [וְהָיָה הָיָה לְכֹל]
- 4] הַשְּׁבִי[עִי עָשָׂה לַעֲתָ לוֹ מִקְרָא] וַיִּדְבֹּר
- 5 [וַיְהִי אֶל מֹשֶׁה] לְאִמּוֹר דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂ[רָאֵל] וַיִּקְחוּ לִי

שוליים תחתונים

קטע 16 (שמות כו 1)

- 1 [וְאֵת הַמִּשְׁכָּן תַּעֲשֶׂה עֲשֶׂה יְרֵיעוֹת שֵׁשׁ מוֹשָׁז וְתַכְלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת]
- 2 [שְׁנֵי כְרוֹ] בָּיִם מִן עֲשֶׂה חֹשֶׁב תַּעֲשֶׂה אֹתָם]

קטע 13: * הטקסט נתון בשני קטעים || 8 יָקוּם = יָקוּם, צורת נפעל על דרך פעלי ע"י ||
 קטע 14: 3 מעין נקודתיים לפני שם ההווה; הָהָר = ההרה כמו בקטע 26 שוי 4 || 5 הָאֱלֹהִים על פי תצלום 42.811 ||
 קטע 15: 3-4 תוספת לטקסט המקראי; סו"ט משווים לספר היובלים א 4, והשוו גם לתוספת בתרגום פסבדו יונתן, אך הטקסט שונת בשורה 4 סתום || 4 [הַשְּׁבִי] עִי סו"ט קוראים [ ] לו; לַעֲתָ ראו תצלום 41.791 ||

קטע 17 (שמות כו 33-35)*

- 1 והביאותה שם מן בית לפרכת את ארון העדויות והבדילה
- 2 הפרכת לכמה בין הקדש ובין קדש הקדשים³⁴ ונתתה את
- 3 הכפרת על הארון העדויות *בקדש הקדשים³⁵ וש[מתה השלחן מחוץ]
- 4 לפרכת ואת המנורה נכח השלחן על צלע המושב[כן תימנה]
- 5 ואת השלחן תתן על *צלעו צפונה]

שוליים תחתונים

קטע 18 (במדבר יד 16-20)

- 1 אשר נז[שב]ע להמה וישחטם במדבר
- 2 ועתה יגדל[נא פוח אדוני כאשר דברתה לאמור¹⁸ יהוה]
- 3 ארך אפים[ורב חסד נושא עון ופשע¹⁹ וכאשר נשאתה]
- 4 להמה ממצרים[ועד הגה]
- 5 ויאמר²⁰ יהוה סל[חתי כדבריכה]
- 6 [מן בן ע[שרים]

קטע 19 (במדבר לג 31-49)*

- 1 ³¹ ויסעו ממנו[סרות ו]יחנו בבני יעקן³² ויסעו מבני יעקן ויחנו
  - 2 [בחר הגדגד]ה³³ ויסעו[מחר הגדגדה ויחנו ביושבתי ויסעו]
- חסרות שורות
- 7 [והארבעים לצאת בני י]שראל מארץ מצרים³⁹ ואה[רון בן]
  - 8 [שלוש ועשרים ומאת] שנה במותו בהור ההר⁴¹ ויס[עו מהור]
  - 9 [ההר ויחנו בצלמזנה⁴² וי]סעו מצלמזנה ויחנו בפון[ון]⁴³ ויסעו
  - 10 [מפון ויחנו באבות⁴⁴ ויסעו מאבות וי]חנו בעי העברים
  - 11 [בגבול מואב⁴⁵ ויסעו מעי העברי]מ ויחנו בדיבון ג[ד]⁴⁶ ויסעו
  - 12 [מדיבון גד ויחנו בעלמון דבל]תים⁴⁷ ויסעו מעל[מון דבלתים]
  - 13 [ויחנו בהרי העברים לפנ]י נבאו⁴⁸ ויסעו מה[רי העברים]
  - 14 [ויחנו בערבות מואב על יד]דן יריחו⁴⁹ ויחנו על הירדן
  - 15 [מבית הישמות עד אכל הש]טים בערבות מואב]

* כתוב באותיות גדולות ומרווחות ובכתיב חסר, בניגוד בולט לשאר הקטעים, אולי אינו מן המגילה הזאת.

קטע 17: 3 הכפרת סו"ט סבורים שהרי"ש מוספת; העדויות סו"ט סבורים שיש נקודות למחיקת הווי"ו השנייה, ובאמת יש סימן דיו מעליה; על מקור הצורה הזאת ראו קימרון, וי"ו, עמ' 368-370; *בקד גרסו בקדש || 5 *צלעו הווי"ו מעובה ||

קטע 18: 3-4 הטקסט בשורות האלה קצר מזה של התורה ומסתבר שסדרו שונה || 6 השוו פסוק 29 ||

קטע 19: *הטקסט נתון בשני קטעים; פסוק 40 חסר, עיינו בדברי סו"ט ובמאמרו של אלכסנדר רופא בקובץ יובל לחקר מגילות ים המלח (העורכים גרשון ברין ובלהה ניצן), ירושלים תשס"א, עמ' 130; בנוסח החומש השומרוני הטקסט הזה מופיע גם בדברים י 6 || 10 בעי היו"ד שנאלמה חסרה || 13 נבאו לצורת השם עיינו באנציקלופדיה המקראית כרך ה עמ' 689-690 ||

חיבורים עבריים מקומראן

קטע 20 (דברים א 6-1)*

- 2 [ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה] מול סוף ב'ן פארן ובין תופל ולבן]
  - 3 [והצרות ודי זהב ² אחד עשר יום מהורב ד] ר' הר ש' עיר עד קדש ברנע]
- חסרות שורות
- 6 [את סיוחן מלך האמורי אשר יושב בחשבון ואת ע' וג מלך הבשן]
  - 7 [אשר יושב] ב'עשתרות באדרעה ⁵ בעבר הי' ו'דן בארץ מואב ^האלה מושה
  - 8 באר את התורה הזאת לאמור
  - 9 יהוה אלהינו דבר אלינו ב'חורב לאמור ר' ב לכמה שבת בהר]

קטע 21 (דברים א 17-33)

שוליים עליונים

- 1 [פנים] במשפט כקטן כגדול תשמ' עון לוא תגורו מפני איש] כיא המ' שפט
- 2 [לא להים הוא] לוא ת'ק' הו שוחד
- 3 [והדבר אשר יקשה מ'מה תקריבו] אלי וש'מ'ת'ה' ¹⁸ ואצוה את'מה]
- 4 [בעת ההיא את כול הדברים אשר ת'ע' שון]
- 5 ¹⁹ ונסע' מחורב וכלך את כול המדבר הגדול וה' נור' א' ההוא אשר ראיתם]
- 6 [דרך הר האמורי כאשר צוה יהוה אל' ו'הינ' אותנו ונבואה עד קדש]
- 7 [ברנע ²⁰ ואומרה אליכם ב' א'תמה עד הר] האמורי אשר יהוה]
- 8 [אלהינו נותן לנו ²¹ ראה נתן יהוה] ה' אלוהינו ל' נ'יפה את הארץ עלה]

חסרות שורות

- 12 ²³ וי'טב בעיני הדבר ואקחה מ' כ'מ' ה' שנים עשר אנשים איש אחד לשבט]
- 13 ²⁴ ויפנו ויעלו ההרה ויבאו] עד נחל] אשכול וידגלו אותה ²⁵ ויקחו]
- 14 [בידם מפרי הארץ ויורידו א' לינו] וישיבו א' ו'תנ'ו דבר וי'אמרו טובה]
- 15 הארצ' אשר יהוה אלהינו נ' ו'תן לנו ²⁶ ולוא] אבי'תמה לעלות ותמרו]
- 16 את פי' יהוה אלהיכם ²⁷ ותר'ג' ו' באוהליכם] ותואמרו בשנאת יהוה אותנו]
- 17 הו'צ'אנו מארץ מ' צדים לתת אות]נו ב'י' האמורי להשמידנו ²⁸ אנה אנחנו]
- 18 עולי' ואחי'נו המסו את לבבנו ל' א'מור עם גדול ורב ממנו ערים]
- 19 [גדולות ו' כצורו]ת בשמים וגם בני ענקים ראינו שם ²⁹ ואומרה]

חסרות שורות

- 23 א'ת בנו בכול הדרך אשר הלפתמה עד בואכם עד המקום הזה ³² ובדבר]
- 24 הזה אינכ'מה מאמינים ביהוה אלהיכם ³³ ההולך לפניכם בדרך]
- 25 לתור לכמ'ה מקום לחנותכמה באש לילה]

קטע 20: * הטקסט נתון בשלושה קטעים || 7 באדרעה לצורת השם עיינו באנציקלופדיה המקראית, כרך א, עמ' 119; ^האלה סו'יט קוראים ^האלה] אך אין שריד לווי' על הקלף שנותר; השומרונים הוגים uwwāl משורש או'יל ||
קטע 21: * הטקסט נתון בעשרה קטעים || 2 לוא ת'ק' הו שוחד] על פי דברים טו 19 || 3 וש'מ'ת'ה'ו] סו'יט קוראים ו'ש'מ'ע'ת'ו' ||

קטע 22 (דברים א 45-46)

- 1 [אתכם בשעיר עד חורמה ⁴⁵ ותשן] בן ותבן [לפני יהוה ולוא שמע]
 2 [יהוה בקולכם] ולוא הזין אליכם ⁴⁶ ותשבו בן [קדש ימים רבים כימים]

קטע 23 (דברים ב 8-14)*

- 1] ג[טו בשוה ובכרם ולוא
 2 [גשתה מי באר דרך המלך גלך] לוא נסור ימין ושמאל
 3 [עד אשר נעבור גבולכה ויאמר אליך] לוא תעבור בן פן
 4 [בחרב אצא לקראתכה]
 5] ⁸ ונעבור מאת אחינו בני עישין הישב] ים בשעיר מדרב
 6 [הערה מאילת ומעציון גבר ונפן ונעבור] וך דרך מדבר מואב
 7] ⁹ ויאמר יהוה אל י[אל תצור

חסרות שורות

- 13 [ותחתם כאשר עשה ישראל לארץ ירש]תו אשר נתן] יהוה]
 14 [להמה ¹³ עתה קומו ועברו את נחל זרד ונ]עבור את נחל
 15 [זרד ¹⁴ והימים אשר הלכנו מקדש ברנע עד אשר] עברנו
 16 [את נחל זרד
 כל]

קטע 22: 2 הזין = האזין, נהגה hēzīn בתנועה ממושכת כתמורה לאל"ף שנאלמה, השוו משלי יז 4 מזין ||
 קטע 23: * הטקסט נתון בשני קטעים || 4-1 הרחבה במדבר כ 17-18 || 3 [אליו] אין די מקום לנוסח התורה אליו
 אדום || 7 תצור כמו בנוסח החומש השומרוני; סוי"ט קוראים תצור שלא לפי דקדוק לשון המגילות || 16] כל סוי"ט
 קוראים כל; אולי האותיות האלה אינן שייכות לכאן ||

קטע 24 (דברים ב 30-ג 2)*

- 1 [יהוה א] ת' וְיִהְיֶה וְאִמְרָן אֶת לְבָבוֹ לְמַעַן תִּתֵּנוּ בִּידְכָה]
  - 2 [כִּי־זֶה הוּא]
  - 3 [וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלֵי רֹאֵה הִנֵּה חֲלֹתִי תַת לְפָנֶיכָה אֶת סִיחוֹן וְאֶת]
  - 4 [כּוֹל אֶרֶצוֹ הַחֵל [רֹאשׁ לְרֶשֶׁת אֶת אֲרָצוֹ]
  - 5 [לְעֵשׂ] וְתָ עָמּוּ מִלְחָמָה] ³² וַיֵּצֵא סִיחוֹן]
  - 6 [לְקָרְאֵתָּהּ הוּא] וְכֹל עָמּוּ לְמִלְחָמָה וַיִּן]
  - 7 [וַיִּתְּנֵהּ יְהוָה] אֱלֹהֵינוּ בִּידְנוּ וְנִכָּה אֲנִי וְהוּא וְאֶת בְּנֵי]
  - 8 [וְאֶת כּוֹל עָמּוֹ ³⁴ וְנִ] לְכֹד אֶתְכֹל עֲרֵיו בִּי עֵת הַהִיא וְנַחֲרָם אֶת]
  - 9 [ ] [בַּהֶם כֹּל אִישׁ וְאִשָּׁה]
  - 10 [ ] [הִנֵּה] וְרָמְנוּ לֹא הִשְׁאֲרָנוּ שְׂרִיד] ³⁵ רַק הִבְהֵמָה]
  - 11 [בְּזִמְנוֹ לָנוּ וְשִׁלָּל] הָעֲרִימִים אֲשֶׁר לְכַדְנוּ ³⁶ מִעֲרֹעֵר אֲשִׁירַי] עָלָ]
  - 12 [שִׁפְתָּי נִחַל אֶרְצוֹן] וְהָעֵינִי אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַנֶּחֱלִי וְעַד הַגִּלְעָד לֹא]
  - 13 [הִיתָה] קַ] רִיָּה אֲשֶׁר] שִׁגְבָּה מִמֶּנּוּ אֶת הַ] כֹּל נָתַן יְהוָה
- חסרה שורה
- 14 [³⁷ לֹא קָרַבְתָּ] הֵן כֹּל יָד נָחַל הַיְּבוּק וְעָרֵי הַהָר] וְכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתָ לָנוּ]
  - 15 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ ¹ וְנַעֲלָה דֶרֶךְ הַבָּשָׁן לְמִלְחָמָה וְ] וַיֵּצֵא עֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן]
  - 16 [ ] [הוּא וְכֹל עָמּוּ לְמִלְחָמָה אֲדָרְעִי]
  - 17
  - 18 [² וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלֵי אֵל ת] יִרְא אֹתוֹ וְאֵת כֹּל עָמּוֹ כִּי בִידְכָה]
  - 19 [בְּתַתִּי אֹתוֹ וְאֶת כּוֹל עָמּוֹ] וְאֶת כֹּל אֶרֶצוֹ וְעִשְׂתִּיהָ לִּי כְּאֲשֶׁר]
  - 20 [ ] [לִּי]

* הטקסט נתון בשישה קטעים. הוא ארוך מזה של התורה ונראה שהיו בו לא מעט שינויים קלים (בעיקר תוספות) ובשורות 4-10 היו תוספות ושינויים של ממש. שיחזור הטקסט החסר בתחילת השורות שונה מזה שבמהדורת סויט || 3 מעין נקודתיים לפני שם ההווה || 4 התיבה [כול] נחוצה להשלמת הקסר, השוה שורה 19; רֹאשׁ כתיב מלא של רֶשׁ או רֶשֶׁ, ציווי מן יר"ש || 5 [לְעֵשׂ] וְתָ סוי"ט קוראים [וְאֵת]; הכתוב בשורה הזאת ובסוף שורה 4 הוא תוספת לפסוק 31 ולא פסוק 32 כשיחזור של סוי"ט, אולי יש להשלים [אל תירא לעש] וְתָ, השוו להלן שו' 18 || 9 בַּהֶם כֹּל אִישׁ וְאִשָּׁה הטקסט שונה מזה שבתורה || 11 לְכַדְנוּ על פי תצלום 41.861 || 13 מעין נקודתיים כני"ל || 16 [ ] סוי"ט קוראים [לְקָרְאֵתָּהּ] וְהָ || 19 וְעִשְׂתִּיהָ על פי תצלום 41.791; סוי"ט קוראים וע[שית]ה ||

קטע 25 (דברים ג 18-21)*

- 1 [יהוה אלהיכם] נתן לכם את הארץ הזאת לרשתה חלוצים
- 2 [תעברו לפני א]חיכם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כֹּל בְּנֵי חֵיל¹⁹ רַק נְשִׁיכֶם
- 3 [וטפכם ומקנכם ידעתי כי מקנה רב לכם ישבו בעריכם אשר]
- 4 [נתתי לכם²⁰ עד אשר יניח] יהוה לאחיכם כִּמְהָ וידשו גם]
- 5 [הם את הארץ אשר יהוה א]להיכם נותן להמה [בעבר]
- 6 [הירדן ושבתם איש לירשתו] אשר נתתי לכם²¹ ואת יהושוע]
- 7 [צויתי בעת ההיא לאמור עיניכם] יהוה את כול [אשר עשה]
- 8 [יהוה לשני המלכים האלה כן יע]ש יהוה לכם [ול הממלכות]
- 9 [אשר אתה עובר שמה] וְאֵתְמָה [

קטע 26 א (דברים ט 6-18)*

- 2] ⁶ וידעתה כי לוא בצדקתה יהוה אלהיכם
- 3 [נותן לכם את הארץ הזאת לרשתה כי עם] קשה עורפ
- 4 [אתה] ⁷ וזכור אל תשכח את אשר הקצפתה את יהוה
- 5 [אלהיכם במדבר למן היום אשר יצאתה ממצרים עד בוא] כִּמְהָ עד

חסרות כשמונה שורות

- 14 [עמכם אשר הוצאתה ממצרים סרו מהר מן הדרך אשר צו]יתים
- 15 [עשו להמה מסכה ¹³ ויאמר יהוה אלי הנה דברת] י אליכה
- 16 [לאמור ראיתי את העם הזה והנה עם קשה עורף ה]וא ¹⁴ הרפ ממני
- 17 [ואשמידם ואמחה את שמם מתחת השמים ואעש]ה אותכה
- 18 [לגוי עצום ורב ממני ¹⁵ ואפנה וארדה מן ההר] וזהר בוער
- 19 [באש ושני לוחות הברית על שתי ידי ¹⁶ וארא]ה והנה
- 20 [הפאתמה ליהוה אלהיכם עשיתמה לכם עגל מסכ]ה וסרתמה
- 21 [מהר מן הדרך אשר צוה יהוה אתכם¹⁷ ואתפו]שם בשני
- 22 [הלוחות ואשליכם מעל שתי ידי ואשברם לעי]ניכם
- 23 [¹⁸ ואתנפלם לפני יהוה פראישובה ארבעי]מ יום וארבעים
- 24 [לילה לחם לוא אכלתי ומים לוא] שתיתי על כול חטאתיכם

קטע 25: * הטקסט נתון בשלושה קטעים || 8 מעין נקודתיים לפני שם ההווה || 9 וְאֵתְמָה סו"ט קוראים [תיד]או אתמה; כנראה עמדה כאן תוספת לטקסט המקראי ||

קטע 26 א: * הטקסט נתון בחמישה קטעים וכוללים בו שרידים של שני טורים מן המגילה. הקטע שסומן במהדורת סו"ט 26b ממשיך את הטור הראשון והוא מובא יחד עמו ברצף שורות אחד של סו"ט שהביאוהו לעצמו שלא כדרכם || 4 מעין נקודתיים לפני שם ההווה || 5 הטקסט של התורה ארוך מן הקסר ולכן הושלם ממצרים במקום מארץ מצרים || 15 [דברת] י אליכה כבתרגום השבעים || 19 [וארא]ה כמו בנוסח שומרון, קצה הה"א נראה בתצלום 41.310 ||

קטע 26 ב (דברים ט 22-4)*

- 1 ²² וּבְתָכְךָ עָרָה וּבְמִסָּה וּבְקִבְרוֹת הַתְּאֵוָה מִקְצִיפִים הֵייתָם]
- 2 אֵת יְהוָה ²³ וּבְ[שְׁלֹחַ יְהוָה אֶתְכֶם מִקֶּדֶשׁ בְּרִנֵּעַ לְאֶמּוֹר עָלְוּ]
- 3 וּרְאִשׁוֹ אֶת[הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְכַמָּה וַתִּמְדּוּ אֶת פִּי יְהוָה]
- 4 וְלֹא הָאֲמַנְתֶּם[לֹא וְלֹא שִׁמְעַתֶּם בְּקוֹלִי ²⁴ מִמָּרִים הֵייתָם]
- 5 עַם יְהוָה[מִיּוֹם דַּעַתִּי אֶתְכֶם בְּעַתָּה]
- 6 הֵיכָל לִי[ ]

חסרות כשלוש שורות

- 10 [אֵל תִּפְּן אֵל קָשִׁי הָעַם הַזֶּה וְאֵל רִשְׁעוֹ וְאֵל הַטְּ] אֹתוֹ ²⁸ כֵּן
- 11 [וַיֹּאמְרוּ עַם הָאָרֶץ אֲשֶׁר הוּא] צִיֹּאתָנוּ[מִשָּׁם מִבְּלִי יְכוּלָתָהּ]
- 12 [יְהוָה לְהַבְיִיאָם אֵל הָאָרֶץ] אֲשֶׁר[דִּבֶּר לִי] הִמָּה וּמִשְׁנֵאוֹ
- 13 [אֲנִי הָיִינוּ לְהַבְיִיאָם לְהַמִּיתָם בְּמִדְבָּר ²⁹ וְהֵם עֲמָכָה] וְנִחַלְתֶּכָּה

חסרות כשתי שורות

- 16 לְעַפְרָן וְאֶשְׁלִיךְ אֶת[עַפְרָן אֵל הַנֶּחֱל הַיַּרְדֵּן מִן הַהָר [ ]
- 17 וְאֶתְפַּלֵּל לִפְנֵי יְהוָה אַרְבַּעִים[יוֹם וְאַרְבַּעִים לַיְלָה]
- 18 ¹ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלֵי פִסְלָכָה שְׁנִי[לְחֻזֹּת אֲבָנִים כְּרִאִישׁוֹנִים]
- 19 וְעֵלָה אֵלֵי הָהָר וְעִשִּׂיתָה אֲרוֹן עֹץ ² וְאֶתְבַּנְּתָה עַל הַלְחֻזֹּת]
- 20 [אֵת] הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל הַלֹּחֹת[הָיוּ הַרְאִישׁוֹנִים אֲשֶׁר]
- 21 [שִׁבְרָתָהּ וְשִׁי] מִבָּרוֹן ³ וְ[אֶעֱשֶׂה אֲרוֹן עֹצִי שְׁטִיִּם וְאֶפְסוּל]
- 22 [שְׁנֵי לְחֻזֹּת] אֲבָנִים כְּרִאִישׁ[וְנִים וְאֶעֱלֶה הַהָרָה וְשְׁנֵי הַלְחֻזֹּת]
- 23 [בִּידֵי ⁴ וַיִּכְתֹּב] וְכֵן עַל הַלֹּחֹת[כִּמְכַתֵּב הַרְאִישׁוֹן אֶת עֲשֵׂרָת]
- 24 [הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה] אֵלֵיכֶם בְּהָר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ בַּיּוֹם]

* כולל את שלושת הקטעים של טור ב והם מובאים כאן ברצף; עיינו בהערה לטור א || 2 מעין נקודתיים לפני שם ההוויה || 3 וראשו ציווי מן יר"ש בקיום התנועה הקדומה; [יחזה] אין כנראה די מקום לצירוף יהוה אלוהיכם שבתורה, השוו פסוק 24 || 5 נקודתיים כני"ל || 6-5 [בַּעֲתָהּ] יֵאָ שִׁיחֹזֵר חֲדָשׁ עַל פִּי פִסּוּק 20 || 11 יְכוּלָתָהּ הצורה הזאת אינה מתאימה לטקסט שבתורה; ושמא ה"א כינוי לנסתר? || 17 מעין נקודתיים לפני שם ההוויה || 18 כני"ל; פִּסְלָכָה = פְּסָל־לָךְ, נהגה psollaka || 21 [וְשִׁי] מִ אין מקום לצורה וּשְׁמָתָה || 24 מעין נקודתיים לפני שם ההוויה ||

[	1
]	2
[	3
[	4

1	[לִילֵהָ] ויש[מע יהוה אלי גם בפעם ההיא ולוא אבה]
2	יהוה להשחי[תכה] ובעלותי שנית אלי ¹¹
3	ההר אמר יהוה[אלי קום לך למסע לפני העם]
4	ויבואו וירשו[את הארץ אשר נשבעתי לאבותם לתת]
5	להם
6	¹² ועתה ישראל מה[יהוה אלוהיכם שואל מעמכם]
7	כִּי[אם ל]יראה את יוהוה אלוהיכם ללכת בכול דרכיו
8	ולאהב[אותו ולעבוד] את יהוה אלוהיכם בכול לבבכם]
9	[ובכול נפשכם ל] ¹³ שמור

1 [פִּיהַּ וּתְבַלְעֵם] וְאֵת בְּתִיָּהּ וְאֵת אֱהִיָּהֶם [וְאֵת כּוֹל הַיָּקוֹם]

2 [אֲשֶׁר בָּרַג] לִיָּהֶּמָּה וְאֵת כּוֹל אֲשֶׁר לִקּוֹן [וְאֵת כּוֹל הַרְפּוֹשׁ]

3 [כִּי עֵצִים] מֵהַ הַרְוֹאוֹת אֵת כּוֹל מַעַן [שֶׁהַ יְהוָה הַגְדִּיל]

4 [אֲשֶׁר עָשָׂה לְעִינַי] כִּכְמֹ 8 וְשִׁמַּרְתֶּם אֶת־כּוֹל מִצְוֹתַי [אֲשֶׁר אֲנִי] כִּי

5 [מִצְוָה אֶתְכֶם הִיוּ] מֵוְאֵת בְּנִיכְמָה תְּצוּוּם לִמְעַן תִּחְזְקוּ

6 [וּבְאַתֶּם וִירְשֶׁתֶם] אֵת הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲתֶם עֹבְרִים שָׁמָּה

7 [לְרִשְׁתָּהּ 9 וּלְמַעַן תֵּאָרִי] כֹּו יָמִים עַל הָאָדָמָה [הָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע]

8 [יְהוָה לֵאבֹתֵיכֶמָּה לֵּת] לָהֶם וּלְזֶרְעָם [אֶרֶץ זֶבֶת חֶלֶב]

קטע 28: 2 **להשחית[תה]** כקריאת אריאל ויודיצקי בתצלום B-363877; ההשלמה בסוף השורה על פי דברים י 1; סוי"ט קוראים **השחית[כה]** || 3 מעין נקודתיים לפני שם ההווה || 7 מעין נקודתיים כנ"ל ||

קטע 30: 2 **לקי[רה ואת כל הרכוש]** שיחזור חדש על פי נוסח שומרון ובמדבר טז 32 || 5 **ואת בניכמה תצוו** השו דברים לב 46; הכינוי חוזר אל **מצותי שבשורה** 4 ||

חיבורים עבריים מקומראן

קטע 31 (דברים יא 23-24)

- 1 [מלפניכם וירשתם גו] אִימ גו[וְלִים וְעַצְמוֹתֵיכֶם]
- 2 [מכמה ²⁴ כול המקו] ם אשר תדרו[ך כף רגלכם בו לכמה]

קטע 32 (דברים יד 24-26)*

- 1 [ממכה המקום אשר יבחר יהוה א] לוהיכה[לשום שמו]
- 2 [שמה כי יברכה יהוה אלהי] כה ²⁵ ונתתו בכ[סף וצרתה]
- 3 [הכסף בידכה והלפתה אל] המקום אשר[יבחר יהוה]
- 4 [אלהיכה בו ²⁶ ונתתה א] ת הכסף[בכול אשר תאווה]
- 5 [בפשכה בייך ובשכר ובבקר וב] צוא[ך]

קטע 31: 1 [גו] אִימ סו"ט קוראים [גו]ים אבל האות הראשונה ששרדה אינה וי"ו משום שהיא קרובה מדיי ליו"ד; לפי שיחזור השורות של סו"ט המובא כאן חסרה מילה או שתיים בסוף שורה 1 אך אפשר לשחזר שורות קצרות יותר שיתאימו לנוסח התורה:

[וירשתמה גו] אִימ גו[וְלִים וְעַצְמוֹתֵיכֶם מכמה]

[כול המקו] ם אשר תדרו[ך כף רגלכם בו]

קטע 32: * שיחזור השורות כאן שונה מן השיחזור של סו"ט; בשיחזור של סו"ט המילים ששרדו בשורה 3 אינן במקומן וחסרות מילים בשורה 4 ובשורה 5; בשיחזור המוצע כאן יש שוני של ממש מנוסח התורה רק בשורה 5 אך אפשר להשלים את החסר על פי מגילת המקדש, ראו להלן || 2 ונתתו ותחליף את המעשר, ולא ונתתי, השוו מגילת המקדש מג 14, כרך א, עמ' 182 ומכרזו || 4 [ונתתה א] ת סו"ט קוראים [ונת]ת בלי את כבתורה אך שלא כדרך הכתיב (בתורה ונתתה) || 5 נראה שסדר המוצרים כאן שונה מזה שבתורה ומתאים לסדר שבמגילת המקדש מג 14-15, שם ולקחו בו דגן ויין ושכר ובקר וצאן ||

4Q365 (מגילת המקדש)

המגילה הזאת כוללת שני קטעים שיש בהם טקסט החופף לטקסט של מגילת המקדש טור לח וטור מא וראו גם שם טור כג ועיינו במבוא למגילת המקדש, כרך א, עמ' 137 ובמבוא לחיבורים 4Q364-367, לעיל עמ' 97.

קטע 1 (בראשית כא 9-10)

שוליים עליונים

- 1 [וְתָרָא שׁ] רָה אֶת בֶּן הָגֶר הַמִּצְרִית אֲ[שֶׁר יָלְדָה לְאַבְרָהָם מִצַּחֲקָה¹⁰ וְתָאמַר לְאַבְרָהָם גֵּרְשׁ]
- 2 [הָאִמָּה הַזֹּאת וְאֵת בְּנָהּ] כִּי לֹא יֵאָר[שׁ בֶּן הָאִמָּה הַזֹּאת עִם בְּנֵי עַם יִצְחָק]

קטע 2 (שמות ח 13-19)

- 1 [ ] ° [ ] ° [ ]
- 2 [וַיֵּךְ אֶת עַפְרַיִם הָאֶרֶץ וְתִהְיֶה הַכְּנִיָּים בְּאֶד] ם וּבְבָהֳמָה וּבְכֹל עַפְרַיִם הָאֶרֶץ הִיא כְּנִיָּים
- 3 [בְּכֹל אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיַּעֲשֵׂה ה'] הַחֲרָטֹמִים¹⁴ בְּלִהְיוֹתָהּ לְהוֹצִיא אֶת הַכְּנִיָּים
- 4 [וְלֹא יִכְּלוּ וְתִהְיֶה הַכְּנִיָּים בְּאֶדָם וּבְבָהֳמָה¹⁵ וַיֹּאמְרוּ הַחֲרָטֹמִים אֶל פְּרַעֲוֹה אֲצַבֵּעַ
- 5 [אֱלֹהִים הִיא וַיַּחֲזֹק לָב פְּרַעֲוֹה וְלֹא שָׁמַעַ אֲלֵיהֶם כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
- 6 [וַיֹּאמְרוּ¹⁶] יְהוָה אֵל מוֹשֶׁה הִשְׁכֵּם בְּבֹקֶר וְהִתְיַצְבְּתָה לִפְנֵי פְרַעֲוֹה
- 7 [הִנֵּה יוֹצֵא הַמִּיָּמָה וְאִמְרָתָהּ אֵלַי כֹּה] אָמַר יְהוָה שְׁלַח אֶת עַמִּי וַיַּעֲבֹדוּנִי¹⁷ וְאִם
- 8 [אֵינֶכָּה מְשַׁלַּח אֶת עַמִּי הַנִּגְנִי מְשַׁלַּח בְּכָה וּבְעַבְדֵיכָה וּבְעַמְלֶכָה וּבְבִיתְכָה אֵת
- 9 [הַעֲרֹב וּמִלֹּא בְּתֵי מִצְרַיִם אֵת ה'] עֲרֹב וְגַם הָאֲדָמָה אֲשֶׁר עָלָיָהּ¹⁸ וְהַפְּלִיתָי
- 10 [בַּיּוֹם הַהוּא אֶת אֶרֶץ גּוֹשֶׁן אֲשֶׁר עָמָּי יוֹשֵׁב עָלֶיהָ לְבָ[לְתֵי הַיּוֹם שֶׁם עֲרֹב]
- 11 [לְמַעַן תִּדְעַ כִּי אֲנִי יְהוָה בְּקִרְבִּי הָאֵל רִצְ¹⁹ וְשִׁמְתָי פְּדוּת בֵּין עַמִּי וּבֵין עַמְכָּה]

קטע 3 (שמות ט 9-12)

- 1 לְאַבְק עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם וְהִיא עַל הָאֲדָם וְעַל הַבְּהֵמָה לְשַׁחֵץ פֹּרֶחַ אֲבַעֲבוֹעוֹת]
- 2 רַעוֹת וַיְהִי כֹה בְּאֶדָם וּבְבַהֲמָ[ה בְּכֹל אֶרֶץ מִצְרַיִם¹¹ וְלֹא יִכְּלוּ הַחֲרָטֹמִים לְעַמּוֹד לִפְנֵי מוֹשֶׁה]
- 3 מִפְּנֵי הַשַּׁחֵץ כִּי הָ[יָה הַשַּׁחֵץ בַּחֲרָטֹמִים וּבְכֹל מִצְרַיִם¹² וַיַּחֲזֹק יְהוָה אֶת לָב פְּרַעֲוֹה]
- 4 וְלֹא שָׁמַעַ אֲלֵיהֶם כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל מוֹשֶׁה]

קטע 1: 2 [אֵת] על פי נוסח החומש השומרוני; יֵאָר[שׁ] הצורה שלפני התיקון בנויה על דרך חסרי פִּי *יֵרֶשׁ והיא מתאימה לצורת המקור לרשת ||

קטע 2: 2 וּבְבָהֳמָה בסיס הבי"ת נראה בתצלום ממוקד || 3 הַחֲרָטֹמִים הווי"ו הראשונה נראית היטב בתצלום 41.193 ובתצלום ממוקד; כֵּן כתובה מעל המ"ם הסופית של החרטומים; סו"ט דימו לקרוא בין השיטין [יַעֲשֵׂה] כֵּן ||

קטע 3: 2 וַיְהִי כֹה [ ] כנראה הכיל הטקסט שבין השורות עוד תיבות שהושמטו בטעות ||

קטע 5 (שמות יד 10)

- 1 וִירָאוּ וְהָנָה מִצָּרִים נִסְעִים אַחֲרֵיהֶם] הַיִּירָאוּ מֵאֹד [
- 2 אֲלֵפִים סֹס וְשֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב]

קטע 6 א (שמות יד 12-טו 20)*

שוליים עליונים

- 1 [עֲבֹד אֶת מִצְרַיִם] מִמֹּלֶתְנֹו' בַּמִּדְבָּר 13 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם אֵל תִּירָאוּ
- 2 [הַתִּצְבּוּ וְרָאוּ אֶת יְשׁוּעַת יְהוָה] אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם כִּי כֹאשֶׁר רָאִיתֶם
- 3 [אֶת מִצְרַיִם הַיּוֹם לֹא תוֹסִיפוּ] לִרְאוֹתוֹ • [ ] • עוֹלָם 14 יְהוָה יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם
- 4 [תַּחֲרִישׁוּן 15 וַיֹּאמֶר יְהוָה] אֵל מֹשֶׁה מֶה תֹּעֵק אֵלַי דָּבָר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
- 5 [וַיִּסְעוּ וְאַתָּה הָרָם אֶת מִטְכָּה וְנָטָה אֶת י] דָּכָה עַל הַיָּם וְכָקְעוּ וַיָּבֹאוּ בְנֵי
- 6 [יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בִּיבְשָׁה] 17 וַאֲנִי הִנְנִי מַחֲזִק אֶת לִבִּי פְרִיעוֹה' וְאַתָּה לִבִּי מִצְרַיִם
- 7 [וַיָּבֹאוּ אַחֲרֵיהֶם וְאַכְבַּדָּה בַּסָּ] רָעוּהָ וּבְכֹלִי חִלּוֹ בִּרְכֹּבוֹ וְכִפְרִישׁוֹ [ ] [
- 8] 19 וַיִּסַּע מֶלֶךְ [יְהוָה] הָאֱלֹהִים הָהוּלָךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיִּלָּךְ
- 9 [מֵאַחֲרֵיהֶם] וַיִּסַּע עַל מוֹד הָעֲנָן מִמַּחֲנֵה מִצְרַיִם לִיְהוָה בְּמַחֲנֵה
- 10 [יִשְׂרָאֵל] [ ] • [ ] • וַיַּעֲמֹד מֵאַחֲרֵיהֶם
- 11 [וַיָּבֹאוּ בֵּין מַחֲנֵה מִצְרַיִם וּבֵין מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל] וַיְהִי הָעֲנָן חוֹשֶׁךְ
- 12] וַיֹּאֲרֶה אֶת הַלֵּילָה וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כּוֹל הַלֵּילָה 21 וַיֵּט מֹשֶׁה
- 13 [אֶת יָדוֹ עַל הַיָּם וַיִּזְלַךְ יְהוָה אֶת הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים עֹזָה כּוֹל הַלֵּילָה וַיִּשָּׁם] אֶת הַיָּם

חסרות שורות

- 38 עוֹד לִי עֲבֹד עִמָּכָה יְהוָה עַד יַעֲבֹד עִם זֶה קְנִיתָה 17 תִּבְיֵאמוּ וְתִשְׁעֲמֹוּ
- 39 בְּהָר נַחֲלַתְכָה מִכּוֹן לִשְׁבַתְכֶם] הַפְּעֵלְתָה יְהוָה מִקֹּדֶשׁ יְהוָה כּוֹנֵן יְדִיכָה [
- 40 יְהוָה יִמְלֹךְ עוֹלָם וָעַד 19 כִּי בָא [סוֹם פְּרִיעוֹה בִּרְכֹּבוֹ וּבְכִפְרִישׁוֹ בֵּינָם וַיִּשָּׁב]
- 41 18 יְהוָה עֲלִיָּהֶם אֶת מִימֵי הַיָּם [וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִלְכוּ בִיבְשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם]
- 42 וְהַמִּיִם לָהֶם] מֶה הוֹמָה מִיְמֵינָם וּמִשְׁמֹאֲלָם 20 וְתִקַּח [מִרְיָם הַנְּבִיאָה אֲחֹות]
- 43 [אֲחֹותָן אֶת הַתּוֹף בִּידָה ו] תִּצְיֵנָה כּוֹל הַנָּשִׁים אַחֲרֶיהָ ב[תּוֹפִים וּבְמַחֲזִלוֹת 21 וְתִעָן]
- 44 [לָהֶם מִרְיָם שִׁירָה לַיהוָה כִּי גָאֹה גָאֹה סוֹם וּדְוָכָו רָמָה בֵּינָם]

קטע 6 א: * הטקסט של טור א נתון בשני קטעים, השורות של הקטע השני סומנו במספרים 38-44, השוו סו"ט עמ' 256 || 3 • [ ] • עוֹלָם אין כנראה די מקום לנוסח התורה עוד עד עולם || 7 המעתיק דילג כנראה מן הצירוף ברכבו ובפרשיו שבפסוק 18 לצירוף הזהה שבפסוק 19 || 43 [ו] תִּצְיֵנָה כתיב פונטי; היו"ד מסמנת צירי בניגוד למסורת בבל ותצאנה ולמסורת טבריה ותצאן (שמות טו 20) || 44 זו כנראה השורה האחרונה בטור לפני הרחבת השירה בתחילת הטור הבא ||

קטע 6 ב (שמות טו 22-26)*

שוליים עליונים

- 1 בנות ע'מי
2 כי גאות']לע'
3 גדול אתה עושיא ת'
4 אב'דה' תקות שונה ונש'כח
5 אבדו במים אדירים שאנה' זמרה
6 ורוממנה למרומם] [את נתתה'
7 עושה גאות
8 22 ויסע מושה את ישראל מים וילכו במדבר ש'ור שלוש'ת ימים וללא מצאו מים
9 23 ויבואו מרתה']ולא י'כולו לשתות מים ממרה כי מר'ים המה על כן קרא שמה מרה'
10 24 וילון העם ע'ל מושה ל'אמור מה נשתה 25 ויוצק מושה אל']יהוה ויזדהו יהוה'
11 11 ע'ן וישלך אל המים וימתקו המים. שמה שם לו חוק ו'משפט ושמה נסהו 26 ויזאמר
12 12 אמ שמוע תשמע לקול יהוה אלוהיכה והישר בעיני תעשה ו'האזנתה למצוותיו
13 13]אשר צוכה ושמרתה' את כול חוקותיו כול המחלים אשר שמת'י במ'צרים לוא'
14 14]אשים עליכה כי אני יהוה רופ'אכה
15]ל']

קטע 7 א (שמות יז 3-5)

- 1]
2]למה זה העליתנו ממצ'רים להמית אותנו ואת בנינו ואת מקנינו בצמא'
3 4]ויצעק מושה אל יהוה' לאמור מה אעשה לעם הזה עוד מעט ויסוקלוני
4 5]ויזאמר יהוה אל מו'שה עבור לפני העם וקח אתכה מזקני העדה

שוליים תחתונים

קטע 6 ב: * הטקסט נתון בשני קטעים; לעיון חדש בשירה שכאן ראו (4Q365 6a+6c 1-7) A. Feldman, "The Song of Miriam (4Q365 6a+6c 1-7) Revisited", *JBL* 132 (2013), pp. 905-911 || 1 בנות ע'מי] השוו מגילת המלחמה יב 15, כרך א, עמ' 123 (השוו עמוד 132) [בנות עמי צרהנה בקול רנה, וראו עוד שמואל ב א 24 ושמות טו 1; סו"ט קוראים בזית ע'ן] || גאות'] או גאית'ה]; פלדמן קורא גאוה' || 3 גדול או גאל; עושיא או נושיא; סו"ט קוראים מושיא; כנראה צורת בינוני פועל בכתוב יא לציון תנועת e || 4 אב'דה' הדלית אינה מתאימה לשרידים || 5 שאנה' קריאה חדשה בעקבות אריאל ויודיצקי שציינו שהאות השנייה אינה וי"ו; סו"ט קוראים שונה; הושלם על פי תהלים פא 3 שאו זמרה || 6 ורוממנה צורות ציווי נוכחות חוזרות בשירת מרים שלא כשירת משה המנוסחת בגוף מדבר;] [את הוצע להשלים [פ'ות או [כי ב]רית ואפשר להשלים גם [שא]רית או [גבו]רות || 10 וילון בווי"ו מובהקת || 13]אשר צוכה' תוספת משוערת; שמת'י העור מקומט ||

חיבורים עבריים מקומראן

קטע 7 ב (שמות יח 13-16)

- 1 [וישב מוֹשֶׁה לְשַׁפּוֹט אֶת הָעָם וַיַּעַן מֹדֵד הָעָם עַל מוֹשֶׁה מִן הַבּוֹקֶר עַד הָעֶרֶב ¹⁴ וַיֵּרָא]
  - 2 יתְּן חֹתֶן מוֹשֶׁה אֶת כּוֹל אֲשֶׁר הוּא עוֹשֶׂה לָעַם [וַיֹּאמֶר מֶה הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אַתָּה עוֹשֶׂה לָעָם מִדּוֹעַ אֹתָהּ]
  - 3 יִשָּׁב לְבַדְכָּה וְכוֹל הָעָם נֹצְבִים עָלָיו מִן הַבּוֹקֶר וְעַד הָעֶרֶב]
  - 4 ¹⁵ וַיֹּאמֶר מוֹשֶׁה לְחֹתְנֹו כִּי יבֹאֲלִי הָעָם לְדַרְוֹשׁ אֵלֶיךָ ¹⁶ כִּי־אֵל יִהְיֶה לָהֶם]
- שוליים תחתונים

קטע 8 (שמות כו 34-36)*

- 1 הַכְּפֹרֹת עַל הָאָרוֹן [הַעֲדוּת בַּקֹּדֶשׁ הַקֹּדֶשִׁים ³⁵ וְשִׁמְתָה אֶת הַשּׁוֹלְחַן מִחוּץ לַפְּרוֹכֶת וְאֵת]
  - 2 הַמְּנֹרָה נֹכַח הַשּׁוֹלְחָן] עַל צִלְעַת הַמִּשְׁכָּן תִּמְנְהָ וְאֵת הַשּׁוֹלְחַן תִּתֵּן עַל צִלְעַת צָפוֹן ³⁶ וְעִשִּׂיתָהּ]
  - 3 מִסְכָּה לַפֶּתַח הָאוֹהֶל] תַּכְלֵת וְאֶרְגָּמָן וְתוֹ] לַעֲת שְׁנֵי וְשֵׁשׁ מוֹשֹׁר מְעֻשָׂה רִיקָם]
- שוליים תחתונים

קטע 9 א (שמות כח 16-20)*

- 2 [אֹתָם ¹⁶ רִבְעָה יִהְיֶה כְּפֹל זֶרֶת] אֹרְכּוֹ וְזֶרֶת רָחֵב ¹⁷ וּמִלְּאָתָהּ בּוֹ מְלִואֹת אֲבָן אֲרֵבָע הֵן]
- 3 [שְׁזָרִים אֹדֶם פְּטֻדָה וְ] רֶקֶת הַטּוֹר הֵן] אֶחָד ¹⁸ וְהַטּוֹר הַשֵּׁנִי נֹפֶךְ סָפִיר וִיהָלֹום ¹⁹ וְהַטּוֹר]
- 4 [הַשְּׁלִישִׁי לְשֵׁם שֶׁבַע וְאַחַ] לָמָה ²⁰ וְהַטּוֹר הַרְבִּיעִי תְּרִשִּׁישׁ וְשׁוֹהֶם וְיִשְׁפָּה מְשׁוֹבָצִים זֶה]

קטע 9 ב (שמות כט 20-22)*

- 1 וְעַל תַּנּוּךְ אוֹזֶן בְּנֵי הַיִּמִּנִּית וְעַל כַּף יָדָם הַיִּמִּנִּית וְעַל בִּזְיוֹן רִגְלָם הַיִּמִּנִּית ²¹ וְלִקְחָתָהּ מִן]
  - 2 הַדָּם אֲשֶׁר עַל הַמִּזְבֵּחַ וּמִן שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה] וְהִזִּיתָהּ עַל אֹהֶרֶן וְעַל בְּגָדָיו וְעַל בְּנֵי וְעַל]
  - 3 בְּגָדֵיהֶם וְקָדַשׁ אֹהֶרֶן וְבִגְדָיו וְבְנֵי וְ] בְּגָדֵי בְנֵי אֹתָם וְזִרְקָתָהּ אֶת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ]
  - 4 סָבִיב ²² וְלִקְחָתָהּ מִן [הָאֵיִל] אֶת כּוֹל הַחֵלֶב וְאֹתָ]
- שוליים תחתונים

קטע 7 ב: 1 [עַל] סוֹיִט קוֹרָאִים אֲלָל] || 2-3 השמטה מחמת הדומות, המילים עושה לעם || 4 יבוא או יבואו ||
 קטע 8: * הטקסט נתון בשני קטעים; אפשר לשלב את הקטע הזה במגילת המקדש בסוף טור ו || 1 הארון [העדות] על פי 4Q364 קטע 17 שוי 3 || 3 מִסְכָּה אולי = מִסְכָּה ||
 קטע 9 א: * הטקסט נתון בשני קטעים; עיקר הטקסט נתון בקטע ששולב בצד ימין ואילו מן האותיות שמשמאל שרק הן שייכות ממש לקטע 9 נותרו שרידים לא ברורים ||
 קטע 9 ב: * אפשר לשלב את הקטע הזה במגילת המקדש בראש טור יז || 2 מִשְׁחָה ולא מִשְׁחָה, אף על פי שההבחנה בין וי"ו ליו"ד בכתב היד הזה אינה חדא וברורה; צורת השם הזה בווי"ו מובהקת מופיעה בחיבור שאלה באל, 4Q375 קטע 1 א שוי 9, כך ב, עמ' 312, עיינו בהערות שם || 3 ובגדי הגימיל אולי מתוקנת, אולי מנו"ן ||

קטע 10 (שמות ל 37-לא 2)

- 1 [אשר תעשה במתכונתה לוא תעשו לכמה קוד] ש'ה'א לכמה פ'א ל'ה[זה היא]
  - 2 [38] איש אשר יעשה כמזה להריח בה ונכרת] מעמיו
  - 3 [וידבר יהוה אל מושה לאמור] ת' 2 ראה הנה קראתי בשם לבצלאל
  - 4 [בן אורי בן חור למשה יהודה ואמלאנו רוח אליו]ה'ים בחכמה ובתבונה ובדעת ובכול
- שוליים תחתונים

קטע 11 (שמות לה 3-5)

- 1 [ל'יהוה פול העושה בו מלאכה יומת 3 לוא תבערו אש בכול מושבון]ת'כמה [ביום השבת]
  - 2 [4] ויואמר מושה אל פול עדת בני ישראל לאמור זה הדב[ר] אשר צוה' יהוה
  - 3 [לאמור 5 קחו מאתכם תרומה ל'יהוה פול נדיב לבו יביא את תרומת יהוה זה]ב וכסף ונחושת
- שוליים תחתונים

קטע 12 א (שמות לו 32-38)

- 1 [לירכתי]ם ימה 33 ויעש
  - 2 [את הבריה התיכון לברוח בתוך הקרשים מקצה אל קצ]א 34 ואת הקרשים צפה
  - 3 [זהב ואת טבעותם עשה זהב בתים לבריהם ויצף את זהב]ריחים זהב
  - 4 [35 ויעש את הפריכת תכלת וארגמן ותולעת שני]י ושיש מעשה
  - 5 [חושב עשה אותה כרבים 36 ויעש לה ארבעה עמ]ודי שטים
  - 6 [ויצפם זהב וייהמה זהב ויצוק להמה ארבעה אדני כסף 37 ויעש מסך]ל'אזהל מועד
  - 7 [תכלת וארגמן ותולעת שני ושיש מושזר מעשה ריקם 38 ואת עמ]ודיהם
  - 8 [חמשה ואת וייהמה וצפה ראשיהמה וחשוקיהמה זהב ואדניהמה חמשה נח]ושת
- שוליים תחתונים

קטע 10: 1 תה'א מתוקן מן היא, בתורה תהיה; פ'א ל'ה[זה היא] סויט קוראים [היא ל'ה[זה]; הקריאה המוצעת עדיפה מבחינת גודל הקסר ומבחינת התחביר; אמנם הכתיב כא לא נמצא בכתב היד הזה || 2 [מקצה אל קצ]א נוסח התורה מן הקצה אל הקצה ארוך מדי || 3 [ת] כנראה היו כאן כמה תיבות נוספות; הנה מעין תוספת פירוש למילה ר'אה, סויט מפנים לקטעי התרגום חמי משה הא רביית ||

קטע 12: 4 ושיש כתיב מלא יו"ד מופיע במילה הזאת גם במגילת המקדש י 13, כך א, עמ' 149 ||

קטע 12 ב (שמות לז 29-לח 7)*

- 6 ²⁹ וַיַּעֲשׂוּ אֶת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה קֹדֶשׁ וְאֵת קִטְוֹרֶת הַסִּמָּיִם טְהוֹר מַעֲשֵׂה רֹקֶחַ
- 7 ¹ וַיַּעֲשׂוּ אֶת מִזְבַּח הַהוּלָה עֲצֵי שִׁטִּים חֲמֵשׁ אַמּוֹת וְאֶרְכּוֹ וְחֲמֵשׁ אַמּוֹת
- 8 [וְרָחֲבּוֹ] רְבֹעַ וּשְׁלֹשׁ אַמּוֹת קוֹמָתוֹ ² וַעֲשׂוּ קִרְנוֹתָיו עַל אַרְבַּע פְּנוֹתָיו
- 9 [מִמֶּנּוּ הָיָה קִרְנוֹתָיו] וַיִּצְפוּ אוֹתוֹ נְחוֹשֶׁת ³ וַיַּעֲשׂוּ אֶת כּוֹל כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ אֶת
- 10 [הַסִּידוֹת וְהָאֵלִי הַיַּעֲרִים וְאֵת הַמְּזֻלְגוֹת וְאֵת הַמַּחְתּוֹת כּוֹל
- 11 [כָּלֵי עֲשׂוֹ נְחוֹשֶׁת] ⁴ וַיַּעֲשׂוּ לַמִּזְבֵּחַ מִכְבַּר מַעֲשֵׂה
- 12 יִרְשָׁתָּהּ [וְהוֹשֶׁת תַּחַת בְּרִכּוֹבָיו מִלְמַט] הָעֵד חֲצִי ⁵ וַיִּצְקוּ לוֹ אַרְבַּע
- 13 טַבַּעֲוֹת לְ[אַרְבַּע הַקְּצָאוֹת לְמִכְבַּר הַנְּחוֹשֶׁת בְּתִי] ⁶ וַיַּעֲשׂוּ
- 14 אֶת הַבֹּדֵן [עֲצֵי שִׁטִּים וַיִּצְפוּ אוֹתָהּ נְחוֹשֶׁת ⁷ וַיִּבְרִי] אֹת אֶת הַבְּדִים

שוליים תחתונים

קטע 12 ג (שמות לט 1-16)

- 1 [וּמִן הַתְּכֵלֶת וְהָאֲרָגְמָן וְתוֹלַעַת הַשָּׁנִי עֲשׂוּ בִגְדֵי] ¹
- 2 [אֵת בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן] ² כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת מֹשֶׁה
- 3 [וַיַּעֲשׂוּ אֶת הָאֲפֹדֶת זֶהב תְּכֵלֶת וְאֲרָגְמָן וְ] תוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מְשׁוֹר ³ וַיִּקְעֻ אוֹת
- 4 [פָּחִי הַזֶּהָב וְקִצְצוּ פִּתִּילִים לַעֲשׂוֹת בָּתוֹ] ⁴ וְ]תְכֵלֶת[וּבִתּוֹךְ הָאֲרָגְמָן וּבִתּוֹךְ הַתוֹלַעַת הַשָּׁנִי וּבִתּוֹךְ
- 5 [הַשֵּׁשׁ מַעֲשֵׂה חוֹשֶׁב ⁴] כְּתָפוֹת עֲשׂוּ לוֹא חוֹבְרוֹת אֶל שָׁנִי קְצוֹתָיו ⁵ וְחִבְר אֲפֹדוֹתוֹ
- 6 מִמֶּנּוּ הוּא הַמַּעֲשֵׂה זֶהב תְּכֵלֶת וְאֲרָגְמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מְשׁוֹר כַּאֲשֶׁר צִוָּה
- 7 יְהוָה אֶת *מֹשֶׁה ⁸ וַיַּעֲשׂוּ (אֵת *הָשֵׁן וַיַּעֲשׂוּ) אֶת הַחֹשֶׁן {כְּמַעֲשֵׂי אֲפֹדֶת} ⁵ מַעֲשֵׂי חוֹשֶׁב כְּמַעֲשֵׂי אֲפֹדֶת *זֶהָב תְּכֵלֶת
- 8 אֲרָגְמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מְשׁוֹר מַעֲשֵׂה חוֹשֶׁב ⁹ רְבֹעַ הִיא כְּפוֹל עַל [שֵׁן אֵת הַחֹשֶׁן]
- 9 זֶרֶת אֹרְכּוֹ וּזְרָתָהּ רְחוּבָה כְּפוֹל ¹⁰ וַיִּמְלֹאוּ בוֹ אַרְבַּעַת טוֹרֵי [אַבְן טוֹר אֲדָמָה]
- 10 פֶּטְדָה וּבִרְקַת הַטּוֹר הָאֶחָד ¹¹ וְהַטּוֹר הַשֵּׁנִי נֶפֶךְ סָפִיר וַיְהִי [לָוֶם ¹² הַטּוֹר הַשְּׁלִישִׁי לָשֵׁם]
- 11 שָׁבוּ וְאַחֲלָמָה ¹³ וְהַטּוֹר הָרְבִיעִי תִרְשִׁישׁ שֶׁהֶם וַיִּשְׁפֹּה [מוֹסְבּוֹת מִשְׁבָּצוֹת זֶהָב]
- 12 בְּמִלּוֹאוֹתֶיהֶם ¹⁴ וְהָאֲבָנִים עַל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵנָּה שֵׁן [תִּים עֲשֶׂה עַל שְׁמוֹתָם פִּתּוּחִי]
- 13 חוֹתָם אִישׁ עַל שְׁמוֹ לְשָׁנִים הָעֶשֶׂר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ¹⁵ וַיַּעֲשׂוּ עַל הַחֹשֶׁן שְׁרָשְׁרוֹת גְּבֻלוֹת מַעֲשֵׂי
- 14 עֲבֹת זֶהָב טְהוֹר ¹⁶ וַיַּעֲשׂוּ שְׁתֵּי מִשְׁבָּ [צֹת זֶהָב וְשְׁתֵּי טַבָּעוֹת זֶהָב וַיִּתְּנוּ אֶת שְׁתֵּי הַטַּבָּעוֹת]

שוליים תחתונים

קטע 12 ב: * הטקסט נתון בשני קטעים || 7 וַיַּעֲשׂוּ אֶת הַחֹשֶׁן וְהָאֲרָגְמָן וְתוֹלַעַת הַשָּׁנִי עֲשׂוּ בִגְדֵי || 41.193; הווי"ו מוספת; ההולה אולי נעשה ניסיון לתקן את הה"א השנייה || 12 וַיִּצְקוּ או וַיִּצְקוּ ראו תצלום B-298323 סו"ט קוראים וַיִּצְקוּ; הנושא הסתמי בריבוי, ראו קימרון, לשיפור, עמ' 143 ||

קטע 12 ג: 2 צוה סו"ט קוראים צוה אך נראה שאין אחרי הה"א אלא קמט ומקום חלק || 3 מְשׁוֹר המ"ם משונה, דומה לאל"ף || 4 הָאֲרָגְמָן מ"ם סופית משונה; הַשָּׁנִי אולי מתוקן מן השש || 5-7 שני פסוקים חסרים, כנראה השמטה מחמת הדומות, דילוג מן מושה שבפסוק 5 אל מושה שבפסוק 7 || 5 לוא סו"ט סבורים שהכתם שמעל האל"ף מציין מחיקה || 7 הטקסט רצוף שיבושים שרובם תוקנו; *מושה התיבה מתוקנת; *הָשֵׁן התיבה הזאת והתיבות הסמוכות לה מחוקות וקשה לקבוע בוודאות את הגירסה המקורית ואת הגירסה המתוקנת, עיינו בתצלום 42.816; *זֶהָב מתוקן מן הוב || 8 אֲרָגְמָן רי"ש משונה ומעליה סימן קטוע || 9 רְחוּבּוֹ = רוחבו, נהגה rōbō || 13 אִישׁ האל"ף נראית בתצלום 41.193 ||

קטע 13 (שמות לט 17-19)*

שוליים עליונים

- 1 [הזהב על] שתי טבעות על קצוות [החושן]
- 2 [ויתבונם על כתפות האפוד א] ל מול פניו ¹⁹ ויעשן שתי טבעות זהב וישימו על

קטע 14 (ויקרא יא 2-1)

- 1 ¹ ויבר יהוה אל משה ואל אהרן לאמור אליהם ² דברו אל בני ישראל לאמור וזאת
- 2 החיה אשר תאכלו מכול הבהמה אשר על הארץ

קטע 15 (ויקרא יא 19-24)

- 2 ואת השלחן ואת הינשוף
- 3 ²⁰ וכול שרץ ה' עוף
- 4 ²² את אלה מהמ'ה תאכלו את הארבה למינ'ה
- 5 למינ'ה ואת ה'.
- 6 [ארבע] רגלים
- 7 [טמא] עד הערב

קטע 16 (ויקרא יא 32)

- 1 [יפול ע] לוי במותם יטמ'ה א מכול כלי עץ או בגד או עור או שק כול כלי אשר
- 2 [יעשה מלאכה] בהם כמים יב' וא וטמא עד הערב וטהר

קטע 17 (ויקרא יא 39-45)*

- 1 [לכמה לאוכלה הנגוע בנבלתה יטמא עד הערב ⁴⁰ והאופל מנבלתם י' כבס בגדי' ויטמא עד הערב]
- 2 [⁴¹ וכול השרץ השורץ על הארץ שקץ הוא לוא יא] כל ⁵² כול ההולך ע'ל גחון וכול הולך על ארבע עד כול]
- 3 [מרב רגלים לכול השרץ השורץ על הארץ לוא] תוכלום כי ש' קין הם ⁴³ אל תשקצו את נפשותיכם בכול]
- 4 [השרץ השורץ ולוא תטמאו בהמה ונפשותיכם בהמה ⁴⁴ כי אני יהוה] אלהיכם והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש]
- 5 [אני יהוה אלהיכם ולוא תט' מאז את נפשותיכם בכול] ה' שרץ הרומש על הארץ ⁴⁵ כי אני יהוה אלהיכם]
- 6 [המעלה אתכם מארץ מצרים לה] ית לכמה לאלוהים והייתם קדושים כי קדוש אני

קטע 13: * על בעיות השיחזור ראו סויט || 1 קצוות על הצורה ראו קימרון, וייו, עמי 370-368 ||
קטע 15: 5-6 בצד שמאל צירפו סויט קטע, עיינו בתצלומים 41.822, 42.168, 43.370; הצירוף בעייתי שכן בקטע הקטן אין אפילו מילה אחת בטוחה והשיחזור של סויט אינו מתאים לטקסט המקראי ולגודל החרס; כאן הובא רק הקטע הגדול יותר עם השלמות קצרות ||
קטע 17: * הטקסט מורכב משלושה קטעים ||

חיבורים עבריים מקומראן

קטע 18 (ויקרא יג 6-8)

- 1 [שבעת ימים שנית ⁶ וראא] הכוהן [ביום השביעי שנית והנה כהה הנגע ולוא פשה]
- 2 [הנגע בעור וטהרו ה] כוהן מספחת [היא וכבס בגדי וטהר ⁷ ואם פשוה תפשה]
- 3 [המספחת בעור אחרי] הראותו אל [הכוהן לטהרתו ונראה שנית אל הכוהן ⁸ וראא]
- 4 [הכוהן והנה פשתה ה] [מספחת בעור וטמאו הכוהן צרעת היא [

קטע 19 (ויקרא יג 15-18)

- 1 [ ] [ ] ¹⁵ וראא הכוהן את הבשר החי וטמאו]
- 2 [הבשר החי] י טמא הוא צרעת היא ¹⁷ וראא]
- 3 [הכוהן והנ] ה נהפכ הנג] ע ללבן וטהר הכוהן את הנגע טהור הוא ¹⁸ ובשר כי]
- 4 [יהיה בו] ב צעורו שחין ונרפ] א [

קטע 20 (ויקרא יג 51-52)

- 1 [העור למלאכה צרעת ממא] רת הנג] ע טמא הוא ⁵² ושרף את הבגד]
- 2 [או את השתי או את הער] ב בצמור] או בפשתים או את כול כלי]

קטע 21 (ויקרא טו 11-12)

- 1 [וכפר בעדו וב] עד ביתו] ושחט את פר החטאת אשר לו ¹² ולקח מלוא המחטה גחלי]
- 2 [אש מעל המזבח מ] לפני יהוה] ומלוא חופניו קטורת סמים דקה והביא מבית לפרוכת]

קטע 18: שיחזור השורות כאן שונה מן השיחזור של סו"ט שאינו מתאים למקום המילים בכתב היד || 1 הושלם על פי נוסח החומש השומרוני שחסרה בו המילה אותו ||
קטע 19: 2 המקום צר מלהכיל את פסוק 16; על פי שיחזור סו"ט יש מקום לעוד שתי אותיות בתחילת השורה ||

1	[הארץ את יושביה ²⁶ ושמר]תם א[תם את חוקותי ואת משפטי ולו]
2	[תעשו מכול התועבות] האלה האזרח[והגר הגר בתוכמה ²⁷ כי]
3	[את כל התועבו]ת האלה עשו[אנשי הארץ אשר]
4	[לפניכם ותטמא]הארץ ²⁸ ולו[א תקיא הארץ אתכם בטמאכם אותה]
5	[כאשר קאה את הגוי אשר ל]פניכמה

שוליים עליונים

קטע 22: 3 כנראה עמד כאן טקסט ארוך מזה שבתורה, אפשר להוסיף למשל יישבו בארצכם ||

קטע 23: * בשורות 3-1 מובא הכתוב בויקרא כג, 44-42 ובו חתימה למצות חג הסוכות וחתימה ללוח המועדים כולו. לנוסחאות דומות השוו מגילת המקדש כט 2, כרך א, עמ' 168 וקטע 1 של 4Q365a שיש לשלב אותו בראש טור יא של מגילת המקדש, עיינו בכרך א, עמ' 207. לאחר החתימה מפורט קורבן העצים שכידוע אין לו זכר בתורה. העצים מוקרבים במשך שישה ימים, בכל יום מקרבים אותם שניים משנים עשר השבטים. לעניין האחרון יש מקבילה במגילת המקדש כב 10-12, כרך א, עמ' 161 ושם מובא קורבן העצים במקומו בלוח המועדים, אחרי מועד היצהר; ידן קבע אל נכון את מקום הקטע שלנו בסוף טור יא של מגילת המקדש || 5 *עצים תוקן מן עצם, האות השנייה נמחקה ומעליה נכתבה ז', השוו א' קימרון, "הערות לנוסח מגילת המקדש", תרביץ נג (תשמ"ד), עמ' 140 הערה 5 || 5-6 מלאכת הבית על פי שורה 8, והשוו נחמיה י 34 || 6 לתחת העול[ות] קריאה חדשה; השוו לתחת עולת 4Q214b קטע 2-6 שוי 6, סדרת התגליות, כרך כב, עמ' 68 וקימרון, לשיפור, עמ' 143; אריאל ויודיצקי סבורים שאין די מקום ומעדיפים להשלים [תחת] || 8 ולמנחות סו"ט קוראים ולדלתות מזכירים את קריאתו של וכולדר ולארבנות || 10 המקריבים על פי תצלום 42.917 ||

קטע 26 (ויקרא כו 34, במדבר א 5-1)

- 1 [אשר צוה יהוה את מושה אל] כול בני יש[ראל בהר סיני]
- 2 [לי שמו'ם כאשר י] בואו אל הארץ
- 3
- 4 [וידבר יהוה אל מושה ב] מדבר סיני באוהל מועד באח[ד לחדש השני בשנה]
- 5 [השנית לצאתם מארץ] (צ'ר) מצרים לאמור ² שא את ראש עדת ב[ני ישראל]
- 6 [למשפחותם לבית אבות]ם במספר כתב שמות לגולגלותם ³ מבן עשר[ים שנה ומעלה]
- 7 [כול יוצא צבא ב] שראל תפקוד אותם לצבאותם אתה ואהרן ת[פקדום ואתכם]
- 8 [יהי איש איש] למטה איש ראש לבית אבותו יהיו ⁵ ואל[ה שמות האנשים]

קטע 27 (במדבר ג 26-30)

- 1 [החצרו] אלת מסך פתח החצר אשר על המש[כן ועל המזבח פביב]
- 2 [ואת מיתרי]ו לכול עבודתו ²⁷ לקחת משפחות העמרמי ומ[שפחות היצהרי]
- 3 ומשפחות החברוני ומשפחות העזיאל אל[ה משפחות] הקהתי
- 4 [²⁸ במספר שמות כול זכר מבן חודש ולמעל]ה שמונת אלפים]
- 5 [ושש מאות שומר]י משמרת קודש ²⁹ משפח[ות בני קהת יחנו על יד]
- 6 [המשכן תימנה ³⁰ ונשיא בית א]ב למשפחות[ה הקהתי אליצפן בן עזיאל]

קטע 28 (במדבר ד 47-49; ז 1)

- 1 [כול] להבא לעבוד עבודת *עבודה ועב[דות משא באוהל מועד ⁴⁸ ויהיו]
- 2 פקדיהם שמונת אלפים וחמש מאות וששים ⁴⁹ ע[ל פי יהוה פקד אותם ביד]
- 3 מושה איש איש על עבדתו ועל משאו ופקדו אשר[צוה יהוה את מושה]
- 4
- 5 [י ויהי ב]י ום כלות מושה להקים את המ[שכן וימשח אותו ויקדש אותו ואת]

שוליים תחתונים

קטע 26: 1-2 השורות האלה כללו כנראה חתימה מורחבת של הפרשות בהר ובחוקותי; לשיחזור שורה 2 אין בסיס של ממש בטקסט שנותן || 5 (צ'ר) הרי"ש נמחקה וכנראה גם האותיות האחרות || 6 כתב = קְתָב יְרִימָה; כלומר המפקד נערך על פי רשימות || 7 סוף השורה הושלם לפי נוסח תרגום השבעים ||
קטע 27: 2 לקחת ובדוחק לקחת, נהגה qāt || 3-4 ייתכן שבסוף שורה 3 ובתחילת שורה 4 היה מקום חלק ||
קטע 28: 1 *עבודה התיבה מחוקה ומעליה נכתב עבן || 2 וששים בתורה כתוב ושמים || 3 ופקדו = יפקודיו ||

חיבורים עבריים מקומראן

קטע 29 (במדבר ז 78-80)

- 1 [בַּיּוֹם שְׁנֵים עָשָׂר יוֹם נָשִׂיא לְבָנֵי נִפְתָּלִי אַחִירָעַן בֶּן עֵינָן ⁷⁹ קוֹדְבָנוּ קָעֶרֶת]
- 2 [כֶּסֶף אַחַת שְׁלוֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזֶּרֶק כֶּסֶף אֶחָד שְׁבַעִי־ם שְׁקָל בַּשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ]
- 3 [שְׁנֵיהֶם מִלֵּאִים סוּלַת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה ⁸⁰ כֶּף אֶחָת עֹשֶׂה זֶהב מִלֵּאָה קִטְוֹרֶת]

קטע 30 (במדבר ח 11-12)

שוליים עליונים

- 1 [תְּנוּפָה לְפָנֵי יְהוָה מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִיוּ לְעֹבֹדֶת אֵת]
- 2 [יְהוָה ¹² וְהָלְוִיִּם יִסְמְכוּ אֶת יְדֵיהֶם עַל רוֹאֵשׁ הַפְּרִים וְעַל שֵׁה אֵת]

קטע 31 (במדבר ט 15-י 4)*

- 1 [ ] ° ° [ ]
- 2 [ ] ¹⁵ וּבַיּוֹם]
- 3 [הַקִּיָּם] אֵת הַמִּשְׁכָּן כֹּסֶה הָעֵנָן אֵת הַמִּשְׁכָּן לְאוֹהֶל הָעֵדוּת וּבַעֲרֹב יִהְיֶה עַל־
- 4 [הַמִּשְׁכָּן כַּמֶּרְכָּב] אֵה אֵשׁ עַד בּוֹקֶרְךָ ¹⁶ כֵּן יִהְיֶה תַמִּיד הָעֵנָן יִכְסֶּנּוּ וּמִרְאָה אֵשׁ]
- 5 [לַיְלָה ¹⁷ וְלַפִּי הִ'] עֲלֹת הָעֵנָן מֵעַל הָאֵל וְהָלַךְ וַאֲחֵרֵי כֵן יִסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל ¹⁸ [מִקֵּץ אֲשֶׁר]
- 6 [יִשְׁכְּנוּ שֵׁ] מֵהָ עֵנָן יִחַנו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ¹⁸ [עַל פִּי יְהוָה יִסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל פִּי יְהוָה]

חסרות שורות

- 11 [וְהָיָה אִם יָמִים בְּהָאֲרִיךְ הָעֵנָן עַל הַמִּשְׁכָּן לְשֹׁכֵן] עֲלִיו יִחַן [בְּנֵי יִשְׂרָאֵל]
- 12 [וְלֹא יִסְעוּ וּבְהָעֲלֹתוֹ יִסְעוּ ²³ עַל פִּי יְהוָה יִחַנו וְעַל פִּי יְהוָה יִסְעוּ]

חסרות שורות

- 15 [תַּעֲשֶׂה אֹתָם וְהִיוּ לְכֹהֵן לְמִקְרָא] הָעֵדָה וּלְמֹסֶעֱ אֵת הַמַּחֲנוֹת ³ וְתִקְעוּ]
- 16 [בִּהְיוֹת וְנִקְעָדוּ אֵלֶיךָ כּוֹל הָעֵדָה אֶל פֶּתַח] אֹהֶל מוֹעֵד ⁴ וְאִם בְּאַחַת יִתְקַעוּ]

קטע 29: 1 אחירע או אחי רע ||

קטע 31: * הטקסט מורכב משלושה קטעים ||

קטע 32 (במדבר יג 11-25)

- 1 [סוסי¹² למטה] דן [עמיאל בן גמלי¹⁴ למט] ה נפתלי נחבי בן ופסי¹⁵ למטה גד]
- 2 [גאואל בן] מיכ¹³ למטה אשר סתור בן מי¹⁶ כאל¹⁶ אלה שמות האנשים אשר שלח]
- 3 [מושה לך] ור את הארץ ויקרא מוש¹⁷ ה להושע בן נון יהושוע¹⁷ וישלח אותם]
- 4 [מושה] לתור את ארץ כנען ויומר אליהם¹⁸ עלו זה [בנגב] ועליהם את ההר]
- 5 [¹⁸ וראיתם] אם את הארץ מה היא ואת העם היושב עליה החזק הוא הא
- 6] [יה או רפה המעט הוא ואם רב ¹⁹ ומה הארץ אשר הוא יושב ²⁰ הטובה
- 7 האה ואם רעה ומה הערים אשר הוא יושב בהן המחנים אם מבצרים
- 8 ²⁰ ומה הארץ השמנה אם רזה היש בה עץ אם אין בה והתחזקתמה ולקחתם
- 9 בידכם מפרי הארץ והימים ימי בכורות ענבים
- 10 [²¹ ויעלו וי] תורו את הארץ ממדבר צין עד רחוב לבו חמת ²² ועלו לנגב ויבואו
- 11] [²³ ויבואו עד נחל אשכול וירגלו אותה
- 12 [שנים נבג] תה לפני צען מצרים ²³ ויבואו עד נחל אשכול וירגלו אותה
- 13 [ויפרחו מש]ם זמורה ואשכול ענבים אחד בה וישאו במוט בשנים
- 14 [ומן הדמונים ומן ה] תאנים ²⁴ למקום ההוא קראו נחל אשכול²⁴ על [אדות]
- 15 [האשכול אשר פרתו משמה בני י] שראל²⁵ וישובו [מתור הארץ]

קטע 33 (במדבר יג 28-30)*

- 1] וגם ילידי הענק ראינו שם ²⁹ עמלק [יושב] בארץ הנגב והחתי]
- 2] והאמורי יושב בהר והכנעני יושב על הים ועל יד [הירדן]
- 3
- 4 ³⁰ ויהם כלב את העם אל מושה ויאמר עלה נעלה וירשנו אותה כי י כול נוכל

קטע 34 (במדבר טו 26-29)

- 1 [ישראל ולגר] הגר ב[תופם כי לכול העם בשגגה]
- 2 ²⁷ ואם נפש אחת תחטא בשגגה והקריבה עז בת שנתה לחטאת]
- 3 ²⁸ וכפר הכוהן על הנפש השוגגת בחטאה בשגגה לפני יהוה לכפר]
- 4 עליו ונ[סלח לו] ²⁹ האזרח בבני ישראל ולגר הגר בתופם תורה אחת]

קטע 32: 2 סתור על פי תצלום 40.611 || 6] [יה סויט משלימים [יה]יה, אך הפועל יהיה מיותר כאן ונראה להניח שהמילה שעמדה כאן נמחקה || 7 במבצרים על פי תצלום 40.611; אולי הביית מוספת, ועיינו בעדי הנוסח שבמהדורות סויט || 10 ועלו במקום ויעלו לציין עבר, ממאפייני העברית של ימי הבית השני; ויבואו אולי התיבה הזאת מחוקה כדעת אריאל וידיצקי ||

קטע 33: * מורכב משני קטעים, על אחד כתובות המילים שבאמצע השורות ועל אחד כתובות המילים שבסוף השורות ||

קטע 35 (במדבר יז 20-24)

- 1 [האיש] וְאִשְׁרֵי אֲבִהָרָם בֹּמֶן יִפְרָה וְהַשְׁכֹּתִי מֵעַלִּי אֶת תְּלוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל]
- 2 אֲשֶׁר הִמָּה מִלִּצְיָיִם עֲלִיכֶם]
- 3 ²¹ וַיִּדְבֹר מוֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנוּ אֵלָיו כֹּל נִשְׂיָאֵיהֶם מִטָּה לְנִשְׂיָא אֶחָד]
- 4 מִטָּה לְנִשְׂי אֶחָד לֹא בָּאת אֲבוֹתָם שְׁנַיִם עֶשְׂרִי מִטּוֹת וּמִטָּה אֶהְרֹן בְּתוֹךְ מִטּוֹתָם ²² וַיִּנָּח מוֹשֶׁה אֶת]
- 5 הַמִּטּוֹת לִפְנֵי יְהוָה בְּאֹהֶל הָעֵדוּת ²³ וַיְהִי מִמַּחֲרַת וַיָּבֹא מוֹשֶׁה אֶל אֹהֶל הָעֵדוּת וַהֲגִה]
- 6 וַפֹּרָח מִטָּה אֶהְרֹן לְבִי' תְּלוֹי וַיִּצָּא פֶּרַח וַיִּצָּץ צִיץ וַיִּגְמֹל שְׁקָדִים ²⁴ וַיִּצָּא מוֹשֶׁה]
- 7 וְאֵת כֹּל הַמִּטּוֹת מִלִּפְנֵי יְהוָה אֶל כֹּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּרְאוּ וַיִּקְחוּ אִישׁ מִטָּהוּ]

קטע 36 (במדבר כז 11; לו 2-1)*

- 1 אֵין אֲחִים לְאֲבִיהוּ וְנִתְמַמָּה אֶת נַחֲלָתוֹ לְשִׂאָרוֹ הַקָּרוֹב אֵלָיו מִמִּשְׁפַּחָתוֹ]
- 2 וַיִּרֶשׁ אֹן וְהִיָּתָה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְחֻקָּת מִשְׁפַּט כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת]
- 3 מוֹשֶׁה ¹ וַיִּקְרָב וַיִּרְאֵי הָאֲבוֹת לְמִשְׁפַּחַת בְּנֵי גִלְעָד בֶּן מְכִיר בֶּן מְנַשֶּׁה מִמִּשְׁפַּחַת]
- 4 בְּנֵי יְהוֹסֵפַת לִפְנֵי מוֹשֶׁה וּלְפָנֵי אֶלְעָזָר וּלְפָנֵי הַנְּשִׂאִים רֵאשֵׁי אֲבוֹת לְבְנֵי]
- 5 יִשְׂרָאֵל ² וַיֹּאמְרוּ אֶת אֲדוֹנֵי צִוָּה יְהוָה לָתֵת אֶת הָאָרֶץ בְּנַחֲלָה]
- 6 בְּגוֹרֵל לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל [

קטע 36: * שתי הפרשיות שעניינן ירושה ונחלה הובאו יחד בלי שום הפרדה, ראו סוי"ט || 3 ויקר'ב] או ויקר'ב] || 4 [לפני אלעזר] הושלם על פי שיעור החסר ועל פי 4QNum^b, עיינו בהערה של נתן גיסטרם בסדרת התגליות, כך יב, עמ' 263 ובהערותם של סוי"ט ||

קטע 37

1	]	ז'° [ ]° [	[
2	]	[וכול העם המלחמה]	[
3	]	ויסעו [מנחל ארנון ויחנו]	[
4	]	[ז'ו ויחנו ב°°]	[
5	]	[ם° עד בית]	[

שוליים תחתונים

קטע 38 (דברים יט 20 - כ 1)

- 1 [ויסיפו] לעשות כדבר [הרע הזה בקרבכם] ²¹ ולוא תחוס עיניכם גפוש]
- 2 בנפ ע'° בעין שן בשן] יד ביד רגל ברגל]
- 3 כ'יא תצא [למלחמה ע] ל"א [ויביך וראיתה סוס ורכב עם רב ממכה]

קטע 37: 2 העם אריאל ויודיצקי סבורים שהה"א נמחקה בנקודות; לצירוף עם המלחמה השווה יהושע יא 7 ||
קטע 38: 1 [ויסיפו] לעשות כדבר כנוסח מגילת המקדש סא 11 לפני התיקון; סו"ט קוראים עוד לעשות כדבר שלא בהתאם
לגודל הקסר || 2 בנפ = בנפש; ע'° = עין ||

4Q366 (תורה מעובדת)

קטע 1 (שמות כא 35-כב 5)

- 1] ההי וחצ'ו את כספו
- 2 [וגם את המת יחצוץ ³⁶ או נודע כי שור נגה הוא]מִתְמוֹל שלשום
- 3 [ולא ישמרנו בעליו שלם ישלם שור תחת שור והמת י'היה לו
- 4 ³⁷] כי יגנב איש שור או שה ושבחו או מכרו חמשה]בְּקֶר ישלם
- 5 [תחת השור וארבע צאן תחת השה ¹ אם במחתרת]ימצא הגנב
- 6 [והכה ומת אין לו דמים ² אם זרהה השמש עליו] דמים לו שלם ישלם
- 7 [אם אין לו ונמכר בגנבתו ³ אם המצא] תמצא בידו הגנבה
- 8]
- 9 ⁴] כי יבער איש שדה או כרם ושלח את] בְּעִירו ובער בשדה אחר
- 10 [שלם ישלם משדהו כתבואתה ואם כל השדה י]בְּעִר מיטב שדהו ומיטב
- 11 [כרמו ישלם]
- 12 ⁵] כי תצא אש ומצאה קוצים ונאכל גדיש או הקמה או השדה ש]ל[ם]

קטע 2 (ויקרא כד 20-22; כה 39-40)

- 1 [תחת שן כאשר י]תן] מוֹם באדם כן ינתן בו ²¹ ומכה בהמה ישלמנה ומכה]
- 2 [אדם יומת ²² משפ]ט אחד יהיה לָכֶם] כגור באזרח יהיה כי אני יהוה]
- 3 [אלהיכם]
- 4 ³⁹] וכי ימוך] אֶחֱיך עמך ונמכר לך לא ת]עבד בו עבדות עבד ⁴⁰ כשכיר כתושב]
- 5 [יהי]ה עמך עד שנת היובל יעבד עמך] ⁴¹ ויצא מעמך הוא ובניו עמו]
- 6 [ושב] אל אחוזתו ואל משפחתו אל א]חוזת אבותיו ישוב ⁴² כי עבדי הם]
- 7 [אשר הו]צאתי אותם מארץ מצ[רים לא ימכרו ממכרת עבד ⁴³ לא תרדה]
- 8 [בו בפרך ויראת מא]ל[היך]

קטע 1: 10. על פי נוסחים ארוכים מנוסח המסורה; עיינו בהערת סו"ט; ומיטב האותיות ברורות למדיי בתצלום B-295643 ||
קטע 2: 6. אל סו"ט קוראים ואל, אם השלמת סוף פסוק 41 נכונה הרי יש כאן מעין חזרה מפרשת לטקסט שבתחילת השורה ||

קטע 3 (במדבר כט 14-24)

- 1 [האחד לשני האילי]ם¹⁵ ועשרון עשרון לכבש האחד לארבעה עשר הכבשים¹⁶ ושעיר עזים]
- 2 [אחד חטאת] מלבד עולת הת[מיד ומנחתה ונסכה]
- 3 [17] וביום השני פרים שנים ע' אילים שנים כבשים בני שנה ארבעה עשר תמימים]
- 4 [18] ומנחתם ונס[כיהם לפרים ולאילי]ים ולכבשים במספרם כמשפט¹⁹ ושעיר עזים אחד חטאת]
- 5 [מלבד עולת התמיד מנחתה ונסכה]
- 6 [20] וביום השלישי פרים עשתי עשר אילים שנים כבשים בני שנה ארבעה עשר תמימים]
- 7 [21] ומנחתם ונסכי[הם לפרים ולאילי]ים ולכבשים במספרם כמשפט²² ושעיר חטאת אחד מלבד]
- 8 [עולת התמיד ומנ[חיהם ונסכה]
- 9 [23] וביום הרביעי פרים עשרה אילים שנים כבשים בני שנה ארבעה עשר תמימים]
- 10 [24] מנחתם ונסכיהם [ל]פרים לאילים ולכבשים במספרם כמשפט [

קטע 4 א (במדבר כט 32-ל 1; דברים טז 14-13)

- 1 [32] וביום השביעי פרים שבעה אילים ש[נים כבש]ים בני שנה ארבעה עשר תמימים]
- 2 [33] ומנחתם ונסכיהם לפרים לאילים ולכבשי[ם במספר]ם כמשפט³⁴ ושע[יר חטאת אחד מלבד]
- 3 [עולת התמיד מנחתה ונסכה]
- 4 [35] ביום השמיני עצרת תהיה לכם כל מלאכת ע[בודת] לא תעשו³⁶ והקרבתם עולה ליהוה
- 5 [אשה ריח נחוח פר אחד איל אחד כבשים בני שנה] שבעה תמימים³⁷ ומנחתם ונסכיהם
- 6 [לפר לאיל ולכבשים במספרם כמשפט³⁸ ושעיר חטאת אחד מלבד עולת התמיד מנחתה]
- 7 [ונסכה³⁹ אלה תעשו ליהוה במועדיכם לבד מנד[ריכם ונדבותיכם לעלתיכם ולמנחתיכם]
- 8 [ולנסכיהם ולשלמיכם]¹ ויאמר משה אל בני ישראל ככל אשר צוה יהוה
- 9 [את משה]
- 10 [13] חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים באספך מגרג[ך ומיקבך]¹⁴ ושמחת בחגך אתה ובנך

שוליים תחתונים

קטע 3: 7 ולאילי]ים [סויט קוראים ולאילי]ם אך אין כנראה מקום ליו"ד ||

חיבורים עבריים מקומראן

קטע 4 ב*

7	וּבִין אֱלֹהֵיהֶם	[לא תגורו מפני]
8	אִישׁ כִּי הַמִּשְׁפָּט לְאֱלֹהִים	[לא תקחו שוחד כי השוחד יעור]
9	עֵינֵי פְקָחִים] °° [	[בצדק]
10	תִּשְׁפֹּט עֲמִיתְךָ] °° [	[
- שוליים תחתונים

קטע 5 (דברים יד 14-21)

1	[14 וְאֵת] כָּל עֶרֶב לְמִינֶהָ] 15 וְאֵת בֵּת הַיַּעֲנָה וְאֵת הַתַּחֲמֹס וְאֵת הַשֶּׁחָף וְאֵת הַנֶּץ
2	לְמִינֵהוּ 16 וְאֵת הַכּוֹס וְאֵת הַנֶּשֶׁף וְהַתְּנִשְׁמָה 17 וְהַקָּאָה וְאֵת הַרְחֵמָה וְאֵת הַשֶּׁלֶךְ 18 וְהַחֲסִידָה
3	וְהָאֲנָפָה לְמִינֵהָ וְאֵת הַדּוֹכִיפָה וְהַעֲטָלָה 19 וְכָל שְׂרָץ הָעוֹף טָמֵא הוּא לָכֵם לֹא יֵאָכְלוּ
4	[20] כָּל עוֹף טְהוֹר תֹּאכְלוּ 21 לֹא תֵאָכְלוּ כָּל נְבֵלָה לְגַר אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ תִּתְּנֶנָּה
5	וְאֵכְלָה אוֹ מִכָּר לִנְכֹךְ] רִי כִי עִם קָדוֹשׁ אֵתָה לִיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תִבְשַׁל גְּדִי בַחֲלָב אִמּוֹ

קטע 4 ב: * הטקסט מורכב מארבעה קטעים; סו"ט לא עמדו על עניינו של הטקסט והציעו פיענוח לקוי; נראה שעמד כאן טקסט שעניינו שיפוט ושופטים והוא מבוסס על דברים טז 19 ומושפע משמות כג 8, מויקרא יט 15 ומדברים א 16-17 || 8 הַמִּשְׁפָּט או [ה]מִשְׁפָּט || 10 תִּשְׁפֹּט סו"ט קוראים תשמי; עֲמִיתְךָ] סו"ט קוראים לְנִית || קטע 5: 1 לְמִינֵהָ] סו"ט קוראים [ל]מִינֵהָ || 2 נוסח המסורה ארוך מדי, אולי חסרה בנוסח הקטע שלנו המילית את, אין אחידות בין עדי הנוסח בשימוש במילה את בפסוקים 12-18 || 3 לְמִינֵהָ סו"ט קוראים למינו שלא כדקדוק || 4 נראה שבתחילת השורה היה מקום לציון סוף רשימת העופות הטמאים ||

4Q367 (תורה מעובדת)

קטע 1 (ויקרא יא 47-יג 1)

- 1 [בין הטמא ובין הטהר ובין החיה הנאכלת ובין החי] ה' אשר לא
 2 [תאכל] ¹ [וידבר יהוה אל משה לאמר ² דבר
 3 [אל בני ישראל לאמר א] שה כי תזרע וילדה זכר [וטמאה] שבט
 4 [ימים כימי נדתה תהיה ט] מאה ³ וביום השם [כי ימול בשר ער] לתו
 5 ⁴ ושלשים [יום ושלש] ת ימים תשב [בדמי טהרה בכל קדש לא תגע]
 6 ואל המקדש לא תבוא עד מלאות [ימי טהרה ⁵ ואם נקבה תלד]
 7 וטמאה שבעים כנדתה וששים [יום וששת ימים תשב
 8 על דם טהרה ⁶ ובמלאות ימי ט[הרה לבן] או לבת תביא [כבש בן]
 9 שנתו לעלה ובן יונה או ת[ר לחטאת] אל פתח אהל מו[עד אל]
 10 הכהן ⁷ והקריב [לפני יהוה] וכפר עליה [וטהרה ממקור] דמיה
 11 זאת תורת הי[לדת לזכר או לנקבה ⁸ ואם ל]א תמצא ידה די שה
 12 ולקה שתי ת[רים או שני בני יונה אחד לעולה ואחד לחטאת]
 13 וכפר עליה הכו[הן וטהרה]
 14 ¹ וידבר יהוה אל משה [

3 תזרע השומרונים קוראים tizzârâ בנפעל || 4 [כימי נדתה תהיה ט] מאה בתורה כימי נדת דותה טמא || 7 יש מקום לעוד תיבה או שתיים ואין לדעת אם עמדה כאן תוספת, כגון בוד, או אם היה פגם בעור ||

קטע 2 (ויקרא טו 14-15; יט 1-4; 9-15)

- 1 אל פתח א[הל מועד ונתנם אל הכהן ¹⁵ ועשה אתם הכהן אחד]
- 2 חטאת ואחד עלה [וכפר עלי הכהן לפני יהוה מזובו]
- 3 [י וידבר יהוה אל משה לא]מר ² דבר אל כל עדת]
- 4 [בני ישראל ו]אמרת אלהם קדשים תהיו כי קדוש אני]
- 5 [יהוה אלהיכם]ם ³ איש אמו ו]אביו תיראו ואת שבתתי תשמרו]
- 6 [אני יהוה א]להיכם ⁴ אל ת]פנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם אני]
- 7 [יהוה אלהיכם]ם ⁹ ובקצרבם את קציר]
- 8 [ארצכם לא תכ]ל[ה פאת שדר] לקצר ולקט קצירך לא תלקט]
- 9 ¹⁰ [וכרמך לא תעולל ופרט כרמך לא תל]קט לע]ני ולגר תעזב אתם אני]
- 10 [יהוה אלהיכם ¹¹ לא תגנבו ולא תכח]שו ולא תש]קרו איש בעמיתו]
- 11 ¹² [ולא תשבעו בשמי לשקר וחללת א]ת שם אלהיך] אני יהוה ¹³ לא תעשק את]
- 12 [רעך ולא תגזל לא תלין פעלת ש]כיר אתך עד בק]ר ¹⁴ לא תקלל חרש]
- 13 [ולפני עור לא תתן מכשל ויראת מא]להיך אני יהוה ¹⁵ לא תעשו עול]
- 14 [במשפט לא תשא פני דל ולא תהדר]פני גזול] בצדק [

קטע 3 (ויקרא כ 13; כז 30-34)*

- 1 [רץ]
- 2 [ת]טותמה]
- 3 ¹³ ואיש אשר ישכב את]
- 4 [זכר משכבי אשה]תועבה עשו שז]יהם [מות]
- 5 [יומתו ד]מיהם במ]
- 6 ³⁰ [וכל מעש]ר הארץ מזרע הארץ מפרי העץ]
- 7 [ליהוה הו]א קדש ליהוה ³¹ ואם גאול יגאל]
- 8 [איש ממעש]ר חמישיתו [יוסף] עליו ³² וכל]
- 9 [מעשך בקר] וצו] כל אש]ר יעבר [תחת השבט העשירי]
- 10 [יהיה קדש לי]הוה ³³ ל]א יבקר [בין טוב לרע]
- 11 [ולא ימירנו ואם המר ימירנו והיה]הוא ותמורתו]
- 12 [יהיה קדש לא יגאל]
- 13 ³⁴ אלה המצות אשר צוה יהוה את משה אל בני]
- 14 [ישראל בהר סיני]

קטע 3: * הסופר השאיר מקומות ריקים מחמת פגמים בעור; בסופי השורות יש נקודות, מעין גבול השורה, סימנים דומים מצויים בכתב היד 4Q513, כך ב, עמ' 200 ||

4Q368 (תורה מורחבת)

כתב יד מימי בית הורדוס ובו טקסט מן התורה ודברים על האל. הכתב דהוי ושחוק. מוניקה בריידי וגיימס ונדרקס ההדירו אותו (על פי טיוטה של סטרגל) בסדרת התגליות, כרך כח, עמ' 131-149, וראו דיונו החשוב של אריאל פלדמן בקטע 2: A. Feldman, "Reading Exodus with Deuteronomy in 4QApocryphal Pentateuch A", *Journal of Ancient Judaism* 3 (2012), pp. 329-338 (4Q368 2).

קטע 1*

- 1] א' [ ]° [תי°
- 2] [°°° ה'ב'°°°
- 3] [דבר יהוה אל משה פנים] 'אל פנים כ'אשר'
- 4] [ידבר איש אל רעהו ויאמר משה אל יהוה ר'א] א'ת' א'ומר
- 5] [אלי העל את העם הזה ואתה לא הודעתני] 'את' אשר תשלח עמי
- 6] [ואתה אמרת ידעתך בשם וגם מצאת חן ב'ע'ני ו'ע'תה אם
- 7] [נא מצאתי חן בעיניך הודיעני נא את דרכך ואדעך] [ל'מען]

קטע 2*

- 1] [° [ ]° [
- 2] [והשמ'דך מ'הר]הנני יגז'ר'ש מפניכם את
- 3] [האמורי והכנעני והחתי וה'פרזי ו'החוי וה'יבסי]השמר לך פן תכרות
- 4] [ברית לי'שב הארץ אשר] אתה [בא עליה פ]ן יהיה לך למוקש בקרבכם
- 5] [כי את מזבחותיהם תתוצון ואת פסיליהם תש]רפון באש ומצבותיהם
- 6] [תשברון כי לוא תשתחוה לאל אחר כי]יהוה קנא שמו אל קנא
- 7] [הוא פן תכרות ברית לי'שב הארץ ויזנו]א'חר'י א'לוה'יהם ויזבחו
- 8] [לאלוהיהם ויקרא לך ותאכל מזבח ויזנו א]ת בניך אחר'י א'לוהיהם
- 9] [אלוהי מסכה לא תעשה לך את הג המצות תש]מרו שבעת ימים תאכלו
- 10] [מצות כאשר צויתך למועד חודש הא]ביב כי בו יצאת ממצרים
- 11] [כל פטר רחם לי וכל מקנך תזכ]ר פטר שור ושה 'ופטר חמור'
- 12] [תפדה בשה ואם לא תפדה וערפתו כל בכור בניך תפ]דה ולא יראו
- 13] [פני ריקם ששת ימים תעבד וביום השביעי תשבות בחריש ובקציר]
- 14] [תשבות והג שביעות תעשה לך בכורי קציר חטים והג ה]טובות
- 15] [תקופת השנה שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני ה]א'דון
- 16] [יהוה אלוהי ישראל כי אוריש גוים מפניך והרחבתי א]ת
- 17] [גבולך]לי תודות'

שוליים תחתונים

קטע 1: * הושלם על פי שמות לג 10-13 ||

קטע 2: * שילוב של שלושה קטעים שאין ביניהם חיבור ישיר; הטקסט הושלם על פי שמות לד 11-24; להשוואה אל עדי הנוסח ראו פלדמן || 9 ה'מים לתוספת הה'א השו' שמות יג 7 || 17 תו'דו' ראו דיונו המאלף של פלדמן, עמ' 336-337 ||

חיבורים עבריים מקומראן

קטע 3

[	מִן	]	1
[	וְמִי	]	2
[	בְּשׂוּר נֶהֱפֹךְ	]	3
וְ	תִּפְּסֶנּוּ	]	4
	תִּפְּסֶנּוּ	]	5
	עַם יִשְׂרָאֵל	]	6
	לְךָ	]	7

קטע 4

וְהָיָה אִרְיָץ אָדוּם	1]
וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר	2]

קטע 5

ש[	°[	1
שוי השבטים	לשבטיהם	2
ם	למספרם לבית אבותם	3
מכיר ועליתה אתה ואהרון	גלעד בן	4
לאהרון ולאלעזר בנו והפ	שטתה	5
את אהרון את בגדיו	°[°[°[	6
	°[	7

קטע 9

[	ם לא	]בו [ואל ת	תעתצו באלהי	]	1
[	אל תמרו]	את פי יהוה אלהיכם	כבדו אותו וחרדו מ	[מצו]	2
[	י	תִּתְּכֶם יתן לכם	כבוד ועצ	[ת דעת	]וחיים •
[	ו]	כבוד יתן יהוה אלהים	לעושה	דברי כבודו	]
[	•••]	[	י • י • ושא]	ו על]	•••]
[	]	בע	]		6
[	]	••]			7

קטע 5: 2 שרי השבטים השוו דברי הימים א כז 22; לשבטיהם כקריאת אריאל ויודיעקי || 3 למספרם לבית כקריאת אריאל ויודיעקי || 6-5 על פי במדבר כ 25-28 ||

קטע 9: 1 [ת]תעצרו ברידי וונדרקס קוראים [ה]תעצרו || 3 יתן לכם על פי שו' 4; ברידי וונדרקס קוראים ואלת לכם || 5 ואלת [ברידי וונדרקס קוראים ומוש] ||

קטע 10 א

- 1 [ ] ה' 00 [ ]
 2 [ ] נים ה'
 3 [ ] ק' [ ] יצ'א' [ ]
 4 [ ] ר'ח'ות בשמים מתהלכות ב'ין ב'ני האדם
 5 ובאות בחז'י בטן לדעת מחשב'ות יצר' איש כ'אשר
 6 י'נ'ום ע'ל מ'שכבו ומה יתנדב ואתם [זכור' מ'] ע'שה
 7 פ'ל'א'ים ג'דולים המפ'לי לעיניכם באר'ין [השם] מחלים
 8 ר'עים ומכ'ות גד'ול'ות ונגעים לאין [מספר] ש'כ'ית
 9 ו'ל' [ ] 000 [ ] וכחד'
 10 [ ] ג' [ ]

קטע 10 ב

- 1 [ ]
 2 [ ]
 3 [ ] מ' [ ]
 4 [ ] 000 ד'ב [ ] 000 [ ]
 5 ולש'מ'יר ושית ואין לו ל'השב יג'ע וה' [ה למרמס לחיות]
 6 ול'ב'המות בשדה ולעובר ול'שב וי' [ויצ'ר'הו]
 7 חיות וירמסוהו בהמות *הכרת בלא' [והיה]
 8 לב'ער ושית ול' [ ] ת' 00 00 ע'ו [ ] ל'
 9 [ ] 0000 [ ]
 10 [ ]

קטע 10 א: 3 יצ'א' [ש] בריידי וונדרקס קוראים יצ'א' || 4 ר'ח'ות קריאה חדשה (על פי קיסטר); ב'ני האדם] או כ'ול מעשיו] || 5 ובאות תי'יו מתוקנת, אולי מטי'ית; בחז'י בטן השוו חוכמת גבורות האל קטע 1-2, ג, שוי' 12, כרך ב, עמ' 112, ומשלי כ 27 נר ה' נשמת אדם חפש כל חדרי בטן; בטקסט שלנו מדובר כנראה במלאכי ה' הבודקים את סתרי האדם בשנתו כדי לברר את כוונותיו ואת מסירותו לה' || 6 י'נ'ום על פי תצלום B-299349, השוו איוב לג 15 בתנומות עלי משכב; בריידי וונדרקס קוראים [ו]הם; אריאל ויודיצקי מציעים [ב]הם או [י]זום; ומה יתנדב 'מה יתעורר בלבו של אדם; ראו מ' קיסטר, "השורש נד"ב: בין לקסיקוגרפיה לתאולוגיה", יפורסם במגילות יא || 7 פ'ל'א'ים ג'דולים קריאה חדשה, השוו מגילת ההודיות יח 13, כרך א, עמ' 86 || 8-7 השוו דברים כח 59 || 8 ומכ'ות גד'ול'ות בריידי וונדרקס קוראים ומכ'ה גד'ול'ה || 9 וכחד' אריאל ויודיצקי על פי ביטויים דומים בדברים שם 61-63; בריידי וונדרקס קוראים יוכח' [ ] ||

קטע 10 ב: 5 ושית בריידי וונדרקס קוראים [ול]שית אולם אין שריד ללמ"ד על העור; ל'השב יג'ע בריידי וונדרקס מפנים אל איוב כ 18: משיב יגע; לצורה יגע במקום יגיע = 'עמל, רכוש' השוו yāga בעברית השומרנית, ועניין הכתוב אולי שאין הרשע זוכה לתמורה בעבור עמלו || 6 [ויצ'ר'הו] על פי ישעיהו ה 5 והיה לבער || 7 וירמסוהו בריידי וונדרקס קוראים וירמסו, אך בתצלום B-299349 נראה שגג הה"א נפגם; *הכרת או אולי י'כרת || 8 ושית אולי לשון שילוח בהמות, השוו בראשית ל 40 וישת לו עדרים לבדו ולא שתם על צאן ל'ם וישעיהו ה 6-5 והיה לבער ... ואשיתהו בתה ||

Mas 1m + 4Q370 (חוכמת גבורות האל)

כתב יד מסוף ימי בית חשמונאי. שרדו בו שני טורים. בטור הראשון מתואר המבול על פי ספר בראשית. בטור השני שרק חלקו הימני שרד מובאים דברי לקח מן הסיפור, והוא מקביל בחלקו לקטע מחוכמת גבורות האל, כך ב, עמי 110-112. טיכלאר זיהה טקסט מקביל שנמצא במצדה (פורסם באינטרנט ופורסם מחדש בקרוב). בטקסט הזה יש תוספת הדומה בעניינה לחוכמת גבורות האל. מתברר שכתב היד 4Q370 וכתב היד ממצדה הם נוסחים קצרים של חוכמת גבורות האל ושגם הנוסח הארוך כלל דרשה על המבול, שכן טור ב שם כתוב בראש יריעה, ומכאן שלפני טור א עמדו כמה טורים. החיבור בכללו הוא דרשה מפי מנהיג המשמיע לשומעיו דברים על גבורות האל שהתגלו במבול, על בריתו עם נוח ועם האבות ועל נפלאותיו במצרים, דברים הדומים לכתוב בברית דמשק פרק א שוי 73-62, 83-85.

קרול ניוסום פרסמה את כתב היד בסדרת התגליות, כך יט, עמי 85-97. על הרכבו של הסיפור ראו אריאל פלדמן, "מקרא ואגדה בקטע תוכחה מקומראן", מגילות ה-ו (תשס"ח), עמי 219-236.

קטע 1 א

שוליים עליונים

- 1 וְיַעֲטֹר הָרִים תְּנִיחָה שֹׁפֵךְ אֶכֶל עַל פְּנֵיהֶם וּפְרִי טוֹב הַשְּׂבִיעַ כֹּל־נֶפֶשׁ יִכְלוּ וְיִשְׂבְּעוּ כֹל אֲשֶׁר עָשָׂה רְצוֹנִי אִמְרֵי יְהוָה
- 2 וַיְבָרֶכְ אֶת שְׁמִי קִדְשִׁי וְהִנֵּי הֵם אֲנִי עָשׂוּ הָרַע בְּעֵינֵי אִמְרֵי יְהוָה וַיֹּאמְרוּ אֵל בְּמַעַלְלֵיהֶם
- 3 וַיִּשְׁפֹּט יְהוָה כָּרַע דְּרִכֵּיהֶם וְכִמְחָשְׁבוֹתַי יִצְרֵי לִבָּם הָרַע וַיִּרְעֶם עֲלֵיהֶם בַּכַּחַד וַיִּזְעוּ כֹל
- 4 סוֹסֵדֵי אֶרֶץ וּמִיִּם נִבְקְעוּ מִתְהַמּוֹתַי כֹּל אַרְבוֹת הַשָּׁמַיִם נִפְתָּחוּ וּפָצוּ כֹל תְּהוֹמוֹת בָּמִים אֲדָרִים
- 5 וְאַרְבוֹת הַשָּׁמַיִם יִצְקוּ סֹטֶר וַיִּאֲבֹדֻם בַּמְּבֹול [וּבְהַמְּוָן] מִיָּם כֹּלם וַיִּעֲבְרוּ [וְהָ] הַ
- 6 עַל־כֵּן נִמְחָחוּ כֹל אֲשֶׁר בְּחֶרְבָּה וַיִּמָּת האדם וְ[הַבְּהֵמָה וְכָל] צֶפֶר כֹּל כִּנְף וְהַגְּבוּרִים לֹא נִמְלְטוּ
- 7 [וְ] בְּיָמֵינוּ [וַיִּעַשׂ אֵל [אֹת בְּרִית וְ] אֶת קִשְׁתּוֹ נִתְּן] בְּעֶנְךָ לְמַעַן יִזְכּוֹר בְּרִית
- 8 [וְלֹא יִהְיֶה עוֹד] מִי הַמְּבֹול לֹא שָׁחַת וְלֹא יָפַח תַּחֲוֹ הַמּוֹן מִיָּם
- 9 [וְ] עַשׂ וּשְׁחָקִים [לְ]מִיָּם [ ]
- 10 [ ] [ ] [ ] [ ]

1 וַיַּעֲטֹר או וַיַּעֲטֹר; וַיַּעֲטֹר הָרִים תְּנִיחָה השוו שירי מגילת תהלים, 11QPs^a כו 13, כך ב, עמי 354; שֹׁפֵךְ אֶכֶל 'סיפק אוכל' ראו J. C. Greenfield, "Two Proverbs of Ahiqar", in *Lingering over Words: Studies in Ancient Near Eastern Literature in Honor of William L. Moran*, ed. T. Abusch, J. Huehnergard, and P. Steinkeller, HSS 37, Atlanta 1990, עמי 201-199; וְיִכְלוּ וְיִשְׂבְּעוּ על מקום ההוספה לאור המקבילות לכתוב כאן ראו פלדמן, עמי 222-223 || 2 וַיְבָרֶכְ או אולי וַיְבָרֶכְ; [קִדְשִׁי] אלכס יאסן קורא [עֲלֵי], ראו DSD 17 (2010), עמי 88-113; וְהִנֵּי = וְהִנֵּה; הֵם אֲנִי במצדה אז המה; וַיֹּאמְרוּ = וַיִּמְרוּ כבנחמיה ט 26; בְּמַעַלְלֵיהֶם ניוסום קוראת במ[על]ליהם על פי רוחב הַקֶּסֶר והכתיב בזכריה א 4, אולם קשה לקבוע את רוחב הַקֶּסֶר שבין שני הקטעים המצורפים כאן || 3 כָּרַע ניוסום קוראת כָּרַע; וַיִּזְעוּ או [ו]נֶעַר || 4-3 על פי ישעיהו כד 18-20 וראו פלדמן, עמי 228-230 || 4 מִתְהַמּוֹתַי במצדה מִתְהַמּוֹת; כֹּל (הראשונה) או [ו]כֹּל; וּפָצוּ מן פו"ץ, השוו משלי ה 16 יפוצו מעיניתך חוצה || 5 יִצְקוּ ניוסום קוראת ה[ר]יקו; [וּבְהַמְּוָן] מִיָּם על פי שורה 8; פלדמן קורא ל[ ] ב[מ]ים; כֹּלם = כָּלם; וַיִּעֲבְרוּ או בָּזְעוּ ניוסום קוראת כָּזְעוּ || 6 נִמְלְטוּ לשימוש בפועל הזה בסיפור המבול השוו 4Q577 קטע 4, שוי 2, להלן עמי 236 || 7 [ ] בְּיָמֵינוּ [ ] פלדמן קורא [וּבְ]נֵינוּ בְּתָבְהָ ||

קטע 1 ב*

שוליים עליונים

- 1 מעון וָדרשו מְ[שפּט]
- 2 וָצדיק יהוה ש]
- 3 ויטהרם מעונם] ויהם וינחמו עֲלִי
- 4 רעתם בדעתם בִּי[נָה הַבֵּל הָמָה ורוח לֹא ימצא בהם כי הנה פחציר]
- 5 יצמחו וכצל ימיהם עֲלִי הארץ וצדיק יהוה בכל דרכיו]
- 6 ועד עולם הוא ירחם]את עֲמֹ ועתה שמעו נא עמי וחכמו מִן]
- 7 גבורת יהוה זכרו נפל]אותו עשה במצרים ומופתיו בארץ חם ויערץ לַבְּבָרָם]
- 8 מפני פחדו ותשמח נפִ]שכם פחסדיו הפזבים]
- 9 *משניכם אֵל תִּמְרוּ דבר]י יהוה

Mas 1m קטע 1 א + 1375

- 4] לַת לֹא את
- 5] לַהּ]ם

Mas 1m קטע 1 ב + 1375

- 1]אב המ[ון גויִם] וימסור לישחק]
- 2 וישחק לִי[עקוב כי מצא]
- 3 חן בעיניו]
- 4 הודיעו יום קודש] הוה ה[
- 5 להודיע] [ ] [אשר יעשה] אדם]

* הטקסט דומה לזה של חוכמת גבורות האל, 4Q185 קטע 2+1, כך ב, עמ' 110-112 || 1 מעון ולפניה מקום חלק בשיעור של אות אחת; אפשר להשלים בסוף הטור הקודם השיבו על פי מלאכי ב 6 ורבים השיב מעון; וָדרשו מְ[שפּט] השוו ישעיהו א 17 || 2 וָצדיק ניוסוס קוראת יצדיק || 3 ויטהרם מעונם השוו ירמיהו לג 8 וטהרתם מכל עונם || 3-4 [וינחמו עֲלִי] רעתם השוו ירמיהו ח 6 || 5 יצמחו בחוכמת גבורות האל כתוב יצמח והוא מותאם אל השם הציר והדימוי שם מפותח יותר || 7 גבורת במצדה גבורות; יהוה בחוכמת גבורות האל אלהינו; זכרו במצדה זכור[ן]; בחוכמת גבורות האל זכרו || 8 הושלם על פי חוכמת גבורת האל קטע 2+1 ב שו' 1 || 9 *משניכם לאור ההקבלה אל חוכמת גבורות האל אפשר להניח שיבוש גראפי מן שמעוני בני, שם, שו' 3; אֵל תִּמְרוּ מקביל לחוכמת גבורות האל קטע 2-1 ב ואל תמרו והטקסט שם ארוך יותר; השוו לעיל טור א שו' 2 ||

4Q374 (תפילה)

החיבור שרד בקטעי כתב יד מראשית ימי בית הורדוס. סך כל הקטעים שישה עשר אך רק בקטע 2 נותר טקסט שיש בו ממש. על קטע 9 ראו להלן. מן הצורות בגוף נוכח (קטע 2 ב שו' 9 ובקטעים 7, 10) לומדים שזו תפילה. בתפילה נזכרים גאולת עם ישראל במצרים וכיבוש הארץ ואולי גם הנדודים במדבר (עיינו בקטע 7). קרול ניוסום פרסמה את החיבור בסדרת התגליות, כרך יט, עמ' 99-110. דבורה דימנט תיקנה קריאות והעמידה על טיב החיבור ועל עניינו; ראו ד' דימנט, "תפילה על גורלו של עם ישראל: לטיבו של כתב יד 4Q374", מגילות ד (תשס"ו), עמ' 25-54.

קטע 2 א

[ ]°[	] 3
[כל*הרצות	] 4
[° תאמר	] 5
[וירש	] 6
[סיני	] 7
[ל°	] 7

7-3 הקטע עוסק אולי במינויו של משה ובהבטחת ה', ראו שמות ג 17-7 || 4 *הרצות הקריאה מסופקת ואפשר ששלוש האותיות הראשונות צורפו לכאן בטעות ||

קטע 2 ב

- 1 יחדו וית^ו]
 2 וירוממו גוים באף]
 3 במעליהם ובנדת מעשי ה[בליהם
 4 ואין להם שרית ופליטה ולצאצאיהם מל^ו]
 5 ויטע ל^ובני בחירו בארץ חמדות כל הארצות בר^ו]
 6 *יתננו לאלוהים על אדירים ומחוגה לפרעה. עב[רתו שלה בהם]
 7 *תמוגגו ויתנועעו) לבם וימסו קרביהם וירחם בכ^ו]
 8 ובהאירו פנו אליהם למרפאויגבירו ל^ובם עוז ודעת[אלוהים ב^ו]
 9 וכל לא ידעוך ויתמוגגו ויתנועעו חג^ו לקול]
 10] להם ל^ו להושיע יבע[ש^ו ו^ו]
 11] ל[ ]

2 וירוממו הצורה סתומה, אין היא מבניין פולל שמשמעותו אינה מתאימה כאן; דימנט השווה אל ויתרומם דניאל יא 36, ואם כן יש לקשר את הצורה עם ארומם ישעיהו לג 10 = אתרומם במגילת ישעיהו, ראו קוטשר, עמ' 265 || 3 ה[בליהם] על פי סרך היחד ה 19, כך א, עמ' 218 || 4 שרית = שארית; מנ^ו] על פי ירמיהו כה 35 ואבד מנוס מן הרעים ופליטה מאדירי הצאן; דימנט קוראת מ^ו] ומציעה להשלים מ^ותר] || 5 לבני כקריאת אריאל ויודיצקי בתצלום 44.080, מפנים אל תהלים קה 6 בני יעקב בחיריו; הקריאות ל^ו, לעם מתאימות פחות; חמדות = חמדות; הארצות אריאל ויודיצקי מבחינים בנקודות מחיקה מעלות בתצלום 44.080 || 6 *יתננו ניוסוס קוראת ו[יתננו אך דימנט אומרת שבקטע עצמו אין חור בתחילת המילה אלא רווח כלשהו מן השוליים; נראה שהכינוי מכוון למשה, שלא כדימנט, עמ' 35; אדירים אולי כינוי למצרים, ראו מורגנשטרן, עמ' 141 ודימנט, עמ' 36; ומחוגה ראו מ' בר-אשר, "מן הדקדוק ומן המילון בקטע מגילה מקומראן", מגילות ד (תשס"ו), עמ' 159-166, ואולי משמעה יפחד; עב[רתו שלה בהם] הושלם על פי תהלים עח 49 || 7 *תמוגגו על פי הרווח מקו השוליים, אך על פי הדקדוק עדיף תמוגג, השוו *יתננו שו' 6; ויתנועעו) הווי"ו נמחקה כנדרש על פי התחביר, שלא כניוסוס הסבורה שהשם לב הוא ברבים || 8 פנו = פניו; ויגבירו הווי"ו הראשונה מוספת כנראה; על העניין ראו דימנט, עמ' 39-40; להשלמת סוף השורה השוו 4Q422 קטע 10 שו' 7, להלן עמ' 168 ודימנט, עמ' 40-41 || 9 וכל = יוהכול, וכולם, כלומר המצרים || 10 אפשר להשלים בתחילת השורה עזר או סלה ||

חיבורים עבריים מקומראן

קטע 7

[	בך	]	1
[	מליץ לעמך]		2
[	שחקים ומעלה] שלום		3
[	ם°°	]	4

קטע 10

[	לי°	]	1
[	ממך ופחדך] על פול		2
[	אתה ואין כל]		3
[	מחלבי מריא]ים		4

4Q374a (= קטע 9)*

[	°°°	]	1
[	הק]ינה אשר קונן °		2
[	באמר יהוה אליו]		3
[	הרו מן ח°	]	4
[	ל אשר ד]בר		5

קטע 7: 2 [ ] או [ ] ; לעמך דימנט, עמי 41 מדגישה את חשיבות השימוש בנוכח לקביעת טיבו של החיבור ||
 3 [מצה]שחקים הושלם על פי תהלים עח 23 ויצו שחקים ממעל ודלתי שמים פתח; ומעלה] שלום] הושלם על פי שמות טז 13
 ותעל השלו ותהלים שם 24-27 ||
 קטע 9: * הופרד משאר הקטעים על פי דבריה של דימנט, עמי 46 || 4 [ ] הרו דימנט קוראת [ה]זורו || 5 ד]בר
 קריאה חדשה ||

גיימס ונדרקם ומוניקה בריידי פרסמו את החיבור בסדרת התגליות, כרך כח, עמ' 205-217; אמיל פואש ניסה לפענח את כל שרידי האותיות שבקטע הגדול ולהשלים את כל החסר, אולם הצעותיו מעוררות קשיים מסוגים שונים: É. Puech, "Le fragment 2 de 4Q377, Pentateuque Apocryphe B: L'exaltation de Moïse", *RQ* 21 (2004), pp. 469-475; תרומה חשובה להבנת החיבור יש במאמרו של אריאל פלדמן: A. Feldman, "The Sinai Revelation according to 4Q377 (Apocryphal Pentateuch B)", *DSD*, 18 (2011), pp. 155-172

[	הִבְּ־]	ב[	לְהַב־]	[	1
[	עֲצֹם־הַשָּׁמַיִם	לְשׁוֹהַר־]	[	2	
[	צִדְקָתוֹ־לְעִינֵי־כֹל־]	[	3		
[	הֵן־לְהַנְחִיל־לְעַמּוֹ־נְחִלָּת־]	[	4		
[	הַגּוֹיִּים־]	ת־]	בֵּין־ה־]	[	5
[	בְּצִדְקַ־שְׁפָּטִיתִי־בֵין־אִישׁ־לְרֵעֵהוּ־וּבֵין־אֶבֶר־לְיָבֵן־וּבֵין־אִישׁ־לְגֵרֻ־]	[	6		
[	כִּי־]	ה־]	בְּ־הֵן־כִּי־יִטִּב־לְכֹל־יִשְׂרָאֵל־לְשָׁלוֹם־בְּמוֹשְׁבוֹ־]	[	7
[	יִרְדֵּי־שָׁאֵת־הַ־חַוִּי־הַכְּנַעֲנִי־הַחֹתִי־הָאֲמֹרִי־הַיְבוֹסִי־הַגְּרָגִשִׁי־]	[	8		
[	לִתֵּת־לְעַמּוֹ־אֲרָץ־טוֹבָה־וְרוֹחֲבָה־מְעִינֹת־וְתִהְיוּ־מִזְעָאִים־בְּבִקְעָה־וּבְהָר־]	[	9		

141

קטע 2 א*

[	1
מַלְחָמָה	2
לְמָטָה	3
לְמָטָה בְּנִימִין רַפְיָה	4
וְזֹמְרֵי לְמָטָה גַּד אֱלִי	5
לְמָטָה הַמַּאֲסָף מִבֶּן עֲשָׂרִים שָׁנָה	6
[	7 וְהַעֲלָה
וְהָאִישׁ הַחֲסִידִים וַיֵּשֶׁב קוֹלוֹ	8
וְיָשׁוּב חֲרוֹן	9
וְעָלִינוּ וְנִהְיֶה עָלֵינוּ כִּי	10
[	11

* מביטויי הלשון ניכר שהקטע הזה מושפע מספר במדבר אולם עניינו סתום. בשורה 9 זיהו המהדירים את השם הפרטי מרים וקישרו אותו אל הכתוב במדבר פרק יב 9-10. כל השיחזורים שהוצעו כולל השיחזור המוצע כאן בעייתיים || 2 [מַלְחָמָה] קריאה חדשה || 3 [לְמָטָה] ברידי וונדרקם קוראים [זֹמְרֵי] || 5 [וְזֹמְרֵי] כהצעתם של אריאל ויודיצקי המפנים אל דברי הימים א ט 43; פלדמן קורא [עֲזָרֵי] || 6 הַמַּאֲסָף השוו במדבר י 25 || 8 אִישׁ הַחֲסִידִים השוו להלן טור ב שו' 12, צורת הריבוי בצירוף הזה מלמדת שהמילה השנייה היא שם עצם || 9 הטקסט סתום; יָשׁוּב או מְשִׁיב || 10 וְנִהְיֶה = וְנִהְיֶה או וְנִהְיֶה; עָלֵינוּ כפואש וכפלדמן; ברידי וונדרקם קוראים אלינו ||

קטע 2 ב

- 1 אֱוֹתֵיהֶם וּמוֹפְתֵיהֶם [למען]
- 2 יבִינוּ בְּחֻקֹּת מוֹשֶׁה
- 3 וַיַּעַן אֱלִיבָחָר וַיֹּאמֶר שְׁמִיעָזַי עֲדַת יְהוָה וְהַקֶּשֶׁב כֹּל הַגְדֹּלִים [וְהַקֶּשֶׁנִּים]
- 4 לְכֹל אִישׁ תֹּשֵׁב אֲרוֹר הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא יַעֲמִיד וַיִּשְׁמֹר וַיִּעֲשֶׂה
- 5 לְכֹל מִצְוֹת יְהוָה בְּפִי מוֹשֶׁה מִשִּׁיחוֹ וּלְלַכַּת אַחֵר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ הַמִּצְוָה
- 6 לֵנוּ מִהֵרָ סִינַי וַיִּדְבֹּר עָם קָהֵל יִשְׂרָאֵל פָּנִים {עַם} אֶל פָּנִים כֹּאֲשֶׁר יִדְבֹּר
- 7 אִישׁ עִם רֵעֵהוּ וּמֵרָאָה [וַיִּי] כְּבוֹדוֹ הֵרָאָנוּ בְּאֵשׁ בַּעֲוֹרָה מִמַּעַלָּה [בְּשָׁמַיִם]
- 8 וְעַל הָאָרֶץ עֲמַד עָלָהּ הָהָר לְהוֹדִיעַ כִּי אֵין אֱלֹהִים מִבְּלַעֲדֵיו וְאֵין צוֹר כְּמוֹהוּ [וּפְחָל]
- 9 הַקָּהֵל נָעוּ וַחֲתוּ וְרַעְדוּדִיהָ אַחֲזָתָם מִלִּפְנֵי כְבוֹד אֱלֹהִים וּמִקְלוֹת הַפֶּלֶא [וַיִּנְרָעוּ]
- 10 וַיַּעֲמֻדוּ מִרוּחַק וּמוֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים עִם אֱלֹהִים בְּעֵנָן וַיִּכַּס
- 11 עָלָיו הָעֲנָן כִּי מִלֵּאָךְ הוּא [בְּהַקְדָּשׁוֹ וּכְמִלְאָכָה יִדְבֹּר מִפִּיהוּ כִּי מִי לְבִשָּׁר כְּמוֹכָה]
- 12 אִישׁ חֲסִידִים וַיִּוָּצֵ [רַמְעֵשִׁי] אֲשֶׁר לֹא נִבְרָא מֵעוֹלָם וְלֹא [רַמְעֵשִׁי] [רַמְעֵשִׁי]

שוליים תחתונים

3 אליבָחָר אולי כינוי לאהרון, השוו במדבר יז 20; שְׁמִיעָזַי ההשלמה מותאמת לחסר; הַגְדֹּלִים [וְהַקֶּשֶׁנִּים] שיחזור חדש, השוו יהושע ח 35 נגד כל קהל ישראל והנשים והטף והגר ההלך בקרבם || 4 אִישׁ תֹּשֵׁב קריאה חדשה, השוו איש גר שמואל ב א 13; במעמד ההקהל השתתפו גם הגרים, ראו דברים לא 12; יַעֲמִיד ולא יַעֲמֻד על פי יקום דברים כז 27, השוו ספר היובלים עותק ח לו 15, כרך ב עמי 236; וַיִּעֲשֶׂה או וַיִּלְמַד || 5 מִשִּׁיחוֹ יַבִּיאוּ; וּלְלַכַּת יוֹלֵד, כלומר יולא ילד || 6 {עַם} אֵל אחת ממילות היחס מיותרת; נראה שהסופר שכח למחוק את הראשונה || 7 וּמֵרָאָה [וַיִּי] כְּבוֹדוֹ קריאה חדשה על פי העניין; השוו תרגום יונתן לישעיהו ו 3 מליא כל ארעא זיו יקריה; שרידי האותיות הקלושים מאפשרים שיחזור נוספים; פואש קורא [תפא]תו במקום כְּבוֹדוֹ; מִמַּעַלָּה בְּשָׁמַיִם = בשמים ממעל || 9 נָעוּ וַחֲתוּ או וַיִּנְרָעוּ, קריאה חדשה, את התיו המעוותת זיהה שלמי אפרתי, אריאל ויודיצקי השלימו [ח]תו; המהדירים קוראים ענו ולפניה נמחקה לדעתם המילה הַעֲוָה [וַיִּנְרָעוּ]; על פי שמות שם; וְרַעְדוּדִיהָ ירעידה, על משקל שערוריה; וּמִקְלוֹת הַפֶּלֶא 'מפני הקולות המופלאים', השוו שמות כ 15 || 10 מִרוּחַק = 'ממרחק'; השומרונים קוראים בשמות כ 15 mir'raq = מִרְחָק || 10-11 וַיִּכַּס עָלָיו הָעֲנָן מפרש שהענן כיסה את משה, ראו דיון ומקבילות במאמרו של פלדמן עמי 166-168 || 11 מִלֵּאָךְ [וַיִּי] כְּמוֹכָה כך מציע קיסטר; יִדְבֹּר מִפִּיהוּ השוו ירמיהו כג 16 חזון לבם ידברו לא מפי ה' ודברי משה טור [ב] שוי 6, כרך ב, עמי 105; כִּיָּא או כִּי; בְּבִשָּׁר יש הקוראים מְבִשָּׁר; לתחביר השוו מגילת ההודיות יט 7, כרך א, עמי 88 ומי בכול מעשיכה יוכל לספר מ[עשי פלא]כה, תהלים פט 7 מי בשחק יערך לה' ידמה לה' בבני אלים, ישעיהו נ 1 מי מנושי אשר מכרתי אתכם לו ודברים ה 23 כי מי כל בשר...; כְּמוֹכָה ברידי וונדרקם ואחרים קוראים כְּמוֹהוּ אך הכ"ף השנייה כמעט בטוחה; אריאל ויודיצקי מציעים לקרוא כְּמוֹכָה אך הפנייה אל משה בגוף נוכח בעייתית מאוד בהקשר הזה; אולי המילה השתבשה מן כמושה || 12 אִישׁ חֲסִידִים השוו אִישׁ הַחֲסִידִים טור א, שוי 8 ופלדמן, עמי 168; וַיִּוָּצֵ [רַמְעֵשִׁי] שיחזור חדש; אֲשֶׁר לֹא נִבְרָא פלדמן, עמי 169 מפנה אל שמות לד 10; מֵעוֹלָם מעל המים נראים סימני די; ברידי וונדרקם סבורים שנמחקה למייד; אם אמנם אלה שרידי למייד נראה שהסופר התכוון לכתוב לעולם או למעולם ותקן מיד את הלמייד למים, אך ראו 4Q382 קטע 15 שוי 4, להלן עמי 146 ||

4Q382 (מלכים)

מן החיבור הזה שרדו 159 קטעי פפירוס (רובם זעירים) כתובים בכתב מימי בית חשמונאי. כמה קטעים כוללים עיבוד של סיפורי אליהו ואלישע ובקטע 46 נותרו שרידי כותרת של תפילת חזקיהו מלך יהודה. רוב הקטעים זעירים ושחוקים וקשה לפענח את הכתוב בהם. גם לא בטוח שייכים לחיבור אחד. בגלל הקשיים בפינוח ובשיוך הובאו כאן רק קטעים שיש בהם טקסט של ממש ושקריאת רוב אותיותיהם בטוחה. הובאו גם קטעים זעירים שיש להם זיקה לספר מלכים. נעשה ניסיון ראשון לצרף קטעים זה לזה. המהדורה השביחה מהחלפת דעות עם אריאל פלדמן. על המקבילה שמצא אריאל פלדמן לקטע 104 ב ראו עמ' 149 להלן. סול אוליין ההדיר את החיבור בסדרת התגליות, כרך יג, עמ' 363-416

קטעים 1-3*

- 2] °°[ויחביאום חמשים חמ[ש]ים במ[ערה] וכלכלום להם ומים]
 3] כִּי יֵרָא מאיזבל ומאחאב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל]
 4] וילך עו[ב]דִּיהָ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְ[עבד] בה. אחאב הלך]
 5] וילך עובדיה לקראת] אחאב ויגד לו וילך אחאב]
 6] לקראת אליה ויהי פראות אחאב] את אליה] ויאמר אחאב אליז האתה זה עופר]
 7] יִשְׂרָאֵל] °°[יה ל°]

קטע 5

- 1] ויאמר] אליה אל אחאב]
 2]
 3] שריה בן °]
 4] °°[בן אי]

קטע 7

- 1] אל ת]
 2] את] לבדכה]
 3] מו[צא] פיכה]
 4] כֹּל חֲטָאוֹת]

קטעים 1-3: * הקטעים צורפו זה לזה על פי מלכים א יח 13-17 || 2] °°[פלדמן קורא [נביא]ם; בפסוק 4 שם ויחביאם חמשים איש במערה והשוו פסוק 13 || 3 כִּי פלדמן קורא [ה]יָהּ, השוו מלכים א יח 3 || 5 ויגד] קריאה חדשה ||

קטע 11+9

- 1 [א]רִיָן הִי[רדן]
- 2 [נה יִזְחַלְקִי המַחֲקֶק ל]
- 3 [עֹבֵד וּמִתְנִיָה המְשֻׁרְתִּים] לְבַעַל
- 4 [הַמִּזְבֵּחַ] יָם וְעֹבֵדִים לְצִבְאָה הַשְּׁמִימִם וַיִּצְאֻ בְנֵי הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר בְּבֵית אֵל אֵל
- 5 [אֱלִישֶׁעַ וַיֵּאמְרוּ אֵלָיו הִיד] עֵתָה כִּי הַיּוֹם // לֹקַח אֶת אֲדֻנִּיכָה מֵעַל רֹאשְׁכָה וַיֵּאמְרוּ
- 6 [גַּם אֲנִי יִדְעָתִי וַיֵּאמְרוּ אֵלָיו] הֵא אֵל אֱלִישֶׁעַ שׁוֹב נָה יִבְנִיָן פֶּה כִּי אֵל לֹוֹהִים שְׁלַחְנִי עֹד
- 7 [יִרְיָחוֹ וַיֵּאמְרוּ חִי // וְחִי נֶפֶשׁ] כֹּה אִם אֶעֱזֹנְכֶה
- 8 [וַיִּגְשׁוּ בְנֵי הַנְּבִיאִים אֵל] שָׁר בִּירִיחוֹ
- 9 [לְשׁוֹנְכֶם וְאֹלִים]
- 10 [הֵא כֹל הִירָד חִי]

קטע 12

- 2 [תִּת רַבּוֹת וּגְדֻלּוֹת]
- 3 [תִּזְכֹּרָה צַפְנִי בְּלִבִּי פֶן אֶחֱסֶא
- 4 [לְהִשִּׁיב לְאִישׁ כַּפִּי וְעָלוֹ
- 5 [וְאִין לֹאמִי פֶה]
- 6 [נֶאֱצוּ וְהִגְדִּילוּ אֵל]

קטע 11+9: 1 [א]רִיָן הִי[רדן] השוו תהלים מב 7 מארץ ירדן ומלכים ב ב 6 כי ה' שלחני הירדנה || 2 וְזַחַלְקִי קריאה חדשה, השוו דברים לג 21 בברכה לגד כי שם חלקת מחקק ספון ותרגום אונקלוס ארי תמן משה ספרא רבא דישראל קביר, וראו י' זקוביץ וא' שנאן, לא כך כתוב בתנ"ך, תל אביב תשס"ה, עמ' 164-172 || 3 עֹבֵד או שֹׁבֵב כהצעת אריאל ויודיצקי, או וְזַחַב כפלדמן; וּמִתְנִיָה השוו מלכים ב יא 18 מתן כהן הבעל || 6 שׁוֹבֵב נָה חלופה פוניטית של שֶׁבֶן-נָא, או חילוף של השורש ישיב בשורש שויב; בְּנִיָן פֶּה] אוליין קורא פֶה; קטע 11 שולב כאן על פי מלכים ב ב 4 || 8-10 כתוב על קטע מצורף שקריאתו בעייתית || 9 לְשׁוֹנְכֶם על פי מלכים ב ב 18; אוליין קורא לְשׁוֹנְכֶם || 10 הִירָד או הִיֹם; חִי] [פלדמן קורא דו[מה] ומפנה לתצלום 42.500 ||

קטע 12: 3 שיחזור חדש על פי תהלים קיט 11 בלבי צפנתי אמרתך למען לא אחטא || 4 שיחזור חדש על פי משלי כד 12 והשיב לאדם כפעלו || 5 שיחזור חדש על פי נחום ב 2 חזק מתנים ואמץ כח מאד || 6 והגדִילוּ 'גידפו', השוו צפניה ב 10 כי חרפו ויגדילו על עם ה' צבאות; אוליין קורא והגדו לי ||

חיבורים עבריים מקומראן

קטע 15*

- 1 [אֱלֹהִים] בְּזוֹ חוֹשְׁבִי [שְׁמִי]
- 2 תְּבִינִי בְּכֹל נִוְ[רְאָתִי]
- 3 [ ] יִהְיֶה מִי־
- 4 [ה] יִהְיֶה לְמַעֲוִלְמִי
- 5 לְמִנְצָח בְּ
- 6 אֱלֹהִים בְּטָחִי לְמַדְוְ
- 7 תּוֹרַת אֱלֹהִים וְ
- 8 קְדוּשַׁת יִשְׂרָאֵל וְאַלְ[תּוֹרָתוֹ]
- 9 [ ] מִי־

קטע 23*

- 1 [ ] וְאַחֲזִיקָהּ וְאַתְּעֻדְדָהּ
- 2 [וְאַעֲשֶׂהָ צִ] דְּקָהּ וּמִשְׁפֶּט כִּי־אֶחְזִיקָהּ חֲמִלְתָּהּ עָלַי
- 3 [ ] נִשְׂאָ מִי־

קטע 25

שוליים עליונים

- 1 [ ] עֲנֵנוּ מֶלֶךְ גִּוִּי
- 2 [ ] יָם אֱלֹהֵי הַנֹּף
- 3 [ ] יִדִּי־
- 4 [ ] בְּחֶרֶט זָהָב מְנוּבָב
- 5 [ ] וְיִשְׁכְּנוּ כְּדַעַ[ם]
- 6 [ ] מְוֹאֲדָה בְּ
- 7 [ ] וְאַ־

קטע 15: * כנראה שרדו השוליים הימניים || 1 חוֹשְׁבִי אוליין קורא והשמן; השוּ מלאכי ג 16 || 2 נוֹ[רְאָתִי] או נפֿלאותי] כפלדמן || 4 [ה] יִהְיֶה לְמַעֲוִלְמִי אוליין קורא כול מעולם שלא כצורת האותיות; לצירוף מיליות היחס ראו מילון BDB עמ' 583 טור ב, והשוּ 4Q377 קטע 2 ב לעיל עמ' 143, הערה לשו' 12 || 6 בְּטָחִי [ ] אוליין ופלדמן קוראים בשנת [ ] וְאַלְ[תּוֹרָתוֹ] ראו תצלום 40.600 ||

קטע 23: * אולי עמדה כאן הודית חזקיהו על החלמתו, השוּ ישעיהו לח 9-21 || 1 וְאַחֲזִיקָהּ וְאַתְּעֻדְדָה שני הפעלים מופיעים בשכונות במגילת ההודיות יב 37 והשוּ שם שו' 23, כך א, עמ' 74-75, הצורה כאן מעידה על ההגייה tōdeda^c ||

3 [נִשְׂאָ] על פי תצלום 41.991; אוליין קורא [בָּא] ||

קטע 25: 4 [וְיִשְׁכְּנוּ] בְּחֶרֶט ראו שמות לב 4 ומלכים ב ה 23, אולי מדובר כאן בעגלי הזהב שעשה ירובעם; זָהָב מְנוּבָב כנראה יזהב מרוקע' השוּ ישעיהו מ 19 וצָרָף בזהב ירקענו וירמיהו י 9 כסף מרקע; פלדמן משווה אל ספר בן סירא לה 5 ניב זהב המתחלף עם טס זהב ועם זִיר זָהָב, ראו ח' דיהי, אוצר חידושי הלשון בספר בן סירא בהשוואה לעברית המקראית הקלאסית (עבודת דוקטור), באר שבע תשס"ה, עמ' 419-421 ||

קטע 30

[	זב] שמו ים	] 1
[	לעשו] ת אשמו ת	] 2
[	לע] מור לפניכ ה	] 3
[	אלי] שע בן ש פט	] 4
[	] ° ° [	] 5

קטע 31

[	] ° ° [	] 1
[	ג] דולה לתתם ביד כול גוי	] 2
[	ל] קצ יעמוד איש הפל אאות	] 3
[	ק] כי לכול רוחות יוש °	] 4
[	ג] ביאים °	] 5

קטע 43*

[	פ] ליטה לבית יע קרב	] 1
[	ע] טרת תפארת	] 2
[	] בישראל כי י	] 3

קטע 30: 2 אשמו ת] כקריאת פלדמן, ראו תצלום 41.991; לשכנות עש"י + אשמה השוו מגילת המקדש נא 14, כך א, עמ' 190 ||
קטע 31: 2 דולה כקריאת פלדמן || 3 הפל אאות] השוו דניאל יב 5-6 והנה שנים אחרים עמדים ... עד מתי קץ הפלאות; אוליין קורא חיל ||
קטע 43: * על פי תצלום 41.991 || 1 פ] ליטה כפלדמן או פליטה; אוליין קורא ב] טח || 2 ע] טרת תפארת ראו ישעיהו סב 3 ועוד מקומות ||

חיבורים עבריים מקומראן

קטע 46

- 1] [הוּבֵא יִפְשׁוּ]
- 2] [מְשִׁיב רֹחוֹ כוּ]
- 3] [מַעֲמִלָּה]
- 4] [דְּבָרֵי תַפְלָה וְתַחֲנוּן וְצִיָּם וְהוֹדוֹת לֵאלֹהִים]
- 5] [אֲשֶׁר הִתְפַּלֵּל חֲזָקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה]

קטע 49

- 2] [וְ מִ]
- 3] [בִּי]
- 4] [לְעוֹלָם] הַטּוֹב]
- 5] [לֹא אִישׁ בִּינָה וּבִי שָׁכַל]
- 6] [לְעוֹלָה לְהוֹפִיעַ אֹתָהּ]
- 7] [וְהִצְדָּק בַּהֲשַׁפְטֻכָּהּ]
- 8] [שֶׁת פָּנִים וּבְכִלְמָה]
- 9] [חֲטָאֲתָּ וְהָרָ]
- 10] [וְעַבְדְּכֶם לֹא] עֲזֹבְכֶם וְלֹא]

קטע 55

- 1] [ ]
- 2] [הֵּה וְהַפְּלֵא עַד־לְמָן] אֲדָה]
- 3] [מִיָּוֶה לְיוֹם הָאֵה]

קטע 46: 3 מעמלָה כהצעת פלדמן; בסיס הכ"ף נשחק לחלוטין || 4 דְּבָרֵי אפשר שזו תחילת כותרת ושהמקום בתחילת השורה היה חלק; בסיס הבי"ת נשחק; וְתַחֲנוּן [וציָּם] או וְתַחֲנוּן[ה]; אוליין קורא נתחֵן] || 5 הטקסט שרד בתצלום 41.991, אוליין קורא] לֹא] ; חֲזָקִיָּה או חֲזָקִיָּה כהצעת פלדמן || 6 לְעוֹלָה כפלדמן או לְעוֹלָם כאוליין || 7 וְהִצְדָּק = וְהִצְדָּק, השוו 4Q176 1-2 א שוי 1, לעיל עמ' קטע 49: 6 לְעוֹלָה כפלדמן או לְעוֹלָם כאוליין || 8 השוו תהלים מד 16 כל היום כלמתי נגדי ובשת פני כסתני || 5 וּבִי שָׁכַל [על שכל] שיחזור חדש; השוו חוכמת רז נהיה, 29 || 8 השוו תהלים מד 16 כל היום כלמתי נגדי ובשת פני כסתני || 5 וּבִי שָׁכַל [על שכל] שיחזור חדש; השוו חוכמת רז נהיה, 4Q423 קטע 5 שוי 7, כך ב, עמ' 181 [א]ש שכל את בעל אולת; אוליין קורא ומ] || קטע 55: 2 עַד־לְמָן [אֲדָה] השוו דברי הימים ב טז 14 עַד־לְמָד || 3 מִיָּוֶה קריאה חדשה, השוו דברי הימים א טז 23 ||

קטע 104 ב (+ 4Q160 קטעים 2+6+8)*

שוליים עליונים

1	מְדַבֵּרִךְ וּלְתַמוּךְ בְּבֵרִיתִכָּה וּלְהִיּוֹת לִבְכֵּם [לָךְ] מִקְדָּשְׁךָ [אַתֶּם וּלְהַבְרִי]
2	כָּפִים לְמַעַן יִהְיוּ לָכֶּה וְאַתָּה לָהֶם וּתְצַדֵּק בְּדַבְרֵיכֶּה]
3	כִּי אַתָּה לְמִירְיוֹנָהּ בְּעַלְתָּם וְהִיִּיתָ לָהֶם לֵאב וּלְאִי [לְהַיִּים לְוָא]
4	עֲזַבְתָּם בְּיַד מַלְכִּים [לְוָא] הִמְשַׁלְתָּהּ בַּעֲמֶךָ יְדֹ לְאוֹמִי
5	[ ] כִּי לְוָא [ ]
6	[ ]
7	[ ] לְבַלְתִּי [ ] וְזֶה מִמַּצֹּחֶיכָה הַנִּתְּתָה לָהֶם בְּיַד מֹשֶׁה
8	[ ] מִשְׁפָּטֶכָה וְעוֹזֵן עִמָּכָה מַעֲלָה לְרוּ [ ]
9	[ ] וְכִאֲוֹרֶךְ אִפִּיכָה וְרוּב סִלְיָהוֹת [ ]

* הטקסט המקביל 4Q160 קטעים 6+8 מסומן בקו תחתון, ראו עמ' 26 לעיל ומאמרו של א' פלדמן, "תפילה עלומה ממגילות 4Q160 ו-4Q382", מגילות יא, ועמ' 144 לעיל || 1 **מדברִיך** כנראה קדמו לה המילים ולוא לסוד; **וּלְתַמּוֹךְ** 'לאחוז ולהישען', השוו מגילת ההודיות י 23-24, כך א, עמ' 70 ועוד; [לְךָ] השלמה חדשה על פי דברים ה 26 והיה לבבך זה להם ליראה אתי; **מְקַדְּשׁ אוֹתָם** 'מפני שקידשת אותם'; השימוש במילית את+כינוי מופיע במגילות דווקא אחרי צורת מקור נוטה, ראו קימרון, דקדוק, עמ' 76; למבנה התחבירי השוו בראשית כט 20 באהבתו אתה ודברים ט 28 ומשנאתו אותם, וכן מגילת ההודיות י 32, כך א, עמ' 65 וברחקך אותו || 2 **וְאַתָּה לָהֶם** בטקסט המקביל ואתה תהיה להמה || 3 **לְמִירְשׁוֹנָה** ולפניה מקום חלק קצר, בטקסט המקביל למרישונה ואין לפניה מקום חלק; לסימון תנועת המילית השוו תפילין ממערה 4 א, 4Q138 שוי 33, סדרת התגליות, כך ו, עמ' 69 מהרש"ת¹ מעל לה"א נוספה נו"ן || 4 **עֹזְבָתָם** 'מסרתם', השוו נחמיה ט 28 ודברי הימים ב יב 5 ואף אני עזבתי אתכם ביד שישק; **בִּיד מַלְכֵיכֶם [וְלֹא] הַמְשַׁלְתָּה** קריאה חדשה; אוליין קורא מלכֵיכֶם]ו[הַמְשַׁלְתָּה; **בְּעַמְךָ יָד לְאוֹמֵתָם**] קריאה חדשה, השוו ירמיהו לד 1, אריאל ויודיצקי מעדיפים לקרוא ידי, השוו ביד / בידִּשְׁתַּחֲלִית הַשּׁוֹרָה || 7 **וְלֹא מַמְצוֹתֶיכָה** קריאה חדשה; **הַנֶּתַתָּה** = 'שנתת', ראו גזניוס, עמ' 447 || 8 **לְרוֹ[אש]** כהשלמת פלדמן על פי עזרא ט 6 כי עונתינו רבו למעלה ראש ואפשר להוסיף את הפועל רב בסוף המשפט || 9 **סְלִיחוֹת[יכָה]** קריאה חדשה; השוו ברית דמשק פרק א שוי 52, כך א, עמ' 7 ||

חיבורים עבריים מקומראן

קטע 105

[	1	] בֹּ • •••
[	2	] לֹא־לֵהִי־ם
[	3	מִרְאֹת וְהֵשִׁי •••
[	4	וַיְבוֹשׁוּ עַמִּי •••
[	5	כֹּל הָאָרֶץ •
[	6	וְהַחַיִּיֹּת וְהַ
[	7	וּבְרִיָּה תֵהָ
[	8	] לֵ•••

קטע 111*

[	1	] אֲמַר אֲדִיבִי לִהְיוֹתִי־בִי
[	2	] • לִהְיוֹתִי וְ
[	3	] הָרֶם מְכֹלִי מֶלֶךְ
[	4	] חֲסִידִי־הָ הַטּוֹבִים •
[	5	] • תִּי כִי טוֹבִי־ם
[	6	] תַּעֲשֶׂה וְאֲנִי נִפְלִי־תִי מִכֹּל מֶלֶךְ
[	7	] • לְאַחֲרוֹנָה

קטע 111: * הקטע הזה הוא אולי שריד מתפילת חזקיהו מלך יהודה ואם כן מקומו אחרי הכותרת שבקטע 46. יש אולי בקטע הדים לסיפור מסע סנחריב, דברי התפארותו וחסדי האל עם חזקיהו כמפורט להלן || 1 לִהְיוֹתִי־בִי או לִהְיוֹתִי־ם] כאוליין; השוו מלכים ב יט 17 || 2 לִהְיוֹתִי ראו שם 23 || 3 הָרֶם מְכֹלִי מֶלֶךְ] או [את]הָרֶם מְכֹלִי מֶלֶךְ], ראו שם 22-23 || 5 טוֹבִי־ם אוליין קורא טמא] || 6 נִפְלִי־תִי] השוו שמות לג 16 ||

4Q383 (דברי ירמיהו)

כמה קטעים זעירים שמקצתם קשורים לספר ירמיהו. דבורה דימנט ההדירה אותם בסדרת התגליות, כך ל, עמ' 117-127. כאן מובאים הקטעים היותר שלמים והיותר קריאים, ששיוכם לכתב היד מבוסס יותר.

קטע 1

1	[	בִּן־	]
2	ואני ירמיה בכו אבְכְּהָ	וְאַתְּ אַבְלָה כְּבָנוֹת	
3	יענה בארץ לוא נושְׁבַת	בְּזֹחַ	
4	על אשר העדֹתִי	דְּבַרְתִּי	
5	אליהם וְאֲשֶׁר־	[	

קטע 2*

1	[	שב מאַחֲרֵי־	]
2	[	וְלֹא שָׁמַעַי לְדַבְרֵי יִרְמְיָהוּ	]
3	[	רָעָה וְיָ־	]

4Q383a

1	[	בְּאֵי־הָ	]
2	[	שִׁהִי מַחֲלֵלִי הַבְּרִית מִטַּי־מֵאֵי הַמִּקְדָּשׁ	]
3	[	מִקְלָלִי אֲבוֹתָם בּוֹזֵי אֲמוֹתָם הַפּוֹחֲזִים	]

שוליים תחתונים

קטע 1: 2 אבְכְּהָ] על פי תצלום 40.601 || 2-3 [וְאַתְּ אַבְלָה כְּבָנוֹת] יענה על פי מיכה א 8 ואבל כבנות יענה, פחות מסתבר לפרש יענה = "שכון", השוו דברים לג 28, ישעיהו יג 22, הושע ב 17 ושטיינר, עמ' 696-698 || 4 העדֹתִי דימנט קוראת הערות ||

קטע 2: * דימנט שייכה את הקטע הזה לעותק 4Q383 אך מודה שהשיוך מסופק מבחינת הצורה והתוכן; [ ] ° שב דימנט קוראת [ ] °שב; השוו ירמיהו ג 19 ומאחרי לא תשוב ||

4Q383a: 1 [ ] °בְּאֵי־הָ] כנראה צורת בינוני רבים בסמיכות ואחריה ה"א הידוע, כצורות הבינוני שבשורות 2-3; דימנט קוראת [ ] °בְּנֹוֹ || 3 בּוֹזֵי השוו בן סירא ג 16 כי מזיד בוזה אביו; דימנט קוראת בּוֹזֵי ||

4Q384 (קיצים)

קטעי פפירוס זעירים שזוהו כחיבור חיצוני לספר ירמיהו משום שבאחד הקטעים קראו המהדירים תחפנ[ס] אולם הקריאה מסופקת ועדיף לקרוא תחפז¹. מרק סמית ההדיר את הקטעים בסדרת התגליות, כך יט, עמ' 137-152

קטעים $8+9+10$

[	וְאֵלֶּיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ	]	1
[	כִּי אֵלֶּיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ	]	2
[	לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ	]	3
[	וְאֵלֶּיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ	]	4
[	וְאֵלֶּיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ	]	5
[	וְאֵלֶּיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ	]	6
[	וְאֵלֶּיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ	]	7

* קטעים 9+8 שולבו זה בזה על פי התוכן. אולם המובאה שאחרי כאשר כתוב (שוי' 2) לא נמצאה במקרא ולא בספר הייובלים. חלק מקטע 10 צורף כאן בשורות 6-7 מימין; המילה חלקות בשורה 6 כתובה על שני קטעים זעירים המצטרפים זה לזה. || 2 [בספר מ] חלקות העת[ים] השוו 4Q228 קטע 1 א שוי' 9-10, לעיל עמ' 38 || 3 למינ[הם] השוו חוכמת הרזים ב קטע 1 שוי' 1, כרך ב, עמ' 144; העוֹבוֹת לשימוש המילה כאן השוו פשר על אחרית הימים, 4Q177 [ח] 13, כרך ב, עמ' 291, ולעניין השוו שם [י] 10-12, כרך ב, עמ' 293 || 6 שיחזור חדש. השוו תהלים יב 4-5 ||

4Q387a (השגחה)

קטע בכתב יד מסוף ימי בית חשמונאי או מראשית ימי בית הורדוס ששויך לדברי ירמיהו. נראה ששרד בו תיאור של השגחת הבורא. דבורה דימנט ההדירה אותו בסדרת התגליות, כרך ל, עמ' 255-260.

קטע 9

1	]	°°[	[
2	]	ם לְגוֹי וגוי עם ועם]	[נִתְּנָה]
3	]	ם זורע לחם לפי תבא]	[אֶחָד לְפִי מַחְסוֹר]
4	]	לְפִי חֲטָאתָם]	[
5	]	חֲמֹם לְמִי]	[

2 עם ועם כמו ולעם ועם, והואיל וחסרה וי"ו לפני הצירוף יש להניח שעמדה כאן רשימת צירופים דומים והווי"ו הופיעה לפני האחרון שבהם כמבנה התחבירי שבאסתר ט 28, וראו גם חוכמת רז נהיה פרק א שוי 5, כרך ב, עמ' 147 || 3 [לְפִי מַחְסוֹר] ם השוו חוכמת רז נהיה, שם שוי 6; זורע לחם דימנט מפנה אל ישעיהו נה 10 ונתן זרע לזרע ולחם לאכל, וראו גם תהלים קד 16-14 || 5 [לְפִי חֲטָאתָם] כנראה 'לפי צורכם, לפי מחסורם, על המשמע ועל הקשר אל תבואה 'הכנסה, פרנסה' השוו משלי י 16 תבואת רשע לחטאת, וחוכמת הרזים, 4Q299 קטע 6 ב שוי 14, כרך ב, עמ' 135 ||

4Q392 + 4Q393 (תפילה)

החיבור הזה נכתב בידי שני סופרים בימי הורדוס. בעותק 4Q393 קטע 2 יש שני טורים של שתי יריעות. טור א כתוב ביד סופר אחד וטור ב כתוב ביד סופר שני. הטקסט של טור א משתלב עם זה של 4Q392 קטע 2. המהדיר, דניאל פאלק הכיר בעובדה שהקטעים שייכים למגילה אחת אך קבע שהמגילה הכילה שני חיבורים והפריד בין טקסטים שהוא עצמו מודה שהם משלימים זה את זה. ג"ט במהדורת 2000 תיקנו את המעוות. כאן הובאו הקטעים כחיבור אחד והסדר של הקטעים הגדולים נקבע לפי תוכנם. כתב היד של הסופר הראשון פותח בנפלאות האל (בבריאה, ביציאת מצרים ובמדבר) ואילו כתב היד השני ממשיך בווידוי על חטא ובבקשה לחסדי האל ולישועתו. נראה שבקטע הראשון של הסופר הראשון שרד רוב הטקסט של תחילת החיבור והקטעים הקטנים שלאחריו תוכפים לו. כאן שונה מיספור הקטעים: הקטע הכתוב בידי שני הסופרים נקבע לפי סדר היצירה כקטע 12 והקטעים שאחריו מוספרו בהתאם (המיספור של פאלק מופיע בסוגריים). קטע 3 של 4Q392 הושמט משום שקריאתו בעייתית ומשום שנמצא בו כנראה שימוש בגוף מדבר ולא בגוף מדברים הנוהג בחיבור שלנו. דניאל פאלק ההדיר את החיבור (על פי טיוטת מהדורה של סטרנגל) בסדרת התגליות, כך כט, עמ' 23-61. מנחם קיסטר, אור, ההדיר מחדש את הקטע הראשון, פירשו פירוש מדויק והעמיד על משמעותו ועל חשיבותו.

4Q392

קטע 1

- 1 [ ] [ומלכות]
- 2 [ ] [בזו ויעבוד איש לאלהים ולא לסור מכל] [לחוקי ללכת ימין ושמאל]
- 3 [כי] [בבריתו תדבק נפשם ולדרוש דברי פיה] [פי אדון] [נזי אלהים בשמים]
- 4 ממעל ולחקר דרכי בני האדם. ואין סתר מלפנו. הוא ברא חשך והאור לו
- 5 ובמעונתו אור אורתם וכל אפלה לפנו נחה. ואין עמו להבדיל בין האור
- 6 לחשך כי לבני אדם הבדילים לאור יומם ובשמש לילה ירח וכוכבים
- 7 ועמו אור לאין חקר ואין לדעת [מה ה] [וא כי פלאים כל מעשי אל. אנחנו
- 8 בשר הלוא נשכיל כמה עמנו לעשות נפלאות ומפתים לאין מספר
- 9 [כי ב] [מרום] [עמו ר] [וחות וברקים] [במעונתו מ] [שרתי דביר מלפנו יצאים, המון]
- 10 [גשמים] [ל]

2 ויעבוד הקסר שבמילה הזאת אינו ניכר בגלל מלאכת צירוף הקטעים הלא מדויקת, עיינו במילה תדבק שבשורה 3; ס"פ קוראים להחיד; [ללכת ימין ושמאל] השוו סרך היחד א 15, כך א, עמ' 213 || 3 [כי] בבריתו ס"פ קוראים ובבריתו; נפשם או נפשנו; ולדרוש = וידרשו כקיסטר, אור, עמ' 126; דברי הדלית ברורה בתצלום 41.426; בשמים אריאל ויודיסקי מעירים שהבייית נראית בתצלום B-295493 || 4 ולחקר = וחוקר כקיסטר, שם; סתר כנראה צורת בינוני פֶּעַל, במקום נסתר, השוו מגילת המקדש סו 4, כך א, עמ' 205; [והא] [ור ס"פ קוראים] [וא] || 5 אורתם יהאור האלוהי ראה קיסטר, אור, עמ' 133-140; נחה שבתה, בטלה || 5-6 ואין עמו להבדיל ... כי לבני אדם הבדילים ילא אצלו הבדיל האל בין האור לחושך אלא לבני האדם, השוו דברי הימים ב כו 18 || 6 לאור ... וכוכבים קיסטר, שם, עמ' 129 סובר שהטקסט המקורי גרס לאור יומם שמש ובלילה ירח וכוכבים ומסביר כיצד השתבש הטקסט; ואולי אפשר לקיים את הטקסט אם נשלים לאן] = להאיר כמו שתרגם יונתן בירמיהו לא 35 לאנהרה, ושיעור הכתוב יהיה ילהאיר ביום באמצעות השמש, בלילה (באמצעות) הירח והכוכבים || 8 כמה ס"פ קוראים במה, ראו קיסטר, שם, עמ' 129-130; לעשות או אולי לה[רבות], ושיעור הכתוב כמה נפלאות האל עושה לנו || 9-10 ההשלמות חדשות, דביר השוו שירי עולת השבת, שיר ראשון שו 4, כך ב, עמ' 359; המון התיבה כתובה בשוליים, השוו ירמיהו 13-14; ס"פ קוראים המאורות ||

קטעים 6-9*

- 1 [ ] יֹהֵאָהָם'] [
- 2 [ ] ת אדמה ויאבי[דם
- 3 [ ] וי[כל מן הארץ ואֵן] [אֵנֹז לַתָּתֹן] [ ] [ ] [ ]
- 4 [ ] כ אשר כמוה לאֵן היתה מֵן [הָעוֹלָם. בָּאֵן מְדַבֵּר] [וצמאון] [כִּלְכִּלָּנֹן]
- 5 [ ] ב לִכְנֹז וְכִצְפוֹר לאפ[וּחָה ודדו]ר לקנה נפֹן [אֵן אשׁוֹ לא] [
- 6 [ ] יֵעוֹףֹן [ ] לֵאֵין כְּמוֹהֹן [ ] יֵל אֲדֹן [ ]
- 7 [ ] כְּנִשׁוֹ יִדְאָה פֹן רֶשׁ כְּנִפִּיץ וישאֵנֹן [ ]
- 8 [ ] לִן [ ]

קטעים 2+5+12 א (= 4Q393 קטע 1 א)

- 1 [ ] נִן [ ]
- 2 [ ] אֵן [ ]
- 3 [ ] מֵת [ ]
- 4 [ ] יֵן [ ]
- 5 [ ] [ ]
- 6 [ ] הַכְּבִיד פֹר [עוֹה לִבּוֹ אֵן] [ ]
- 7 [ ] פֹר [עוֹ באתות ובמפתים יֵן] [ויבא עֲלֵיךְ נִגִּי] [ועים
- 8 [ ] אֲשֶׁר לֹא נִעְשׂוּ ב[כֹּל מַמְלָכָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה וַיִּפְדֹּן נִגִּי מִיָּדוֹ] [הוֹצִיאֵנוּ
- 9 [ ] מִמַּצְרַיִם לְמַדְבָּר [לֵאֵין חֶקֶר. בְּמִים עוֹזִים דֹּךְ בְּקֹעַ. בְּתַהוֹם] [ורבה
- 10 [ ] כִּסֵּה פֶרֶעַ, יִשְׁבִּי עֲנֹן בְּמִצּוֹלֹת כְּמוֹ אֲבֹן וַיִּזְלִיכֵנוּ בְּמַדְבָּר וַיִּכְלָכֵנוּ

שוליים תחתונים

קטעים 6-9 * הקטעים שולבו על פי השערתם של ס"פ, עמ' 42. ההשלמות שהם מציעים מפוקפקות מבחינת התחביר והעניין אך הדימויים מעולם העופות נותנים טעם לשילוב || 2 השוו בראשית מז 19 || 3 [וי] כל השוו פשר חבקוק יג 2-4, כך א, עמ' 257 וביום המשפט יכלה אל את כול ... מן הארץ; ס"ט משלימים [א]כל, אריאל ויודיצקי מציעים להשלים [וימח כ]ל || 5 [וידדו]ר קריאה חדשה על פי תהלים פד 4; [ ] יִן שרדה בתצלום 41.800 || 7 השוו ירמיהו מח 40, מט 22 || קטע 2+5+12 א: 6 [פֹר]עוֹה ס"פ קוראים [פֹר]עוֹה || 7 [פֹר]עוֹ אֵם הקריאה וההשלמה נכונות הרי גם זה כתיב פונטי במקום פֶרֶעַה; [נִגִּי]ועים ס"פ קוראים [נִגִּי]ועים; שרידי הווייז נראים בתצלום 41.427 || 9 לֵאֵין על פי תצלום 42.507; דֹּךְ ס"פ קוראים מִדֹּךְ; לפני הדל"ת יש כתם שאי אפשר לזהותו כאות בשום תצלום ||

קטע 12 ב (= 4Q393 קטע 1 ב - 2)

- 1 [ ] שְׁמַע אֱלֹהֵינוּ [ ]
- 2 וְהָיָה [ ] מִי לַמַּעַן תִּצְדַּק בְּדִבְרֶיךָ
- 3 וְתִזְכֶּה [ ] בְּשׁוֹפְטֶיךָ הֵנָּה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ נִסְכָּנוּ
- 4 וְחָלְלָנוּ [ ] בְּחַטָּאוֹתֵינוּ [ ] קָשִׁי עֲרָף. אֱלֹהֵינוּ הִסְתַּר
- 5 פָּנֶיךָ מִחַטָּאוֹתֵינוּ וְכֹחַ [ ] עֲוֹנוֹתֵינוּ מִחַה וְרוּחַ חֲדָשָׁה
- 6 בְּרָא בְנוֹ יוֹכָנוֹן בְּקִרְבָּנוּ יִצַּר אֱמוּנוֹת. *וּלְפִשְׁעִים דִּרְכֶּיךָ
- 7 וְחֲטָאִים הִשָּׁב אֵלֶיךָ וְנִחַלְתָּ נִשְׁבְּרָה מִלִּפְנֶיךָ תִּמְךָ בְּעַל
- 8 עַל פִּי עֵמֶךְ לַמַּעַן נִחַלְתָּ וְתִתְּמִיךָ עַל סֵל [ ] רִגְלָם מְטָו
- 9 גִּוִּים וּמַמְלָכוֹת יִזְבְּחוּ [ ] לָךְ [ ]
- 10 וְיִרְבְּזוּ [ ] וְהִפְּשִׁעוּ [ ]
- 11 לַעֲמִיכָה לַמַּעַן [ ] [ ]

שוליים תחתונים

1 שְׁמַע אֱלֹהֵינוּ כקריאת אריאל ויודיצקי בתצלום B-295484, העור מעוות ומבוקע, השוו דניאל ט 17 ||
 2 וְהָיָה [ ] מִי לַמַּעַן תִּצְדַּק בְּדִבְרֶיךָ עשי]תי על פי תהלים נא 6 אולם שרידי האותיות אינם מתאימים || 4-2 למען
 ... חָלְלָנוּ על פי תהלים נא 6-7, האותיות הראשונות כתובות בשוליים || 3 וְתִזְכֶּה ס"פ קוראים תזכרה; בְּשׁוֹפְטֶיךָ או
 [במשפ]טכה או [משפ]טכה; נִסְכָּנוּ 'נוצרנו' || 4-6 הסתר ... אמונות על פי תהלים שם 11 || 4 בְּחַטָּאוֹתֵינוּ ס"פ
 קוראים בְּחַטָּאוֹת; קָשִׁי כקריאת אריאל ויודיצקי; ס"פ חשבו שרגל הקו"ף היא תורן הלמ"ד שבמילה [כול] שבשורה 5 אך
 מיקום השריד אינו מתאים || 6 *וּלְפִשְׁעִים דִּרְכֶּיךָ כנראה שיבוש מן ולמד פושעים דרכיך; עיינו בדברי ס"פ המפנים אל
 תהלים נא 15, ואולי המילה משמשת מושא שני של וכוון || 7 וְנִחַלְתָּ ס"פ קוראים ואל רח; תִּמְךָ או תוך ס"פ
 קוראים תהיך; בְּעַל ס"פ קוראים על אך נדרשת כאן צורת ציווי || 8 עַל פִּי השוו בניך עָלְפוּ ישעיהו נא 20, ויש
 לקרוא עָלְפִי או עָלְפִי בתקבולת אל רוח נשברה, ואולי הטקסט משובש; נִחַלְתָּ ס"פ קוראים חלונך רב; וְתִתְּמִיךָ עַל סֵל [ ]
 רגלם] ס"פ קוראים וְתִתְּמִיךָ עַל סֵל [ ] || 9-8 [ ] מְטָו ... יִזְבְּחוּ השוו תהלים מו 7 המו גוים מְטָו ממלכות; ס"פ קוראים
 [בטחו] ... יִזְמְרוּ; אריאל ויודיצקי קוראים וְיִזְמְרוּ [ ] במקום יִזְבְּחוּ || 10 וְיִרְבְּזוּ [ ] לא הוצעה קריאה מתאימה
 לשרידים ולתחביר; ס"פ קוראים וְיִזְבְּרוּם ואריאל ויודיצקי מציעים וְעִבְדֵימָם; וְהִפְּשִׁעוּ [ ] כקריאת אריאל
 ויודיצקי, השוו שוי 6 ||

קטע 13 (= 4Q393 קטעים 7+3)

- 01 [ח י]
 1 [ת כיא] [ ]
 2 [הוא אלהי]נו האל *הנאמן שומר הברית והחסד לאהב[ני ולשמ]רי מצו[תיו]
 3 [שמעה] קול מושה, אל תעזוב עמך ונחלתך ואל ללכת איש בשרירות לבו
 4 הרע. כי רצונך אלוהי רב הוא *ותעזוב עמך ונחלתך ואל ללכת איש
 5 בשרריות לבו הרע. מי אזור כח ועל מי תאיר פניך ולא יטהרו ויתקדשו
 6 ויתרוממו למעלה לכול. אתה הוא יהוה בחרתה באבותינו למקדם.
 7 תעמידנו לשארית להם לתת לנו הקימות לאברהם לישראל ולהוריש
 8 לפניהם [גויים גדולים] גבורים החיל ועצומי כח לתת לנו בתים מלאים
 9 [כול טוב ובורות הצופים ומקו]י מים כרמים וזיתים ונחלת עם [נבר]
 10 [אברהם]ם ויצחק ויעקב [ ]

קטע 14 (= 4Q393 קטע 4)

- 1 [ ] [ ]
 2 [ ] [ ]
 3 [ ] [ ]
 4 [ ] [ ]
 5 [ ] [ ]
 6 [ ] [ ]

קטע 13: 2 אלהינו על פי דברים 9 ועוד מקורות, ראו ס"פ; *הנאמן האותיות מתוקנות והה"א נוספה ברווח שבין התיבות, והשוו נחמיה ט 32 ועתה אלהינו האל הגדול הגבור והנורא שומר הברית והחסד; ס"פ קוראים [האלוהי]ם || 3 [שמעה] קול מושה הקו"ף ברורה בתצלום B-294943; ס"פ קוראים [צויה] אל מושה אבל לפני הלמ"ד יש רווח ובתצלום 41.427 נראה קו מאונך לפני הלמ"ד שאינו מתאים לאל"ף אך מתאים לקו"ף, ללשון שמעה קול שמע תפילת השוו דברים לג 7 ותהלים סד 2; ואל ללכת ילמען לא ילדי || 3-5 נראה שהטקסט משושב (החזרות אינן מובנות) || 3-4 ואל ... הרע השוו ירמיהו יא 8 || 4 כי רצונך ס"פ קוראים כרצונך; היו"ד נשחקה לחלוטין ומן הכ"ף שרד מעט, עיינו בתצלום 41.427; רב ס"פ קוראים ה[י]; *ותעזוב משושב מן אל תעזוב ומה שכתוב בהמשך הוא חזרה מוטעית על הכתוב בשורה 3 || 5 מי אזור ס"פ קוראים ואז; המ"ם נשחקה אך בסיסה נראה בתצלום 41.427; יטהרו אולי הווי"ו נמחקה; היו"ד נראית בתצלום B-294943 || 6 למעלה לכול יותר מכל (בני אדם); עיינו במקבילות שס"פ מביאים; בחרתה באבותינו למקדם השוו ברית דמשק פרק א, שו 55, כך א, עמ' 7 כי לא בחר אל בהם מקדם עולם ונחמיה ט 7 אתה הוא ה' האלהים אשר בחרת באברהם || 7 התחביר מגומגם || 8 לפניהם או לבניהם; לתת על פי תצלום 41.427; מלאים על פי תצלום 41.427 || 9 [נבר] או [רב], הקסר מתאים לתיבה קצרה || קטע 14: 4 [יעיננו] קריאה חדשה, השוו יהושע כד 17 ואשר עשה לעינינו את האותות הגדלות האלה ||

4Q409 (ברכה)

קטעים קטנים בכתב יד מימי הורדוס. בקטע הגדול נזכרים המועדים שיש להלל בהם את האל. אלישע קימרון
ההדיר את הקטעים בסדרת התגליות, כרך כט, עמ' 63-67.

קטע 1 א

- 1] הלל וברך בי[מִי הַבְּ[פְּרִיִּם]
- 2]לְדַגֵּן לְתִירוֹשׁ וּלְיִצְהָר בַּמָּ[נַחַה חֲדָשָׁה
- 3]וּבְרַךְ אֶת שֵׁם קֹדֶשׁוֹ. הַלְּ[לְ וּבְרַךְ בִּימֵי
- 4]מוֹעֵד הָעֲצִיִּם בְּקֹרְבָן[עֲצִים לַעֲוִלָה
- 5]וּבְרַךְ שְׁמוֹ. הַלְּ[לְ וּבְרַךְ]בְּיוֹם זִכְרוֹן תְּרוּעָה
- 6]בְּשׁוּפָר וּבְרַךְ אֶת אֲדוֹן[הַכּוֹל הַלֵּל
- 7]וּבְרַךְ וּבְרַךְ אֶת שֵׁם קֹדֶשׁוֹ.
- 8] וּבְרַךְ אֶת אֲדוֹן הַכּוֹל
- 9] הַלְּ[לְ וּבְרַךְ]בִּימֵי הָאֵלָה
- 10] הַלְּ[לְ וּבְרַךְ וְהוֹדוּ
- 11] הַלְּ[לְ וּבְרַךְ וְ]הוֹדָא בַּעֲנַפֵּי עֵצ

שוליים תחתונים

קטע 1 ב

- 1] [דִּוְ[
- 2] הַלְּ[לְ וּבְ[רַךְ
- 3] וּכְבָּשִׁים]
- 4] בְּ[ ]וְ[
- 5] בַּהֲקִטָּ[ר
- 6] בּוֹרְאֵן]
- 7] וּבְרַךְ]
- 8] עַל מִזְבֵּחַ]
- 9] בַּתְּקִיעַ[שׁוּפָר
- 10] אֱלֹהֵיכֶם]

שוליים תחתונים

קטע 1 א: 11]וְ]הוֹדָא בַּאֲלִיף מִיּוֹחַדַת בְּצוֹרֶתָהּ; בַּעֲנַפֵּי עֵצ יֵשׁ לַהֲשִׁלִּים בְּרֹאשׁ טוֹר בַּעֲבוֹת עַל פִּי וִיקְרָא כִּג 40 ||
קטע 1 ב: 9]בַּתְּקִיעַ[שׁוּפָר] הַשּׁוֹר מִגִּילַת תְּהִלִּים, 11QP^s טור כו, שו' 5 = תהלים קנ 3, סדרת התגליות, כרך ד, עמ' 47 ||

4Q410 (חוכמה)

קטע (ועוד פירורים) של כתב יד מימי בית הורדוס. הכתב דהוי בכמה מקומות. היו"ד נבדלת מן הווי"ו. עניינו של הקטע הוא כנראה ויכוח על מקור החוכמה. אנטה שטוידל ההדירה את כתב היד בסדרת התגליות, כך לו, עמ' 319-316.

קטע 1

- 1 [ ] 1 [ ] נִה אֲשֶׁר
- 2 [ ] 2 [ ] כִּי אֲתָעֲבֹר לְכוֹל עוֹלָמִים
- 3 [ ] 3 [ ] הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יִתְמָלֵת לֹא יִּיֶּ [ ]
- 4 [ ] 4 [ ] וְאֵלֶּיךָ וְאֵרָרָה עַל אֲרָרָה תִּדְבֹּק בְּכֶה
- 5 [ ] 5 [ ] וְצָרָה עַל צָרָה תִּבְּרָא עֲלֵיכֶּה וְאֵין לֶכָה שְׁמָה שְׁלֹם [ ]
- 6 [ ] 6 [ ] מָה *בְּאֵמֶת טוֹב וּמָה *בְּהִבֵּל רָע
- 7 [ ] 7 [ ] וְלֹא יִמִּי עֵד וְעֵתָה אֲנִי אֶת אֱלֹהֵי בְרוּחַ
- 8 [ ] 8 [ ] וְהָאֵל לְדַעַת מָה יִבְרָא עֲלֵיכֶּה מָה וְלֹא יִכְוֹב הַמֶּשָׂא וְלֹא יִבְשִׁישׁ
- 9 [ ] 9 [ ] הַחֲזוֹן עַל [ ] הַמֶּשָׂא וְעַל בֵּית [ ] הַחֲזוֹן כִּי רֵאִיתִי
- 10 [ ] 10 [ ] סֵפֶר יִקָּר מִכּוֹל סֵפֶר וְהָיָה סֵפֶר תְּהִי מוֹשָׁה [ ] וְהָיָה
- 11 [ ] 11 [ ] אֲתָּה [ ]

2 [כִּי] אֲ או [לוא]; תִּעְבֹּר לשון כלייה; לְכוֹל עוֹלָמִים [למִיָּם] ביטוי מאוחר, ראו א' הורביץ, בין לשון ללשון, ירושלים תשל"ב, עמ' 104-102 || 3 הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר תִּמְוֹת שטוידל קוראת [ ] ת אשר רמות, אך מודה שאפשר לקרוא גם תמות, ובאמת שריד מקצה התחתון של התיי מחובר לבסיס המ"ם || 4 וְאֵרָרָה 'קללה'; עַל 'אחר'; תִּדְבֹּק השוו דברים כח 60 והשיב כך את כל מדוה מצרים ... ודבקו כך || 5 להשלמת תחילת השורה השוו ספר היובלים, 3Q Jub כג 13, כך ב, עמ' 232 [וצרה] עַל צָרָה || 6 *בְּאֵמֶת ... *בְּהִבֵּל נכתב בתחילה מאמת ... מהבל ותוקן ומשמעות הכתוב 'מה טוב יותר מאמת ומה רע יותר מהבל', ראו קיסטר, חוכמה, עמ' 25; קיסטר אומר שהתיקון מוטעה אבל במגילות יש מבני השוואה גם במילות היחס ב' או על, ראו שירי עולת השבת, שיר שמיני שוי 10-12, כך ב, עמ' 371, וכן שיר שישי שוי 19, כך ב, עמ' 367, ושיר שלישי שוי 6, כך ב, עמ' 362, והשוו ישעיהו מ 2, תהלים פט 8 ושיר השירים ו 1; הַבֵּל = 'שקר' כבמשלי לא 30 שקר החן והבל היפי || 7 אֱלֹהֵי השלמה חדשה || 8-7 אֲנִי ... [וצרה] סדר מילים ארמי כמו בשורה 6 || 8 ההשלמה חדשה, השוו חוכמת הרזים, 1Q27 קטע 1 א שוי 3-4, כך ב, עמ' 130; [עלִיכֶּה] מָה המ"ם משונה אך ניכרת בתצלום 41.788; אריאל ויודיצקי מעדיפים לקרוא [עלִיכֶּה]; יִבְשִׁישׁ לשון ביטול וחיילון כאחד משימושי של הפועל כז"ב שלפניו; שטוידל קוראת [החֲזוֹן] השוו 4Q291 שוי 2, לעיל עמ' 58 || 9-8 השוו חבוקק א 1, ב 3 || 10 [סֵפֶר] וְהָיָה סֵפֶר שטוידל קוראת [ ] אִם וְהָיָה [הפך], עיינו בתצלום 41.788 ||

4Q411 (חוכמה)

קטע בודד מכתב יד מסוף ימי בית חשמונאי או מראשית ימי בית הורדוס. מן המעט ששרד ניתן לשער שהוא מחיבור שעניינו חוכמה. נזכר בו האל הבורא שדברו הוא ראשית חוכמה. בקטע נעשה שימוש בגוף המדבר. אנטה שטוידל ההדירה את הקטע בסדרת התגליות, כך כ, עמ' 159-162. כאן הושלמו כמה משפטים על פי מקבילות או מסברה כדי להעמיד הקשר ענייני ותחבירי למעט ששרד.

- 1 ותשמה בחל]מה אל תחדל לידאה את]
- 2 יהוה פן יסח]פה מארץ חיים הלוא]
- 3 טוב יום אחד]
- 4 הנא החלתי •]
- 5 לאדם והוא ב]רא
- 6 ידעתי את]
- 7 מי חכם ו]ידע
- 8 אגאל פצה א]ת
- 9 ותבונתו מי]ידע בה נטה שמים וימתחם]
- 10 כאהל לש]בת יהוה ברא כול]
- 11 בשו יהו]ה ברא
- 12 יהוה ברא ה]
- 13 יהוה ברא ש]
- 14 הופיעו לא]
- 15 להראות]
- 16 לשעש]ועים
- 17 ו]הוה]

2 פן יסח]פה מארץ חיים] כשיחזור אריאל ויודיצקי על פי דברים כח 63 ותהלים נב 7; שטוידל קוראת פן יסח]ר [||
 3 השוו חוכמת גבורות האל, 4Q185 ב 4-5, כך ב, עמ' 111; בנימין אליצור מפנה לתהלים פד 11 כי טוב יום בחצריך ולתרגום השבעים ולולגטה הגורסים יום אחד במקום יום || 8 פצה שטוידל קוראת בצה; ג"ט קוראים בצהל]ת || 9 השוו ישעיהו מ 22 הנוטה כדק שמים וימתחם כאהל לשבת וירמיהו י 12 ובתבונתו נטה שמים || 10 כאהל שטוידל קוראת באהל ||
 11 יהו]ה] או והו]ה] || 11-13 לחזרה על הביטוי יהוה ברא השוו אלהים עשה החוזר בחוכמת גבורות האל, 4Q185 ג 9-13, כך ב, עמ' 112 ||

4Q412 (חוכמה)

אחד מארבעה קטעים מסוף ימי בית חשמונאי או מראשית ימי בית הורדוס שרק באחד מהם שרד טקסט רצוף ממש. שאר הקטעים דומים בכתב ומקצת המילים מתאימות לספרות של חוכמה. השוליים הימניים שרדו ומסופי השורות חסר כנראה רק מעט (שלא כדעת המהדירה הראשונה). אנטה שטוידל ההדירה את כתב היד בסדרת התגליות, כרך כ, עמ' 163-167.

קטע 1

- 1 רַעָה אֶל תַּפְעֹלָה [
- 2 [רַעָה] לְרִבִּים אֶל תַּפְעֹלָה לִי כִי [אֶל אֶל] וַיִּצְאָהּ
- 3 עֲלִיכָה *דַּבְתָּ רִבִּיב וְגַם מַעֲוֹן לְשׁוֹנֶכְהָ [הַ נְצוּרָה]
- 4 [פַּתַּח] פִּיךָ בְּאֹמְרֵי יִשְׂרָאֵל וְבִאֲמֹנָה הוֹצִיא מִלִּיכָהּ
- 5 שִׁים מוֹסֵר עַל שְׁפָתֶיכָהּ וּלְשׁוֹנָהּ דִּלְתִּי בְּרָזָל
- 6 מִלִּי צֶדֶק הִגָּה בְּהִמָּהּ [וְהַשְׁמַע] חֹזֶק לְמִבְקָשׁוֹ
- 7 בְּכֹל פִּיכָה הִלֵּל אֶת [אֵשׁ] רִ' עֲשָׂכָהּ
- 8 תָּן הַדוֹת לְשִׁמּוֹ [
- 9 בִּקְהַל רִבִּים הָ] לְלֵהוּ תַמְיִד וּבַעֲדַת עַם בְּרַכְהוֹן
- 10 יוֹמָם וּלְיָלַיְהָ [

2 אריאל ויודיצקי זיהו את האותיות שבסוף השורה בתצלום 40.963 || 3 *דַּבְתָּ רִבִּיב קראו דבת רבים על פי ירמיהו כ 10 ותהלים לא 14; שטוידל קוראת דבת דבוב; האות האחרונה היא ביי"ת שהשתבשה ממ"ם פתוחה, המילה רבים מופיעה גם בשורות 2, 9; לְשׁוֹנֶכְהָ [הַ נְצוּרָה] 'נצור את לשונך מדבר עוון', השוו תהלים לד 14, לט 2; שטוידל קוראת לְדַעְתִּי || 4 [פַּתַּח] פִּיךָ שטוידל קוראת [ו]תְּבֹךְ; בְּאֹמְרֵי יִשְׂרָאֵל על פי איוב ו 25 אמרי ישר; וְבִאֲמֹנָה אריאל ויודיצקי העירו שהשריד שמימין הוא של וי"ו דווקא; אפשר גם לקרוא וְ[בַת]בֹּנָה; שטוידל קוראת [ ] [ ] בִּינָה; הוֹצִיא = הוֹצֵא, לביטוי הוֹצִיא + מלים השוו איוב ח 10, טו 13; מִלִּיכָה שטוידל קוראת מלִיכָה || 5 מוֹסֵר = מוֹסֵר יִסְרוֹ; בְּרָזָל או מִגָּן כשטוידל || 6 מִלִּי שטוידל קוראת לִי, אך יש מקום לאות נוספת לפני הלמ"ד; שיעור הכתוב: 'השמע בשפתיך ובלשונך מילי צדק'; חֹזֶק קריאה חדשה; לְמִבְקָשׁוֹ שטוידל קוראת לְמִבְקָשִׁי בִינָה || 7 [אֵשׁ] רִ' עֲשָׂכָה שטוידל קוראת רִ' עֲשָׂכָה || 8 תָּן הַדוֹת השוו ספר בן סירא, 11QPs^a טור כא שוי 14-15, כרך ב, עמ' 222 למלמדי אתן הודי ועזרא י 11 תנו תודה לה' אלהי אבותיכם || 9 בִּקְהַל רִבִּים השוו שירי מגילות תהלים, 11QPs^a טור יח שוי 01, כרך ב, עמ' 349; הָ[לְלָהוּ] קריאה חדשה || 10-9 השוו מגילת המלחמה יד 12-14, כרך א, עמ' 125 ומגילת ההודיות כ 7-12, כרך א, עמ' 90 ||

4Q413 (חוכמה)

שני קטעים מימי בית הורדוס שצורפו זה לזה. בשניהם שרדו שוליים עליונים צרים ובשניהם הרווח שבין השורות שווה. בקטע השמאלי (הגדול) שרדו השוליים השמאליים ובקטע הימני (הקטן) שרדו השוליים הימניים. הטקסט המצורף ברור ותקין: החיבור בשורות 1-2 יוצר תקבולת אנוש // בני אדם ובשוי 3 התיבה רע שבקטע הקטן משלימה את כפי גועלו שבקטע הגדול. החיבור בשורות 3-4 אינו חלק אבל אפשרי בלי קושי מיוחד. טורליף אלגוויין ערער על מעשה הצירוף. הוא התבסס על מראה האותיות ועל מראה העור ואף הזמין בדיקות מעבדה של העור. נראה לי שהמראה והבדיקות אינם מכריעים והשארת את הקטעים בשילובם. לא ראיתי צורך להביא גם תעתיק של כל אחד משני הקטעים לעצמו שכן המעיין יכול להפריד בנקל את הקטעים. ראו: T. Elgvin, "4Q413: A Hymn and a Wisdom Instruction", in: Sh. M. Paul et al. (Eds.), *Emanuel: Studies in Hebrew Bible, Septuagint and Dead Sea Scrolls in Honor of Emanuel Tov*, Leiden: Brill 2003, pp. 205-214. בסדרת התגליות, כרך כ, עמ' 169-171.

קטע 2+1

שוליים עליונים

- 1 מזמלת ד' [עַת אֵל מַצְאוּ] וחוכמה אלמדכמה והתבוננו בדרכי אנוש ובפועלות
- 2 בני אֵלָם כִּי בִּאֲהַבְתָּ [אֵל אֵת אִישׁ הַרְבֵּה לוֹ נַחֲלָה בְּדַעַת אִמְתּוֹ וְכַפִּי גִוְעָלוֹ
- 3 כֹּל רָעָן הַהוֹלֵךְ אַחֲרַי שְׁמַע אֲזִנִּי וּמִרְאָה עֵינִי בִּלְיָחִיהָ וְעַתָּה
- 4 חֲסֵד [אֵל זָכוֹרָי מִיָּמַי] לִי שְׁוֹנִים וּבִינוּ בְּשָׁנִי דִּיּוֹר הָדוֹר כֹּאשֶׁר גָּלָה אֵל
- 5 [ ] [לֵ] [לֵ] [לֵ] [ ]

1 מזמלת ד' [עַת אֵל מַצְאוּ] השוו ודעת מזמות אמצא משלי ח 12; ובפועלות חלופה פונטית של ובפועלות, קימרון, דקדוק, עמ' 25 || 2 [בִּאֲהַבְתָּ] על פי ברית דמשק פרק א שוי 194-196, כרך א, עמ' 18; וכפי אריאל ויודיצקי מציינים שכאן משמע המילית 'בגללי' || 3 השוו ישעיהו יא 3; עֵינִי = עֵינִי || 4 ההשלמה בעקבות קיסטר, ממ"ת, עמ' 322 העי 16 וראו עוד תהלים פט 50 איה חסדיך הראשונים ||

*קטע 1 + 4Q185 קטע 4 א

1 אשר תעשו על פי כול המשפ[טים אשר דבר]
2 אליכם ביד משה ואשר יעשה[אדם וחי הודיע]
3 ביד כוהניו כיא המה נאמני ברי[תו וביד בחירי]
4 יודיע את אשר לו ואת היל[חש יקריב אליו]
5 [ויבחר בזרע אהרון להק[ריבו אליו להורות]
6 דלכיו ולגיש ניחות ומ[נחה]
7 ויתנם שרים לפרל עמו ו[מושל]ם לעז[למי עד]
8 ויצו] . [ ] . [עוטי זור יושבי
9 כסא אשר רם בהוד עם] [קודש
10 הוא חי עולם וכבודו לע[ד ויאמר להם זמה לא]
11 תשחרו ותועבת נדה בה[תמאסו והיו שקוצים]
12 אהבתם ויתגוללו בכול[דרכי רשע]
13 [ ] . [ ] . [ ]

163

חיבורים עבריים מקומראן

קטע 8 א

2	]	ב[צרור
3	]	החיים [° אין
4	]	ה הוא והוא [°
5	]	כול [
6	]	לוא [°
7	]	ק [°

קטע 8 ב

1	חפצו [°	[
2	ובדברו]	[
3	בש] [י' ז'יספר כול' [°	ביא]
4	מהמה דרכיהם עם פקוד]ת	הוא יאכיל]
5	לחושך ומאוצרו ישב]יע	לכול חי ביא באוצרו]
6	תבואות לכול י'שנ'י עולם [°	[°]
7	אם יקפוץ ידו ונאספה רוח כול] בשר וכולם]	
8	אל אדמתם ישובו]	[

קטע 8 ב: 5 לחושך אולי לשון חיסכון, השוו קהלת ה 16 בחשך יאכל על פי הנוסח העיצורי; [לכול חי] על פי חוכמת רז נהיה פרק ב שוי 32, כרך ב, עמ' 154 || 6 תבואות 'מזון; שני או קצי כטנצר, ראו תצלום 42.580; השוו שני עולם בהקשר דומה במגילת ההודיות קטע 13+11 שוי 2, כרך א, עמ' 106 || 7 על פי חוכמת רז נהיה, שם, השוו תהלים קד 28-29 תפתח ידך ישבעון טוב ... תסף רוחם יגועון ואל עפרם ישובו ||

4Q421b

קטע ששויך בטעות לחיבור חוכמת תום דרך (קטע 9), כרך ב, עמ' 187-189. נראה שהוא מכתב יד אחר מן הטעמים הבאים: א) הרווח בין השורות גדול יותר מזה שבקטעים האחרים וצורת הצד"י מיוחדת; ב) התיבה כל כתובה בכתוב חסר שלא כבשאר הקטעים, וכן כנראה עבדי (עבְדִי; ג) הסוגה שונה (עיינו באפראט). טורלייף אלגוויין ההדיר את הקטע הזה בסדרת התגליות, כרך כ, עמ' 194-195.

- 1] יֹאמַצ לְנוֹפֶלֶת לִים [
- 2] וַיִּקֶּם אֶת דָּ [בְּרִיו לְחֹזֶק לֵב נִדְכָּא]
- 3] לְכָלֹת כָּל עַבְדֵי רָ [שְׁעָה]

2 [דָּ] בְּרִיו ... נִדְכָּא קריאה חדשה על פי ישעיהו נז 15 כי כה אמר ... ולהחיות לב נדכאים; השוו ברכי נפשי, 4Q436 קטע 1 א שו' 1, כרך ב, עמ' 40, אפשר לקרוא נִדְכָּא^[9] או נִדְכָּא^[10] במקום נִדְכָּא || 3 עַבְדֵי רָ [שְׁעָה] = עַבְדֵי רָשָׁעָה, השוו עבודת רשעה חוכמת רז נהיה פרק א שו' 10, כרך ב, עמ' 147 ||

4Q422 (גבורות האל)

קטעי כתב יד מימי בית חשמונאי ששרדו בהם תיאורים של גבורות אלוהים בבריאת העולם, במבול ובמכות מצריים. החיבור פורסם בסדרת התגליות, כרך יג, עמ' 417-441. טורלייף אלגוויין פרסם שם את הקטעים על בריאת העולם והמבול, ועמנואל טוב פרסם את הקטעים על יציאת מצריים. א' קימרון הציע לצרף את ארבעת הקטעים הגדולים על יציאת מצריים לטור אחד בליווי קריאות חדשות והשלמות (ראו הערת טוב, שם עמ' 429). לאחר מכן צורפו עוד קטעים. בתיאור המבול הצירוף נסמך על העניין. יש רצף ישיר בין קטע 5 (סופי השורות) לבין קטע 2 (תחילת השורות). שיבוץ הקטעים שביניהם אמנם מתאים לעניין אך הטקסט קטוע ומעורפל. אריאל פלדמן פירסם מהדורה מתוקנת ומפורשת יפה של הטקסט על המבול (קטע 1 טור ב): A. Feldman, "The Story of the Flood: in 4Q422", *The Dynamics of Language and Exegesis at Qumran* (Edited by D. Dimant and R. Kratz), Tübingen 2009, pp. 57-77. פה ושם נדבקו אותיות לגב המגילה. בטקסט על מכות מצריים הן שולבו במקומן, ואילו בטקסט על המבול מקומן עדיין אינו ידוע.

קטע 1 טור [א]

6	[במאמרו ברא את השמים והארץ ופול]	[צבאם עשה בדברו] ונתן בארץ
7	[היה ורמש]	האדם אש] עשה ורוח קודש] ונפח
8	[באפיו]	וימשילהו בפול נפ] ש' החיה והרמש]
9	]	נתן לו פול זה] ע' המשילו לאכול פר] י עץ]
10	]	ויקם עליי] לבלתי אכול מעצ הד] עת טוב ורע
11	]	ולוא זכר אדם את אשר] הקים עליו וישכחו] את מצותו
12	]	המשי] ל בו יצר רע ולב ער] ל]
13	]	[שלומ]

7 [חיה ורמש] על פי שו' 8; ורוח קודש]ו] השוו תהלים נא 13 ורוח קדשך אל תקח ממני || 8 והרמש אלגוויין קורא והרמש]ת] || 9 [זה] ע' קריאה חדשה || 11 הקים אלגוויין קורא ו]יקם || 12 בו יצר רע ולב ער]ל] אלגוויין קורא ביוצר רע ולמעש]י] ||

קטע 2+3+5+6+7 טור [ב]

- 1 [ ] רבה ° [ ]
- 2 [ ] ב את ° [ ]
- 2א [ ] לב' ידו ע' [ ] ע' דע' [ ] ותו אל חיה [ ]
- 3 [ ] נצלו למ' [ ] ה' אדם [ ] ל הארצ כיא [ ]
- 4 [ ] אצא נוח את אשתו ואת בניו א' [ ] אל התב' [ ] מפני [ ] מי המבול ומ' [ ] הבהמה [ ]
- 5 [ ] והע' [ ] זכר ונקבה ויס' [ ] גור אל בעדם [ ] [ ] [ ] עליו המבול [ ] פול [ ]
- 6 [ ] אשר בחרבה [ ] ארוכות השמי' [ ] נפתחו ח' [ ] גשם הר' [ ] קן על הארצ
- 7 [ ] תחת כול השמי' [ ] לעלות מים על האר' [ ] ארבעים [ ] יום וארבעים
- 8 [ ] לילה היה ה' [ ] גשם [ ] הארצ המי' [ ] גברו ע' [ ] הארצ [ ] למען [ ] ברור חוט ולמען
- 9 [ ] דעת כבוד על' [ ] [ ] את [ ] קטורת [ ] הגיש לפניו
- 10 [ ] וכפר על אשמו [ ] הארצ וא' [ ] וברית נתן ל' [ ] המה אות לדורות
- 11 [ ] עולם להרא' [ ] את קשתו בענן לבלתי [ ] היות מבול [ ] לשחת כול בשר [ ] וקין
- 12 [ ] וחורף יום ולילה [ ] לא ישובתו [ ] לשמים ואר' [ ] [ ]
- 13 [ ] [ ] [ ] [ ] את כ' [ ] נתן [ ] להם לאוכלה פידק עשב [ ]

2א ב'ורו אלגוין קורא [ב] ו'ורו אולם האות שלפני האחרונה היא דל"ת; חיה לפי פלדמן עמ' 60, הה"א ברורה בקטע עצמו || 3 נצלו למ' [ע] הוצע להשוות אל יחזקאל יד 16-14 || 4-5 הושלם על פי בראשית ז 16-7 || 5 עליו הכתם שלפני העיין נמוך מקו השורה ואינו שייך לכאן; המבול פלדמן קורא אתנול' || 6 בחרבה אלגוין קורא בחר בה; [מתו] על פי בראשית ז 22, שרידים לא ברורים של האות הראשונה || 8 ברור חוט מן האות הראשונה שרד קו תחתון מקוטע ומן השנייה שרד קו מאונך; הביטוי סתום, אולי מדובר כאן בתשלום על חטא; אומנם נמצא במגילות השם חט = חטא אך הכתיב חט ידוע רק מפיוטי ינאי ואין הוא מתאים לכללי הכתיב במגילות, ואולי יש לפרש מלשון ניקוי ותשלום על פי מסורת שומרון למילה אחטנה בראשית לא 39 || 10 וכפר קריאה חדשה, השוו מגילה חיצונית לבראשית י 13; אשמו' [ת] כקריאת אריאל ויודיצקי; אות ובדוחק [ו] אות || 10-11 הושלם על פי בראשית ט 15-12 || 11 להרא' [ת קשתו בענן] על פי בראשית ט 14; אלגוין קורא לחרא [ ] ופלדמן קורא לחדא [ ] || 12 וחורף אלגוין קורא [מו] עדי אולם העיין אינה קיימת ואין כנראה די מקום להשלמה, גם הביטוי מוזר, וראו בראשית ח 22 || 13 הושלם על פי בראשית ט 3 ||

- [illegible]

3 לְיוֹאֵץ = לְיָאָר || 4 בְּמֵרָאָה הָשׁוּ שְׁמוֹת ג' 3 וּתְפִילּוֹת לַחֲגִים, IQ34 קטע 3 ב' ש' 6, כרד ב, עמ' 392 || 5 [אֶתְּ] יִהְיֶה חֶבְרָא עֲמוֹ קְרִיָּאָה חֲדָשָׁה, נֹאמַר כֹּאן שֶׁהָאֵל עָשָׂה אֶת אֲהֵרֹן שׁוֹתֵף לְמִשְׁחָה, הָשׁוּ דְּבָרֵי הַיָּמִים ב' כ' 36 וְאַחֲרֵי כֵן אֲתַחְבֵּר יְהוֹשֻׁעַ מֶלֶךְ יְהוּדָה עִם אֲחִיזָה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל || 5 סִמְכוֹ כִּאֲרִיאֵל וְיֹדִיעֶקֶז, אֲוֹ תִמְכוּ כְּטוֹב || 6 [לָהּ] יוֹת קְרִיָּאָה חֲדָשָׁה עַל פִּי הַשְּׂרִידִים; טוֹב מִצִּיעַ [לְהַרְ]אוֹת; נְגוּעִים = נְגִיעִים || 7 א[ת יד] אֵל עַל פִּי שְׁמוֹת ט' 14-15; וְיֹפֶךְ וְיִהְיֶהפֹךְ, מְשׁוֹרֵשׁ אִפְיָךְ אַחִי הַפִּיֶּךְ הַיָּדוּעַ מִלְשׁוֹן חֲז"ל וּמִן הָאֲרָמִית || 8 בְּבִתְיָהֶם הָאוֹתִיּוֹת הָרָאוֹנוֹת שֶׁרָדוּ בְּאַחֲרֵי קִטְעָה; [יִצְחָק] עַל קְרִיָּאָה חֲדָשָׁה מוֹתָאמֶת לְאוֹרֵךְ הַמְשׁוּעַר שֶׁל הַטְּקִסְט הַחֲסָר; וְהִנֵּנּוּ הוּא הַשְּׁחִין; וְצִפְרָדִיעִים עַל פִּי כְּתַב הַיָּד, אַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת הָרָאוֹנוֹת דְּהוּיּוֹת, טוֹב קוֹרָא הַצִּפְרָדִיעִים; עֲדִרְיָהֶם קְרִיָּאָה חֲדָשָׁה || 9 יֵשֶׁת הָשׁוּ תְּהִלִּים יח' 12 יֵשֶׁת חֶשֶׁךְ סִתְרוֹ; אַחִיזָה [ו] עַל פִּי תַצְלוּם 41.478; טוֹב קוֹרָא אַחִיזָה || 10 אוֹכְלָם הַלְמִיִּד שֶׁרָדָה בְּאַחֲרֵי קִטְעָה; לְכַסּוֹת אוֹ לְכַסּוֹת; אֲרָ[ם] עַל פִּי 41.478; טוֹב קוֹרָא הָאֲרָצָה; חֶסֶל עַל הַקְרִיָּאָה וְעַל הַצּוּרָה רָאוּ קִימְרוֹן, לְשִׁיפּוֹר, עִמ' 144 || 11 יְרוּק רָאוּ קוּטְשֶׁר, עִמ' 286; ל[אֲבָד]ם עַל פִּי שְׁמוֹת י' 7 ||

4Q425 (חוכמה)

שבעה קטעים בכתב יד מסוף ימי בית חשמונאי או מראשית ימי בית הורדוס. הכתב מרושל ושחוק ויש בו רק מעט ביטויים בעלי משמעות. בקטע 1 נמצאו ביטויים דומים לביטויים שבחוכמת רז נהיה ב, 4Q424 קטע 3, כרך ב עמ' 186. בשל בעיות הקריאה והחשש מטעויות יובאו כאן רק קטע 1 (ללא קטע 3 שצורף אליו שלא כדין) וקטע 6. מן הקטעים האחרים יצוין הכתוב [ו]להודות לאל על כן[ל] קטע 4 ב שוי 4. אנטה שטוידל ההדירה את הקטעים בסדרת התגליות, כרך כ, עמ' 202-210.

קטע 1

[	ל' מוסר תלע'בה דב'ר	אבב[לי דעת]	[	1
[	י' בע'ר לבו לבלתי ה[בן]		[	2
[	תנובה' לוא ימרה'		[	3
[	שקר' קטן כגדל'		[	4
[	מ' לשון ולוא י' ר		[	5
[	דכרכיו ובמ'שק'ל לוא י'	עשה פעולתו	[	6
[	איש שוע עלינ'ם	ר	[	7
[	אילי לב ית'אנ'הו	000	[	8
[			[	9
[	בים לכלכל		[	10
[	ל' דרכיו	ב'ר	[	11

קטע 6

[	ל' [כ] [0]	[	1	
[	ואל ידב'ר	[	2	
[	שפט ביום	[	3	
[	יעוה ובלשונו	שקר	[	4
[	רשע	ה' 0	[	5

קטע 1: 1 [בב] שטוידל קוראת מב] [|| 2 י' בע'ר ייחסר דעת', שטוידל קוראת ב'עד; 2 ה[בן] השלמה חדשה ||
 3 תנובה' או הנופה || 5 [מ'עצ] י' לשון או ולשון כשטוידל, או ילשין || 6 *דכרכיו אולי משובש מן דרכיו, השוו
 שורה 11; ובמ'שק'ל השיין נראית בתצלום 42.499; להשלמת סוף השורה השוו חוכמת רז נהיה ב, 4Q424 קטע 3 שוי 1, כרך ב,
 עמ' 186 || 8 ית'אנ'הו על פי תצלום 42.499; שטוידל קוראת ו[ש]זעו' || 10 לכלכל שטוידל קוראת לו לפל[ס] ||
 קטע 6: 4 להשלמות השוו ירמיהו ט 4 ואיוב לג 27 ||

4Q426 (חוכמה)

שלושה עשר קטעים בכתב יד מימי בית חשמונאי. רק בקטע אחד שרד טקסט שיש בו רצפי מילים (בשני טורים; הטור הימני שחוק). כאן הובאו רק שישה קטעים. הקטעים האחרים (הזעירים) בעייתיים מבחינת הקריאה והשיוך. מבנה אופייני לחיבור הזה איש + שם תכונה וצורת עתיד. מבנה זה מופיע בספר משלי ובחיבורי חוכמה מקומראן, למשל 4Q424, 4Q425, כגון איש רע עין אל תמשל בהו[נך] חוכמת רז נהיה ב, 4Q424 קטע 1 שוי 10, כך ב, עמ' 185. הנה הביטויים שבקטעים הזעירים שלא הובאו: איש משולח קטע 5 שוי 5, [איש] שכל קטע 7 שוי 2, [א]יש לץ קטע 8 שוי 4. אנטה שטוידל ההדירה את הקטעים בסדרת התגליות, כך כ, עמ' 211-224.

קטע 1 א

שוליים עליונים

1	]	כָּלִיל כָּבֹד וְדַעַת וְאֹרֶךְ יָמִים
2	]	וְרֹחַב שְׁלֹמֹם לְשׁוֹן מְרִי כֹל מִצְוֹתָיו וְזֶרַע רָשָׁעִים
3	[	יִפְרֹת
4	]	י' אִנְתֵּן אֶל בִּלְבָבִי דָּהּ וּבִינָה
5	]	לְהַשְׁמִיעַ [אֶת מִימֵי פִי וְלִנְצֹרִי אֲמַתִּי אִמְרִי
6	]	י' ..... בְּאַחֲרֵהוּ
7		
8	]	י' בְּנֵי עֲלֹה לֹא יִהְיוּ
9	]	י' דְּבָרָיו יִפְסִי מְכֹל תֹּר בַּתְּבֵל
10	]	הוּא לְבָדוּ אֶל וְכֹל זֶר אֵין
11	]	עָמֹ [הָ וְאֶכֶל טוֹב עֲנִפִּיה
12	]	יִפְסִי [לְחַסוֹ תְּ בַסְתִּיר מִלְפָּנָיו וְהִזְרִם
13	]	לֹא לְמַלְכֵי אֶרֶץ רֹדֶה
14	]	עָמִים [יָם וְנִשְׂאִים

1 [כָּלִיל כָּבֹד] וְדַעַת וְאֹרֶךְ יָמִים על פי סרך היחד ד 7, כך א, עמ' 216; ומדת = 'לבושי' || 2 [וְרֹחַב שְׁלֹמֹם] על פי סרך היחד שם ||
 4 דָּהּ וּבִינָה הווי"ו אולי מוספת || 5-9 מקצת הכתב נשחק ואינו נראה בתצלומים הקיימים || 5 הָלִי קריאה חדשה;
 [אֲמַתִּי] או [בְּרִי] ת || 9 מְכֹל המ"ם דהויה אך ניכרת בתצלום 42.836; תור = תָּאָר || 10 השוו דברים לב 12, 16 ||
 11 עֲנִפִּיה או עֲנִפִּיה || 12 [לְחַסוֹ] תְּ בַסְתִּיר מִלְפָּנָיו הו"ם שיחזור חדש על פי ישעיהו ד 6 ולמחסה ולמסתור מזרם,
 וחוכמת רז נהיה ב, 4Q424 קטע 1 שוי 3-4, כך ב, עמ' 185 גם הוא [לא י]סתר מפני זרם; ראו גם ישעיהו כו 20; הקריאה של
 שטוידל [ת בַסְתִּיר מִלְפָּנָיו] היום אפשרית אך פחות מובנת; אפשר לקרוא בַסְתִּיר] במקום בַסְתִּיר ובסוף השורה הו"ם ||
 13 רֹדֶה שטוידל קוראת רוד[ן]; השוו ישעיהו יד 6 רָדָה בָּאָף גוֹיִם || 14 וְנִשְׂאִים על פי תצלום 41.321, שטוידל קוראת
 וְנִשְׂאִים ||

קטע 1 ב

שוליים עליונים

- 1 [;]
 2 [בכור ארים ש']
 3 [ותבינו ואגידה לכמה']
 4 [ואתבוננו בפעל(ו)ת אנ' ושא'] כי אל הכין
 5 [צעדי איש ידע וא']
 6 [אשר ונחלה וא']
 7 [ואל יביאנו עד'] כפון
 8 [תשוך בעד']
 9 [איש °]
 10 [טוב']
 11 [יפלס']
 12 [א']

קטע 2

שולים עליונים

- 1 [ ] י' איש הבהב לוא ישב' ע' הון
 2 [ ] י' ° ולוא יפלג'
 3 [ ] °°°

קטע 1: 3 ותבינו שטוידל קוראת יתבונן; התייו ברורה בתצלום 43.541; הנויין והווייו ארוכות מאוד, אולי מלכתחילה נכתב ותבין || 4 ואתבוננו הווייו הראשונה כתובה בשוליים; צורת ציווי באל"ף במקום ה"א; [כי אל הכין] על פי תהלים לו 23 ומשלי טז 9 || 5 צעדי שטוידל קוראת צעדו; איש ידע = איש ידע יחסי || 6 אשר אולי = ושר = ושר' שטוידל קוראת ישר || 7 ואל אולי = ואל; עד' הון] הושלם על פי תהלים סה 3 עדיך כל בשר יבאו || 8 השוויב א 10 || קטע 2: 1 הבהב השוויב ל 15; ישב' ע' הון] על פי משלי שם שלוש הנה לא תשבענה ארבע לא אמרו הון; שטוידל קוראת ישר = ושר ||

חיבורים עבריים מקומראן

קטע 4

1	[ ]	[ ]
2	[ ]	איש [אָהב בְּ] וְשְׁלִישִׁי
3	[ ]	[אִישׁ־גּוֹה]
4	[ ]	ש [אַר בִּשְׂרֵי]
5	[ ]	איש [שׁ טמאֵ] [פְּתִים
6	[ ]	[צֹא]
7	[ ]	[לְ]

קטע 10

1	[ ]	[מֹם] [אוצר]
2	[ ]	[אִשׁ בִּינָה]
3	[ ]	י [תַּעֲב כּוֹל עוֹבְרֵי] חֹק
4	[ ]	[לְעוֹלָמֵימָּ אֵם]

קטע 11

1	[ ]	[נְחֹלְתּוֹ]
2	[ ]	איש [תְּהִפְכָּה יִשְׁכּוֹן לְ] בְּדָד
3	[ ]	[אִישׁ אֲשֶׁר אֵין מַעְצוֹר] לְרוּחוֹ לוא יֵשׁ
4	[ ]	[פֶּשׁוּ אֶשׁ]

קטע 12*

1	[ ]	[עוֹה לוא הֵ]
2	[ ]	[שְׁלֹשִׁי וּמִשְׁפָּחוֹת]
3	[ ]	עֵילָם וְאֵ [שׁוֹר וְאַרְפַּכְשָׁד וְ] וְדָ וְאַרְם
4	[ ]	[וְכּוֹל שׁוֹכְנֵי]

קטע 4: 3 וְשְׁלִישִׁי שטוידל קוראת ושלשה; אִישׁ־גּוֹה קריאה חדשה = אִישׁ גּוֹה יגאוותי || 4 [אַר בִּשְׂרֵי קריאה חדשה בתצלום 41.321 || 5 [אִשׁ שׁ טמאֵ] [שְׁפִתִים] השוו ישעיהו 5; שטוידל קוראת [ ] ° טמאֵ || קטע 10: 3 השוו סרך היחד ה 7, כך א, עמי 218; עוֹבְרֵי חֹק שטוידל קוראת עוֹבְרֵי || 4 לְעוֹלָמֵימָּ שטוידל קוראת [כוֹל מְלָזִים || קטע 11: 1 נְחֹלְתּוֹ בסיס הנו"ן קעור, דומה במקצת לבסיס הנו"ן השניה שבמילה ואתבוננו קטע 2 ב שוי 4 || 2 [תְּהִפְכָּה תוקן כנראה מן [תְּהִפְכּוֹת, השוו משלי טז 28 איש תהפכות || 3 השוו משלי כה 28 איש אשר אין מעצר לרוחו || קטע 12: * הטקסט סתום ותוכנו שונה מזה של שאר הקטעים || 2 שְׁלִישִׁי קריאה חדשה; שטוידל קוראת דָּשׁוּ ||

4Q433 (הודית מנהיג)

קטעים קטנים בכתב יד מסוף ימי בית חשמונאי או מראשית ימי בית הורדוס. בעל ההודיה שבקטע 1 הוא כנראה מנהיג. הוא מודה בלשון מדבר ופונה אל ה' בלשון נוכח. איילין שולר ההדירה אותם בסדרת התגליות, כך כט, עמ' 233-236 תחת הכותרת 4QHodayot-like Text A.

קטע *1

- 1 [ ] [וארֹמִי]
- 2 [כִּי] מִי אֲנִי וּמִי כְמוֹנִי נְבוֹזָה כֹּאִין וְאַבְ[הֵלָה מַפְנִי]
- 3 רוֹחַךְ כְּעוֹר *כְּמִגְרִין וְאֵהִיָּה כְּמוֹ אֵין וְאַ[תָּה לֹא תִקְצֹף]
- 4 לְנִצָּח וְהַמֶּלֶךְ תִּנִּי אֶתָּה מִשְׁפִּיל וְאַתָּה [מְרִים שְׁפָלִים]
- 5 תִּשְׁפִּיל מִשְׁ[לִים עַל] תִּבֵּל תִּהְשֵׁחַ [ ]
- 6 הַעֲמַדְתִּי כֹזֵאת לְעֶצֶר [כַּח] לְ[הַדְדוֹת]
- 7 הָעֲלִיין וְהִלֵּל [תִּי]
- 8 [ ] זִי בְעִיין [ ]
- 9 וְאַזְדָּה עַל [ ]
- 10 [ ] תִּי [ ]

1 * שלא כשולר נראה שהשתמרו ראשי השורות 3-6 ובשורות 7-9 חסרות אותיות בודדות בלבד; בסופי שורות 2-4 חסרות כשתי תיבות; הטקסט שבשורות האחרונות כתוב על קטע קטן שצורף ישירות, עיינו בתצלום 41.821 || 1 [וארֹמִי] [ ] כקריאה ששולר מציעה בהערה || 2 כְּמוֹנִי נְבוֹזָה שיחזור חדש על פי מגילת ההודיות, כך א, עמ' 102 שו' 6, עיינו גם שם עמ' 108 שו' 2; וְאַבְ[הֵלָה מַפְנִי] קריאה חדשה, השוו תהלים פג 16 ובסופתך תבהלם; שולר קוראת ואֲנִי [ ] || 3 *כְּמִגְרִין גרסו מגרין; על פי הושע יג 3 כְּמִץ יסַר מִגְרִין; כְּעוֹר = 'כְּמוֹ מוֹץ', ראו קיסטר, שלוש מילים, עמ' 36-37 || 4-3 השוו ישעיהו נז 16 ולא לנצח אקצוף ועיינו בפסוקים הסמוכים || 4 וְהַמֶּלֶךְ תִּנִּי השוו העמדתני בשורה 6, שולר קוראת והמלֶכְ[ים] || 5 תִּהְשֵׁחַ הפעיל מן שח"ח (בקיום הה"א כבארמית) בתקבולת אל תִּשְׁפִּיל; שולר קוראת תִּהְשֵׁחַ[ית] ומציינת שאפשר לקרוא תִּהְשֵׁחַ || 6 לְעֶצֶר [כַּח] שולר קוראת לְעֶצֶר[ת] || 7 וְהִלֵּל [תִּי] שולר קוראת יהלל [ ], נשוא של העליון || 8 בְּעִיין שולר קוראת בְּעִיין; אפשר לקרוא גם בְּעִין או מְעִין ||

4Q433a (שיר)

ארבעה קטעים כתובים על אחורי פפירוס בכתב יד מימי בית חשמונאי. בצד הפנים שרד טקסט של סרך היחד (4QS^a). סדר הקטעים ושיעור הטקסט החסר נקבעו על פי הטקסט של סרך היחד. איילין שולר ההדירה את הקטעים בסדרת התגליות, כך כט, עמ' 237-245, תחת הכותרת 4QHodayot-like Text B.

קטע 1

- 1 [ ] °° [ ]
 2 [ ] שִׁי[רות]
 3 [ ] בְּשׁוֹבֵם °° [ ] °°° [ ]
 4 [ ] תִּן שִׁירוֹתָיו קוֹדֵשׁ לֵם שִׁירוֹת
 5 [ ] בְּשִׁפְתֵי ה' זָק וְתִשְׁבּוּחוֹת בְּפִי עֲצוֹן
 6 [ ] יִשְׁ תִּן תִּירוֹשׁ אֲזִי יִשְׁמַח אֵל [ ]

שוליים תחתונים

קטע 2

- 1 לְמוֹעֲדֵי עוֹלָמִים
 2 : לְמִשְׁכִּיל מִשְׁלֵל עַל כְּבוֹד °
 3 נִטַּע שְׁעִשׂוּעִים נִטַּע בְּעֵדָה וְזִכְרָמוֹ ° [ ]
 4 עֲרוּגָה וְתַפְרִינָה וְתַרְבִּינָה דְלִיּוֹתֵי בְּאֶרֶץ
 5 וּכְפוֹתֵי עֲלִמְשַׁעֲנַת רוֹם הַשָּׁמַיִם וְיִתְנַבֵּן
 6 פֶּאֶרָה לְדוֹרוֹת עוֹלָמִים וְלַעֲשׂוֹת פֶּרִי מִתּוֹק
 7 לְכוֹל טוֹעֲמֵי וּבִפְרִי לֹא יִרְאֶה בְּאוֹשִׁים
 8 עֲפִיּוֹ וְעֵלִיּוֹ וְאִבּוֹ יִהְיוּ בּוֹ וְגִזְעוֹ יֵאֱמָר וְאֶחָד
 9 מִשׁוֹרְשֵׁי לֹא יִנְתָּקוּ מִעֲרוּגָת מִטְעֹ כֵן [ ]

שוליים תחתונים

קטע 1: 2 [שִׁי]רות שולר קוראת [ ] דות [ ] || 3 בְּשׁוֹבֵם °° שולר קוראת בשיבת[ן] || 4 שִׁירוֹתָיו או שִׁירוֹת ||
 5 [ה']זָק קריאה חדשה || 6 [יִשְׁ]תִּן שולר קוראת [ ] נו ||
 קטע 2: 2 בשורה הזאת יש כותרת מיוחדת הפותחת במילים לְמִשְׁכִּיל מִשְׁלֵל, בסוף השורה יש קו מאונך העולה מקו השורה ||
 3 ° [ ] אריאל ויודיצקי מציעים [עזק] || 4 עֲרוּגָה שולר קוראת שְׁרִיגָה; השוו שו' 9 || 5 וְיִתְנַבֵּן אולי לשון התנשאות
 וגידול, השוו יחזקאל יז 23 ונשא ענף ועשה פרי, ושמות כה 2 ופירוש דעת מקרא לכתוב; קיסטר מעיר שאולי יש כאן שיבוש מן
 ויתן רב || 6 פֶּרִי מִתּוֹק] השוו שיר השירים ב 3 || 7 בְּאוֹשִׁים או באושה] יפרי נשחתי || 8 וְעֵלִיּוֹ = ועלה; ואבו =
 ואבן, השוו שיר השירים ו 11; וגִזְעוֹ יֵאֱמָר וְאֶחָד קריאה חדשה || 9 מִטְעֹ שולר קוראת בְּשִׁמּוֹ אך מודה שהאות
 הראשונה מתאימה דווקא למ"ם ||

קטע 3+4*

- 1 [ ] ת' [ ] בוער ל° [ ]
- 2 [ ] נתך בא'ש [ ] ימט על [ ] רשעים
- 3 [ ] אש [ ] ופחים [ ] לת' מפץ ז' [ ] עמו
- 4 [ ] זה כן ישפוך חרונו וועמ'ע [ ] לכול ע' [ ] רשעה
- 5 [ ] °° [ ] ותבער'ן בהמה עברת'ן [ ] באש להבה' [ ] על כול
- 6 בליעל ועל'ן [ ] באפ' [ ] להבת אש בטירות צאון'ן [ ] לשון
- 7 גדופים [ ] [ ] שואפי לצון שא' [ ]
- 8 אשמת'ן [ ] כפחם ומאזרי להב' [ ] אש
- 9 תבער [ ] [ ] נחלי זפת לאכול מ' [ ]
- 10 ובהול'ן כפי רכיל ללהט [ ] לדור [ ] ות

* צירוף הקטעים מוצע כאן על פי ההקשר; הטקסט מסרך היחד שבאחורי הקטע קשה לפיענוח ואינו מתאים כנראה לטקסט של המגילה השלמה משום כך אין בו כדי לסייע לצירוף המוצע ולא לערער אותו || 2 בא'ש [ ] קריאה חדשה; ימט צורת פועל משורש מו"ט, לשון השלכה, השוו תהלים קמ 11 ימוט עליהם גחלים (כתיב ימיט); שולר קוראת [ ] ימט || 3 ופחים כשיחזור אריאל ויודיצקי המשווים אל תהלים יא 6 ימטר על רשעים פחים ואש וגפרית; שולר משחזרת [נ] ופחים ומפנה אל מגילת ההודיות יג 18, כרך א, עמ' 76; ז' [ ] קריאה חדשה || 4 זה שיחזור חדש; ישפוך קריאה חדשה; וועמ'ע [ ] אפסר שהתוספת הכילה עוד תיבות, לשיחזור המוצע פה השוו צפניה ג 8 || 7 שואפי לצון השוו משלי א 22 ולצים לצון חמדו להם || 8 כפחם או [ ] להם, ראו תצלומים 40.629, 41.508 || 10 [ ] נשוא של נחלי זפת ||

4Q437a (= 4Q437 קטע 9)*

קטע בכתב יד מימי בית הורדוס. גיון סטרגנל, דויד סילי ומשה וינפלד ההדירו אותו בסדרת התגליות, כרך כט, עמ' 324.

1	]	אֶהָבִי שוּחַד בָּ]	[
2	]	[וילכו אֶהָ]	[
3	]	[תְּחַמֵּת אֵל עַל רוֹב טוֹרָפִי נֶפֶשׁ עֲצִי]	[
4	]	[לֶפְתּוֹת כּוֹל דּוֹרְשֵׁי תַעֲוִת]	[
5	]	[בְּלִיעַל]	[

* הקטע הופרד מן ברכי נפשי עותק ד משום שהשורות שבו מרווחות יותר וסגנונו ועניינו שונים || 1 [אֶהָבִי] שוּחַד השוו יסעיהו א 23 כלו אהב שחַד || 2 אֶהָ] או אֶהָ] || 3 [תְּחַמֵּת סוֹיִס משלימים [נתכ], ואפשר גם להשלים [סער]ת על פי ירמיהו כג 19, או [תצ]ת או [לעלו]ת; טוֹרָפִי נֶפֶשׁ עֲצִי] קריאה חדשה, השוו מגילת ההודיות יג 16, כרך א, עמ' 76 פן יטרפו נפש עני ורש; סוֹיִס קוראים טוֹרָד] || 4 [לֶפְתּוֹת כּוֹל דּוֹרְשֵׁי תַעֲוִת] שיחזור חדש, השוו מגילת ההודיות יב 16-17, כרך א, עמ' 74 ויבאו לדורשכה מפי נביאי כזב מפותי תעות || 5 [בְּלִיעַל] קריאה חדשה ||

4Q440 (ברכה)

כתב יד מראשית ימי בית הורדוס שהטקסט שבו דומה בעניין ובסגנון למגילת ההודיות. איילין שולר ההדירה אותו בסדרת התגליות, כך כט, עמ' 247-254 תחת הכותרת 4QHodayot-Like Text C.

קטע 1*

שוליים עליונים

[	ביום ה' רביעי פתחתה מאור גדול בממש'לת יום	]	1
[	ת'שעה וארבעים גורלות אור שב'ע'תים	]	2
[	רים' לשלושת עולמי חושך שב'ע'תים שב'ע'תה	]	3
[	° בכול ימי ממשלתו]	]	4
[	ובקצה יורה אור' עולמים להאיר שב'ע'תים	]	5
[	י' ה'] ר'] י'	]	6
[	ברוך א'תה אל'י	]	7

קטע 2

[	מו'עדי כב'וד	]	1
[	מו'עיד ' ברוך °	]	2
[	א'משפטי צד'ק	]	3
[	ממש'ל אישוני]לילה	]	4
[	לה°	]	5

קטע 1: * על מקצת ההשלמות ראו קיסטר, אור, עמ' 138-139 || 1 פתחתה אולי לשון התחלה ויצירה, וראו שולר ||
 7 א'י נראה בתצלום 42.830 ||
 קטע 2: 2 ° [שולר קוראת א'ל על פי תצלום 41.855 אולם הקריאה הזאת בעייתית || 4 השוו חוכמת המלך שלמה,
 4Q184 קטע 1 שוי 6, כך ב, עמ' 127 ובאיש'ני ליל [מ'שלויה ולעיל קטע 1 שוי 1 ||

4Q440a

קטע בודד מימי הורדוס או מעט לפני כן. ארמין לנגה ההדירו בסדרת התגליות, כרך לו, עמ' 347-348.

[	וְשָׁפַע רַב]	1
[	שָׁפַתִּי לֹא מִן]	2
[	טוֹב] אֶל רַב עָלִי מוֹדָה	3
[	בשפתי ולשוני]	4
[	לְבָרִי שִׁנְתָה כַּחֲ[ב]	5
[	עוֹד] אֶתָּה לֵיָא וְתַחֲגוֹרְ[בַּעֲוֹן מוֹתָנִי	6

4Q440b

קטע בכתב יד מסוף ימי בית חשמונאי. ארמין לנגה ההדירו בסדרת התגליות, כרך לו, עמ' 349-350.

[	וְיִמְּ... ז'	1
[	וְיִמְּ ק' הוֹלְכִי רְכִילִי]	2
[	מִשְׁ] פֶּט לוחצי צדיק[ים]	3
[	לְכֹל שוֹ[פֶּט]	4

4Q442 (יוסף)

קטע בכתב יד מסוף ימי בית חשמונאי. אסתר חזון ההדירה אותו בסדרת התגליות, כרך כט, עמ' 345.

שוליים עליונים

[	וְאֶכְלִי וְשָׁבַע וְחִיה לְעוֹלָם אוֹדָה	1
[	לֹאֵל אֲשֶׁר וְאֲשֶׁר הוֹ[דִיעֲנִי אֶת כּוֹל זוֹאת	2
[	וְלִמִּים]...[	3
[	מִן]	4

4Q440a : 1 וְשָׁפַע קריאה חדשה || 3 [טוֹב] השוו תהלים לא 20; מוֹדָה = 'מאוד' לנגה קורא מיד ר' [; השוו יואל ב 11 רב מאד || 5 לְבָרִי שִׁנְתָה השוו חוכמת המלך שלמה ב, 4Q184 קטע 1 שוי 1, כרך ב, עמ' 127 ועיינו במקבילות שהמהדיר מביא || 6 [ ] אֶתָּה לנגה קורא [שְׁתָה] || 6 לֵיָא לנגה קורא לוא; וְתַחֲגוֹרְ לנגה קורא יתחגור[ ] || 4Q440b : 1 הוֹלְכִי רְכִילִי לנגה קורא וילכו רבים || 3 [מִשְׁ] פֶּט קריאה חדשה; לוחצי לנגה קורא לוחצר || 4Q442 : 1 וְשָׁבַע חזון קוראת [ ] וְשָׁבַע ומעירה על עוד אפשרויות קריאה; וְחִיה 'יוהתקיים', השוו בראשית מב 2, מה 10; לְעוֹלָם אוֹדָה השוו תהלים ל 13 || 2 אסתר חזון מפנה למקבילות ובהן בראשית מא 39 וקיסטר מעיר שאולי הדובר כאן הוא יוסף; אם הדובר כאן הוא יוסף אפשר לשחזר: [כאשר יבואו שנות הרעב ואכל] וְשָׁבַע וְחִיה. לְעוֹלָם אוֹדָה [לאל אשר לא עזבני ואשר הוֹדִיעֲנִי אֶת כּוֹל זוֹת ||

4Q443 (תפילה)

שלושה עשר קטעים (רובם זעירים) בכתב יד חשמונאי; היו"ד נבדלת מן הווי"ו; הקטעים הגדולים יותר (קטע 1 וקטע 2) עניינם ריב המחבר עם בעלי דינו בזיקה לישעיהו נ 8-9. כנראה נאמר כאן שהאל יצדיק את המחבר. אסתר חזון ההדירה אותם בסדרת התגליות, כך כט, עמ' 347-366 (4QPersonal Prayer).

קטע 1	
1	[ ] °°° [ ]
2	[ ] ק[ל] זמרה [ ]
3	[ ] אנה תט ס[ ]
4	[ ] תיכה מנעור[ ]
5	[ ] °° אלוהי ק[ל] ריב מצדיקי
6	[ ] מי יריב את[ ] ונעמודה יח[ ]
7	[ ] וחמט אתה י[ ]
8	[ ] ים ומן בני סוד[ ]
9	[ ] כה והפרי על[ ]
10	[ ] כ כי אל דבריכ[ ]
11	[ ] ה למשל וישח[ ]
12	[ ] י שעכה ובצד[ ] קפה
13	[ ] ה ותפתח פי[ ]
14	[ ] ° שובבים ע[ ]
15	[ ] שא עוון כי[ ]
16	[ ] דו כי יפר[ ]
17	[ ] קוב ויר[ ]

2 [ק] ל אולי שרד קצה העליון של הלמ"ד || 3 האותיות ברורות אך הכתוב סתום || 5-6 ק[ל] ריב מצדיקי ... יריב את[ ]
 על פי ישעיהו נ 8, עיינו בדברי המהדירה || 9 והפרי ביו"ד ברורה || 15 כי אוכל || 16 [ ] דו כי יפר[ ]
 כהצעת חזון בהערות ||

קטע 2

- 1 [ ] [ ] ° [ ] כּ [ ]
 2 [ ] [ ] לוא רצית ומע[ ] שני שגאאתה
 3 [ ] [ ] דיו ומנצה לעד [ ]
 4 [ ] [ ] ר בפי לוא תבחן
 5 [ ] [ ] ת פֿיך ותראני עמ[ ]
 6 [ ] [ ] עד למשפט תעמיד(נ)ני [ ]
 7 [ ] [ ] אריב לי ועדיו יעידו ב[ ] שקר
 8 [ ] [ ] אליכה הבינותי כול ° [ ] לראות אם
 9 [ ] [ ] דני ואין [ ]
 10 [ ] [ ] ° [ ]

קטע 5

- 1 [ ] [ ] °°° [ ]
 2 [ ] [ ] על כול תבל וב[ ]

שוליים תחתונים

קטע 2: 2 לוא רצית הקריאה החלופית [ ] גל וארצות פחות מסתברת משום שיש רווח בין האל"ף לרי"ש; ומע[ ] שני שגאאתה [ ] על פי שיר למשכיל לבהל רוחות, 4Q511 קטע 18 ב שוי 7, כך ב, עמי 322 || 5 עמ[ ] חזון קוראת עז[ ] אך אין מקום לקצה הימני של הצד"י || 6 עד עד או עד כפי שביארה חזון; סדר המילים מיוחד; תעמיד(נ)ני ככתוב בפירוש שבמהדורה; הנו"ן שנמחקה היא נו"ן חוצצת בין בסיס הפועל לבין הכינוי הנוהגת בעברית ובארמית, השוו למשל יכבדני תהלים נ 23, יועידני ירמיהו נ 44, תבחנני מגילת ההודיות כג 28, כך א, עמי 96 || 7 לי ביו"ד מובהקת; יעידו ב[ ] שקר [ ] השוו דברים יט 18 שקר ענה באחי || 8 הבינותי 'התבוננתי' כמו בברית דמשק פרק א שוי 37, כך א, עמי 6 ובתהלים לג 15 || 9 [ ] דני קריאה חדשה = יִשְׁפָּךְ דְּנִי, השיחזור מתאים בדיוק לאורך הקסר שבתחילת השורה, דני = 'שופטי' או 'דן אותי', השוו מגילת ההודיות יג 24, כך א, עמי 76; חזון קוראת [ ] כדני; אריאל ויודיצקי מציעים לקרוא [סו]לכני; ואין = נאמן כמתחייב מן המקום החלק ||

4Q444 (רוחי רשעה)

שישה קטעים בכתב יד מימי בית הורדוס העוסקים במלחמה בין "רוחי רשעה" לבין "רוח דעה ובינה". נראה שהם מצטרפים לטור אחד. סטרגנל וחזון צירפו את הקטעים 1-5 זה לזה ושיערו שמקומו של קטע 6 מימין לקטע 4. אסתר חזון ההדירה את החיבור בסדרת התגליות, כך כט, עמ' 365-378. היא דנה בהקבלות אל שיר למשכיל לבהל רוחות ופירשה בהרחבה את הטקסט.

קטע 6-1 [א]

שוליים עליונים

- 1 ואני מיראי אל. בדעת אמתו פתח פי וברוח קודשו ה[גביר לשונוי להשמיע]
- 2 אמת לכול אלה ויהיו לרוחי ריב במבנית. חוקי אל [
- 3] בתכמי בשר. רוח דעת ובינה אמת וצדק שם אל בל[בב] [
- 4] וה ותתחזק בחוקי אל ולהלחם ברוחי רשעה ולוא [ ]
- 5] ו[ ] ת דיניה ארור
- 6] ו[ ] המון [ ] כון האמת והמשפט
- 7] ו[ ] אתו ארורה ו[ ] וה עוד תום ממשלתה
- 8] ו[ ] יד רוחי אמת [ ] מזרים ורוח הטמאה
- 9] ו[ ] קל והג[ ]
- 10] ו[ ] יקים ארו [ ]
- 11] ו[ ] נדת תועב[ ]

קטע 4 ב

- 6 ד[ ]
- 7 להטו[ ]
- 8 בלו[ ]

קטע 6-1 [א]: 1 מיראי אל כנראה מִירָא אֵל 'מגרש שדים בשם האל' כאחת ההצעות שבמהדורה, השוו שיר למשכיל לבהל רוחות, 4Q511 קטע 35 שוי 6, כך ב, עמ' 325; אם כן היו"ד נוספה לאל"ף לציון תנועה ממושכת; וברוח חזון קוראת ומרוח; הקריאה המוצעת כאן עדיפה על פי הצורה והתקבולת אל בדעת; ה[גביר לשונוי] השוו מגילת ההודיות טז 36, כך א, עמ' 83 || 2 אמת לכול אלה קריאה משופרת במבחר תצלומים כהצעת אסתר חזון ואריאל ויודיצקי; לרוחי ריב עיינו בפירוש של אסתר חזון; חוקי אל] השוו שוי 4 || 3 רוח חזון קוראת ורוח; שם אל בל[בב] השוו מגילת ההודיות י 19, כך א, עמ' 70 והערה בעמ' 71 || 6 [ ] כון האמת והמשפט שיחזור חדש בעקבות אריאל ויודיצקי, השוו תהלים צז 2 צדק ומשפט מכון כסאו || 9 והג[ ] חזון קוראת והגננים || 11 נדת קריאה חדשה על פי שיר למשכיל לבהל רוחות, 4Q511 קטע 43 שוי 7, כך ב, עמ' 327 ||

4Q445

שלושה משמונה קטעים זעירים בכתב יד מראשית ימי בית הורדוס שבמקצתם משמשים גוף המדבר וגוף הנסתר;
אייברט טיכלאר ההדיר אותם בסדרת התגליות, כך כט, עמ' 379-384, וכינה אותם "4QLament A".

קטע 1

[	בָּזָק כָּפִי]	1
[	בְּעֵלֶת תּוֹר]	2
[	הַגִּיּוֹנִי]	3

קטע 3

[	כָּלֹ לִי כָּל צוֹרִי ^פ]	1
[	אֲנִי עֹזְבָה וּמְנוּבֵלָה]	2

קטע 6

[	סְפוּר]	1
[	יִרְקָרוּקִים]	2
[	לִךְ עֹ]	3
[	לִ]	4

קטע 1: 1 [בָּזָק] קריאה חדשה על פי חוכמת תום הדרך, עותק א קטע 1 שו' 6, כך ב, עמ' 188 וכפיו בצדק נגא'לו] ||
 2 בְּעֵלֶת תּוֹר 'בעלת צורה, אשת תואר', השוו שמואל א טז 18 ואיש תאר ||
 קטע 3: 1 כָּלֹ לִי כָּל צוֹרִי^פ] כקריאת אריאל ויודיצקי, השוו תהלים קכט 2 רבת צררוני מנעורי גם לא יכלו לי; טיכלאר קורא כלו לי כל נזדעני] ||
 קטע 6: 2 יִרְקָרוּקִים שם תואר במשקל קְטִלְטל כמו שְׁחִרְחֶרֶת; שם התואר הנדיר הזה מופיע פעמיים בספר ויקרא יג-יד בתיאור צרעת הבגד וצרעת הבית, ואפשר שגם הטקסט כאן קשור לצרעת והפועל משורש ספ"ר בשורה 1 מכוון לספירת שבעת ימי ההסגר, ואם כן הקטע אינו קשור לקטעים האחרים ||

4Q446 (תהילה)

שלושה קטעים קטנים בכתב יד מימי בית הורדוס; המהדיר הראשון לא מצא את הקטעים המקוריים ונעזר בתצלומים מושחרים. קטע 3 הובא כאן על פי קריאת אריאל ויודיצקי בתצלום B-298827. אייברט טיכלאר ההדיר את הקטעים בסדרת התגליות, כרך כט, עמ' 385-388.

קטע 1

1	[ ]	°°[ ]	מ°[ ]	[ ]
2	[ ]	ול°[ ]	א עוד יכריתנה מ°[ ]	ואנ°[ ]
3	[ ]	מספ°[ ]	מעשי כבודו ומשמיע°[ ]	תהלת°[ ]
4	[ ]	שיר°[ ]	פ°[ ]	ובלשוני מנות הוד°[ ]
5	[ ]	ואשמיעה°[ ]	יש°[ ]	עת אביוני פדות°[ ]
6	[ ]	°°[ ]	כבוד לוא ת°[ ]	[ ]

קטע 2

1	[ ]	°[ ]	ומחני אל°הים°[ ]	[ ]
2	[ ]	יש°[ ]	בזה ושר משר יגביר°[ ]	לשון°[ ]
3	[ ]	במראה°[ ]	יש°[ ]	כיל°[ ]
4	[ ]	°°°[ ]	כבודו ויפחז°[ ]	מה°[ ]
5	[ ]	°°°°[ ]	בל ישא°הו°[ ]	על°[ ]
6	[ ]	°° °°[ ]	[ ]	[ ]

קטע 3

שוליים עליונים

1	[ ]	לעפר תשוקתנו °[ ]	[ ]
2	[ ]	נשמת ר°[ ]	ח קודש נפתחה°[ ]

קטע 1: 2 [ול°] א עוד או [לעולמ°] עוד = 'לעולמי עד'; 'יכריתנה' יסיר אותה' || 3 השוו תהלים קו 2 ושירי מגילת תהלים, 11QP^a טור כח ש' 7 || 4 [ב°] פ° שיחזור חדש, השוו מגילת ההודיות יט 7-8; מנות = מנות יכלי מיתר, ראו קיסטר, מילים, עמ' 38-41; הוד° טיכלאר ואחרים קוראים הוד°[ ] או הוד °[ ] || 5 [ואשמיעה° יש°] עת אביוני פדות° השוו מגילת המלחמה יד 4-5 ותעודות ישועה לעם פדותו וישעיהו נב 8; מעל האותיות הראשונות שבשורה תלויות אותיות דהויות || קטע 2: 1 ומחני אל°הים° 'מחנה מלאכים' כבשירי עולת השבת, שיר שני שורה 10, כרך ב, עמ' 362 || 2 ושר משר כקריאת אריאל ויודיצקי, המשווים אל מגילת ההודיות יז 16, כרך א, עמ' 84; שר = 'מלאך'; טיכלאר קורא ושר משד; 'יגביר°[ ] לשון°[ ]' שיחזור חדש, השוו שירי עולת השבת, שיר שמיני ש' 11-12, כרך ב, עמ' 371, תהלים יב 5 ללשנו נגביר ומגילת ההודיות טז 36, כרך א, עמ' 83; טיכלאר קורא וגביר° || 3 [במראה° יש°] כיל° קריאה חדשה; טיכלאר קורא ישא°; תמונה או תבנה כטיכלאר, והשוו איוב ט 16 || 5 ישא°הו° קריאה חדשה || קטע 3: אריאל ויודיצקי משווים את הכתוב כאן אל סרך היחד יא 22, כרך א, עמ' 230 משלימים בהתאם ומפנים אל קיסטר, אגדות, עמ' 220-224; שיוך הקטע לחיבור בעייתי ||

4Q448 (שירים על יונתן המלך)

כתב יד קורסיבי מימי אלכסנדר ינאי ובו ברכות למלך יונתן (הוא אלכסנדר ינאי) (טורים ב-ג) ונוסח קצר של מזמור קנד (טור א). טור א כתוב בחלק העליון של הקטע ואילו טורים ב-ג כתובים מתחת לטור א בשני טורים צרים. על הנוסח המלא של המזמור עיינו בכרך ב, עמ' 339. הנוסח הקצר כולל את תחילת המזמור ואת סופו חוץ מן החרוז שלפני האחרון [מרים קרן מיע] קוב שופט [עמים מישראל].. הסופר משתמש בשלושה טיפוסים מ"ם שבאחד מהם אין הבחנה בין צורה מצעית לצורה סופית. הטיפוס הזה סומן כאן בקו עליון מאוזן. אסתר וחנן אשל ועדה ירדני ההדירו את כתב היד בסדרת התגליות, כרך יא, עמ' 403-425. וראו אסתר וחנן אשל ועדה ירדני, "חיבור מקומראן ובו קטע ממזמור קנד ותפילה לשלומו של יונתן המלך וממלכתו", תרביץ ס (תשנ"א), עמ' 295-297. ראו עוד אשל, מבואות א, עמ' 212-216.

טור א

שוליים עליונים

- 1 הללויה מזמור שִׁיר [חוס על ישראל אשר]
- 2 אהבת בח [הצילם מיד איב אשר דבר]
- 3 סרות על [ ]
- 4 [ ]
- 5 ויראו מסנ [בקהל]
- 6 רבימ השמ' [עז תפארתו חברו לטובים נפשותיכם]
- 7 ולתמימים [לפאר עליז. הנה עינו על טובים תחמול]
- 8 ועל מפארו י' גדל חסדו. מעת רעה יציל נפשם גואל]
- 9 עני מיד צרים [מציל תמימים מיד רשעים גופה]
- 10 משכנו בציון ב' [וחר לנצח בידושלים]

טור א: 1 הללויה כתובה בשוליים || 2 בח' [אפשר להשלים בח'מלתך] או בח'סדכ] ולהניח שהמילה הזאת פותחת תיאור סיבה; איי קוראים כֵּאֵב] || 5 מסנ' [אשל קורא מסנ'חריב] || 8 מפארו בנוסח^a 11QP, כרך ב, עמ' 349 מפארו ||

חיבורים עבריים מקומראן

טור ב

מקום חלק

- 1 עֹר קֹדֶשׁ
  - 2 עַל יוֹנְתָן הַמֶּלֶךְ
  - 3 וְכָל קָהָל עַמֵּךְ
  - 4 יִשְׂרָאֵל
  - 5 אֲשֶׁר בְּאַרְבַּע
  - 6 רוּחוֹת שְׁמִימִ.
  - 7 יְהִי שְׁלוֹם כָּלֶם
  - 8 וְעַל מַמְלַכְתְּךָ
  - 9 יִתְּבָרַךְ שְׁמֶךָ
- שוליים תחתונים

טור ג

שורה חלקה

- 1 בַּאֲהַבְתְּךָ אֶת־יִסְרָאֵל [
- 2 בְּיוֹם וְעַד עַרְבַּי מִיָּוֶם [
- 3 לְקִרְבֵּי הַהוּיּוֹת בְּ] [עַמֵּךְ]
- 4 פָּקֶדֶם לְבִרְכָּהּ [חֹסֶם]
- 5 עַל שְׁמֶךָ שֶׁנִּקְרָא [עֲלֵיהֶם וְעַל]
- 6 מַמְלַכְתְּךָ לְהַבְרִיכָהּ [
- 7 עַל יוֹם מַלְחָמָהּ וְהָ] [וְשִׁיעָה נָא]
- 8 לְיוֹנְתָן הַמֶּלֶךְ [בְּ]
- 9 יִתְּבָרַךְ [

טור ב: 1 עֹר = שְׁמֶר! ראו א' קימרון, "על הברכה ליונתן המלך", תרביץ סא (תשנ"ב), עמ' 565-566; קֹדֶשׁ כינוי לאל ||
 2 וְכָל = ועל כל, מילת היחס מופיעה רק בצירוף הראשון; על מטבע התפילה מעין מודים ... על ועל ועל ראו מ' קיסטר, "נוסחי ברכה ותפילה לאור קטעים ליטורגיים ממדבר יהודה", תרביץ עז (תשס"ח), עמ' 331-355 ובמיוחד עמ' 340-348 ||
 5-6 בְּאַרְבַּע רוּחוֹת שְׁמִימִ הביטוי מציין כאן כנראה את התפוצות ||
 טור ג: 1 אֶת־יִסְרָאֵל על פי תצלום 41.371; א"י מעירים על האפשרות לקרוא אֶת־יִסְרָאֵל [ראל] || 4 לְבִרְכָּה א"י קוראים לְבִרְכָּה, הם מציינים שמטבע זה נמצא בברכת יעלה ויבוא; אחרי התיבה הזאת א"י מזהים למ"ד תלויה || 5 [וְעַל] על פי טור ב שוי 8 ||
 6 [ ] א"י מציעים להשלים בשֶׁמֶךְ || 7 יוֹם על פי הציור של עדה ירדני; וְהָ] [וְשִׁיעָה קריאה חדשה, השוו יהושע י 6 ||
 8 לְיוֹנְתָן אריאל ויודיסקי קוראים לזֶכְרֹן; הַמֶּלֶךְ [בְּ] הקריאה בעייתית, שרידי האות הראשונה מתאימים רק בדוחק לה"א ולפניהם יש מקום חלק || 9 יִתְּבָרַךְ קריאה חדשה, השוו טור ב שוי 9 ||

4Q449 (תפילה)

שלושה קטעים בכתב יד מימי בית הורדוס. אסתר חזון ההדירה אותם בסדרת התגליות, כרך כט, עמ' 391-393.

קטע 1

[	וְגֹמֵל חֹסֶד כְּטוֹבָכָה]	1	]
[	מִיָּמִי אֲבוֹתֵינוּ וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה]	2	]
[	מִמְשַׁלַּת רוּחִי גֹרְלוֹ בְּמִשְׁרָתְךָ אֱשִׁמְתֵנוּ]	3	]
[	קִנְאֵת מִשְׁפָּטִי אִמְתָּכָה וְנִקְמָתְךָ אֶפְכָה]	4	]
[	כִּי וְלֹא אוֹיְבֵינוּ וְלֹא אֶבְיָד אֶתְכֹל שְׁוֹנֵי אֲנִינוּ]	5	]
[	מִתְרַעַץ כִּי נִפְשָׁנוּ] ° ° [	6	]

קטע 3

[	בְּלֹהֵכִי אֵשׁ °]	1	]
[	הַנוֹעֲדִים]	2	]
[	אֱלֹהֵינוּ אֵל]	3	]
[	° ° ° °]	4	]

קטע 1: 1 וְגֹמֵל חֹסֶד קריאה חדשה; לעניין וללשון השווה סרך היחד א 24 - ב 9, כרך א, עמ' 213-214; כְּטוֹבָכָה או כְּטוֹבָכָה כהצעת חזון בהערות || 2 [מִיָּמִי אֲבוֹתֵינוּ] קריאה חדשה על פי תצלום 42.916 ועל פי עזרא ט 7 מימי אבותינו אנחנו באשמה גדלה עד היום הזה || 3 [בְּמִשְׁרָתְךָ אֱשִׁמְתֵנוּ] קריאה חדשה על פי מגילת המלחמה יג 4, כרך א, עמ' 124; חזון בהערות מציעה לקרוא בְּמִשְׁפָּט || 5 שיחזור חדש || 6 [מִתְרַעַץ כִּי נִפְשָׁנוּ] קריאה חדשה, השווה תהלים קז 18 כל אכל תתעב נפשם; אריאל ויודיצקי מציעים להשלים [אוי] כִּי נִפְשָׁנוּ ||

4Q450 (קינה)

שני קטעים זעירים בכתב יד מימי בית חשמונאי. אסתר חזון ההדירה אותם בסדרת התגליות, כרך כט, עמ' 395-397.

קטע 1

1	[	כמכאון]יבינו ואין דאב[ון פדאבוננו	[
2	[	ונערימ תעתעו ב[נו	[
3	[	שפכת לארצ כ[בדנו	[
4	[	דאבון נפש ו	[
5	[	]°°°°°°[	[

4Q451 (תפילה)

קטע בודד בכתב יד מסוף ימי בית חשמונאי. אסתר חזון ההדירה אותו בסדרת התגליות, כרך כט, עמ' 399-400.

קטע *1

01	[	עשה למען	[
1	שמכה יה[גדול ואל יחל]	קום על אויבך	
2	ותנם ביד ידידיכה לכל[ה	ופדנו באותותיכה	
3	ובמופתיה ועוזו ימינך[ה	[	
4	[	ל°[	[

4Q450 : 1 [כמכאון]יבינו ... [כדאבוננו] שיחזור חדש על פי איכה א 12 אם יש מכאוב כמכאבי, והשוו גם שוי' 4 || 2 ונערימ תעתעו ב[נו] השוו תפילות לחגים, 4Q509 קטע 16 שוי' 5, כרך ב, עמ' 396 || 3 כ[בדנו] על פי איכה ב 11 נשפך לארץ כבד, כקריאת אריאל ויודיצקי; או מ[דרתנו] על פי איוב טז 13 ישפך לארץ מררתי || 4Q451 : * נראה שהשוליים הימניים שרדו כדעת סטרגל || 1-01 עשה ... יחל שיחזור חדש על פי ישעיהו מח 9-11; קרא יחל ייתחללי; להצעות אחרות עיינו בפירוש של חזון || 2 השוו ברית דמשק פרק א שוי' 32-33, כרך א, עמ' 6 ולא נתנם לכלה || 2-3 השוו ירמיהו לב 21 ובאותות ובמופתים וביד חזקה || 3 ועוזו ימינך[ה] 'ועוזו ימינך', השוו מגילת ההודיות כג 8, כרך א, עמ' 96 בימין עוזכה ||

4Q453

4Q452 (תפילה)

קטע זעיר בכתב יד מסוף ימי בית חשמונאי או מראשית ימי בית הורדוס; אסתר חזון ההדירה אותו בסדרת התגליות, כרך כט, עמ' 401.

קטע 1

שוליים עליונים

1	[	אלו]הי מה גדלת[ה	[
2	[	את גבורות אלוהים	[
3	[	ל]	[

4Q453

קטע בודד ובו שתי תיבות. אסתר חזון ההדירה אותו בסדרת התגליות, כרך כט, עמ' 403.

קטע 1

שוליים עליונים

1	*	איככה התאחרת]	[
2	[	°]	[

4Q452 : 2-1 אלוהי ... אלוהים השלמות חדשות || 1 מה גדלת[ה] 'כמה גדול אתה' || 2 אפשר להשלים בתחילת השורה מי ימלל על פי תהלים קו 2 מי ימלל גבורות ה' ||
4Q453 : 1 *איככה או אי ככה, המילה איככה משמשת בלשון המגילות כבלשון המקרא ליד איכה, איך ||

4Q454 (תפילה)

קטע בודד בכתב יד מימי בית הורדוס; אסתר חזון ההדירה אותו בסדרת התגליות, כרך כט, עמ' 405.

קטע 1	
1	[ם
2	בִּי מִיֵּן צִדְקָה
3	מִזְרָתִים] בְּאֶרֶץ חֵם וְנֹגְעִי
4	מִחֲלִים בְּמִצְרַיִם]
5	[בִּיא מְלֹא־]
6	וְתִאֲכִלְנֵנוּ לְ] חֵם בְּמִדְּבָר
7	[תֵּם לְ]
8	[ ]

4Q455

קטע בודד בכתב יד מימי בית חשמונאי; אסתר חזון ההדירה אותו בסדרת התגליות, כרך לו, עמ' 351.

קטע 1	
1	[תְּרִבָּה בְּרִכְתּוֹ]
2	[בְּכָל אֲמִנָּה הַגִּידוּ אֵת]
3	[מִשְׁקֵר יִרְחִק מִזְּחִירָו]
4	[לְ]

4Q454 : 2 [בִּי מִיֵּן] קריאה חדשה על פי ישעיהו מא 10 אף תמכתך בימין צדקי || 3 [מִזְרָתִים] על פי תהלים קה 27 ומפתים בארץ חם; וְנֹגְעִי בווי"ו מובהקת || 6 הושלם על פי שמות טז 32 הלחם אשר האכלתי אתכם במדבר || 4Q455 : 1 תְּרִבָּה בְּרִכְתּוֹ קריאה חדשה, השוו משלי כח 20 איש אמונות רב ברכות || 2 אֲמִנָּה הקריאה בעייתית שכן המ"ם נראית ככ"ף, אך היא מתבקשת מן הכתוב בשורה 3 || 3 מִשְׁקֵר יִרְחִק חזון מפנה אל שמות כג 7 מדבר שקר תרחק; מִזְּחִירָו 'מהשמיעו בפיו' ||

4Q457 (מלחמה)

שני קטעים בכתב יד מימי בית חשמונאי. הקטעים כתובים על גבי חיבור אחר שלא פוענח. רק מעט מן הטקסט העילי נותר בשני הקטעים אך מזיקתו לפסוקי מקרא אפשר ללמוד שעניינו בישועה שיושיע ה' את ישראל בירושלים באחרית הימים ובשיעבוד הגויים לישראל. האל נזכר בגוף נסתר ובמקום אחד הוא מכונה אלוהינו (קטע 2 שו' 5). אסתר חזון ההדירה את הקטעים בסדרת התגליות, כך כט, עמ' 409-419.

קטע 1

[	1	]°[
[	2	הַגּוֹיִם]
[	3	וּמִי יַעֲמֵן]
[	4	יִלְדָּה בָּהּ וְ]
[	5	עֲדַת אֵל גְּ]
[	6	וְיִיךְ בָּהֶם]
[	7	חֲרִים בַּצֶּעַם]
[	8	וְיִחַרְם כָּל־°]

4 השוו תהלים פז 5 ולציון יאמר איש ואיש ילד בה || 6 וְיִיךְ בָּהֶם קריאה חדשה || 7 חֲרִים אולי 'החרים', אסתר חזון משווה אל מיכה ד 13 והחרמתי לה' בצעם, נסוב על ציון, נהגה êrim בגלל חולשת הגרונות, השוו הגיית השומרונים כגון wârimti במדבר כא 2 || 8 וְיִחַרְם קריאה חדשה על פי הכתוב בשורה 7; כָּל־° [הקריאה בעייתית, אחרי הלמ"ד נראית מעין וי"ו בין השורות, עיינו בדיון המפורט של חזון ||

קטע 2

שוליים עליונים

- 1 נלחם אל בהם ואֲתָן] [
- 2 שמח דָּוִיד להשיב [מלחמה] כּוֹל אֲשֶׁר הִפִּיץ
- 3 יעשה עליון בשמים [ובארץ] רחמי ארץ וכול
- 4 מלכיה לעשות בְּלִי דִי [
- 5 אלוהינו כול קדושים [עמו] ועליהמה יזרח עליון
- 6 וכבודו עליהמה ירא] [
- 7 ויאמרו לעליון אֲבִינוּ אֵתָה [
- 8 אֲשֶׁר הָכּוֹל מַעֲשֵׂיוֹ ° [

2-1 השורות האלה פותחות בצורות הנראות כצורות פועל בזמן עבר, ונראה שכאן יש תיאור של תקדים היסטורי לתשועת האל באחרית הימים. עם זה לא מן הנמנע לפרש את הצורה נלחם כצורת בינוני ואת הצורה שמח כחלופה פונטית של צִמַח כהשערת אסתר חזון, עמ' 418, והשוו יי גרינפלד HUCA 30 (1959), עמ' 141-151 || 2-3 השוו תהלים קלה 6 || 4 בְּלִי דִי קריאה חדשה, השוו מלאכי ג 10 עד בלי די, הכתב דהוי ואולי מחוק; חזון קוראת בִּדְי || 5 השוו זכריה יד 5-7 ובא ה' אלהי כל קדשים עמך וישעיהו ס 2 ועליך יזרח ה' וכבודו עליך יראה || 6 השוו דברי הודיה על חסדי האל, 4Q369 קטע 1 ב שוי 3, כרך ב, עמ' 46 || 7-8 הושלם על פי ישעיהו סד 7 || 8 הָכּוֹל מַעֲשֵׂיוֹ קריאה חדשה, שרידי הה"א דהויים ואולי שייכים לטקסט המחוק; חזון קוראת כול מעשֵׂיהָ °° [||

4Q458 (מלחמת המשיח)

קטעים קטנים בכתב יד מסוף ימי בית חשמונאי. אריק לרסון ההדירם בסדרת התגליות, כרך לו, עמ' 353-365.

קטע 1

שוליים עליונים

[	ב לידיד מ]	1
[	ה הידיד ה]	2
[	ד באהל]	3
[	לוא ידעו את]	4
[	שרופות אש]	5
[	ועמדו עמו מל[אבי קדש]	6
[	מר לרישון לאמור]	7
[	לחיים ישלך המלאך הרישון	8
[חציית	ב מחרבנת ויך את עצהרשע	9
[	ל[ומהי מצרים לבזה	10
[	כי]	11

קטע 2 א

[	נהלם	1
[	היך ח והכוכבים	2
[	השנית	3
[	ופרח בקומה	4
[	ד[ות הטמאה	5
[	היך א הזנות	6

קטע 1: 5 הושלם על פי ישעיהו א 7 || 8 [אם למות אם] לחיים על פי שמואל ב טו 21; ישלך לרסון קורא ושלך אולם הפועל הזה משמש דווקא בהפעיל, וזו צורת עתיד מקוצר בראש המשפט, ראו א' קימרון, "הצעה חדשה לפירוש צורות העתיד בעברית הקדומה", לשוננו סא (תשנ"ח), עמ' 31-43 || 9 ויך = ויך; הרשע או הרשון, צורת האות המסופקת מוזהר || 10 מצרים לרסון מעדיף לקרוא הצרים ||
קטע 2 א: 1 [ ] נהלם או [ ] נהלם || 4 ופרח בקומה כנראה = יצמח בגובה, גדלי; לרסון קורא וזרח בקומה || 5 [ד]ות קריאה חדשה על פי ברכות למיטהר, 4Q512 קטע 1-3 שוי 9, כרך ב, עמ' 23 ומנודות טמאה ||

קטע 2 ב

- 2 את מִן [
- 3 ויאבדהו ואת חילוֹן כי פתחה הארץ את פיה [
- 4 ותבלע את כל הערלים ותקוֹן־א [
- 5 יוצדקי יהלך על הרים־ה [
- 6 משוח בשמן מלכות ה [

4Q459

קטע (ורסיס) בכתב יד מימי בית הורדוס. אריק לרסון ההדירו בסדרת התגליות, כרך לו, עמ' 366-368.

קטע 1

- 01 [פרום ארזי
- 1 לבנון לבמה הגביהו. רצון־ רחמה עשו ולא
- 2 ידעו את אדני אלהי־הם את השמים
- 3 נתן למלאכים ואת־הָאָרֶץ נתן לבני האדם [
- 4 אף לא דא [

קטע 2 ב: 2 מִן [או כל־הַיְלֹן] || 4 ותבלע הנושא כנראה ארץ או מצולה, השוו שמות טו 12, תהלים סט 16, במדבר טו 30, 32 ועוד, וראו הצעותיו של לרסון; ותקוֹן־א [אולי ותקוֹן־ברם חיים], השוו במדבר שם || 5 יוצדקי = יִהְיוּ צַדִּיקִים, כנראה שם המשיח מבית דוד, כמו צדקיה 4Q470 קטע 1 שוי 3, 5, להלן עמ' 209, השוו ירמיהו כג 5-6; לרסון קורא ויצדקו; יהלך על הרים־ השוו ישעיהו נב 7 ופשר מעשי מלכיצדק, 11Q13, קטעים 1 ב-4 שוי 15-18, כרך ב, עמ' 279; לרסון קורא והלך על הרים־ || קטע 1: 1 לבמה או לזֶבֶח; פחות מסתבר לקרוא לזֶבֶח משום שאין שרידים של בסיס המ"ם הסופית; הקריאה לזֶבֶח[עלה] שלרסון מציע אינה מתאימה מבחינת התחביר || 2-3 ההשלמה חדשה ||

4Q460 (דברי לוי)

חיבור קטוע בכתב יד מסוף ימי בית חשמונאי או מראשית ימי בית הורדוס. היו"ד והווי"ו (והזי"ן) נבדלות זו מזו אך פה ושם ההבדל אינו ניכר. סדר הקטעים לא ידוע. באחורי קטע 9 נרשמו קבלות על מוצרים בכתב יווני. בקטע 5 מדובר בכהונה שניתנה לבני לוי, בקטע 6 נזכרים הכהנים ובקטע 7 מדובר כנראה בבחירת לוי. בקטע 9 שרד וידוי לאל בגוף מדבר לגוף נוכח. לווידי תוכפת תוכחה לעם ישראל בגוף נוכח. השם החדש לחיבור מסתמך על קטע 7 שוי' 3-5, עיינו בהערות שם. אריק לרסון ההדיר את החיבור הזה בסדרת התגליות, כך לו, עמ' 369-386, על פי טיוטת מהדורה של סטרגנל. הוא העיר על הקרבה לדברי יהושע ולדברי יוסף ומשה. כתבי היד האלה כוללים דברי אישים המספרים בגוף המדבר על מעשיהם ועל תשועות האל בעקבות תפילותיהם.

קטע 5

1	]	וּיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ אֱדֹנָי	[
2	]	וְהַנּוֹתָן לְכָה כָּל־הַנּוֹתָן עֲוֹלָם	[
3	]	לְכָה וְלֹזֵז־רַעְפָּה	[

קטע 6

1	]	וְיָּוֹ	[
2	]	כִּיָּא בְּשָׁמַיִם יִ	[
3	]	וְכֹהֲנֵי טְהוּרִי־	[
4	]	לְ לְאֻנְשֵׁי	[

קטע 5: 2 הַנּוֹתָן אוּ נּוֹתָן; כָּל־הַנּוֹתָן לרסון קורא כָּל־; הקריאה המוצעת כאן מתאימה יותר לכתוב בשורה 3 ||
 3 וְלֹזֵז־רַעְפָּה לרסון קורא בטעות וכוֹ־רַעְפָּה ||
 קטע 6: 3 השוו עזרא ו 20 כי הטהרו הכהנים והלויים כאחד כלם טהורים || 4 לְאֻנְשֵׁי אוּ לְאֻנְי ||

חיבורים עבריים מקומראן

קטע 7

1	[	בִּיּוֹ]	[
2	[	תְּהִי־הָא]	[
3	[	וְיִם וְלֹא בַחַר בְּ]	[
4	[	וַיֵּאָהֱב אֶת הַיֵּל דְּוִיקְרָא אֶת שְׁמֹי יְיָ דִּידִידָהּ וְלֹאֵא]	[
5	[	בַּחַר בִּי] הֹוּדָה לִהְיוֹת לֹו כֹוהָן]	[
6	[	אָ] לֹ תִדְאֵג מְכֹוֹל מִהֹוּמוֹת °]	[
7	[	מְכֹוֹל *מִצּוּקוֹת וְצֹרוֹת]	[
8	[	וְצֹרוֹת כִּיָּא יִסּוּבֹכְהָ]	[
9	[	בִּיּוֹם] הֹוּא אֶל תִּירָא וְאֵלָּן תַּחַת]	[
10	[	כִּיָּא יְיָ] בֹוּאֹלְכָה וְאַחְזָתָהּ [בְּמִצּוּחוֹת]	[
11	[	חִיר כִּיָּא עַת צֹר] הָ]	[
12	[	°°] זְכוּרָ]	[

קטע 8

1	[	°°]	[
2	[	°°]	[
3	[	וַיֵּאָנְשִׁי חִיָּלָּ] בְּכֹוּחַם וּמִלְכִּים בַּחִיל עֹוֹם וְשֹׁרִים] בְּמִמְשַׁלְתָּם]	[
4	[	וַיִּצְבֵּא גְבוּרִים] בְּכָלִי מִלְחָמָתָם וּבְעָרֵי עֹוֹם [כִּיָּא מִי פִּאֲדֹוֹנִי]	[
5	[	אֶלְוֵהִינוּ אֵיךְ גְּבָ] וְכֹוּהֹוּ וְאֵיךְ אֲדִירָ] מִמְּנוּ שֶׁלָּח]	[
6	[	וּמִלָּ] אֵךְ אֲדִיר לְעֹוֹרְנֹוּ וְשֹׁר גְּבוּרָ לְהוֹשִׁיעֵנוּ]	[
7	[	°°] וְאֵילִינוּ אָ] מִיָּךְ כֹוּחַ]	[

קטע 7: 4 לִי דִידִידָהּ] נותר קו מאונך שאינו מתאים ללמ"ד; השוו שמואל ב יב 24-25, כאן מדובר כנראה בלוי בן יעקוב כעדות המילה כוהן בשורה 5 וביטויים דומים המתאימים לכהונה ולכוהנים בקטע 5 ובקטע 6, השוו דברי יהושוע, 4Q379, קטע 1 שוי 2, כך ב, עמ' 69 את לוי ידידך] || 4-5 השוו שמואל א ב 28 || 7 *מִצּוּקוֹת מלכתחילה מצוקה; הסופר תיקן את הגרסה בהצמדת התיי"ו לה"א; לרסון עמד על דרך התיקון אך בגוף הטקסט רשם מִצּוּקָה וצורת הכלאיים הזאת הועתקה לספרים אחרים || 10 ואחזתה 'דְּבָק' || קטע 8: 5 [גְּבָ] וְכֹוּר על פי תצלום 41.289; אֲדִירָ שרידי האות האחרונה אינם מתאימים לרי"ש || 6 וּמִלָּךְ קריאה חדשה; וְשֹׁר] קריאה חדשה, השוו מגילת המלחמה יז 6, כך א, עמ' 129 || 7 וְאֵילִינוּ = וְאֵלְנוּ 'האל שלנו', ההצעות האחרות של לרסון פחות מתאימות ||

קטע 9 א

- 1 [ ] 2
 2 [ ] 3
 3 [ ] 4
 4 [ ] 5
 5 [ ] 6
 6 [ ] 7
 7 [ ] 8
 8 [ ] 9
 9 [ ] 10
 10 [ ] 11
 11 [ ] 12

שוליים תחתונים

קטע 9 ב

- 1 [ ] 2
 2 [ ] 3
 3 [ ] 4

2 כִּפְחֹד אֱלֹהִים זִמְמָה. הצירוף חסר פשר, אפשר אולי לקרוא מִפְחֹד אֱלֹהִים ומִמֹּד־אוֹ, לקריאת האות הראשונה שבתיהב האחרונה כווי"ו השוו בעזוביכה בשורה 8 || 4 [מִלְאָה ה'] אֶרֶץ אֲשֶׁמֹת כִּךְ מִשְׁלִים לרסון על פי ירמיהו נא 5 כי ארצם מלאה אשם; למרום עליון אריאל ויודיצקי מפנים אל עזרא ט 6 || 7 הזניח שם פעולה במשקל קטיל || 8 בעזוביכה = בְּעֶזְבָּךְ בקיום התנועה הקדומה ובהטעמת מלעיל || 9 וּבְעֵלֹם השוו ישעיהו כו 13 בעלונו אדנים זולתך; או וּבְלָעֹם; על פי התחביר נדרש כאן פועל; לרסון קורא וּבְעֵלֹם; כיא ... חֹקֶךְ משפט סתום || 10 זמתכה = ימזימתך; על[תפה] לרסון קורא עֵם [ ] || 11 [כִּשְׁלָב] אֲשֶׁמֹת השוו הושע יד 2 כשלת בעונך; נגול אליה אולי ינדבק אל האשמות; לרסון קורא נגול אליה; מעם עריצ' יעל ידי עם עריצ' || 12-11 [וְיָמֵי לֹאָ יִעַ] מֹד יומי לא יחזיק מעמד; לביטוי ולהשלמה השוו שופטים ב 14, אסתר ט 2 ואיש לא עמד לפניהם ותהלים קמו 17 לפני קרתו מי יעמד, וכן לעיל שורות 7-8 ||

4Q461 (תשובה)

קטע אחד ורסיסים בכתב יד מימי בית חשמונאי. בקטע מתוארים שלבים בהיסטוריה של עם ישראל בזיקה לתולדות עדת היחד: חטא העם, עונש הגלות והעבדות בנכר, חיפוש דרך עבודת האל והחזרה בתשובה. אריק לרסון ההדיר את הקטעים בסדרת התגליות, כרך לו, עמ' 387-393.

קטע 1

- 1 [ ] °°[לַהֲמִית °°]
- 2 [וַיִּשְׁמַע פִּנְחָס הָיִי בַהֲמָה וַיִּתְּנֵם בְּיַד יְרֵמְיָהוּ]
- 3 [לַהֲעֲבִיד מֶהָ בַּעֲבֹדָה קֶשֶׁה וַיִּתְּנוּ עַל יְהֹמָה]
- 4 [ ] °°[יָם עַד קֶצֶה וַיִּתְּנֵם *לְשֹׁמֶה °°]
- 5 [ ] °°[וַיִּבְקְשׁוּהִי וַיִּמְצְאוּהָ]
- 6 [מִבְּרִי] לְשֹׁמֶה וַיִּמְצְאוּהָ]
- 7 [מִן] סֹדוֹת תָּבַל עַד נִצְחָה]
- 8 [לְ] עֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ וּלְשֹׁמֶה חֲקִי וְ°°]
- 9 [ ] °°[לַהֲשִׁיב אֶל יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם] בְּכֹל לְבָבָם]
- 10 [וַיִּבְכְּוּ נַפְשָׁם] וַיִּרְאוּ יְהוָה אֶת שִׁבְתָּם אֵל [לִי]

שוליים תחתונים

קטע 4

- 1 [ ] °°[ ]
- 2 [ ] הרעים]
- 3 [ ] לְאֹרֶךְ אַפֶּךָ]
- 4 [ ] ׀ עֲלִי]
- 5 [ ] מְעַלִּי]

קטע 1: לַהֲמִית או לַהֲמִית || 2 [וַיִּשְׁמַע פִּנְחָס] הִי שיחזור חדש על פי ירמיהו כ 10 כי שמת פני בעיר הזאת ... ביד מלך בבל תנתן; ר' [שערים] השלמת אריאל ויודיצקי || 3 [לַהֲעֲבִיד] מֶהָ על פי שמות א 13-14 ויעבדו מצרים את בני ישראל בפרך וימררו את חייהם בעבודה קשה; את הקריאה [מֶהָ] הציעו אריאל ויודיצקי || 4 וַיִּתְּנֵם על פי תצלום 41.856; *לְשֹׁמֶה אולי יש נקודה מעל הווי"ו, וראו קימרון, דקדוק, עמ' 39 || 5 וַיִּבְקְשׁוּהִי הה"א מעוותת והאות האחרונה נראית כיו"ד, על צורת הכינוי ראו קימרון, דקדוק, עמ' 61 || 6-7 אפשר להשלים את הטקסט על פי ברית דמשק פרק א שו' 37-38, כרך א, עמ' 6; [מִבְּרִי] על פי נחמיה ח 2 וכל מבין לשמוע || 7 [מִן] סֹדוֹת לרסון קורא [מ]סדות; נִצְחָה או כֵּן || 8 חֲקִי כתיב ארמי במקום חקיו, ראו הערה לשורה 5 || 9 לַהֲשִׁיב כנראה ללא ציון המושא הישיר; אולי = 'לשוב', אך עיינו במקבילות שלרסון מביא; ייתכן שקדם משלים לצורת המקור || 9-10 הושלם על פי דברים ל 2, דברי המאורות 4Q504, ב 13, כרך ב, עמ' 56 וסרך היחד ה 9-8, כרך א, עמ' 218 || 10 אֵל [לִי] על פי תצלום 41.856 ||

4Q463 (קץ הרשעה)

ארבעה קטעים בכתב יד מראשית ימי בית הורדוס; מרק סמית ההדיר אותם בסדרת התגליות, כרך יט, עמ' 211-214.

קטע 1

שוליים עליונים

- [illegible]

קטע 2

[	בשׁ]בָּעִים הַשְּׁבִיעִים	1
[	תּוֹם הַיּוֹב]לְ	2
וַיִּתֵּן]	וַיַּגְעַר בְּלִיעֵל]◦	3
[	לְהַמָּה מִנֵּנוּ]חַה מַלְבֹּד הַיָּמִים אֲשֶׁר הִלְכּוּ בַשְּׁרִירוֹת לָבָם	4
[	וַיִּשְׁלַח]אֶת אוֹיְבֵיהֶמָּה עֲלֵיהֶם]ה	5
[	הַרְיָאשׁוּן]◦◦	6

קטע 1: 1 [הָמָּה אוֹ יִדְמָה; דָּבָר] זוּ הַקְרִיאָה הָעֵדִיפָה, שֶׁלֹּא כִסְמִית || 2 [לֹא] מוֹר וִיקְרָא כּו 44 || 4 [וַיִּגְדַּל] ...
 עֲמֻקָּה] הוֹשֶׁלֶם עַל פִּי בְרִית דְּמִשְׁק פֶּרֶק א שׁוֹי 28, כִּדָּא, עִמִּי 6 ||
 קטע 2: 1 [בִּשְׁבָּעִים] הַשְׁבָּעִים] הַשּׁוֹי פֶּשֶׁר עַל הַקִּצִּים ב, 4Q181 קטע 2 שׁוֹי 3, כִּדָּא ב, עִמִּי 298 וּדְנִיָּאל ט 24 ||
 4-3 הוֹשֶׁלֶם עַל פִּי מַלְכִּים א ח 56 || 5 עֲלֵיהֶם] הַ הַתִּיבָה כְּתוּבָה עַל קֶטֶע זַעִיר שְׁצוּרָף יִשִּׁירוֹת; רֵאוּ תִצְלוּם 43.546 שֶׁלֹּא הוּבֵא
 בְּסִדְרֵת הַתְּגִלּוֹת ||

4Q464 (פשר)

קטעים זעירים בכתב יד מימי בית הורדוס. נזכרים בהם עניינים שונים מספר בראשית. עניין מיוחד יש בקטע 3 שנזכר בו הביטוי לשון הקודש בזיקה לאברהם בניגוד אל בליל הלשונות שנהג בדור הפלגה (השוו ספר היובלים יב 25-27). החיבור ערוך כנראה בסדר כרונולוגי (כפשר על הקיצים וכפשר בראשית) ויש בו ציוני שנים. לפיכך מובא קטע 5 לפני שאר הקטעים.

אסתר אשל ומיכאל סטון ההדירו את הקטעים בסדרת התגליות, כך יט, עמ' 215-230. הם סברו שהמדרש נסוב על ספר בראשית בלבד והפרידו קטע שנזכרים בו פרעה והממילדות העבריות (4Q464a). אריאל פלדמן ערער על ההפרדה והציע כמה קריאות חדשות ופרשנות שונה לקטע; א' פלדמן, "על הקטע 4Q464a", מגילות ז' (תשס"ט), עמ' 299-304.

קטע 01 א

2	]	מָה	[
3	]	ם	[
4	]	ם את	[
5	]	°	[

קטע 01 ב

1	וי°]	°ח'וץ ו°]	[
2	וישם מים מב°]	ול	את אשר
3	יהיה שם יבלון מ°]	מבול	[
4	להשחית הארץ כי ה°]	שחית	[
5	את°חי ולא אבדו במב°]	ול	[

קטע 1

1	]	ת° אברהם בן	תר	[
2	]	° בחרן	[	

קטע 2

שוליים עליונים

1	]	°° כיא אם	[
2	]	° לשון הוא°]	[
3	]	י°צ'ק ע°]	[

קטע 01 ב: 3 יבלון צורה קדומה של הריבוי = יבלו; אשל וסטון קוראים יכלון || 4 ה°שחית] אשל וסטון קוראים ד°נכס || 5 את°חי השוו בראשית ח 21 את כל חי ||
קטע 1: 1 ת° אברהם אשל וסטון קוראים באברהם ||
קטע 2: 2 לשון הוא°] הכינוי הוא אולי תחליף לשם ההוויה כמו דרך הואא סרך היחד ח 13, כך א, עמ' 224 והקטע קשור אולי לקטע 3 א כפי ששיערו המהדירים, אפשר לשלבו בשורות 5-7 || 3 י°צ'ק אשל וסטון קוראים [°אק ||

קטע 3 א

- 1] [
- 2] [ים
- 3] [ועבד
- 4] [ש באחד
- 5] [בתבלת
- 6] [לשון אלהי] *לאברהום
- 7] [עד עולם כיא הוא
- 8] [ה]יא לשון הקודש
- 9] [כי אז אהפך] אל עמים שפה ברורה
- 10] [לקרא כולם בשם יהוה]
- 11] [כי] [ ]

קטע 3 ב

- 1] [הכ]
- 2] [המשפט] [פן] [ובר]
- 3] [כאשר אמר לאברהם] ידוע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם
- 4] [ועבדים ועזו] אותם ארבע מאות שנה ואתה הנכה
- 5] [שוכב עם] אבותיכה
- 6] [שמה]
- 7] [פשר ע]ל
- 8] [לאכול]

קטע 3 א: 5 בתבלת על פי תצלום 42.819; אשל וסטון קוראים גבלת; אם הקריאה נכונה זהו שם במשקל תְּקֻלָּה; השוו בלת לשון ומפרד עמים מגילת המלחמה י 14, כרך א, עמ' 121, תבלותם מגילת ישעיהו י 25 || 6 *לאברהום או לאברהים או לאברה(ר)ם כאשל וסטון || 7 עד עולם השוו בראשית יג 15 || 8 [ה]יא כקריאת אריאל ויודיצקי בתצלום 41.819; אשל וסטון קוראים [ק]יא; לשון הקודש 'לשון האלי' || 9 [כי אז אהפך] צפניה ג 9; שפה ברורה על פירוש הכתוב ראו מורגנשטרן, עמ' 143-144 ||

קטע 3 ב: 3 אמר בראשית טו 13 || 4 ועזו] אותם] או ועזום, עיינו בתצלום 41.503 || 4-5 [ואתה] ... [אבותיכה] השוו בראשית טו 15; [ואתה הנכה] ... שוכב אולי על פי דברים לא 16 || 5 שוכב שתי האותיות הראשונות נראות בתצלום 41.503; אשל וסטון קוראים ושכב || 6 שמה קריאה חדשה || 7 פשר ע]ל הביטוי עומד בתחילת שורה והוא כנראה פתיחה של עניין חדש, כמו בפשר על הקיצים, 4Q180, קטע 1 שוי 1, 7, כרך ב, עמ' 296 || 8 לאכול או לאו[כ]ל[ה], קריאה חדשה ||

חיבורים עבריים מקומראן

קטע 4

- 1] מִן [מִן]
- 2] בִּן [מִן]
- 3] לְשִׁמּוֹנִים שְׁנָה [וְשֵׁשׁ שָׁנִים]

קטע 6

- 1] הָאֵן [כִּי לֹא שָׁלַח אֲבָרָהָם]
- 2] אֵת [יָדוֹ וְלֹא]
- 3] תְּשַׁלַּח [יָדְכָה לְנֶעֱר וְאֵל תַּעֲשֶׂ לֹ מִזְמָה]
- 4] הָאֵל [עָשָׂה עוֹלָה]
- 5] שְׁנִי [

קטע 7

שולים עליונים

- 1] יַעֲקֹב וְעֵשָׂו [הָיוּ בְנֵי חֲמֵשׁ עֶשְׂרָא שְׁנָה וּכְאֲשֶׁר יֵצֵא יַעֲקֹב]
- 2] מִבְּאֵר [שָׁבַע לִלְכַת חֶרֶן וְעַל הַלֶּךְ]
- 3] אֵר אָמַר לִתֵּת לוֹ אֵן]
- 4]
- 5] יַעֲקֹב לָעַל [שֵׁשׁ]
- 6] לָבִיא מֵאֵה צוֹאֵן]
- 7] שְׁנָה יַעֲקֹב]
- 8] אֵן בְּנוֹת שָׁן]
- 9] לָן]

קטע 4: 2 מִן עֵשָׂו קריאה חדשה || 3 ההשלמה על פי בראשית טו 16 ואברהם בן שמנים שנה ושש שנים בלדת הגר את ישמעאל לאברהם ||
 קטע 6: 1-2 הושלם על פי הצעת אריאל ויודיצקי בשינוי קל || 2-3 [אֵל תְּשַׁלַּח] בראשית כב 12 || 4 [וְ] עָשָׂהוּ כמתחייב מצורת הכינוי; אשל וסטון קוראים [עָשָׂהוּ] || 5 שְׁנִי כקריאת אריאל ויודיצקי ||
 קטע 7: 1 מדובר כנראה בגילם של יעקוב ועשו ביום מות אברהם הוא יום מכירת הבכורה || 2 ראו בראשית כח 9-7 || 5 לָעַל [שֵׁשׁ] או לָלָבִין ||

קטע 8

- 1 [ ] [עקוב]^פ [ ]
 2 [ ] [שנים] [ ]

קטע 9

- 1 [ ] [ ] [ ] [ ]
 2 [ ] [בית אל]

קטע 10

- 1 [ ] שור
 2 [ ] מכרוהו
 3 [ ]
 4 [ ] [ ] [ ]

*4Q464a

- 1 [ ] [ ] [ ]
 2 [ ] [שנים מאתי] וְעֶשֶׂר יָשָׁב [ ] בְּמִצְרַיִם וַיִּמְלֹאָהּ וַיִּזְאָמֶר
 3 [ ] [פֶּרְעֹה לְ] מִלְּדוֹת בְּרוֹ לְהַמִּי [ת את
 4 [ ] [ותאמרנה ה] מִלְּדוֹת לְפֶרְעֹה
 5 [ ] [עד קץ]

4Q464a : * על שיוכו לחיבור שלנו ראו פלדמן, עמ' 302-303 || 2 כפלדמן; על מניין השנים ראו פלדמן, עמ' 300-301;
 [וימלאה] השוו שמות א 7 ובראשית מז 27 || 3 [ל] מִלְּדוֹת כפלדמן; השוו שמות א 15; בְּרוֹ 'בסתר' || 4 השוו
 שמות א 19 ||

4Q465 (איגרת)

קטע פפירוס בודד מסוף ימי בית חשמונאי שמדובר בו על משלוח איגרת. אריק לרסון ההדיר אותו בסדרת התגליות, כרך לו, עמ' 394-395.

קטע 1

1	]	[בְּנֵי]°°[	[
2	]	[°° גִּ'שְׁלָח]	[
3	]	פֶּר[שֶׁגֶן האגרת]	[
4	]	[מִשֶׁ°° אֵלִיו °]	[
5	]		[
6	]	[אֵבֶ°]	[
7	]	[יֵ°]	[

4Q466 (תורה מעובדת)

קטע בודד זעיר המבוסס אולי על במדבר טז 21-24. דנה פייק ההדיר אותו בסדרת התגליות, כרך לו, עמ' 396-397. שיחזורו שונה מזה המוצע כאן.

1	]	[יְנִיחַ°]	[
2	]	וַיֵּצֵא[מֶר אֵל אֱלֹהֵי [הַרְחֹק לְכֹל בָּשָׂר]	[
3	]	[עַדַּת יְהוָה°]	[
4	]	דָּבָר אֵל [כֹּל הָעַדָּה]	[
5	]	[כֹּל]	[

4Q465 : 3 פֶּר[שֶׁגֶן האגרת] צירוף ארמי המורכב ממילים שנשאלו לעברית, השוו עזרא ה 6 פרשגן אגרתא, אסתר ג 14 פתשגן הכתב ועזרא ז 11 פרשגן הנשתון || 4] [מִשֶׁ°° או] [מִשֶׁ, האות האחרונה היא קו"ף, נו"ן סופית או כ"ף סופית; על הקריאות [ש]מִשֶׁן או [ד]מִשֶׁן עיינו בדברי לרסון ||
4Q466 : 2-4 השוו במדבר טז 22-24 ויאמרו אל אלהי הרוחת לכל בשר ... ועל כל העדה תקצף ... דבר אל העדה ||

4Q468a (חוכמה)

קטע זעיר ומעוות שיש בו כמה צירופי לשון מעניינים. מגן ברושי ההדיר אותו בסדרת התגליות, כך לו, עמ' 402-401.

קטע 1

[	]	1
[	לַחֲכָמִי לֵב]	2
[	ש]מֶשׁ אֶרֶץ אֲשֶׁר אֵל[וֹדָה	3
[	לֵלֶךְ]תּ בְּמִצְעָדֵי דַעַת	4
[	אֵל[וֹ]ל וְאֵין לֵב °]	5

4Q468a : 1 [ ] ° [ ] מקצת האותיות כמעט שלמות אך באין הקשר ניתן לקרוא אותן באופנים שונים || 2 לַחֲכָמִי
 ברושי קורא [כ]ל חכמי || 3 [ש]מֶשׁ ברושי קורא [ר]מֶשׁ || 5 [אֵל]וֹל וְאֵין לֵב ברושי קורא [ ] ל וְאֵין לוֹ; לביטוי ואין לב
 השוו הושע ז 11 כיונה פותה אין לב והוא כמו חסר לב יחסר בינה ||

4Q468b (הכוהן הגדול)

טקסט מעניין בגוף המדבר. לדעת המהדיר מדובר בו באור שמאיר הכוהן הגדול בצאתו מקודש הקודשים. היו"ד נבדלת בבירור מן הווי"ו והתעתיק כאן משקף את כתב היד. מגן ברושי ההדיר את הקטע בסדרת התגליות, כך ל, עמ' 403-404, והשווהו אל בן סירא נ 5-7.

קטע 1

שוליים עליונים

- 1 [לב]שתי אני לנוגהי]
- 2 [באור]משבצתי יתהלכו כול בנ' צדק
- 3 [וזהר ה]מלך עלי ואור נגהו על °
- 4 [כשמ]ש בצאתה מזבול ק'ודשו
- 5 [בני]עול ובני צד'ק
- 6 [קו]דש קודש'ים
- 7 [מי יער]וך לי]

4Q468c

קטע בודד עם שוליים עליונים ושוליים ימניים רחבים. מגן ברושי ההדיר אותו בסדרת התגליות, כך ל, עמ' 405-404.

קטע 1

- 1 [וצאצ]אים
- 2 [ויש °]
- 3 [וא °]
- 4 [*ובח'ונה]
- 5 [ ] [והנה °]
- 6 [באר]ופרי תבואת'ה
- 7 [למען ישתו]אשר חפרוה' שרים
- 8 [אבינוי אר]ץ מים חיים
- 9 [ואשר לא יע']
- 10 [כי כולם יתב']
- 11 [ויבלעוה]
- 12 [ויוס']

4Q468b : 1 [לב]שתי אם ההשלמה נכונה יש להשוות אל תהלים קד 1-2 הוד והדר לבשת עטה אור כשלמה ולבן סירא נ 11 בעטותו בגדי כבוד והתלבשו בגדי תפארת || 2 משבצתי האבנים היקרות המשובצות בבגדי הכוהן הגדול; בנ' צדק על פי שורה 5 || 3 [ה]מלך 'האלוהים'; נגהו בכתיב חסר שלא כשורה 1 || 7 [מי יער]וך לי הושלם על פי תהלים פט 7; ברושי קורא [ ]וך לו ||

4Q468c : 4 *ובח'ונה ברושי קורא ויבאו [ואריאל ויודיצקי מציעים ובאניה || 6-7 הושלם על פי במדבר כא 18 ||

4Q468g

4Q468e

קטע פלימפססט בכתב יד מימי בית הורדוס; זה אחד מן הקטעים המעטים שנזכרים בהם שמות של אנשים בתקופה, והוא דומה לרשימת מעשי השליטים 4Q331-4Q333, לעיל עמ' 92-94. המהדיר הראשון דן בלמדת ובשיקול דעת נבון בקטעים האלה ובטיבם. מגן ברושי ההדיר את הקטע בסדרת התגליות, כרך לו, עמ' 406-411. המהדורה כוללת דיון פליאוגרפי מפורט מאת עדה ירדני.

קטע 1

[		] סֹׁס ׀ ׀ ׀ ׀	1
[		לְהָרוּג אֶת רַב הַגִּבּוֹרִים	2
[		פּוֹת לְאֵיִם וְהַנֶּמֶשׁ אֲשֶׁר ׀	3

שוליים תחתונים

4Q468g (מלחמה)

קטע בודד בכתב יד מימי בית הורדוס; מדובר בו כנראה על מלחמת בני ישראל בעמים השכנים הידועה ממגילת המלחמה טור ב; ארמין לנגה ההדיר אותו בסדרת התגליות, כרך לו, עמ' 414-415.

קטע 1

[	]	וְ	בָּם]	1
[			גַּפֶּם מִגִּפּא רַבָּא]	2
[			וָאָדוּם וְעִזָּה וְאֶשׁ]קְלוּן	3
[			בְּנֵי קִטּוּרָא פִלְט'תָּא]	4
[			לֶחֶם אֶת הַכֹּרֵכִים]	5
[			יִשְׂרָאֵל וּשֹׁׁ.]	6

4Q468e 2: הגָּבוֹ [גרם] ברושי קורא הגָּבוֹ [גרם] || 3 פוּת־לֹאִים האל"ף והיו"ד משונות, שם אדם, עיינו בדברי המהדיר ||
 4Q468g 2: גַּפִּם ציווי מן נג"ף || 4 בְּנֵי קֶטוּרָא השוו בראשית כה 4, מגילת המלחמה ב 13 וידן, מלחמה, עמ' 25-31;
 פִּלְטָה או פִּלְטָה השוו מגילת המלחמה א 6, כך א, עמ' 111 || 5 לַחֵם = לָחֵם; הַכְרִיכִים אזורי הספר של ארץ ישראל;
 השוו שקלים ג 4; ג"ט קוראים הַכְרִיכִת || 6 יִשְׂרָאֵל היו"ד כתובה בשוליים ||

4Q468i (תפילה)

קטע בודד בכתב יד מימי בית הורדוס כתוב בגוף מדברים. ארמין לנגה ההדיר אותו בסדרת התגליות, כרך לו, עמ' 416-417. אייברט טיכלאר ההדיר אותו מחדש והוסיף לו פירוש חדש, ראו E. Tigchelaar, "The Evil Inclination in the Dead Sea Scrolls, with a Re-edition of 4Q468i (4QSectorian Text?)", *Empsychoi Logoi – Religious Innovations in Antiquity: Studies in Honour of Pieter Willem van der Horst* (ed. A. Houtman et al.), Ancient Judaism and Early Christianity 73, Leiden: Brill, 2008, pp. 347-357

קטע 1

[	בלי לֹא]	1
[	כיא חזק עורפנו	2
	[ותקם לנו נביאים ומי] צר לבנו הרע השיבנו	3
	[ביא שמרתה חסדכה]	4
	[מאסו בחוקיכה ולוא נש] מרו מכול שלת לבם	5
	[תֹּא אויב]	6

4Q468dd (קיצים)

קטע בודד בכתב יד מימי בית הורדוס; אייברט טיכלאר ההדיר אותו בסדרת התגליות, כרך כח, עמ' 221-222.

קטע 1

שוליים עליונים

[	קצי הח[	רוון ומועדי הרצון אשר חק[ק]	1
[	ה[	פרוש קציהם עד ק[ן]	2
[	פ[	ול תמללה לו]	3

4Q468i: 2 עורפנו כטיכלאר, לנגה קורא עורפם || 3 [חפ] צר לבנו בדומה לקריאת טיכלאר; הַשִּׁבּוּנו השוו ירמיהו כג 22 וישיבוּם מדרבם הרע ומרע מעלליהם וסרך היחד ה 1 בנוסח כתבי היד ממערה 4, כך א, עמ' 219 || 4 [חסדפה] השוו תהלים פט 29, קג 17 || 5 [נש] מרו קריאה חדשה; אם היא נכונה יש לפרש 'נשמרו מלנהוג על פי תאוותם'; אריאל ויודיצקי מציעים לקרוא [נז]ו על פי תהלים עח 30 לא זרו מתאותם; ואפשר גם לקרוא [ס]רו; שלת = שאלת || 4Q468d: 1 [הח]וון או [הז]ן כטיכלאר; הרצון או הרצון, השוו ברית דמשק פרק א שורות 26-27, כך א, עמ' 6 ||

4Q470 (צדקיה)

שלושה קטעים בכתב יד מראשית ימי בית הורדוס. קטע 2 אינו שייך כנראה לחיבור, ראו עמוד 248. הקשר הענייני בין קטע 1 לקטע 3 אינו ברור. בקטע 1 נזכר צדקיה בלשון עתיד ובקטע 3 נזכר משה בלשון עבר. המהדירים הכריעו על פי דמיון הכתב אולם לאות שייך צורה שונה בכל אחד משני הקטעים. אם הקטעים שייכים לחיבור אחד ראוי להקדים את קטע 3 לקטע 1. קו השוליים הימניים של קטע 1 נקבע על פי הצעת אריאל ויודיצקי. גיון סטרנגל, אריק לרסון ולארי שיפמן ההדירו את הקטעים בסדרת התגליות, כרך יט, עמ' 235-244. בלהה ניצן כתבה מאמר חשוב על החיבור הזה בסדרה STDJ, מספר 103 (2004), עמ' 163-176. נוסח משופר עתיד להתפרסם בקובץ מאמריה.

קטע 1

- 1 [ ] [ ] [ ]
 2 יְבֹאֵא מִיכָאֵל [ ]
 3 יְבֹאֵא צִדְקִיָּה בְיוֹם הַהוּא בְּבֵרִית
 4 יְחַדֵּל לַעֲשׂוֹת וּלְהַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַתּוֹרָה
 5 בַּעֲתָה הַהִיא יֹאמֶר מִיכָאֵל אֶל צִדְקִיָּה
 6 אֲכַרְתָּה עִמָּכָה בְּרִיתוֹ לְעֵינֵי הַקֹּהֵל
 7 לַעֲשׂוֹת וּלְ[הַעֲשׂוֹת] [ ] [ ]

קטע 3

- 1 [ ] וַיִּקְרָאוּ וְ[ ]
 2 [ ] [ ] נֹת וּפְנֵי
 3 [ ] וַתַּעַל אֶל[נִקְתָּם אֶל הַשָּׁמַיִם]
 4 [ ] לְ[הַחֲלִימָם וּלְעֹזֶרם בְּרוּחַ גִּבּוֹרָתוֹ וַיֵּדָא אֲלֵיהֶם]
 5 [ ] [בַּעֲמֹד הַעֲנָן] וּבַעֲמֹד הָאֵשׁ פַּעֲמִים [רַבּוֹת וַיִּדְבֹּר אֲלֵיהֶם]
 6 [ ] בַּהֲרָ סִינַי וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה בְּדִבְרוֹ כֹּכָל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר
 7 [ ] הֵן קִיָּה [ ] לְקֹדֶשׁ בְּ[רִנָּע]
 8 [ ] [ ] עַל נֹיָם [ ]

קטע 1: 2 יְבֹאֵא קריאה חדשה בתצלום 41.662 || 3 יְבֹאֵא נראה באותיות מכווצות בתצלום 41.211, על פי תצלום 44.187 נראה יותר לקרוא יבֹאֵא; צִדְקִיָּה כנראה שם המשיח, השווה 4Q458 קטע 2 ב שוי' 5, לעיל עמ' 194, ועיינו בהערות שם || 4 וּלְהַעֲשׂוֹת לגרום שהעם יקיים את התורה, ראו מ' בר-אשר, "שני עניינות בעברית של קומראן: היבטים סינכרוניים ודיאכרוניים", מגילות א (תשס"ג), עמ' 176-180 || 5 יֹאמֶר על פי תצלום 44.187 || 6 בְּרִיתוֹ השיחזור החדש הזה מתאים לרוחב החסר הנוצר לאחר יישור השורות; ברית האל נכרתת עם צדקיה בנוסף על הברית שכורת צדקיה עם כל ישראל בשוי' 4-3; השוו שמות לד 27 ומלכים א יא 17 || 3 [וַתַּעַל אֶל] נִקְתָּם אֶל הַשָּׁמַיִם השוו שמות ב 23 ותעל שועתם אל האלהים || 4 [לְ]הַחֲלִימָם ילחזקס' || 5 וּבַעֲמֹד האותיות הראשונות שלמות בתצלום 41.662; [רַבּוֹת] הושלם על פי דברים לא 15 ותהלים קו 43 כהצעת אריאל ויודיצקי || 5-6 הושלם על פי דברים לא 15 ונחמיה ט 13 || 6 וַיִּכְתֹּב עיינו בתצלום 41.662; בְּדִבְרוֹ בזמן שאלוהים דיבר, מפני; ההשלמה בסוף השורה על פי דברים ט 10 כהצעת אריאל ויודיצקי ||

4Q471 (מלחמה)

שלושה קטעים מחיבור לא ידוע בכתב יד מימי בית הורדוס. הטקסט הפגום שבקטע הראשון דומה לכתוב במגילת המלחמה סוף טור א ותחילת טור ב (אומנם הדברים שם מפורטים יותר וסדרם שונה). על פי הדמיון הזה השכילו המהדירים להשלים את החסר ולהבהיר את העניין. בתחילת הקטע מתוארת ההנהגה שבמקדש הכפופה לכוהן הגדול ולמשנהו. על פי מגילת המלחמה שם, ההנהגה כוללת עשרים ושישה ראשי משמרות כוהנים, שנים עשר ראשי שבטי ישראל ושנים עשר ראשי לויים. ההנהגה הזאת משתתפת בעבודת המקדש ובניהול מלחמת כלל עם ישראל בארצות הגויים לאחר כיבוש ירושלים בידי יהודה, לוי ובנימין ולאחר הניצחון על מלך הכתיים. המלחמה הזאת מכונה מלחמת המחלקות והיא נזכרת אולי בסוף הקטע הראשון. סטרגל כלל בין קטעי 4Q471 כמניין קטעים דומים בכתבם. אולם המהדירים שפרסמו את הקטעים בסדרת התגליות שייכו את מקצת הקטעים לחיבורים אחרים, 4Q471a, 4Q471b, 4Q471c. קטעי 4Q471b הובאו במהדורתנו במגילת ההודיות, 4QH^c, ראו כך א, עמ' 108. שאר הקטעים הובאו כסימונם בסדרת התגליות.

עיון מדוקדק בקטעים ובתוכנם מלמד שהם שייכים לכתבי יד שונים שנכתבו כנראה בידי סופר אחד שהעתיק עשרות כתבי יד, ראו ירדני. הכתב אומנם דומה אך הרווח שבין השורות אינו אחיד. למשל בכתב יד 4Q471 השורות של קטע 1 מרווחות יותר מן השורות של קטע 2. אין בקטע 2 דבר על מלחמת עם ישראל באויביו באחרית הימים. מדובר בו במלאך משטמה (ראו שו' 5) המכשיל את עם ישראל בדומה לכתוב בסרך היחד טור ד ובעוד חיבורים. נראה שקטע 1 הוא אומנם ממגילת המלחמה ומפרט את מבנה הנהגת העם במלחמת המחלקות. אך הטקסט אינו ורסייה שונה של הכתוב במגילת המלחמה טור ב כפי שאסתר וחנן אשל סבורים אלא תיאור אחר קצר יותר שמקומו לפני תיאור מלחמת המחלקות אחרי טור כ, עיינו במבוא למגילת המלחמה שבכרך א, סוף עמ' 109 ותחילת עמ' 110. גם השימוש בגופים הדקדוקיים תומך בהפרדה לחיבורים שונים: הטקסט של 4Q471a מנוסח בגוף נוכחים והטקסט של 4Q471c מנוסח בגוף מדברים. אסתר וחנן אשל ההדירו את הקטעים בסדרת התגליות, כך לו, עמ' 439-445 (עיינו במקבילות שם).

קטע 1

- 1] ° מְכֹלִי אֵשׁ[ ]
- 2] כֹּלִי אִישׁ מֵאֲחִי מִבְּנֵי
- 3] [אֶהְרֹץ יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ וְאַחֲרָיו יִסְרוּכִי] וְהָיוּ עִמָּו תְּמִיד וְשִׁרְתִּיהֶו
- 4] [וְרָאשֵׁי הַשְּׁבִטִים שְׁנַיִם עָשָׂר, מִ] כֹּל שֶׁבֶט וְשֶׁבֶט אִישׁ
- 5] [אֶחָד וְרָאשֵׁי מִשְׁמֵרוֹת שֶׁשָּׁה וְעָשָׂר] רִים וּמִן הַלְוִיִּים שְׁנַיִם
- 6] [עָשָׂר, אֶחָד לְכֹל שֶׁבֶט וְשֶׁבֶט] וְיִשְׂרָאֵל לְפָנָיו] תְּמִיד יְכֹלִי
- 7] לְ] מֵעַן יִהְיוּ מְלֻמְדִים[ ]
- 8] מִלְחָמָה] תְּ מַחֲלָקִים[וְתָם]
- 9] מֵהַ[ ]

5 הַלְוִיִּים אשל קוראים [ה]לויים || 7 מְלֻמְדִים אשל קוראים מְלֻמְדִי הַרְבִּי || 9] מֵהַ[ ] או] מֵהַ[ ] ; אשל משלימים [מלחמה] אך אין קצה עליון של למיד על העור שנותר ||

קטע 2*

1	[	ק שר]	[
2	[	לשמור עדוות בריתו כי]	[
3	[	ור כול צבאותם באורכ אפ[ים להוכיחם]	[
4	[	ש ולהניא לבכם מכול מע[שי רע ע]	[
5	[	תום פול מו[עדי חושכ כיא משטמה]	[
6	[	רוח[יו באשמת גורלו]	[
7	[	למאוס בטו[ב ולחור ברע ולה]	[
8	[	ולאהוב פול אשר[שנא אל ויצונו ל]	[
9	[	כול השוב אשר]	[
10	[	עברת *נקם]	[
11	[	°°]	[

* כמה קטעים מחוברים במגע מחיבור לא ידוע (עיינו במבוא). החלק התחתון התפורר וכתבו נראה רק בתצלומים ישנים. תודה לאסתר אשל על התצלומים המשובחים שהשאילה || 1 שר אריאל ויודיסקי קוראים שיו[ ] || 2 לשמור עיינו בתצלום 41.849; אשל קוראים [ל]שמר; בריתו כי[ ] או בריתו בישראל; אשל קוראים בריתו || 4-5 [עד תום פול מו[עדי חושכ על פי מגילת המלחמה א 8, כרך א, עמ' 111 עד תום כול מועדי חושך; אשל קוראים [ע]בדי; משטמה] אשל קוראים משפט[ ] || 6 [רוח]יו קריאה חדשה; באשמת גורלו השוו ברכות וקללות א, 4Q286 קטע 7, כרך ב עמ' 4 || 7 השוו ישעיהו 15 מאוס ברע ובחור בטוב || 8 ויצונו או ויצו; אשל קוראים ויצב ל[ ] שלא כדקדוק || 9 כול לא נראה בתצלומים || 10 *נקם לא נראה בתצלומים הנ"ל ||

4Q471a (פולמוס)

קטע בודד בכתב מימי בית הורדוס ובו דברי פולמוס בגוף נוכחים. הכתב דומה לזה של 4Q471 וסטרנגל סבר שגם 4Q471 וגם 4Q471a הם עותק של מגילת המלחמה. עיינו במבוא לחיבור 4Q471. אסתר אשל ומנחם קיסטר ההדירוהו בסדרת התגליות, כרך לו, עמ' 446-449. הם משערים שדברי הפולמוס מכוונים אל הצדוקים.

קטע 1

- 1] יִסְחָרִי [דַּעַת צוֹתֶם לְבִלְתִּי
- 2] פֹּדֵר [כֹּם וְתִשְׁקְרוּ בְכָרִיתוֹ
- 3] וְתִאֲמְרוּ נִלְחַמָּה מִלַּחְמוֹתָיו כִּי אֵלָנוּ
- 4] מִיַּד אֲרִיבִינוּ [גִּבּוֹר יִכֹּם יִשְׁפֹּלוּ וְלֹא יִדְעוּ כִּי אֵל מָאס
- 5] אֲדֹנֵי בָכֶם [אֵיכָה תִתְגַּבְּרוּ לִמְלַחְמָה וְאַתֶּם נִחְשַׁבְתֶּם
- 6] לְאֲרִיבֵינוּ וְלֹא תִדְמֶנוּ [בִּקְוֹאוֹ מִשְׁפֹּט צִדֵּק תִּשְׁאֲלוּ וְעִבּוֹדֵת
- 7] אֲמַת תַּחֲפֹצוּ לְמַעַן [תִּתְנַשְּׂאוּ *וַיִּבְחַר בְּ] ° לְזַעֲקָה
- 8] ° *וְתִשְׁתַּחֲוּ [מִדְּלִמְתֹּק] וְתִתְּנוּ

4Q471a : 1 [יִסְחָרִי] דַּעַת כקריאת אריאל ויודיצקי; הושלם על פי סרך היחד ג 1, כרך א, עמ' 215; אשל וקיסטר קוראים לַעַת; העור שלפני העיין שחוק, עיינו בתצלום 42.834; צוֹתֶם אשל וקיסטר קוראים צוֹתֶם || 2 להשלמה השוו במדבר יד 41 || 3 נִלְחַמָּה מִלַּחְמוֹתָיו השוו שמואל א יח 17 || 4 [מִיַּד אֲרִיבִינוּ] השוו תהלים קו 10; מָאס השוו במדבר שם 43 || 5 אֵיכָה קריאה חדשה; הגג העבה של האות האחרונה מתאים לה"א || 6 [לְאֲרִיבֵינוּ] השוו איוב יג 24 ותחשבי לאויב לך; [תִּדְמֶנוּ] להשלמה זו השוו מגילת ההודיות, 4Q491 קטע 11 א שוי 15-17, כרך א, עמ' 103; בִּקְוֹאוֹ = בקווי, והשוו ישעיהו מ 31 ופֶשֶׁר תִּהְיֶה, 4Q171 ב 4, כרך ב, עמ' 301; תִּשְׁאֲלוּ כנראה יהיה עליכם לשאול || 6-7 המהדירים מציינים שהכתוב כאן מבוסס על ישעיהו נח 2, עיינו בדבריהם || 7-8 *וַיִּבְחַר בְּ] °, *וְתִשְׁתַּחֲוּ המילים כתובות על קטע שצורף על פי הדמיון בצורה ||

4Q471c (תפילה)

אחד משני קטעים זעירים על אלוהים ועמו בכתב יד מימי בית הורדוס. הכתב של הקטעים דומה לכתב של 4Q471, אולם הם לא הובאו ביחד עם קטעי 4Q471 מטעמי תוכן. עיינו במבוא לקטעי 4Q471. אסתר אשל ההדירה אותם בסדרת התגליות, כרך כט, עמ' 433-435 וכינתה את החיבור 4QPrayer Concerning God and Israel

קטע 1

[	ם אל ול]	1
[	לברית] עולמים ושימנו] בנים לו	2
[	לשפן] ט עמו בצדק ול] הופיה	3
[	להבינ]ם בכול חוקו]	4
[	לסלח] לנו בנעויות] פו	5
[	בליעל]	6

4Q471c : 2 עולמים על פי תצלום 43.551; ושימנו ישם אותנו כמו בדברי המאורות, 4Q504 קטע 1-2 ג שוי 4-5, כרך ב, עמ' 57, וראו מקבילות נוספות בהערות המהדירה || 4 חוקו או חוקיו; אשל קוראת חוקי] || 5 בנעויות] פו = בנעויותנו ||

4Q472

שני קטעים קטנים ופגומים כתובים בכתב יד מימי בית הורדוס. בשני הקטעים שרדו ביטויים המציינים עושר, כבוד וברכה, אך קשה להשלים את החסר והקריאה בתחילת קטע 2 בעייתית ועד כה לא הוצע שיחזור הנותן משמעות לכתוב שם. טורליף אלגוין ההדיר את הקטעים בסדרת התגליות, כך לו, עמ' 450-455.

קטע 1*

- 1 [ ] ים [ ]
- 2 [ ] שמחה [ ]
- 3 [ ] להם לברכה ושלוש ג'
- 4 [ ] את כול רעי משהרי פני מלך [ ]
- 5 [ ] זהב ופז, מנבלין [ ]
- 6 [ ] ולוא שחרו פניו

שוליים תחתונים

קטע 2

- 1 [ ] [ ]
- 2 [ ] [ ]
- 3 [ ] השנה דכו ליחד נזיר
- 4 [ ] נדיבים לכבוד אדב
- 5 [ ] לפנות מלכים ב
- 6 [ ] באופירם
- 7 [ ] לכליל ת
- 8 [ ] למלואת זהב
- 9 [ ] מלך

קטע 1: * הקטע מורכב משלושה קטעים זעירים || 3 משהיהם אלגוין קורא [חב]ליהם || 4 רעי ביו"ד מובהקת; אלגוין קורא רעי; משהרי השוו שו' 6; אלגוין קורא משהרי || 5 כתמים על פי תצלום B-358449; אלגוין קורא כתם ||

קטע 2: 2 לכליל ה'נלויים כקריאת אריאל ויודיצקי; אלגוין קורא לכל' [כליום] || 3 השנה כקריאת אריאל ויודיצקי, ואפשר לקרוא ו'שנה; דכו כקריאת אריאל ויודיצקי, ואפשר לקרוא דכו; הכתוב סתום, עיינו במבוא || 4 באופירם אלגוין קורא באופירם || 5 מלכים השלמה חדשה || 8 למלואת [זהב] השוו שמות כח 20; אלגוין קורא למלואה ||

4Q473 (שתי דרכים)

שני קטעים קטנים בכתב מראשית ימי בית הורדוס. טורליף אלגוויין ההדירם בסדרת התגליות, כרך כב, עמ' 289-294.

קטע 1

1	וְהִלְלָכָה]	[
2	פלא אַת]	[
3	וכל הֹדֵד]	[
4	רִאיתָה]	[

קטע 2

1	]	[ה תֹּ	[
2	בְּחִ]	[וְהוּאָה נותן]	[
3	שְׁתֵּי דְרָכִים אחת טוב]	ה ואחת רעה אם תלך בדרך השוּבָה ישמורכָה]	
4	ויברככה ואם תלך בדרך ה]	רעה וקללה]	
5	יבִיא עֲלֶיכָה והשמידכָה]	והככה בשדפון]	
6	וירקון שלג קרח ובר]	ד	
7	עם כול מלאכ]	י חבל	
8	אֲוֹוֹוֹ]		

קטע 2: 2 וְהוּאָה כינוי לאלוהים, השוו 4Q464 קטע 2 שוי 2, לעיל עמ' 200 והמצוין שם || 4 [וקללה] על פי דברים כח 45 || 5 [והככה בשדפון] על פי חגי ב 17 || 7 מלאכ^י] רק שרידים לא מוזהים נראים בתצלומים הקיימים והקריאה נסמכת על עדות המהדיר שזיהה את האותיות במיקרוסקופ ||

4Q474

קטע בודד בכתב יד מראשית ימי בית הורדוס זהה לכתב היד של החיבור התוכף. הקלף אכול תולעים וקשה לזהות אותיות רבות שנפגעו. באין הקשר סומנו כאן אותיות שזיהוין בעייתי בעיגול במקום אות. טורליין אלגוויין פרסם את הקטע בסדרת התגליות, כרך לו, עמ' 456-463. קריאתו מרחיקת לכת מן הקריאה המוצעת כאן.

קטע 1

[	ש]	[	בן	ב	ל	]	1
[	שמה]	ה	בן	אחז	ל	]	2
[	ש]	מח	בבן	וא	הבן	]	3
[	]	ל	את	יהוה	כיא	]	4
[	]	ל	מאודה	רח	]	]	5
[	]	ל	מכול	אשר	כ	]	6
[	]	עד	אשר	יתן	לכה	]	7
[	]	ברכ	כי	שלום	לעשן	]	8
[	]	כול	הבאים	על	]	]	9
[	]	כול	אוזניהם	חרשות	]	]	10
[	]	ותם	אשר	]	]	]	11
[	]	ת	חרשים	ל	]	]	12
[	]	כול	קומתם	]	]	]	13
[	]	משה	אלתמה	ומכ	ל	]	14
[	]	ל	]	]	]	]	15

5 רח° אלגוויין קורא רחל ואומר שהלמ"ד נראית במיקרוסקופ; קריאתו קשה גם מצד התחביר || 8 ברכי כהצעת אריאל ויודיצקי; אלגוויין קורא מלאכי || 12 וחרשים° אלגוויין קורא וחרשים ומעיר על האפשרות לקרוא וחרשים || 13]° [ל קומתם או ° לקומם || 14 [משה]אלתמה = משאלתם ||

4Q475 (סוף הרשעה)

קטע בודד בכתב יד מראשית ימי בית הורדוס זהה לכתב היד של החיבור הקודם. הכתב נשחק בכמה מקומות. טורליין אלגוויין ההדיר את הקטע בסדרת התגליות, כך ל, עמ' 464-473. אלישע קימרון פרסם נוסח משופר במגילות א (תשס"ג), עמ' 143-144. כאן מובא הנוסח המשופר בשינויים קלים.

- 1 [צִיּוֹן וְיִצְחָקוֹ זִבְחֵי צִדְקָה]
- 2 [חֲקִים וְיִשְׁכָּחוּם וְלֹא יִדְרֹשׁוּם וְיִרְיָן [אל את כול מעשיהם]
- 3 [וְיִצְמַד נְגִי] דִּים בְּתוֹכָם וְהִגִּיד לְהֵמָּה אֶת כּוֹל הָ[וְקִי וְדַעַה]
- 4 [תִּמְלֵא כֹ]ל תֵּבֶל וְלֹא יִהְיֶה עוֹד אֲשֵׁמוֹת בָּאָרֶץ וְלֹא יִ[הִיָּה]
- 5 [שִׁטָּן וּמַשׁ] חֵית וְכוֹל מִשְׁטֵם וְהִיתָה כּוֹל תֵּבֶל כַּעֲדָן וְכוֹלִי
- 6 [וְשָׁקְטָה הָאָרֶץ לְעוֹלָמִים וְהָרְבָּה יִיֹשְׁבֵי[יה]
- 7 [כֹּאשֶׁר דָּבַר] לִבְנֵי אֱהוֹב וְהוֹרִישׁוּ אֶת כּוֹלָהּ וְ[
- 8 [ ] הֵא כִּיָּא הֵ[ ]
- 9 [ ] לְ[ ]

1 [צִיּוֹן] או [הארץ]; וְיִצְחָקוֹ זִבְחֵי צִדְקָה על פי דברים לג 19, אולי הפסוק נקשר אל חזון אחרית הימים של ישעיהו; אלגוויין קורא [י]בְחָר זִבְחֵי צִדְקָה ||| 2 וְיִרְיָן אלגוויין קורא וְאִרְיָן || 3 [נְגִי] דִּים או [בחי] דִּים || 4-3 ההשלמה על פי ישעיהו יא 9 || 5 [שִׁטָּן וּמַשׁ] חֵית על פי מגילת ההודיות כד 23, כך א, עמ' 98 [גערות מ]הם כול שטן ומשחית; מִשְׁטֵם כנראה = מִשְׁטָם; כַּעֲדָן אלגוויין קורא כַּעַשׁ || 6 וְהָרְבָּה יִיֹשְׁבֵי[יה] השוו בראשית כב 17; אלגוויין קורא וְיִדְרֹשׁוּ יִיֹשְׁבֵי[יה] || 7 לִבְנֵי אֱהוֹב אריאל ויודיצקי מפנים למקבילה בחיבור 4Q474 קטע 1 שוי 2, לעיל עמ' 216; וְהוֹרִישׁוּ אלגוויין קורא וְיִדְרִישׁוּ ||

4Q476

שניים משלושה קטעים קטנים בכתב יד מראשית ימי בית הורדוס. בקטע 1 יש כינוי לנוכחים, ונראה שבקטעים יש ניגוד בין הנוכחים שהדובר פונה אליהם ובין הנסתרים שהם מתנגדיהם. טורליף אלגוויין ההדיר אותם בסדרת התגליות, כרך כט, עמ' 437-443.

קטע 1

3	]	[¹ ִּוּוּ ִּוּוּ]	[
4	]	[כֹּלְכֶם תִּהְיוּ בְּשָׁלוֹם]	[
5	]	[קֹדֶד] שִׁי מְנוּחָ שְׁבִי תִּי תִּיכֶם	[
6	]	[ם אֵהִי ִּוּ]	[

קטע 2

1	]	[כֹּל]	[
2	]	[תִּה] לֵת מֶלֶךְ]	[
3	]	[קְרֹבִי אֵל לִּי]	[
4	]	[וְכֹל מְרוֹחֵקִי מֶלֶךְ מִ]	[
5	]	[הֵם מְאוֹסִי אֱלֹהִי]	[
6	]	[כְּבוֹד לִפְנֵי מֶלֶךְ לִּי]	[

קטע 1: 5 שיחזור חדש מותאם לשרידי האותיות ולגודל החסר; לצירופי מילים דומים עיינו בפירוש של אלגוויין ||
קטע 2: 2 [תִּה] לֵת מֶלֶךְ האות האחרונה דומה לווי"ו אך הקריאה מלך עדיפה || 4 מְרוֹחֵקִי מֶלֶךְ הרשעים שאלהים תיעב
והרחיק ||

4Q477 (רשימת מוכחים)

זו רשימה שמית של אנשים שהוכיחו אותם על יחס לא נאות כלפי חבריהם. שרדו שלושה קטעים בכתב יד מימי בית הורדוס. הרשימה קשורה כנראה לכתוב "הוכח תוכיח את עמיתך" ויקרא יט 17, שהוא עיקר חשוב במצוות עדת היחד. התוכחת במגילות היא הליך משפטי המצריך עדויות, עיינו א' קימרון, "דין הנוקם והנוטר במגילות מדבר יהודה", אוהב שלום – מחקרים לכבודו של ישראל פרידמן בן-שלום (עורכים ד' גרא ומ' בן זאב), באר שבע תשס"ה, עמ' 499-505 ושם ספרות נוספת. מסתבר שאם אין אלא עד אחד לעבירה העדות נרשמת ואם העבריין חוזר על מעשיו הרעים הוא נענש אפילו על פי עד אחד (צירוף עדויות; עיינו ברית דמשק פרק ג, שו' 206-210, כך א, עמ' 43). אסתר אשל ההדירה את הקטעים בסדרת התגליות, כך לו, עמ' 474-483 (ושם ספרות נוספת).

קטע 1

- 1 [ ] °°° הגד[ל]
2 [ ] [לְהַכִּיר אֶת נַעֲוֹתָם וְאֵת פְּשָׁעָם]
3 [ ] ° [ל]

קטע 2 א

שוליים עליונים

- 1 [ ] ים אנשי ה'יחז'ר
2 [ ] נפשמה ולהוכיח א'ש
3 [את רעהו] יבחנו הרבים על
4 [ ] ° ע'°

קטע 1: 2 לְהַכִּיר לשון ידיעה והבנה, השוו איוב כד 13 לא הכירו דרכיו ולעניין ידיעת החטא או הבנתו השוו תהלים נא 5 כי פשעי אני אדע, וברית דמשק פרק א שו' 35, כך א, עמ' 6 ויבינו בעונם וידעו כי אשמים המה; אשל קוראת לְהַכִּיר אך אין די מקום לזיין וגם השרידים אינם מתאימים; לעניין הכתוב כאן השוו סרך היחד ה 23-25, כך א, עמ' 218 ולהיות פוקדם את רוחם ומעשיהם שנה בשנה להעלות איש לפי שכלו ותום דרכו ולאחרו כנעויותו להוכיח איש את רעהו באמת וענוה ואהבת חסד לאיש; ושם י 11, שם, עמ' 228 ומשפטו אוכיח כנעויותי ופשעי לנגד עיני כחוק חרות || 2 נַעֲוֹתָם = נַעֲוִיתָם; אשל קוראת נַעֲוִיתָם || קטע 2 א: 1 ה'יחז' אריאל ויודיצקי הבחינו באותיות האחרונות בתצלום 42.937 || 2 א'י[ש] עיינו בתצלום הנייל || 3 יבחנו או °חני; עיינו בתצלום 41.707; אשל קוראת [מ]חני ||

קטע 2 ב

- 1]°
- 2 אֲשֶׁר [הואה וגם אֲשֶׁר] הָיָה מֵרַע [
- 3 הרבים] וְאֵת יוֹחֲנָן בֶּן מִיָּהוּ [הוֹכִיחוּ אֲשֶׁר]
- 4 הואה קָצַר אִפִּים [וְקִנְיָה] עָמָּה וְגַם רֹעַ הָעֵץ עָמָּה וְגַם רוּחַ פָּאֵרָה עָמָּה [וְ]
- 5 [ ] הָיָה הוּאָה יָמִים אֲשֶׁר [ ] : וְאֵת חֲנַנְיָה נֹתֹס הוֹכִיחוּ אֲשֶׁר הוּאָה
- 6 [חֲפִץ] לְהַעֲכִיר אֶת רוּחַ הַיְּלִיד וְגַם לְעַרְבֵי אֶת יִרְאִי [אל]
- 7 [וְאֵת] בֶּן יִהוֹאָחָף הוֹכִיחוּ אֲשֶׁר רֹעַ הָעֵץ עָמָּה וְגַם אֲשֶׁר אֵינְנוּ חִי [ ]
- 8 [ ] אֵינְנוּ וְגַם אוֹהֵב אֶת שִׁיר בְּשִׁיר [ ]
- 9 [ ] : וְאֵת חֲנַנְיָה בֶּן שִׁמְעוֹן [עֵץ הוֹכִיחוּ]
- 10 [אֲשֶׁר הוּאָה] וְגַם אוֹהֵב אֶת טִיְהָר [וְ]

קטע 2 ב: 2 הָיָה = hū'a, ראו קימרון, דקדוק, עמ' 58; אשל קוראת היה || 4 קָצַר אִפִּים 'רגזן', השוו משלי יד 17 קצר אִפִּים יעשה אולת; עָמָּה 'נמצא בו' וכן בהמשך; השוו ברית דמשק פרק א שו' 52, כך א, עמ' 7; ראו מילון BDB, עמ' 768 א; וְגַם קריאה חדשה; הָעֵץ כקריאת ג"ט; אשל קוראת העץ, השוו שורה 7 || 5 נֹתֹס ראו תצלום 41.707; אם הקריאה נותוס נכונה הרי הכינוי הזה מתאים דווקא למילה νόθος שאשל דנה בו בהערות ואינו מתאים למילה נוטוס שבאוסטרקון ממצדה || 6 [יִרְאִי] אל שיחזור חדש || 7 [יִהוֹאָחָף] קריאה חדשה; הָעֵץ קריאה חדשה, השוו שו' 4 || 8 שִׁיר = שִׁיר, שָׁאֵר, נהגה šēr או še'ēr || 10 טִיְהָר [וְ] כך נראה בתצלום 41.707; אשל קוראת טובל הצואר ||

4Q479

כמה קטעים זעירים בכתב יד מימי בית הורדוס. מובא כאן רק קטע 1 ששרדו בו שוליים ימניים רחבים. אריק לרסון ולארי שיפמן פרסמו את הקטעים בסדרת התגליות, כרך כב, עמ' 297-299.

1	וְאֵל	[
2	יְדֹם]	[
3	את עבודת]	[
4	זרע דויד]	כִּי מִזְרַע]
5	דויד יצא]	מוֹשֶׁל]
6	לוא עשה]	[
7	צפ ושם]	וְרִ
8	ואת]	[

4Q481a (אלישע)

שלושה קטעים קטנים בכתב יד מסוף ימי בית חשמונאי או מראשית ימי בית הורדוס. אריאל ויודיצקי גילו שקטע 1 אינו שייך לחיבור שכן הטקסט שבו הוא מובאה מישעיהו מ 10-21. בקטע השני יש התאמה למלכים ב ב 15-16. בקטע השלישי מופיעה המילה קינה והצירוף אב ואדון ואולי הם קשורים לפסוק 12 שם. חוליו טרבולה ברהה ההדיר את הקטעים בסדרת התגליות, כרך כב, עמ' 305-309.

קטע 2	
1	יֵא כִי]
2	אֵלִי שֶׁ]
3	וְיַעֲלֵ אֱלִישֶׁע וִירָאוּ]
4	[בְּנֵי הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר בִּירְחוּ מִנְּגִד וִירָאֻרָם נָחָה רֹחַ אֱלֹהִים עַל אֱלִישֶׁע וְיָבֹאוּ לִקְרֹתָ]
5	[אֱלִישֶׁע וַיִּשְׁתַּחֲוּ לִפְנֵי אֲרֻצָּה וִירָאֻרָם אֵלָיו הִנֵּה נָא יֵשׁ אֵת עֲבָדֶיכָה [חֲמִשִּׁים אַנְשִׁים]
6	[בְּנֵי חֵיל יִלְכוּ נָא וַיִּבְקְשׁוּ אֵת אֲדֹנֵיכָה פֶּן נִשְׁאָר רֹחַ יְהוָה וַיִּשְׁלִיכוּ בְּאֶחָד [הַהָרִים]

4Q479 : 4-5 השוה מיכה ה 1 || 7 השוה חבקוק ב 1 על משמרתי ... ואצפה, הצורה צפ היא כנראה ציווי משורש צפ"י בבניין פיעל ||

4Q481a : 3 [וְיַעֲלֵ אֱלִישֶׁע וִירָאוּ] השוה מלכים ב ב 14-15 ויעבר אלישע ויראהו || 5 חֲמִשִּׁים אריאל ויודיצקי הבחינו שהחייית ברורה בתצלום 41.715 || 6 הַהָרִים אריאל ויודיצקי הבחינו בשריד של הה"א הראשונה בתצלום 41.715 ||

קטע 3

1	] [ק' והוא
2	] [לנגדו
3	] [° בקינה ויואמר
4	] [א'ב ואדון ולוא
5	] [°א ביהודה

4Q481b (ירמיהו)

קטע בודד בכתב יד מימי בית חשמונאי. אריק לרסון ולארי שיפמן ההדירו אותו בסדרת התגליות, כרך כב, עמ' 311-312.

1	] [לה] שִׁיב נדחיו לארצ
2	] [ר]ב ועצום מחניהם
3	] [°° אה' אשר
4	] [° כמדבר ואת
5	] [להנקם] מפטיש י'כול
6	] [הארץ] מ'ה ז' [

4Q481b: 1 השוו למשל ירמיהו מ 12 וישבו כל היהודים מכל המקומות אשר נדחו שם ויבאו ארץ יהודה, וירמיהו נ 17 || 2 [ב] ועצום מחניהם השוו יואל ב 11 כי רב מאד מחנהו כי עצום עשה דברו; מחניהם המחנה שלהם, אולי של עם מדי, השוו ירמיהו נ 41, 9 || 4 כמדבר ראו ירמיהו נ 12-13 || 5 כול שרידי האות הראשונה מתאימים יותר למ"ם || 5-6 השוו ירמיהו נ 23 פטיש כל הארץ וזה כינוי לבבל וההשלמה נסמכת על ירמיהו שם פסוקים 15, 28 המדברים בנקמת ה' בבבל ||

[	]	1
[	]	2
[	]	3
[	]	4
[	]	5
[	]	6
[	]	7
[	]	8
[	]	9
[	]	10

223

4Q481e

קטע בודד שאריק לרסון ולארי שיפמן ההדירו בסדרת התגליות, כרך כב, עמ' 321-322.

- 1 [בוז לדברי פִּיכָה] [
- 2 שִׁמּוֹ] לְעֹלָם וְיִהְיֶה וּזְרָעוֹ לְדִרְוֹת אַחֲרֹנִי [ם]
- 3 [(מִיָּד) מַחֲפִי] [

4Q485 (תשובה)

כמה קטעי פפירוס כתובים בכתב מראשית ימי בית הורדוס. בקטע הגדול יותר, המובא כאן, יש כנראה מובאות מקוצרות מן המקרא בדומה למובאות שבחתימת מקצת מעשי התורה. מוריס באייה ההדיר את הקטעים בסדרת התגליות, כרך ז, עמ' 4.

- 1 [פִּי תְדוֹרֶשׁ] נוּ בְּכָל לַבְבָּהּ וּבְכָל נַפְשָׁהּ [
- 2 [בַּצֵּד לִכְהָ וּמִצָּ] אֹכֶלָה כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים [
- 3 [וּשְׁבִתָּה] אֵלֶי וּשְׁמַעְתָּ [הַ] בְּקוֹלִי וּכְתוּב וּשְׁבִתָּה אֵלַי [
- 4 [בְּכָל לַבְבָּהּ] וּשְׁבִי שְׁבוֹת [כָּה] [
- 5 [וּבְמִקְוֵי] אַחֵר כְּתוּב [וּשְׁבִי וּרְפָא לִי] [
- 6 [עֲ] דֹ אֲשֶׁר יִבְיֵן [

4Q481e : 2 [שִׁמּוֹ] לְעֹלָם וְיִהְיֶה השוו תהלים עב 17, פט 37; אַחֲרֹנִי [ם] המהדירים קוראים אחריהם] שלא כתחביר || 3 (מִיָּד) המהדירים קוראים (אשר) ||
 4Q485 : 3-1 על פי דברים ד 29-31 || 2 [וּמִצָּ] אֹכֶלָה באייה קורא [אֹכֶלָה || 4-3 השוו דברים ל 2-3 וקיסטר, ממ"ת, עמ' 348-351 || 5 [וּבְמִקְוֵי] קריאה חדשה על פי ברית דמשק, פרק ה שוי 36, כרך א, עמ' 57; כְּתוּב על פי תצלום 41.988; את האפשרות להשלים כאן וּשְׁבִי וּרְפָא לוֹ ישעיהו ו 10 הציע קיסטר (הפועל שוי"ב מקשר בין הפסוקים), אם כן הכתוב בשורה 6 קשור לאותו הפסוק ומכאן השימוש בגוף הנסתר, ואולי יש להשלים בעזונו על פי ברית דמשק פרק א שוי 35, כרך א, עמ' 6; ראו גם 4Q461 קטע 1 שוי 5-10, לעיל עמ' 198 ||

4Q487 (חוכמה)

כחמישים קטעי פפירוס, רובם זעירים, בכתב מסוף ימי בית חשמונאי. בגלל הקיטוע קשה לעמוד על טיבו של החיבור. הוא מנוסח בגוף שלישי הנסוב בעיקר על האל ועל האדם (איש). נזכרים בו חוקי האל ותורתו לעומת שרירות לב האדם (קטע 1 א שוי 4, קטע 1 ב שוי 3, קטע 2 שוי 5, 7). האל נזכר בצורה אֵל (נראה שאין לקרוא בשום מקום אֵל, שלא כמהדיר).

מעניינים הביטויים המציינים תכונות המוכרים לנו מסרך היחד ומעוד חיבורים: [שריר] וְתָ לֵב אֲשֶׁמָּה בקטע 2, [כ] לֵב בקטע 24, [רו] הָ עוֹרָף [קשה] בקטע 18, [רחוב פי אֲשֶׁמָּה] בקטע 15. טיכלאר (במאמר הנזכר בעמוד 39), עמ' 541-538 הראה שקטע 37 שייך למגילת סרך היחד, 4Q257 טור ה, שוי 5-6. מוריס באייה ההדיר את הקטעים בסדרת התגליות, כרך ז, עמ' 5-10.

קטע 1 א

2	]	[וֹרִי
3	]	[הָ יְרוֹמֵם
4	]	[יִלְךְ] בְּכוֹל חֻקֵּיוֹ
5	]	[עוֹ כִּימִי
6	]	[לְ]

קטע 1 ב

1	מ]	[וְתִשְׁבְּתוּ
2	בוֹהוּ לַעֲפֹר כֹּן]	[
3	אֶתֶר בְּשִׁירוֹתָ] לְבוֹ	[יִכְלָה]
4	בְּלֶהֱבִי אֵשׁ מִחַ]שְׁכִּים	[יִשְׁוֹם]
5	בִּהֲפָךָ וּשְׁוֹ]פָה	[
6	אִישׁ אֲשֶׁר]	[

קטע 1 ב: 2 בוֹהוּ באייה קורא ברהו || 3 אֶתֶר השווה הערה לקטע 6 שוי 5 || 4 מִחַ]שְׁכִּים קריאה חדשה על פי סרך היחד ד 13, כרך א, עמ' 216 באש מחשכים; באיה קורא מִן] || 5 וּשְׁוֹ]פָה קריאה חדשה, השווה ישעיהו א 7; באייה קורא ושכ] ||

קטע 2

1	[	קִּיּוֹ]	[
2	[	שְׁנֵי נִדְכָּא בְּחֻלְיָא	]
3	[	מִיּוֹמָא דְּגִלְיָא בְּ	]
4	[	גַּם אֶל יִסְתִּירָא פְּנִיָּא מִמֶּנּוּ	]
5	[	אִיִּצְרוּךְ בְּתוֹרָתָא אֶל לְבוֹ	]
6	[	וְתִנְפְּלָאוּת צִי	]
7	[	בְּשִׁירָא וְתִנְפְּלָאוּת לֵב אֲשֵׁמָה]	]
8	[	אֲמַת חוֹכֵן	]
9	[	בְּהַשְׁפֹּטָא	]

קטע 6

1	[	שׁוֹב מְדוּרָא	]
2	[	מִן חֵד עֲרִיצִים]	]
3	[	מִלֵּט לְשַׁל]	]
4	[	וְאֵל יִגְלִיָּה	]
5	[	יִשְׁרָאֵל לְבוֹ מִתּוֹר בְּמַחֲשָׁבוֹת	]
6	[	מִיָּדִים בְּתַעֲ	]
7	[	מִיּוֹ	]

קטע 2: 2 בְּחֻלְיָא [י] קריאה חדשה על פי ישעיהו נג 10, השוו גם פסוקים 3-5 || 4 יִסְתִּירָא השוו ספר טוביה, 4Q200 קטע 2 שוי 6-7, כרך ב, עמ' 244; באייה קורא יסתיר [ר] || 5 השוו חוכמת רז נהיה, פרק ב שוי 64, כרך ב, עמ' 156 צרוף לבכה || 8 חֹכֵן [י] באייה קורא וחוכן [מה] אולם האות הראשונה אינה נראית בתצלום שבמהדורה כווי"ו; התיבה הזאת כתובה על קטע זעיר שבאייה צירף לכאן מבלי לציין באיזה תצלום הוא מופיע; אריאל ויודיסקי מצאו אותו בתצלום 42.067 בצד שמאל || קטע 6: 2 מִן חֵד עֲרִיצִים [מה] השלמה חדשה, השוו מגילת ההודיות י 38, כרך א, עמ' 71 מפחד הוית רשעים || 3 מִלֵּט [י] קריאה חדשה || 5 אפשר לשלב את הכתוב בשורה הזאת לכתוב בקטע 2 שוי 7 ולקרוא [ישי] לְבוֹ מִתּוֹר בְּמַחֲשָׁבוֹת [ש] לֵב אֲשֵׁמָה אך אין סיוע לשילוב הקטעים מן הכתוב בשורות האחרות; מִתּוֹר בְּמַחֲשָׁבוֹת [שבות] תוקן מן מִמַּחֲשָׁבוֹת, השוו במדבר טו 39 לא תתורו אחרי לבבכם, וסרך היחד ג 3, כרך א, עמ' 215 ולעיל קטע 1 ב שוי 3 ||

קטע 15

- 1 [ ] ק']
 2 [ ] אֲשֶׁר עָשִׂי]
 3 [ ] רַחֲבִי פִי אֲשֶׁמֹ]

קטע 16

- 1 [ ] הַכִּיָּן]
 2 [ ] מָה וְאֵל יִפְתָּח אֲ[וְצָר נִחְלָתוֹ
 3 [ ] אִישׁ יִשְׂרָאֵל יִנְחַלְנָה וְאֵל יִ]

קטע 18

- 1 [ ] אִישׁ]
 2 [ ] וְבַחֲיִי
 3 [ ] רִיחַ עֹרֶפְ [קָשָׁה
 4 [ ] עֵה]

קטע 20

- 1 [ ] ׀]
 2 [ ] ׀ אֵל יִ
 3 [ ] שֶׁעַ אִישׁ
 4 [ ] יִ בָּאֵ]

קטע 24

- 1 [ ]]
 2 [ ] בֹּדֶד לֵב]
 3 [ ] נֹת טוֹב]

קטע 15: אֲשֶׁר עָשִׂי] באייה קורא אש מעשיו || 3 רַחֲבִי פִי הצירוף רוחב + פה אינו מופיע בעברית העתיקה אבל נמצא הרחיב + פה ישעיהו נז 4, תהלים לח 18, בחרנו לקרוא רחוב ולא [י]רחיב בגלל המבנים הדומים שבחיבור, עיינו במבוא; אֲשֶׁמֹ] באייה קורא אשמֹתִי] ||
 קטע 18: 3 עֹרֶפְ [קָשָׁה] ביטוי זה מופיע בעוד מקומות כחלופה של קשי עורף; הושלם על פי מגילת ההודיות קטע 12 שוי 4, כרך א, עמ' 106 וזוה עורף קָשָׁה ||
 קטע 20: 2 [ ] אֵל יִ] קריאה חדשה; השוו קטע 1 גם אל יסתִיר] 'גם ה' יסתיר' ||
 קטע 24: 2 [ ] בֹּדֶד לֵב באייה משווה אל סרך היחד ד 11, כרך א, עמ' 216 וכבוד לב, ייתכן שהקטע הזה משתלב בקטע 18 ||
 3 [ ] נֹת טוֹב קריאה חדשה על פי סרך היחד ב 24, כרך א, עמ' 214 ||

4Q500 (ברכה)

קטע פפירוס בודד מסוף ימי בית חשמונאי, כתוב בלשון נוכח. נותרו בו ביטויים מעניינים ודימויים מעולם החקלאות, אך עניינו סתום. מוריס באייה ההדיר את הקטע בסדרת התגליות כך ז', עמ' 78-79. על תוכן הטקסט ראו J. M. Baumgarten, "4Q500 and the Ancient Conception of the Lord's Vineyard", *JJS* 40 (1989), pp. 1-6; "The Qumran SabbathShirot and Rabbinic Merkabah Traditions", *RQ* 13 (1988), pp. 207-213

קטע 1

[	עוֹפִי] אֵיכָהּ אֲנִי־	1
[	קֵב תִּירוּשָׁכָה בְּנוֹי בִּאֲבָנִי]	2
[	לשַׁעַר מְרוֹם הַקֹּדֶשׁ]	3
[	מִטַּעֲכָה וּפְלָגִי כְבוֹדָהּ]	4
[	כְּפֹת שַׁעֲשׂוּעִיכָה]	5
[	אֲמָכָה]	6

שוליים תחתונים

1 [עוֹפִי] אֵיכָהּ אֲנִי־ באייה קורא [בכ] איכה ינצו; למרות שזיהוי המילה בכאים בעייתי, עיינו במילון בן יהודה, כך א, עמ' 538-539, וראו עוד 4Q284a קטע 1 שוי 4, לעיל עמ' 57; אֲנִי־ ריבוי של נְצָה 'פרחי' || 2 [קֵב תִּירוּשָׁכָה יקב להפקת תירוש || 5 [כְּפֹת האותיות הראשונות ברורות יותר בתצלומים ישנים ||

4Q501 (תפילה לנקמה)

קטע בודד כתוב בכתב יד מראשית ימי בית הורדוס. המחבר מזכיר את התנכלויות צרי העדה הפוגעים לא רק בעדה אלא אף באלוהים. לדבריו הם נוטלים לעצמם את הכבוד המגיע לאלוהים. מוריס באייה ההדיר את הקטע בסדרת התגליות, כך ז', עמ' 79-80. קיסטר, ממ"ת, עמ' 331-332 הציע פירוש חדש לקטע.

שוליים עליונים

- 1] י' אל תתן לזרים נחלתנו ויגיענו לבני נכר. זכור כיא
- 2 [אנו המה עֲצוּרִי עמכה ועזובי נחלתכה. זכור בני בריתכה השוממים
- 3 [ופולִּ אֲנָשִׁי עֲצָתְכָּה] *המנודבים, תועים ואין משיב, שבורים ואין חובש
- 4 [וכפופים ואין זֹרֶקְפָּה. סבבונו חילכיא עמכה בלשון שקרמה ויפכו
- 5 [לְמַשְׁחִית אֶת הָהָדָר] *הפאתכה לילוד אשה. הביטה וראה הרפת בני
- 6 [בריתכה כיא נִכְמָר] עורנו וזלעופות אחזונו מלפני לשון גדופיהמה אל
- 7 [תתן להמה פול חלק] במצוותיכה ואל יהיה זרעמה *מְבָרִית
- 8] קָם אליהמה בהמון כוחכה ועשה בהמה נְקָמָה
- 9 [כיא בקשו נפש עֲנִי] כֹּה ולוא שמוכה לנגדמה ויתגברו על עני ואביון

שוליים תחתונים

1 אל תתן לזרים נחלתנו השוו איכה ה 2 נחלתנו נהפכה לזרים || 3 *המנודבים גרסו אולי המנודחים כבתפילות לחגים, 4Q509 קטע 13+12 שוי 1, כך ב, עמ' 389 וישעיהו ח 22 אפלה מְנַדָּח; ואולי הגירסה המוזרה כאן נוצרה בהשפעת הקשר אל עדת היחד || 4 חילכיא = חִילְכָּאִי יעריצי, רשעי, ראו ילון, עמ' 37; ויפכו = ויהפכו, משורש אפי"ך || 5 [לְמַשְׁחִית אֶת הָהָדָר] *ה' הושלם על פי דניאל י 8 והודי נהפך עלי למשחית; ופאתכה לילוד אשה כלומר יהם הפכו את כבודו של האל לכבוד שלהם, לתחביר השוו איכה ה 2 נחלתנו נהפכה לזרים || 6 וזלעופות אחזונו השוו תהלים קיט 53 ומגילת ההודיות יג 32, כך א, עמ' 77; גדופיהמה שתי האותיות האחרונות מתוקנות ואפשר שהתיקון מכון לצורה גדופיהם || 7 הושלם על פי תפילת קדושת היום ותן חלקנו בתורתך; ואל יהיה במקום וְאֵל יְהִי; *מְבָרִית התיבה מתוקנת אולי מן מבני ברית || 8 [קָם] אליהמה השוו בראשית ד 8; בהמון כוחכה השוו מגילת ההודיות יא 35, כך א, עמ' 73 כיא ירעם אל בהמון כוחו || 9 ולוא שמוכה לנגדמה השוו תהלים נד 5, פו 14 ועדת עריצים בקשו נפשי ולא שמוך לנגדם ||

4Q508a (תפילה)

חמישה קטעים ששויכו לתפילות לחגים. הכתב בקטעים האלה שונה והרווח שבין השורות קטן. באייה בסדרת התגליות, כרך ז', עמ' 183 מציין שהשיוך לחיבור תפילות לחגים מסופק, אומנם יש דמיון בסגנון לכתוב בעותק 4Q507 קטע 1, ראו כרך ב', עמ' 395.

קטע 39

[	וּאֲנֹ חִינּוּ בִלְבַּ יְגוֹן וְ	]	1
[	לֹא נֶאֱמִין בְּחִינּוּ]		2
[	לְ]		3

קטע 40

[	אֲשֶׁר נִתְּתָהּ לָהֹּ	]	1
[	לְ מִשְׁנֵאִינוּ *וְאִיכָּהָ]		2
[	וְכֹלֹֹֹ]		3

קטע 41

[	וְנִגְדָּ כֹל חֲטָאֵתָנוּ]		1
[	וְזֶה יוֹמָם וְלֵילָהָ]		2
[	וְזֶה יוֹמָם וְלֵילָהָ]		3

קטע 39: 1 בלב יגון אולי חלופה של ביגון לב, השוו תהלים יג 3 לבב חכמה, ומגילת המלחמה יד 7, כרך א, עמ' 125 לבב קושי; באייה משלים בסוף השורה י[²⁸], עיינו בדבריו || 2 על פי תצלום 41.477, השוו דברים כח 66, איוב כד 22 ובן סירא טז 3 ||
קטע 40: *וְאִיכָּהָ או וְאִיךָ ||

4Q514 (נידוי טמאים)

מכתב היד הזה השתמר קטע בן כעשר שורות כמעט מלאות ועוד שני קטעים זעירים. הוא נכתב בראשית ימי בית הורדוס. בקטע הגדול יש חוקים בעניין בידוד טמאים וטיהורם. נאמר שאין לערב זה בזה טמאים מסוגים שונים, ומפורטים שלבי ההיטהרות. אולם יש בקטע חזרות לא מובנות שטובי החוקרים התלבטו בפירושן, ראו כ' ורמן, "לאיפיון של השיטות ההלכתיות בימי הבית השני", בתוך כנה ורמן וא' שמש, לגלות נסתרות: פרשנות והלכה במגילות מדבר יהודה, ירושלים תשע"א, עמ' 118-119 ועיינו בספרות המובאת שם. מוריס באייה ההדיר את הקטעים בסדרת התגליות, כך ז, עמ' 295-298, בשם *Ordonnances* (חיבור ששויכו אליו עוד שני כתבי יד 4Q159, 4Q513); על פירושו של הקטע הזה ראו ח' בירנבוים, "שילוח טמאים מהמחנה על פי מגילת המקדש, כתבי יוסף בן מתתיהו ו-4Q271", מגילות י (תשע"ג), עמ' 25, הערה 61.

קטע 1 א

- 1 ה' [ישכב עם] אשה • [ ]
- 2 אל־יאכל [עם הטהור ואל יק] לְכָל הַטְּמָאִים [וביום פְּלוֹתוֹ]
- 3 לַסֹּפֹר לְ[ו] שְׁבַעַת יָמֵי [חָצֹ ורחצ וכבס בְּיוֹם טְהָרָתוֹ] וְטָהַר אֵל
- 4 יֵאָכֵל [אִישׁ] אֲשֶׁר לֹא הָחֵל לַטְהוֹר מִמֶּקְרֹ [וגם אל יאכל עוֹד]
- 5 בַּטְמֵאוֹ הַרִישוֹנָה וְכֹל טְמֵאֵי הַיָּמִים בְּיוֹם טְהָרָתָם יִרְחֲצוּ
- 6 וְכַבְּסוּ בַּמֵּי וְטָהְרוּ וְאַחֲרָיִם יֵאָכְלוּ אֶת לַחֲמֵם כַּמִּשְׁפָּט הַטְהָרָה
- 7 וְאֵל *יֵאָכֵל עוֹד בַּטְמֵאוֹ הַרִישוֹנָה אֲשֶׁר לֹא הָחֵל לַטְהוֹר מִמֶּקְרֹ
- 8 וְגַם אֵל יֵאָכֵל עוֹד בַּטְמֵאוֹ הַרִישוֹנָה. וְכֹל טְמֵאֵי הַיָּמִים בְּיוֹם
- 9 טְהָרָתָם יִרְחֲצוּ וְכַבְּסוּ בַּמֵּי וְטָהְרוּ וְאַחֲרָיִם יֵאָכְלוּ אֶת לַחֲמֵם
- 10 כְּמִ[שְׁפָט אֵל יִתְגַּ] אֵל אִישׁ וְאֵל יִשְׁתֶּה עַם כֹּל אִישׁ אֲשֶׁר יִמְרֹד
- 11 [בְּחֻקֵּי אֵל עַד יוֹם אֲשֶׁר יָשׁוּב לַעֲמֹל יוֹד בְּמַעֲמָד אֵינִי] [שִׁי הַקּוֹדֵשׁ]

2 [יק] רב קריאה חדשה; [וביום פְּלוֹתוֹ] כהצעת אריאל ויודיצקי || 3 [שְׁבַעַת] או [שלושת]; [וטהר] כהשלמת אריאל ויודיצקי || 4 מִמֶּקְרֹ לקריאה ולהשלמה השוו שו' 7 || 6 יֵאָכְלוּ הכ"ף מתוקנת || 7 וְאֵל הווי"ו כתובה בשוליים; *יֵאָכֵל עוֹד באייה קורא יאכל וזעוד וסבור שבתביה השנייה עוד תוקנה וז בהוספת וז ברווח שבין התיבות ומחיקת עו; מסתבר יותר שהסופר הוסיף וי"ו ברווח שבין התיבות ושהנקודות מעל השורה מציינות את ההפרדה לתיבות; הַרִישוֹנָה באייה סבור שהתיבה אולי מתוקנת; אֲשֶׁר יֵאָכֵל אִישׁ; מִמֶּקְרֹ = מִמֶּקְרֹהוּ || 8 עוֹד או עו; אריאל ויודיצקי סבורים שהסופר כתב תחילה עוד ותיקן עד || 10 [יִתְגַּ] אֵל ייטמא בטומאת משקה; באייה קורא [יאכ] אל; יִמְרֹד באייה קורא יִעֲרֹךְ || 11 שיחזור סוף השורה נסמך על ברית דמשק פרק א שו' 206, כך א עמ' 20 עד יום ישוב לעמד במעמד אנשי תמים קדש ||

4Q521 (ימות המשיח)

קטעי חיבור בכתב יד מסוף ימי בית חשמונאי. בקטע 2 שרדו יותר מעשר שורות שלמות ובקטע 5+7 שרדו כמה שורות די שלמות. הקטעים האלה עניינם אחרית הימים ותחיית המתים. אמיל פואש ההדיר את החיבור בסדרת התגליות, כך כה, עמ' 1-38. על חשיבות החיבור וזיקתו לחיבורים אחרים ראו דוד פלוסר, "שריד מקומראן והיגבורות שבתפילת העמידה", תרביץ סד (תשנ"ה), עמ' 331-334, וראו עוד S. Hultgren, "4Q521, the Second ; Benediction of the Tefilla, The Ḥasidim, and the Development of Royal Messianism", *RQ* 23 (2008), pp. 313-340 מ' קיסטר, "בין טקסטים מקומראן לטקסטים נוצריים קדומים", מבואות ב, עמ' 633-638. קיסטר מדגים עד כמה חשוב הטקסט הזה להבנת הציפיות המשיחיות שסבבו את ישו ומעמיד על קדמות הרעיון שאף הטבע נשמע למשיח.

קטע 1 א

2	] ׀
3	] ים
4	] ים

קטע 1 ב

1	] ׀
2	] ושמעת
3	] ופעלת
4	] ׀מה עברת
5	] וליראה א]ת שמכה
6	] רבו צריה]ם
7	] וקימים
8	] ואהב
9	] וא]ת

קטע 2 א+3

7	] ייטב לנו
8	] שפט
9	] קו]ך *לתשועה
10	]
11	] יעלה

קטע 1: ב: 5 השוו נחמיה א 11 || 6 צריה]ם השוו תהלים ג 2 מה רבו צרי; פואש קורא צדיק]ם ||
קטע 2: 9 *לתשועה חציה בקטע 2 וחציה בקטע 3, צירוף הקטעים בעייתי; מילה יחידאית במגילות ||

קטע 2 ב

שוליים עליונים

- 1 [הש] מִים והארץ ישמעו למשיחו
- 2 [וכל א] שר'בם לוא יסוג ממצות קדושים.
- 3 הַתֹּאמְרוּ מִבְּקָשִׁי אֲדָנִי בַעֲבַדְתּוֹ :
- 4 הַלֹּא בִזְאת תִּמְצָאוּ אֶת אֲדָנִי כֹל הַמִּיחָלִים בַּלֵּב
- 5 כִּי אֲדָנִי חֲסִידִים יִבְקַר וְצַדִּיקִים בִּשְׁם יִקְרָא
- 6 וְעַל עֲנָוִים רוּחוֹ תִרְחַק וְאִמּוֹנִים יַחֲלִיף בַּכּוֹ
- 7 כִּי יִכְבֹּד אֶת חֲסִידִים עַל כֹּסֶא מַלְכוּת עַד,
- 8 מִתִּיר אֲסוּרִים פּוֹקֵק עוֹרִים זֹקֵק כְּפֹפִיִּים
- 9 וְלֹכֵל אֲרֻכָּהּ [יַעֲלֶה וְ] חֲלִים וּבַחֲסָדוֹ יִרְפָּאֵם
- 10 וּפֹעֵל מַעֲשֵׂה טוֹב לְאִישׁ לֹא יִתְאַחֵר [ ]
- 11 וּנְכִידוֹת שְׁלֹא הָיוּ יַעֲשֶׂה אֲדָנִי כְּאִשֶּׁר לְבָר
- 12 כִּי יִרְפָּא חֲלָלִים וּמִתִּים יַחֲיֶה עֲנָוִים יִבְשֶׁר
- 13 תּוֹעִיִּים יִשׁוּבֵב נְתוּשִׁים יִנְהַל וְעֵבְרִים יַעֲשֶׂר
- 14 [ ] וְכֹל כִּי [ ]
- 15 [ ] וְאֵל [ ]

קטע 2 ב: 1 'ישמעו' = יִשְׁמְעוּ || 5 חסידים יבקר ישיגח על החסידים' || 6 ואמונים 'נאמנים', אולי משקל קטול כמו ילוד, השווה בן סירא 22 אם אמנה היא וקימרון, קטל || 7 את חסידים אולי חלופה פוניטית של את החסידים || 8 על פי תהלים קמו 7-8, הנושא (הי) חסר כאן || 9 וְלֹכֵל אֲרֻכָּהּ [יַעֲלֶה וְ] חֲלִים הקריאה בעייתית ומותאמת להקשר ולתחביר העברית, ההשלמה [יעלה] מתאימה רק בדוחק לגודל החסר, השווה ירמיהו ל 17 כי אעלה ארכה לך וממכותיך ארפאך; את ההשלמה וְלֹכֵל הוציעו אריאל ויודיצקי; פואש קורא ול[ע]לם אדבק [במ]חלים; וקריאתו קשה מבחינת העניין, וצורת גוף מדבר זרה לקטע הזה ואינה משמשת בשאר קטעי החיבור || 10 וְפֹעֵל [על] פואש קורא ופֹרֵן || 11 שלוא היו השווה שמות לד 10 אשר לוא נבראו || 12 חללים אולי 'חולים', ראו קיסטר, מבואות ב, עמ' 636 || 13 תּוֹעִיִּים יִשׁוּבֵב השווה תהלים כג 3; פואש קורא וְ[דלי]ם יִשְׁבֵּר [יע] אך האות שאחרי השייך נראית כוויי, ראו תצלום 41.676; יַעֲשֶׂר אולי לשון מלאות ושפע, השווה תהלים סה 10 פקדת הארץ ותשקקה רבת תעשרנה, כנראה בניין פיעל || 14-15 האותיות שבתחילת השורות כתובות על קטע נפרד ||

חיבורים עבריים מקומראן

קטע 2 ג

שוליים עליונים

- 1 ואת חק חסדיך ואתר אותם ב[
- 2 נהיה ב'אים אבות על בנים]
- 3 אשר ברכת אדני ברצונו]
- 4 גלה הארץ בכל מק[ם]
- 5 וכי כל ישראל בגיל[ה ללך]
- 6 ואת שמך ירממו]
- 7 מצ[ם]

קטעים 5 א+6*

- 1] ם[
- 2]
- 3]
- 4] ם[אש]ר ל'א יעבד עמ'אלה
- 5] איש עמ ר'עזה ועמ שכנו
- 6] טוב לך ואמן כוח
- 7] לה'אזין אמונ[ים] יגדלו

קטע 2 ג: 1 הקריאה בטוחה אך הכתוב סתום || 2 נהיה ב'אים כהצעת אריאל ויודיצקי; פואש קורא נכון ב'אים; על = עם || 3 ברצונו לפי הקריאה הזאת יש לפרש את ברכת כנסמך של ברכה, אפשר גם לקרוא ברצונו ולפרש את ברכת כפועל; לביטויים ולשכנות המילים השוו דברים לג 23 ותהלים ל 8, נא 20, פט 18 || 4 גלה הארץ השוו ישעיהו מט 13 רנו שמים וגילי ארץ ... כי נחם ה' עמו || 6 שמך ירממו פואש קורא שבט[ו] ו'ירממו]; אומנם האות השנייה נראית כביי'ת אך היא דומה למי'ם השנייה שבתביבה ירממו שבהמשך השורה || 7 מצ[ם] שריד האות השנייה מתאים גם לעיין או לשיין || קטע 5 א+6: * הקטעים סמוכים זה לזה || 6] טוב אולי [ל]טוב או [לה]טיב || 5 השוו שמות ג 22 || 7]לה'אזין או מזין; פואש קורא מזון; אמונ[ים] אולי 'נאמנים' ||

קטעים 5+7 ב

- 1] ראו אֵת כֹּל אֵל[שֶׁר עֲשָׂה]
- 2 [אֲדַנִּי הָאֵל] וְכֹל אֲשֶׁר בֵּה יָמִים[וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם]
- 3 [תְּהוֹמֹת] וְכָל מְקוֹה מִים וְנַחֲלִים
- 4 [וְחַיִּיתָם כֹּל] הָעוֹשִׂים אֵת הַטּוֹב לִפְנֵי אֲדֹנָי[י כִּי]
- 5 [אֲדַנִּי יִבִּי] אֵל בְּאֵלָה מְקַלְלִי וְלִמּוֹת יְהוָה[בְּחַטָּאָם וְלֹא]
- 6 יִחַיִּם הַמְּחִיָּה אֶת מַתִּי עִמּוֹ
- 7 וְנָוִי[וֹ] וְנִגִּידָה לָכֶם צְדָקוֹת אֲדֹנִי אֲשֶׁר[ ]
- 8 בְּנָוִי תַמְּ[וֹ] וְתֵהָ יִפְתָּח[ ]
- 9 וּפ[ ]
- 10 וְ[ ]
- 11 וְגִּ[ ]
- 12 וְגִשֶׁר תֵּהָ[וֹ] וְחַיִּיתָם
- 13 קִפְאוּ אֲדִיר[ים]
- 14 וְקִרְמוּ שְׁמִים[ ]
- 15 [וְכֹל] מְלֹאכִים[ ]
- 16 [ ] לְ[ ]

4-3 ההשלמות חדשות || 3 מְקוֹה אריאל ויודיצקי סבורים שאפשר לקרוא מְקוֹי || 4 הָעוֹשִׂים אֵת הַטּוֹב שלא כביטוי הרגיל עֲשָׂה הַטּוֹב = מה שטוב; השוו מלכים א טו 5 וירמיהו לד 15 || 5 בְּאֵלָה פואש קורא בְּאֵלָה; לביטוי הביא + אלה ראו יחזקאל יז 13 ויבא אתו בְּאֵלָה, ונראה שהמילה אלה כאן עניינה קללה הבאה על מפר הברית; מְקַלְלִי על פי רוחב הַקֶּסֶר ועל פי תהלים לז 22; פואש קורא מְקַלְלִים]; וְלִמּוֹת יְהוָה[בְּחַטָּאָם] השוו שירי מגילת תהלים, 11QPs^a יט 9-10, כרך ב, עמ' 351 למות הייתי בחטאי || 8 קריאה בעייתית || 12 וְגִשֶׁר לשון קירוי || 14 וְקִרְמוּ בתקבולת אל קפאו; פואש קורא וקדמו ||

4Q526

קטע בכתב יד מימי בית חשמונאי. אמיל פואש ההדירו בסדרת התגליות כרך כה, עמ' 179-181.

- 1 [ ] אדני לאבי לו תעשה ל] [
- 2 [ ] באשר היתה] [

4Q527

קטע בכתב יד מימי בית חשמונאי. ראו פואש, שם, עמ' 183-185.

- 1 [ ] אשו היו צפנים לחג]°°° [
- 2 [ ] [יקריבו] לו שלמים כן [ ]
- 3 [ ] °°°°°°°°°° [ ]

4Q528

קטע בכתב יד מימי בית חשמונאי, ראו פואש, שם, עמ' 187-190.

- 1 [ ] ב° [ ]
- 2 [ ] בך א [ ] ו [ ] °ך [ ]
- 3 [ ] הם יראיך בני ישראל א [שר]
- 4 [ ] ותמימך ישראל התמים בכול מ [עשיכם]
- 5 [ ] כתם הבחורים אשריכם כול יראי יהוה [ ]

4Q528 5 כתם אולי קהם בכתב חסר ואולי משקל qall במקום qull ||

4Q577 (מבול)

שניים משמונה קטעים זעירים בכתב יד מימי בית חשמונאי. ראו פואש, שם, עמ' 195-203.

קטע 4

[	מבול]	1
[	אדו]נִי אשר מלטם]	2
[	כפו]ל אשר היה חק[וק	3
[	ת הכול א]	4
[	ה ויצו]	5
[	ככול א]שר	6

קטע 7

[	ם וע]	1
[	השחיתו	2
[	כ]לֹז הכול	3
[	כ]נִי האדם	4
[	להש]חִית כֹּל	5
[	°°]	6 [בשר

5Q13 (ברית)

עשרות קטעים קטנים שהתפוררו במשך הזמן. זיוף מיליק קיבץ וצירף קטעים זה לזה. בשני מקבצי הקטעים הגדולים יותר נמנים אבות העולם ואבות עם ישראל וברית האל לזרע אהרון בהקשר לטקס חידוש הברית. זיוף מיליק ההדיר את החיבור בסדרת התגליות, כך ג, עמ' 181-183. מנחם קיסטר ההדיר מחדש את החיבור הזה 5Q13 and the 'Avodah: A Historical Survey and its Significance', DSD 8 (2001), pp. 136-148. הוא צירף קטעים והגיה אור יקרות על הטקסט ועל תרומתו לחקר תולדות פיוטי סדר עבודת יום הכיפורים.

קטעים 7+3+2+1

1	[	ברוך אתה	] אלוהי הכול	[
2	[	ה ויוסד עולמ	] כי	
3	[	אוצרות	] כי	
4	]	ה	כי כאשר עשית	[
5	]	את	הנור	]
6	[	לשרת בהיכל	ה ובנוח רצית מבי	אנוש ותפליה מן המבול
7	[	הפצתה ואת יצח	ק התמותה ומצאתו תם	אל יעקוב
8	[	בריתכה לישראל	אל להבין במעש	יפה ואת לוי ה
9	[	ב עבודת	הקודש ובאחר	בחלתה מבי
10	[	ולבוא לפני	ה עדה להודיע נסתר	ות לבני ישראל לחדש
11	[	לעלמים שנה	בשנה ותצוהו להזהר	כי
12	[	אמן וכופר	לכול איש ישראל	כי
13	[	לקבל עליו	לשוב אל תורת	משה

4 אין מקום לקטע הזעיר שמיליק צירף בתחילת השורה וקריאתו לבד מסופקת || 5 [את] חנוך בחרתה השוו חנוך ב, טז 6; הטקסט בסוף השורה הושלם על פי בראשית ה 24 || 7 התמותה = התמותה לשון בחינה וצריפה בכור, השוו קיסטר, אולי מבחן העקדה; או [ה] דעתה כמו קיסטר, עמ' 139-140 || 8 [את בריתכה] הושלם בעקבות הצעת ידין, מקדש ב, עמ' 92 הנסמכת על הכתוב בתהלים כה 14 סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם; [לישראל] אל השלמה חדשה; ותתן לו *לאגוד ביטוי סתום, שתי האותיות האחרונות שבמילה לאגוד כתובות על קטע זעיר שמיליק צירף, ובצילום 42.318 נראים בקטע גם שרידים מראש הגימ"ל ואולי גם מעין נקודת דיו מרגלה השמאלית של האל"ף של המילה אל שבשורה 7; נראה אפוא שצירוף הקטעים מבוסס די הצורך || 9 [ ] ב ת אולי עמד כאן פועל משורש שבי"ת; קיסטר קורא [ ] ת; [מבי] קיסטר משלים מן בגלל דוחק המקום לכאורה || 9-10 לצאת ... [ה] עדה ילנהיג את העדה עיינו במקבילות שקיסטר מביא; הקריאה [ה] עדה מתאימה לשרידים ולמרחק מן התיבה [ה] דיע || 11 [שנה] בשנה השוו לקטע הבא שוי 4 ||

קטע 14+12+4

- 1 [עַד אֲשֶׁר יַעַל מוֹד לְפָנַי הַמְּבַקֵּר] [
- 2 [וְלֹא יִזְכֶּה בַּכְּפֹרִי] [
- 3 [טָמֵא טָמֵא יִקְרָא] כֹּל יָמֵי מוֹאָסוֹ בַּחֲזָקָה אֵל [
- 4 [כְּכֹל הַדְּבָרִים הַאֵלֶּה יַעֲשֶׂה שָׁנָה בְּשָׁנָה כֹּל יָמֵי מַמְשָׁלָתוֹ] [
- 5 [בְּלִיעָל] [לְדַרְשׁ לְרוּחוֹ] [

5Q14 (קללות)

קטע בודד ובו קללות, רובן בגוף נוכח; זיוזף מיליק פרסם את הקטע בסדרת התגליות, כרך ג, עמ' 183-184.

שוליים עליונים

- 1 [שֶׁבַע יָמִים] וְעוֹל יָמִים גַּם עֲלֵיהֶם [לְוָא]
- 2 [יַחְמוֹל כִּי יִקַּח מִחַמְדָּה] עֲיִנֶיךָ מֵעֲלֶיךָ, יִפְּלוּ [ ] [
- 3 [בְּעֻזָּתוֹ] תִּיכֶם תִּפְּלוּ בְּכוֹל, תִּפְּלִי [ו]
- 4 [ו] יִשְׁמִידוּךָ, מְכוֹל הַחוֹל [יָיִם תִּגְנֹף]
- 5 [לַחֲמֶךָ] מֵעַט לוֹ וְאֵין דִּי כִּי • [ ] [

שוליים תחתונים

קטע 4: 3 יִקְרָא מיליק קורא יִהְיֶה, השוו סרך היחד ג 5, כרך א, עמ' 215 טמא טמא יהיה לעומת ויקרא יג 45 טמא טמא יקרא || 4 בְּשָׁנָה כֹּל [ו] כאן צורפו הקטעים הזעירים 14+12, השוו סרך היחד ב 19, כרך א, עמ' 214 || 5 לְ[דַרְשׁ] לְרוּחוֹ שיחזור של אריאל ויודיצקי, ראו תצלום 42.316 וסרך היחד ו 17, כרך א, עמ' 220 || 5Q14: 1 [שֶׁבַע יָמִים] השלמה חדשה; וְעוֹל מיליק קורא ועל || 2-1 השוו דברים כח 50, לב 25 ודברי הימים ב לו 17 || 2 השוו יחזקאל כד 26-21 || 5 [לַחֲמֶךָ] מֵעַט לוֹ השוו ישעיהו נא 14 ולא יחסר לחמו ||

6Q9 (שמואל)

כשבעים קטעי פפירוס זעירים בכתב יד מסוף ימי בית חשמונאי. אלה שרידי חיבור המבוסס על ספר שמואל. יש בו עיבודים של סיפור מלחמת שאול ודוד בפלשתים והיחסים של דוד עם שאול ויונתן. מוריס באייה ההדיר את החיבור בסדרת התגליות, כרך ג, עמ' 119-123. כאן הובאו רק הקטעים שיש בהם רצף של כמה תיבות או צורות לשון מיוחדות.

קטע 1

1	[ערים] אחת עשרא]
2	[ומה עד הגול]

קטע 21

1	[לשמו] ע בקולו ול[שמו]
2	[משפטו]
3	[פֹר התור]ה

קטע 26

[	[חרב ש]אול	]

קטע 30+31

1	[ו]עד גת ועד [ע]קרן °
2	[הנופלים אשר]

קטע 32

1	[לקרא]ת פלשתיים °
2	[וימס]לבם ונגפו לפני[בני ישראל
3	[לוי ומרומ]

קטע 1: 1 עשרא הכתיב הזה נפוץ במגילות העבריות והארמיות || 2 הגול] באייה מפנה אל עד הגלה דברי הימים א ה || 22

קטע 21: 1 באייה מפנה אל שמואל א יב 14-15 ושמתם בקולו ... ואם לא תשמעו בקול ה' ||

קטע 26: חרב ש[אול] השוו שמואל ב א 22 וחרב שאול לא תשוב ריקם; באייה קורא [חרבש] ||

קטע 30-31: השוו שמואל א יז 52 ויפלו חללי פלשתים בדרך שערים ועד גת ועד עקרון ||

קטע 33*

1	]	]	]	]
2	]	]	]	]
3	]	]	]	]
4	]	]	]	]

קטע 45

1	]	]	]	]
2	]	]	]	]
3	]	]	]	]

קטע 57

1	]	]	]	]
2	]	]	]	]
3	]	]	]	]

קטע 58

1	]	]	]	]
2	]	]	]	]
3	]	]	]	]
4	]	]	]	]

קטע 33: * הושלם על פי שמואל א כב 4-1 || 4 הושלם על פי שמואל א כב 6 ושואל יושב בגבעה תחת האשל ברמה ||
קטע 57: 3 [ות]קע נפש שניה[ם] קריאה חדשה, אולי מדובר בדוד וביונתן ||
קט 58: 1 [ג]שבעו אולי מדובר בדוד וביונתן || 2 ראו שמואל א יח 12, 15 || 3 [י]שרא[ל] אריאל ויודיצקי העירו
שהמילה נוספה כנראה בין השורות וראו שם 16 ||

6Q11

קטע בודד בכתב יד מימי בית הורדוס. מוריס באייה ההדירו בסדרת התגליות, כרך ג, עמ' 125-126.

1	[	זִוִּית]	[
2	[	יִּי עֵנְ יִ	[
3	[	בְּחִישׁ וּבִקְצִיר בָּאוּ] רַ וּבְחִישׁךְ	[
4	[	מִן הַבּוֹ קָרַעַד הָעֶרֶב יִ	[
5	[	חַב] לָהּ יִלְדָּה חֶבֶל יִלְדֹתָ	[
6	[	וְאָמְרָתָהּ הַגֶּפֶן *הַנִּטְשֶׁת אֲשֶׁמְךָ	[

שוליים תחתונים

6Q12 (קיצים)

קטע בודד בכתב יד מימי בית הורדוס. מוריס באייה ההדירו בסדרת התגליות, כרך ג, עמ' 126.

1	[	בְּעֵת הַהִי אֵהָ יִהְיֶה יִשְׂרָאֵל עֵי]	[
2			
3	[	מֵאֵין יוֹשֵׁב וְאַחֵר הַיּוֹבִלִים]	[
4	[	לְבָז] וְלִזְרוֹתָם בְּאֶרְצוֹת	[
5	[	יִיִּי]	[

6Q11 : 3 בָּאוּ] באייה קורא באת[י] || 6 *הַנִּטְשֶׁת 'הנעזבה'; באייה קורא הנטעת אולם בכתב היד המוקפד הזה קווי העיין מעובים ואילו קווי השיין אחידים בעוביים ||
 6Q12 : 4 [לְבָז] וְלִזְרוֹתָם השוו יחזקאל כ 23 להפיץ אתם בגוים ולזרות אותם בארצות, דברי יוסף ומשה, 4Q372 קטע 1 שו' 5, כרך ב, עמ' 78 ומגילת המקדש נט 2, כרך א, עמ' 198; באייה קורא [להאבי] וְלִזְרוֹתָם ||

6Q13 (יוצדק)

קטע בודד בכתב מימי בית הורדוס. מוריס באייה ההדירו בסדרת התגליות, כך ג, עמ' 126-127.

1	[	עֵל]	[
2	[	אֶרֶץ]	[
3	[	בֵּל]	[
4	מִבְּנֵי פִינְחָס וְשִׁירָה		יִשְׂרָאֵל
5	בֶּן יוֹצֵדֶק אֲשֶׁר]		[
6	בְּיָדָיו שְׁלֵיִם בְּיוֹם]		[
7	מִתְנַדְבִּים לִי־		הַכֹּהֵן אֲשֶׁר]
8	יְהִיָּה בִימָן]	יִם הַהַם	[
9	בִּימִים]		[

6Q16 (שכר ועונש)

חמישה קטעי פפירוס זעירים בכתב יד מימי בית הורדוס. מוריס באייה ההדירם בסדרת התגליות, כך ג, עמ' 131-132.

קטע 1			
1	[	כְּנִיחוּחַ נִסְךְ]	[
2	[	לְכֹל אֲנָשִׁי חֶסֶד]	[
3	[	לְשֹׁלֵם לְכוֹן לְ]	[
4	[	לְכוֹל בֶּן]	[

קטע 2			
1	[	וְוְוְוְ]	[
2	[	עֲלֵי רֶשַׁע]	[
3	[	מִמְשַׁלַּת בְּלִיעֵל]	[

6Q13 : 4-5 לשמות הכהנים ראו דברי הימים א ה 41-30 וחגי א 1 || 7 מִתְנַדְבִּים באייה קורא [ש]נִבְצָר || 8-7 השו
 דברים כו 3 ||
 6Q16 קטע 1: 1 [כְּנִיחוּחַ נִסְךְ] קריאה חדשה, השו ו[ח] נסכיהם שירי עולת השבת, שיר שלושה עשר, 11Q17 טור [ט] שו 3,
 כך ב, עמ' 379, ודניאל ב 46 || 2 חֶסֶד] השו ישעיהו נז 1 ואנשי חסד נאספים; באייה קורא חל[ק] ||

6Q18 (מלחמה)

קטעי פפירוס זעירים בכתב יד מימי בית הורדוס. ניכר דמיון למגילת המלחמה במינוח ובסגנון. עיינו גם בקטעים הזעירים שלא הותקנו ובמיוחד במילים אילים 'מלאכים' בקטע 4 ובמילים בחרב בקטע 11, [ב]טח בקטע 18 המופיעות במגילת המלחמה יא 2, כך א, עמי 122. בקטעים הזעירים שלא הותקנו יש גם שימוש בגוף מדברים, עיינו בקטע 8 ובקטע 14. המילה אַל כתובה בכתב העברי הקדום, ראו קטעים 6, 8, 10. מוריס באייה ההדיר את הקטעים בסדרת התגליות, כך ג, עמי 133-136.

קטע 1	
1 מְ]	[
2 וֹ]	[
3 אב]	[
4 יֹֹ]	[
5 תרועֹת]	[
6 להכניֹעֹ רשעה	[לִיֹם]
7 הוֹיֹה]	[

קטע 2+3+9*	
1] וֹ]	[
2] נצה וכבֹד]	[
3] חושך ואפֹלֹה]	[
4] מִלֹאֹךְ מִשְׁטֵמָה בְּחֹשֶׁךְ תְּשׁוּקָתֹו]	[
5] לִחֵי עוֹלָמִים וִיהִי לֹ]	[
6] תִּשְׁבָּחוֹת] עַד שְׁמַחַת עוֹלָמִים]	[
7] שוֹ] מַר בֶּן יִשְׁחַק בְּבִלְעֵל וֹ]	[
8] בְּתִשְׁבָּחוֹת עֹד]	[

קטע 1: 6 להכניֹעֹ רשעה] על פי מגילת המלחמה א 6, כך א, עמי 111 || 7-6 [לִיֹם] הוֹיֹה] על פי מגילת המלחמה א 11, שם ותרועת אלים ואנשים ליום הויה ||

קטע 2+3+9: * הקטעים מצורפים כאן ישירות על פי העניין; בקטע 9 יש מקום חלק והוא מצטרף למקום החלק שבקטע 2 שוי 3 לפני המילה חושך; באייה צירף שם קטע קטנטן שאינו בתצלומים והתעלם מן המקום החלק || 4 בְּחֹשֶׁךְ תְּשׁוּקָתֹו] בהתנהגותו החשוכה, השוו מגילת המלחמה יג 10-12, כך א, עמי 124; באייה קורא [אל ח]ושך תְּשׁוּקָתֹו], הכתמים שאחרי התייז אינם מתאימים לשום אות || 5 וִיהִי אולי תחילה של מילה ארוכה יותר ||

קטע 5

- 1 [ ] לֹא וּמִבֹּ [ ]
 2 [ ] מִלֵּאכִי צִדֵּק בִּמְעַוְוֵי
 3 [ ] יִתְחַזְקוּ בְרוּחַ דַּעַת [ ]
 4 [ ] עֲוִי לַמִּיִּם לֹא תִלֵּא [ ]

שוליים תחתונים

קטע 20

- 1 [ ] תִּהְיֶה וּתְפַאֲרֶת [ ]
 2 [ ] כִּי־אֵל לֵכָה הֵמָּה [לְחֻמָּה]
 3 [ ] תִּתֵּן וְאֵל לֵי [ ]

קטע 5: 2 [מִלֵּאכִי צִדֵּק] השוו ברכות וקללות, 4Q287 קטע 2 שוי 13, כרך ב, עמי 6; [בִּמְעַוְוֵי] או [בִּמְעַוְוֵי], קריאה חדשה על פי ברכות וקללות שם || 4 תִּלֵּא [ ] או תִּלֵּא [ ]; באייה קורא יִכְלֹן [ ]; אריאל ויודיצקי קוראים תִּצֵּא [ ] ||
 קטע 20: 1 [תִּהְיֶה] השלמה חדשה || 2 הֵמָּה [לְחֻמָּה] על פי מגילת המלחמה יא 2, כרך א, עמי 122 || 3 [וְאֵל] קריאה חדשה ||

8Q5 (השבעה)

שני קטעים בכתב מימי בית הורדוס שעניינם גירוש רוחות. מוריס באייה פירסם אותם בסדרת התגליות, כרך ג, עמ' 161-162.

קטע 1

שוליים עליונים

[	בשמכֹּה הַגָּבוֹר אֲנִי מִירָא וּמִשְׁ[בִּיעַ	]	1
[	סִרְוּ מִ[פְּנֵי הָאִישׁ הַזֶּה אֲשֶׁר הוּא מִבְּנֵי הָאֲ[וֹר מֵהָ	]	2
[	תֵּאָחֲזוּ בְּאִישׁ [הַזֶּה וּמָה תִּשְׁבִּיתוּ אוֹרוֹ לְהִיזֹת לְ[חֹשֶׁךְ	]	3
[	לְמִזְלֹת הַשָּׁמַיִם]	]	4

קטע 2

[	וְב[	]	1
[	וְ[וְתִשְׁבִּי[עַ	]	2
[	יְהוָה]	]	3
[	גְּבוֹרָתָ[כֹּה רַבָּה לַמַּעֲלָה מִכֹּל[רִחוּת	]	4
[	וּמִרְדְּפוֹת וְהַמִּשְׁפָּטִים]	]	5
[	כֹּל הָרוּחוֹת לַפְּנִיכָה עֲ[מִדּוֹת	]	6

שוליים תחתונים

קטע 1: 1 הַגָּבוֹר באייה קורא [גבור; ומש[ביע] או ומש[מיע]; באייה קורא ומע[ ] || 2 [פְּנֵי קריאה חדשה || 3 ומה תִּשְׁבִּיתוּ אוֹרוֹ השוו מגילת ההודיות כג 3, כרך א, עמ' 96; הַזֶּה זִיין שלמה בתצלום 42.357; לְהִיזֹת לְ[חֹשֶׁךְ] קריאה חדשה || קטע 2: וְתִשְׁבִּי[עַ] או וְתִשְׁבִּי[תו] כהצעות אריאל ויודיצקי || 5 וּמִרְדְּפוֹת על פי תצלום 42.594; מדובר כנראה ברוחות רעות ||

11Q15 (תפילה)

טקסט בכתב יד מימי בית הורדוס. פלורנטינו גרסייה מרטינו ואייברט טיכלאר ההדירו אותו בסדרת התגליות כרך כג, עמ' 253-256.

קטע 1

[	יִלְנוּ בִשׁ]	1
[	מִקְדָּשְׁכָּה אֲשֶׁר כּוֹנְנוּ יְדִיכָה]	2
[	שׁ] מִלְכָּה וְתִרְאָה מִן]	3
[	בְּחִירִיכָה בְּשִׁמּוֹתֵם °]	4
[	כְּבוֹדוֹ וּמַעֲשָׂיו וְעָמְלוֹ בְּ]	5
[	אֵתָהּ בְּרֵאשִׁית כּוֹל רוּחַ לְחַיִּים] כְּמִתְכָּה אֵין מִדָּה]	6

11Q16 (תפילה)

טקסט בכתב יד מימי בית הורדוס. פלורנטינו גרסייה מרטינו ואייברט טיכלאר ההדירו אותו בסדרת התגליות כרך כג, עמ' 257-258.

קטע 1

[	כִּי אֲנִי אֵתָהּ יִצְרָתִי]	1
[	וְתִדְעָ כִּי לֹא מַעֲשָׂיו בְּטָרִם] בְּרֵאשִׁית]	2
[	מִרְאשִׁית] בְּאִמְתָּכָה כְּלִי דַעַת]	3
[	הַגִּדְתָּהּ אֵחָה] רִיתוֹ בְּטָרִם עֲשִׂיתו]	4

11Q15 : 2 את ההשלמה הציעו אריאל ויודיצקי על פי שמות טו 17 מקדש ה' כוננו ידיך || 4 בחיריכה גוי"ט קוראים בחיריכה; המילה בחיריכה] חוזרת בקטע 2 שוי' 4 || 6 אתה בראתה כול רוח השוו מגילת ההודיות ט 10-11, כרך א, עמ' 68; ולחיו] כְּמִתְכָּה אֵין מִדָּה] שיחזור חדש על פי מגילת ההודיות יז 17, כרך א, עמ' 84 || 11Q16 : 2 שיחזור חדש על פי מגילת ההודיות ט 9, כרך א, עמ' 68 || 3-4 השוו ישעיהו מו 10 מגיד מראשית אחרית ומקדם אשר לא נעשו ||

xQAqeda

E. Eshel and H. Eshel, "New Fragments from Qumran", *DSD* 12, ראו הקטע הזה, או 12 DSD, E. Eshel and H. Eshel, "New Fragments from Qumran", *DSD* 12, pp. 142-144 (2005).

1	]	ויאמר	[אלהים לאברהם]
2	]	אל	[שחק בנו קח את ה]
3	]		[ומלאך יהוה]
4	]	ל	[

4Qx (= 4Q470 קטע 2)

הקטע הזה אינו מופיע בתצלומים של קטעי 4Q470 משנת 1955; הוא מובא לידם רק בתצלומים משנת 1958 ואילך. השורות שלו צפופות מאלה של שאר הקטעים. נראה שאין הוא שייך לחיבור ההוא.

1	]		[התורה הזו]
2	]	וא	[שלחה נותן א]
3	]		[כאשר]

מפתח קטעים לשלושת הכרכים

וזה סדר הציונים מימין לשמאל: בטור הראשון מובא ציון כתב היד, בטור השני מובא מספר הקטע או הטור (באות עברית), בטור השלישי מובא מספר העמוד במהדורתנו ובטור הרביעי מובאים משמאל לימין הכרך, העמוד והלוח בסדרת התגליות

	א, 111-134	א-כ	1QM
	א, 245-257	א-יג	1QpHab
	א, 213-230	א-יא	1QS
I, 71, xiii	ג, 7	6-1	1Q11
I, 77, xv	ב, 276	5-1	1Q14
I, 78, xv	ב, 276	11-8	
I, 79, xv	ב, 277	12	
I, 79, xv	ב, 277	18-17	
I, 80, xv	ב, 299		1Q15
I, 81, xv	ב, 306	1	1Q16
I, 81, xv	ב, 306	8-3	
I, 82, xv	ב, 306	9	
I, 83, xvi	ב, 234	1	1Q17
I, 83, xvi	ב, 235	2-1	1Q18
I, 84, 152, xvi	ג, 1	2-1	1Q19
I, 85, xvi	ג, 2	3	
I, 85, xvi	ג, 3	8	
I, 85, xvi	ג, 2	13	
I, 92, xviii	ב, 104	א	1Q22
I, 93, xviii	ב, 105	ב	
I, 94, xviii	ב, 106	ג	
I, 95, xix	ב, 106	ד	
I, 102, xx	ג, 3	2-1	1Q25
I, 102, xx	ג, 4	5-4	
I, 102, xx; XXXIV, 536	ב, 183	1	1Q26
I, 102, xx; XXXIV, 538	ב, 180	2	
I, 102, xx; XXXIV, 538	ב, 183	3	
I, 103, xxi	ב, 130	א 1	1Q27
I, 105, xxi	ב, 131	ב 1	
I, 106, xxii	ב, 131	3	
I, 106, xxii	ב, 132	6	
I, 106, xxii	ב, 132	9	
I, 107, xxii	ב, 132	13	
I, xxii	ב, 130	15	
I, 130, xxx	ב, 313-314	1	1Q29
I, 131, xxx	ב, 313	2	

חיבורים עבריים מקומראן

I, 131, xxx	ב, 315	4-3	1Q29
I, 131, xxx	ב, 314	5	
I, 132, xxx	ג, 5	14-13	1Q29a
I, 132, xxx	ג, 5	16	
I, 132, xxx	ג, 6	1	1Q30
I, 133, xxx	ג, 6	3	
I, 133, xxx	ג, 7	4	
I, 133, xxx	ג, 6	5	
I, 133, xxx	ג, 8	2-1	1Q31
I, 135, xxxi	א, 130	1	1QM = 1Q33
I, 136, xxxi	א, 132	2	
I, 136, 152-153, xxxi	ב, 873	2-1	1Q34
I, 153-154, xxi	ב, 391	3 א-ב	
I, 137, xxxi	א, 82-81	1	1QH ^b = 1Q35
I, 137, xxxi	א, 82	2	
I, 138, xxxii	ג, 9	1	1Q36
I, 139, xxxii	ג, 9	7	
I, 139, xxxii	ג, 9	15-14	
I, 140, xxxii	ג, 10	16	
I, 140, xxxii	ג, 10	18	
I, 141, xxxii	ג, 10	25	
I, 141, xxxii	ג, 10	1	1Q37
I, 142, xxxiii	ג, 11	1	1Q38
I, 143, xxxiii	ג, 11		1Q39
III, 76, xv	ב, 222	2	2Q18
III, 78, xv	ב, 232		2Q19
III, 79, xv	ב, 242	1	2Q20
III, 80, xv	ג, 11	1	2Q21
III, 81, xv	ב, 80	א 1	2Q22
III, 82, xv	ב, 80	ב 1	
III, 82, xv	ג, 12	2-1	2Q23
III, 90, xvii	ג, 13	1	2Q25
III, 91, xvii	ג, 13		2Q27
III, 92, xvii	ג, 13	3+2	2Q28
III, 96, xviii	ב, 262		3Q4
III, 97, xviii	ב, 232	1	3Q5
III, 98, xviii	ב, 232	3	
III, 98, xviii	ג, 14	1	3Q6
III, 99, xviii	ג, 14	5	3Q7
III, 100-101, xix	ג, 14	3-2	3Q9
XVI, 96, xiv	ב, 353	י	4QPs ^f = 4Q88
XVI, 99, xiv	ב, 353	ח	
XVI, 102-103, xiv	ב, 356	ט	

מפתח קטעים לשלושת הכרכים

XVI, 104-105, xiv	ב, 357	י	4QPs ^f = 4Q88
V, 1, i	ג, 16	2+1	4Q158
V, 2-3, i	ג, 17	5-3	
V, 3, i	ג, 18	6	
V, 3-4, i	ג, 20-19	9-7	
V, 5, i	ג, 21	12-10	
V, 6, i	ג, 22	14-13	
V, 6-7, ii	ג, 23	א 1	4Q159
V, 6-7, 9, ii	ג, 24	9+ב 1	
V, 8-9, ii	ג, 25	(5 =) ג 1	
V, 8-9, ii	ג, 25	8+4-2	
V, 9, iii	ג, 26	1	4Q160
V, 10-11, iii	ג, 26, 149	8+6+2	
V, 10, iii	ג, 26	3	
V, 10, iii	ג, 27	5+4	
V, 11, iii	ג, 27	7	
V, 11-12, iv	ב, 263	6-1	4Q161
V, 13, v	ב, 264	10-7	
V, 15, vi	ב, 265	א 1	4Q162
V, 15-16, vi	ב, 265	ב 1	
V, 16-17, vi	ב, 266	ג 1	
V, 17, vii	ב, 267	2	4Q163
V, 18, vii	ב, 267	א 7-4	
V, 18-19, vii	ב, 268	ב 7-6	
V, 19-20, vii	ב, 269	10-8	
V, 20, vii	ב, 269	ב 11	
V, 22, vii	ב, 269	16-15	
V, 22, vii	ב, 270	19-17	
V, 23, viii	ב, 270	21	
V, 23, viii	ב, 271	22	
V, 24, viii	ב, 271	ב 23	
V, 25, viii	ב, 272	25	
V, 26, viii	ב, 272	26	
V, 26, viii	ב, 271	27	
V, 27-28, ix	ב, 273	1	4Q164
V, 28-29, ix	ב, 274	5-1	4Q165
V, 29-30, ix	ב, 275	6	
V, 31, x	ב, 258	א 1	4Q166
V, 31-32, x	ב, 259	ב 1	
V, 33, x	ב, 260	2	4Q167
V, 33, xi	ב, 260	6-4	
V, 34, xi	ב, 261	7	
V, 34, xi	ב, 261	10a+10	

חיבורים עבריים מקומראן

V, 34, xi	261 ,ב	13-11	4Q167
V, 35, xi	261 ,ב	16	
V, 35, xi	260 ,ב	18	
V, 35, xi	260 ,ב	24	
V, 35, xi	261 ,ב	26	
V, 37, xii	282 ,ב	2-1	4Q169
V, 38, xii	283 ,ב	א 4-3	
V, 38, xiii	284 ,ב	ב 4-3	
V, 38-39, xiii	285 ,ב	ג 4-3	
V, 39, xiv	286 ,ב	ד 4-3	
V, 42, xiv	286 ,ב	5	
V, 42, xiv	299 ,ב	2-1	4Q170
V, 42-43, xiv	300 ,ב	א 2-1	4Q171
V, 43-44, xv	301 ,ב	ב 2-1	
V, 44, xvi	302 ,ב	ג 5-3	
V, 45, xvii	304-303 ,ב	ד 10-3	
V, 49, xvii	304 ,ב	11	
V, 49, xvii	304 ,ב	13	
V, 51-52, xviii	305 ,ב	4-1	4Q173
V, 52-53, xviii	28 ,ג		4Q173a
V, 53, xix	289 ,ב	2+א 1	4Q174
V, 54, xix	290 ,ב	3+ב 1	
V, 55, xx	288 ,ב	4	
V, 56, xx	290 ,ב	5	
V, 56, xx	287 ,ב	8-6	
V, 56-57, xx	288 ,ב	11-ב 9	
V, 57, xx	290 ,ב	15-13	
V, 57, xx	290 ,ב	19	
V, 57, xx	289 ,ב	21	
V, 57, xx	290 ,ב	24	
V, 57-58, xxi	73-72 ,ב		4Q175
V, 60-61, xxii	29 ,ג	2+א 1	4Q176
V, 61, xxii	30 ,ג	2+ב 1	
V, 62, xxii	30 ,ג	7-3	
V, 62-63, xxii	31 ,ג	10-8	
V, 63, 66, xxii-xxiii	31 ,ג	42+13+12	
V, 65, xxiii	233 ,ב	21-19	4Q176a
V, 64-67, xxiii	32 ,ג	22+18+16	4Q176b
		51+33+23	
V, 67-68, xxiv	293 ,ב	4-1	4Q177
V, 68-69, xxiv	291 ,ב	6-5	
V, 70, xxiv	292 ,ב	7	
V, 70-71, xxiv	292 ,ב	11-9	

מפתח קטעים לשלושת הכרכים

V, 71, xxv	294 ,ב	א 13-12	4Q177
V, 72, xxv	294 ,ב	ב 13	
V, 72, xxv	293 ,ב	14	
V, 72, xxv	292 ,ב	20	
V, 72, xxv	294 ,ב	21	
V, 72, xxv	293 ,ב	24	
V, 72, xxv	292 ,ב	26	
	293 ,ב	31	
V, 75, xxvi	308 ,ב	א 1	4Q179
V, 75-76, xxvi	309 ,ב	ב 1	
V, 77, xxvi	310 ,ב	2	
V, 77-78, xxvii	296 ,ב	1	4Q180
V, 78-79, xxvii	297 ,ב	4-2	
V, 79, xxvii	297 ,ב	6-5	
V, 79, xviii	298 ,ב	ב 1	4Q181
V, 80, xviii	298 ,ב	2	
V, 80-81, xxvii	295 ,ב	2-1	4Q182
V, 81, xxvi	33 ,ג	1	4Q183
V, 82, xxviii	127 ,ב	1	4Q184
V, 84-85, xxviii	128 ,ב	6-2	
V, 85, xxix-xxx	110 ,ב	א 2-1	4Q185
V, 85-86, xxix-xxx	111 ,ב	ב 2-1	
V, 86, xxix-xxx	112 ,ב	ג 2-1	
	163 ,ג	א 4	
V, 88-89, xxxi	34 ,ג	ב-א 1	4Q186
V, 89, xxxi	35 ,ג	ד-ג 1	
V, 90-91, xxxi	35 ,ג	2	
XIX, 63-64, ix	243 ,ב	ב-א 1	4Q200
XIX, 65, ix	244 ,ב	2	
XIX, 67, x	244 ,ב	3	
XIX, 67-68, x	244 ,ב	4	
XIX, 69, x	245 ,ב	5	
XIX, 70, x	246 ,ב	6	
XIX, 72, x	245 ,ב	א 7	
XIX, 73, x	246 ,ב	ב 7	
XXII, 78-79, v	247 ,ב		4Q215
XXXVI, 178, vii	36 ,ג	א 1	4Q215a
XXXVI, 179, vii	37 ,ג	ב 1	
XXXVI, 182-183, vii	37 ,ג	3-2	
XIII, 5, i	232 ,ב	[א] 4-1	4Q216
XIII, 7-8, i	224 ,ב	[ב] 10-3	
XIII, 11-12, i	225 ,ב	[ד] 12-11	
XIII, 13, i	226 ,ב	[ה] 13-12	
XIII, 16-17, ii	226 ,ב	[ו] 17-14	

חיבורים עבריים מקומראן

XIII, 19, ii	ב, 227	18 [ז]	4Q216
XIII, 24, iii	ב, 225	1	4Q217
XIII, 25-26, iii	ב, 225	2	
XIII, 37, iv	ב, 227	1	4Q218
XIII, 42, iv	ב, 230	5-1	4Q219
XIII, 46-47, iv	ב, 231	9-6	
XIII, 57, v	ב, 230	1	4Q220
XIII, 66, vi	ב, 231	1	4Q221
XIII, 69, vi	ב, 232	2 א	
XIII, 70-71, vi	ב, 232	3	
XIII, 73, vi	ב, 235	4	
XIII, 75, vi	ב, 238	5	
XIII, 78, vi	ב, 239	6	
XIII, 79-80, vi	ב, 240	7	
XIII, 89, v	ב, 233	1	4Q222
XIII, 92, v	ב, 234	2	
XIII, 100, vii	ב, 234	1	4Q223-224
XIII, 102, vii	ב, 235	2 א-4	
XIII, 106-107, vii	ב, 236	2 ב-14	
XIII, 113-114, vii	ב, 237	15-20	
XIII, 118-119, viii	ב, 239	21-30	
XIII, 126-127, viii	ב, 241	31-40	
XIII, 135, ix	ב, 242	42	
XIII, 143, x	ב, 216	1	4Q225
XIII, 145-146, x	ב, 172	2 א	
XIII, 149, x	ב, 218	2 ב	
XIII, 159, xi	ב, 219	1	4Q226
XIII, 160, xi	ב, 219	2	
XIII, 161, xi	ב, 219	3	
XIII, 162, xi	ב, 219	4	
XIII, 163, xi	ב, 219	5	
XIII, 163-164, xi	ב, 220	6	
	ב, 220	6a	
XIII, 165, xi	ב, 220	7	
XIII, 172, xii	ב, 221	1	4Q227
XIII, 173, xii	ב, 221	2	
XIII, 178-179, 183, xii	ג, 38	1	4Q228
	ג, 39	1	4Q230
XXVIII, 121, xl; XXXVI, 405, xxviii	ג, 39		4Q238
XXXVI, 189, ix	ג, 40		4Q247
XXXVI, 193, ix	ג, 41		4Q248
XXXV, 1-24, i-ii, XXXVI, xlix	ג, 42		4Q249
XXXVI, 556, xxxv	א, 236	1 ב	4Q249e

מפתח קטעים לשלושת הכרכים

XXXVI, 556, xxxv	236 ,א	2	4Q249e
XXXVI, 564, xxxvi	236 ,א	2	4Q249g
XXXVI, 565, xxxvi	237 ,א	5	
XXXVI, 566, xxxvi	237 ,א	7	
XXXVI, 570, xxxvii	237 ,א	2	4Q249h
XXXV, 28, iii	196 ,ב	2-1	4Q251
XXXV, 31, iii	192 ,ב	3	
XXXV, 31, iii	193 ,ב	א 7-4	
XXXV, 32, iii	193 ,ב	ב 7	
XXXV, 33, iii	193 ,ב	8	
XXXV, 34, iii	194 ,ב	9	
XXXV, 36-37, iii	195 ,ב	10	
XXXV, 39, iv	196 ,ב	12-11	
XXXV, 41, iv	193 ,ב	13	
XXXV, 42, iv	195 ,ב	14	
XXXV, 43, iv	195 ,ב	15	
XXXV, 44, iv	196 ,ב	16	
XXXV, 45, iv	194 ,ב	17	
XXXV, 47, iv	192 ,ב	18	
XXII, 193-194, xii	251 ,ב	[א] 2+1	4Q252
XXII, 198, xii	252 ,ב	[ב] 3+1	
XXII, 201, xii-xiii	253 ,ב	[ג] 5+4+3+1	
XXII, 203, xiii	253 ,ב	[ד] 5	
XXII, 205-206, xiii	254 ,ב	[ה-ו] 6	
XXII, 210, xiv	255 ,ב	1	4Q253
XXII, 211, xiv	255 ,ב	2	
XXII, 212, xiv	255 ,ב	3	
XXII, 214-215, xiv	42 ,ג	1	4Q253a
XXII, 220, xv	256 ,ב	1	4Q254
XXII, 223, xv	256 ,ב	4	
XXII, 224, xv	256 ,ב	6-5	
XXII, 225, xv	256 ,ב	7	
XXII, 231, xv	625 ,ב	16	
XXII, 234, xvi	257 ,ב	2-1	4Q254a
XXII, 235, xvi	257 ,ב	3	
XXVI, 31, i	213 ,א	1	4QS ^a = 4Q255
XXVI, 33, i	215 ,א	2	
XXVI, 36, i	234 ,א	A	
XXVI, 47, ii	213 ,א	א	4QS ^b = 4Q256
XXVI, 47-48, ii	214-213 ,א	ב	
XXVI, 51, ii	214 ,א	ג	
XXVI, 53, iii	219 ,א	ט	
XXVI, 55, iii	221 ,א	יא	

חיבורים עבריים מקומראן

XXVI, 57, iv	227 ,א	יח	4QS ^b = 4Q256
XXVI, 59, iv	229 ,א	יט	
XXVI, 61, v	229 ,א	כ	
XXVI, 70, vii	213 ,א	א	4QS ^c = 4Q257
XXVI, 71, vii	214 ,א	ב	
XXVI, 73, viii	215 ,א	ג	
XXVI, 77-78, ix	217-216 ,א	ה	
XXVI, 81, ix	216 ,א	ו	
XXVI, 93-94, x	219 ,א	א	4QS ^d = 4Q258
XXVI, 98-99, x	221 ,219 ,א	ב	
XXVI, 103 , x	221 ,א	ג	
XXVI, 105, xi	224 ,א	ו	
XXVI, 109-110, xii	227 ,225 ,א	ז	
XXVI, 114-115, xii	229 ,227 ,א	ח	
XXVI, 121, xiii	229 ,א	ט	
XXVI, 125, xiii	229 ,א	י	
XXVI, 127, xiii	230 ,א	יב	
XXVI, 135, xiv	222 ,א	א	4QS ^e = 4Q259
XXVI, 139, xv	225 ,222 ,א	ב	
XXVI, 144-145, xv	226-225 ,א	ג	
XXVI, 150, xvi	226 ,א	ד	
XXVI, 159, xvii	226 ,א	א	4QS ^f = 4Q260
XXVI, 160, xvii	228 ,א	ב	
XXVI, 161, xvii	228 ,א	ג	
XXVI, 162-163, xvii	228 ,א	ד	
XXVI, 166, xvii	228 ,א	ה	
XXVI, 174, xviii	218 ,א	1	4QS ^g = 4Q261
XXVI, 176-177, xviii	220 ,א	3-2	
XXVI, 179, xviii	223 ,220 ,א	4	
XXVI, 181-182, xix	223 ,א	5	
XXVI, 184-185, xix	223 ,א	6	
XXVI, 191, xx	215 ,א	1	4QS ^h = 4Q262
XXVI, 193, xx	43 ,ג	B	
XXVI, 199, xxi	221 ,219 ,א		4QS ⁱ = 4Q263
XXVI, 203, xxi	230 ,א		4QS ^j = 4Q264
XXXV, 54, v	202 ,ב	1	4Q264a
XXXV, 55, v	202 ,ב	2	
XXXV, 55-56, v	203 ,ב	3	
XXXV, 61-62, v	44 ,ג	1	4Q265
XXXV, 63, v	44 ,ג	3	
XXXV, 64-65, vi	45 ,ג	א 4	
XXXV, 66, vi	46 ,ג	ב 4	
XXXV, 67-68, vi-vii	47 ,ג	6-5	

מפתח קטעים לשלושת הכרכים

XXXV, 69-70, vii	48 ,ג	7	4Q265
XVIII, 31-32, i	5 ,א	1	4QD ^a = 4Q266
XVIII, 34-35, ii	6 ,א	א 2	
XVIII, 36-37, ii	8-7 ,א	ב 2	
XVIII, 39, ii	8 ,א	ג 2	
XVIII, 40, iii	10-9 ,א	א 3	
XVIII, 41-42, iii	13-11 ,א	ב 3	
XVIII, 43-44, iv	16 ,14-13 ,א	ג 3	
XVIII, 45, iv	18 ,16 ,א	ד 3	
XVIII, 46-47, v	21 ,א	4	
XVIII, 47-49, vi	25-24 ,א	א 5	
XVIII, 49-50, vi	26 ,א	ב 5	
XVIII, 52-55, vii	29-28 ,א	א 6	
XVIII, 55-57, vii	30 ,א	ב 6	
XVIII, 57-59, viii	32 ,א	ג 6	
XVIII, 59, viii	49 ,ג	ד 6	
XVIII, 63, x	38-37 ,א	א 8	
XVIII, 65, x	41-40 ,א	ב 8	
XVIII, 66, x	45-43 ,א	ג 8	
XVIII, 67-68, xi	46 ,א	א 9	
XVIII, 68-69, xi	48-47 ,א	ב 9	
XVIII, 70, xi	51-48 ,א	ג 9	
XVIII, 72, xii	54-51 ,א	א 10	
XVIII, 74, xiii	55 ,א	ב 10	
XVIII, 76, xiv	57 ,א	11	
XVIII, 78, xv	36 ,א	12	
XVIII, 79, xv	35 ,א	13	
XVIII, 92, xvii	55 ,א	69	
XVIII, 59, viii	49 ,ג		4Q266a
XVIII, 96, xviii	5 ,א	1	4QD ^b = 4Q267
XVIII, 97-98, xviii	13-11 ,א	2	
XVIII, 99-98, xviii	21 ,א	3	
XVIII, 101, xix	24 ,א	ב 5	
XVIII, 102, xix	26 ,א	ג 5	
XVIII, 102-103, xix	32 ,א	6	
XVIII, 103-104, xix	34 ,א	7	
XVIII, 105, xx	43-42 ,א	א 9	
XVIII, 107, xx	47 ,א	ג 9	
XVIII, 108, xx	48 ,א	ד 9	
XVIII, 109, xx	52-50 ,א	ה 9	
XVIII, 110, xxi	56 ,א	ו 9	
XVIII, 119, xxii	6 ,א	1	4QD ^c = 4Q268
XVIII, 121, xxii	51 ,א	2	

חיבורים עבריים מקומראן

XVIII, 125, xxiii	7 ,א	1	4QD ^d = 4Q269
XVIII, 125, xxiii	8 ,א	2	
XVIII, 126, xxiii	10 ,א	3	
XVIII, 127, xxiii	12 ,א	א 4	
XVIII, 127, xxiii	13 ,א	ב 4	
XVIII, 128, xxiii	16 ,א	א 5	
XVIII, 128, xxiii	18 ,א	6	
XVIII, 129, xxiii	28-27 ,א	7	
XVIII, 130-131, xxiv	33 ,א	8	
XVIII, 132, xxiv	34 ,א	9	
XVIII, 133-134, xxiv; XXXVI, 204	51-49 ,א	ב 10	
XVIII, 134, xxv	54-52 ,א	א 11	
XVIII, 135, xxv; XXXVI, 206	55 ,א	ב 11	
XVIII, 136, xxv	52 ,א	14	
XXXVI, 207-208, ix	57 ,א	16	
XXXIII, xxi = PAM 43.680, 14	10 ,א	17	
XXXIII, 183, xxiv = PAM 43.684, 92	10 ,א	18	
XVIII, 141, xxvi	7 ,א	א 1	4QD ^e = 4Q270
XVIII, 141-142, xxvi	9 ,א	ב 1	
XVIII, 142-143, xxvii	22 ,א	א 2	
XVIII, 144-145, xxvii	23 ,א	ב 2	
XVIII, 147, xxviii	31 ,א	א 3	
XVIII, 147-150, xxviii	32 ,א	ב 3	
XVIII, 151, xxix	33 ,א	ג 3	
XVIII, 152-153, xxx	36-35 ,א	4	
XVIII, 154, xxxi	34 ,א	5	
XVIII, 155, xxxi	37 ,א	א 6	
XVIII, 156, xxxi	39-38 ,א	ב 6	
XVIII, 157-158, xxxii	41-40 ,א	ג 6	
XVIII, 159, xxxiii	45-43 ,א	ד 6	
XVIII, 160-161, xxxiii	46-45 ,א	ה 6	
XVIII, 162-163, xxxiv	57-55 ,א	א 7	
XVIII, 166, xxxv	57 ,א	ב 7	
XVIII, 167, xxxvi	34 ,א	10	
XVIII, 173, xxxvii	12 ,א	1	4QD ^f = 4Q271
XVIII, 173, xxxvii	33 ,א	2	
XVIII, 175, xxxviii	34 ,א	3	
XVIII, 177-178, xxxviii	37 ,א	א 4	
XVIII, 178, xxxviii	40-39 ,א	ב 4	
XVIII, 180-181, xxxix	46 ,א	א 5	
XVIII, 183, xxxix	48 ,א	ב 5	
XVIII, 188, xl	28-27 ,א	א 1	4QD ^g = 4Q272
XVIII, 189-190, xl	29-28 ,א	ב 1	

מפתח קטעים לשלושת הכרכים

XVIII, 195, xli	26 ,א	2	4QD ^h = 4Q273
XVIII, 195, xli	26 ,א	3	
XVIII, 195-196, xli	26 ,א	א 4	
XVIII, 196, xli	28-27 ,א	ב 4	
XVIII, 197, xlii	58 ,א	5	
XXXV, 100, viii	212 ,ב	א 1	4Q274
XXXV, 103-104, viii	213 ,ב	א 2	
XXXV, 105-106, viii	213 ,ב	ב 2	
XXXV, 106, viii	214 ,ב	א 3	
XXXV, 107-108, viii	215 ,ב	ב 3	
XXVI, 211, xxii	50 ,ג	1	4Q275
XXVI, 213-214, xxii	51 ,ג	3-2	
XXXV, 111-112, ix	52 ,ג	1	4Q276
XXXV, 116, ix	53 ,ג	1	4Q277
XXXV, 119, ix	54 ,ג	2	
XXXV, 121, ix	54 ,ג		4Q278
XXVI, 221, xxiii	55 ,ג	5	4Q279
XXIX, 5, i	56 ,ג	2	4Q280
XXXV, 124, x	21 ,ב	א 1	4Q284
XXXV, 125-126, x	28 ,ב	ב-א 2	
XXXV, 127, x	28 ,ב	3	
XXXV, 127-128, x	29 ,ב	4	
XXXV, 129, x	29 ,ב	7	
XXXV, 131-133, xi	57 ,ג	2-1	4Q284a
XXXVI, 232 , xii	135 ,א	1	4Q285
XXXVI, 233 , xii	135 ,א	2	
XXXVI, 234 , xii	135 ,א	3	
XXXVI, 235 , xii	135 ,א	4	
XXXVI, 238 , xii	136 ,א	7	
XXXVI, 241 , xiii	136 ,א	8	
XI, 11-12, i	1 ,ב	ב-א 1	4Q286
XI, 17, i	2 ,ב	2	
XI, 19, ii	2 ,ב	3	
XI, 22, ii	3 ,ב	5	
XI, 24, ii	3 ,ב	6	
XI, 25, iii	4 ,ב	א 7	
XI, 27-28, iii	4 ,ב	ב 7	
XI, 34, iv	6 ,ב	12	
XI, 44, iv	5 ,ב	14	
XI, 36-39 iv	5 ,ב	17a+b	
XI, 41, iv	8 ,ב	20	
XI, 50, v	5 ,ב	1	4Q287
XI, 51, v	6 ,ב	2	

חיבורים עבריים מקומראן

XI, 54, v	ב, 6	3	4Q287
XI, 55, v	ב, 7	4	
XI, 56, vi	ב, 7	5	
XI, 57, vi	ב, 4	6	
XI, 58, vi	ב, 7	8-7	
XI, 59, vi	ב, 8	9	
XI, 60, vi	ב, 8	10	
XI, 62, vii	ב, 8	1	4Q288
XI, 64, vii	ב, 8	2	
XI, 68, vii	ב, 9	1	4Q289
XI, 70, vii	ב, 9	2	
XI, 73, vii	ב, 9	1	4Q290
XXIX, 10, i	ג, 58	1	4Q291
XXIX, 13, i	ג, 58	3	
XXIX, 17, i	ג, 59	2	4Q292
XXIX, 20-21, i	ג, 59	2-1	4Q293
XX, 19-20, i	ב, 107	א 2-1	4Q298
XX, 23, i	ב, 107	ב 2	
XX, 23-25, i	ב, 108	ב 4-3 א	
XX, 29, i	ב, 109	ב 4-3 ג - 5 א	
XX, 34, iii	ב, 130	1	4Q299
XX, 39, iii	ב, 131	2	
XX, 40, iii	ב, 133	א 3	
XX, 41, iii	ב, 133	ב 3	
XX, 43, iii	ב, 141	3c	
XX, 44-45, iii	ב, 134	5	
XX, 45-46, iv	ב, 134	א 6	
XX, 47, iv	ב, 513	ב 6	
XX, 49, iv	ב, 142	7	
XX, 50, iv	ב, 136	8	
XX, 51, iv	ב, 136	9	
XX, 51-52, iv	ב, 137	10	
XX, 53, iv	ב, 137	13	
XX, 72-73, vi	ב, 138	53	
XX, 74, vi	ב, 138	55	
XX, 76, vi	ב, 138	59	
XX, 77, vi	ב, 139	60	
XX, 78, vi	ב, 139	62	
XX, 80, vi	ב, 139	65	
XX, 82, vii	ג, 60	69	
XX, 85, vii	ב, 140	75	
XX, 86, vii	ב, 140	76	4Q299
XX, 87, vii	ב, 140	79	

מפתח קטעים לשלושת הכרכים

XX, 82, vii	ג, 60		4Q299a
XX, 100, viii	ב, 141	א 1	4Q300
XX, 100-103, viii	ב, 141	ב 1	
XX, 103, viii	ב, 142	א 2	
XX, 104, viii	ב, 142	ב 2	
XX, 105, viii	ב, 130	3	
XX, 107, viii	ב, 133	5	
XX, 108, viii	ב, 142	6	
XX, 109, viii	ב, 142	7	
XX, 109-110, viii	ב, 143	8	
XX, 110, viii	ב, 143	9	
XX, 111, viii	ב, 143	10	
XX, 111, viii	ב, 143	11	
XX, 114, ix	ב, 144	1	4Q301
XX, 115-116, ix	ב, 144	2	
XX, 117, ix	ב, 145	3	
XX, 119, ix	ב, 145	4	
XX, 120, ix	ב, 145	5	
XX, 121, ix	ב, 145	6	
XX, 129, x	ג, 61	א 1	4Q302
XX, 131-132, x	ג, 62	ב 1	
XX, 135, x	ג, 62	א 2	
XX, 135-136, x	ג, 63	ג-ב 2	
XX, 139-143, xi	ג, 64	3	
XX, 152, xiii	ג, 65		4Q303
XX, 155, xiii	ג, 56		4Q304
XX, 157, xiii	ג, 65	ב	4Q305
XXXVI, 252, xiv	ג, 66	1	4Q306
XXXVI, 253-254, xiv	ג, 67	3-2	
	ג, 68	א 1	4Q317
	ג, 69	ב 1	
	ג, 70	3-2	
	ג, 71	6-4	
	ג, 72	7	
	ג, 73	11-9	
	ג, 74	12	
	ג, 74	17-15	
	ג, 75	24-22	
XXI, 214-215, x	א, 231	ד	4Q319
XXI, 216-217, x	א, 232	ה	
XXI, 219-220, xi	א, 233	ו	
XXI, 221-222, xi	א, 234	ז	
XXI, 225, xii	א, 234	12	

חיבורים עבריים מקומראן

XXI, 225, xii	234 ,א	13	4Q319
XXI, 228, xii	234 ,א	17	
XXI, 42-43, i	76 ,ג	א 1	4Q320
XXI, 48, i	77 ,ג	ב 1	
XXI, 49, i	77 ,ג	2	
XXI, 50-51, i	78 ,ג	3	
XXI, 52-53, ii	78 ,ג	ב-א 4	
XXI, 54-56, ii	79 ,ג	ד-ג 4	
XXI, 57-59, ii	80 ,ג	ו-ה 4	
XXI, 59-60, ii	81 ,ג	6-5	
XXI, 61-62, ii	81 ,ג	10-8	
XXI, 69-71, iii	82 ,ג	ב-א	4Q321
XXI, 72-74, iii-iv	83 ,ג	ג-ד	
XXI, 75-77, iv	84 ,ג	ו-ה	
XXI, 78, iv	85 ,ג	ז	
XXI, 89-90, v	85 ,ג	7	4Q321a
XXVIII, 127, xl	86 ,ג	2	4Q322a
XXI, 101, v	87 ,ג		4Q323
XXI, 104-105, vi	87 ,ג	1	4Q324
XXI, 109, vi	88 ,ג	1	4Q324a
	89 ,ג	3-2	4Q324d
XXI, 126-130, vii	90 ,ג	3-1	4Q325
XXI, 140, vii	91 ,ג		4Q328
XXI, 152-154, viii	91 ,ג	2-1	4Q330
XXXVI, 276-277, xvii	92 ,ג	1	4Q331
XXXVI, 282-285, xvii	93 ,ג	3-1	4Q332
XXXVI, 288-289, xviii	94 ,ג	1-2	4Q333
XXI, 169-173, ix	95 ,ג	7-6 ,4-1	4Q334
XIX, 82, xi	96 ,ג		4Q340
XIII, 205, xiii	98 ,ג	2-1	4Q364
XIII, 206, xiii	98 ,ג	א 3	
XIII, 206-207, xiii	99 ,ג	ב 3	
XIII, 208, xiii	99 ,ג	*4	
XIII, 209-210, xiii	100 ,ג	**4	
XIII, 211-214, xiv	101 ,ג	7-5	
XIII, 214-216, xiv	102 ,ג	9-8	
XIII, 216-219, xv	103 ,ג	12-10	
XIII, 220-223, xv-xvi	104 ,ג	16-13	
XIII, 223-226, xvi	105 ,ג	19-17	
XIII, 227-229, xvi-xvii	106 ,ג	21-20	
XIII, 230-232, xvii-xviii	107 ,ג	23-22	
XIII, 232-233, xviii	108 ,ג	24	
XIII, 234, xix	109 ,ג	25	

מפתח קטעים לשלושת הכרכים

XIII, 235-236, xix	ג, 109	א 26	4Q364
XIII, 237-239, xix	ג, 110	ב 26	
XIII, 240-241, xix-xx	ג, 111	28-27	
XIII, 242, xx	ג, 111	30	
XIII, 243-244, xx	ג, 112	32-31	
XIII, 263-265, xxii	ג, 113	3-1	4Q365
XIII, 266, xxii	ג, 114	5	
XIII, 266-268, xxiii-xxiv	ג, 114	א 6	
XIII, 269-270, xxiii-xxiv	ג, 115	ב 6	
XIII, 272, xxiv	ג, 115	א 7	
XIII, 273, xxiv	ג, 116	ב 7	
XIII, 274-275, xxv	ג, 116	9-8	
XIII, 276-277, xxv	ג, 117	11-10	
XIII, 278, xxvi	ג, 117	א 12	
XIII, 279-281, xxvi	ג, 118	ג-ב 12	
XIII, 283-286, xxvi-xxvii	ג, 119	17-13	
XIII, 287-289, xxvii-xxviii	ג, 120	21-18	
XIII, 290, xxviii	ג, 121	22	
XIII, 290-291, xxviii	א, 162 ; ג, 121	23	
XIII, 296-298, xxix	ג, 122	25-24	
XIII, 299-301, xxix	ג, 123	28-26	
XIII, 302-304, xxx	ג, 124	31-29	
XIII, 305-308, xxx-xxxii	ג, 125	34-32	
XIII, 309-310, xxxi	ג, 126	36-35	
XIII, 311, xxxi	ג, 127	38-37	
XIII, 322, xxxiii	א, 207	1	4QT ^a = 4Q365a
XIII, 323-324, xxxiii	א, 178-177	א 2	
XIII, 327, xxxiii	א, 181-180	ב 2	
XIII, 329, xxxiii	א, 143	3	
XIII, 331, xxxiv	א, 207	4	
XIII, 331, xxxiv	א, 146	א 5	
XIII, 333, xxxiv	א, 207	ב 5	
XIII, 337-339, xxxv	ג, 128	2-1	4Q366
XIII, 340, xxxv	ג, 129	3	
XIII, 341, xxxv	ג, 129	א 4	
XIII, 342, xxxv	ג, 130	ב 4	
XIII, 343, xxxv	ג, 130	5	
XIII, 347, xxxvi	ג, 131	1	4Q367
XIII, 348-350, xxxvi	ג, 132	3-2	
XXVIII, 134-139, xlv	ג, 133	2-1	4Q368
XXVIII, 140-142, xlv	ג, 134	5-3	
XXVIII, 144, xlv	ג, 134	9	4Q368
XXVIII, 146-148, xlv	ג, 135	10	

חיבורים עבריים מקומראן

XIII, 354, xxxvii	ב, 45	א 1	4Q369
XIII, 356-357, xxxvii	ב, 46	ב 1	
XIII, 359, xxxvii	ב, 47	2	
XIII, 360, xxxvii	ב, 47	3	
XIII, 361, xxxvii	ב, 47	5-4	
XIX, 90, xii	ג, 136	א 1	4Q370
XIX, 95, xii	ג, 137	ב 1	
XXXVIII, 157, xlv	ב, 78	1	4Q371
XXXVIII, 167-168, xlvii	ב, 79-78	1	4Q372
XXXVIII, 178-179, xlvii	ב, 81	2	
XXXVIII, 181, xlviii	ב, 82	3	
XXXVIII, 184, xlviii	ב, 80	4	
XXXVIII, 185, xlviii	ב, 82	5	
XXXVIII, 186, xlviii	ב, 83	6	
XXXVIII, 187-188, xlviii	ב, 83	8	
XXXVIII, 188, xlviii	ב, 83	9	
XXXVIII, 194, xlix	ב, 80	19	
XXXVIII, 201, xlix	ב, 80	1	4Q373
XXXIII, 147-148, xxi	ב, 78		4Q373a
XIX, 101, xiii	ג, 138	א 2	4Q374
XIX, 102, xiii	ג, 139	ב-ג 2	
XIX, 107, xiii	ג, 140	7	
XIX, 108, xiii	ג, 140	10	
XIX, 107-108, xiii	ג, 140	9	4Q374a
XIX, 113, xiv	ב, 312	א 1	4Q375
XIX, 115, xiv	ב, 313	ב 1	
XIX, 123, xv	ב, 313-312	א 1	4Q376
XIX, 124, xv	ב, 314	ב 1	
XIX, 126, xv	ב, 314	ג 1	
XXVIII, 208, l	ג, 141	א 1	4Q377
XXVIII, 211, li	ג, 142	א 2	
XXVIII, 213, li	ג, 143	ב 2	
XXII, 242, xvii	ב, 63	2	4Q378
XXII, 243, xvii	ב, 63	א 3	
XXII, 245, xvii	ב, 64	ב-ג 3	
XXII, 247, xvii	ב, 64	א 6	
XXII, 248, xvii	ב, 65	ב 6	
XXII, 250, xviii	ב, 63	10	
XXII, 251, xviii	ב, 65	11	
XXII, 252, xviii	ב, 66	12	
XXII, 253, xviii	ב, 66	א 13	
XXII, 254, xviii	ב, 66	14	
XXII, 257, xix	ב, 67	ב-א 19	

מפתח קטעים לשלושת הכרכים

XXII, 258, xix	ב, 67	ב 20	4Q378
XXII, 259, xx	ב, 68	א 22	
XXII, 261, xx	ב, 68	26	
XXII, 264, xxi	ב, 69	1	4Q379
XXII, 265, xxi	ב, 69	א 3	
XXII, 266, xxi	ב, 69	4	
XXII, 270, xxii	ב, 70	12	
XXII, 271, xxii	ב, 70	13	
XXII, 273, xxii	ב, 71	16	
XXII, 274, xxii	ב, 71	17	
XXII, 275, xxiii	ב, 71	18	
XXII, 277, xxiii	ב, 72	א 22	
XXII, 278-279, xxiii	ב, 72-73	ב 22	
XI, 78, viii	ב, 330	א 1	4Q380
XI, 78, viii	ב, 331	ב 1	
XI, 81, viii	ב, 331	2	
XI, 82, viii	ב, 331	3	
XI, 83, viii	ב, 332	4	
XI, 83, viii	ב, 332	5	
XI, 84, viii	ב, 332	6	
XI, 84, viii	ב, 332	ב-א 7	
XI, 92, ix	ב, 333	1	4Q381
XI, 97, ix	ב, 334	4	
XI, 99, ix	ב, 333	11-10	
XI, 100, ix	ב, 334	13	
XI, 101, ix	ב, 334	14	
XI, 102, x	ב, 334	15	
XI, 105, x	ב, 335	17	
XI, 107, x	ב, 335	ב-א 19	
XI, 109, x	ב, 336	24	
XI, 114, xi	ב, 336	28	
XI, 115, xi	ב, 336	29	
XI, 116, xi	ב, 337	31	
XI, 122, xi	ב, 338	35+33	
XI, 131, xii	ב, 338	44	
XI, 132, xii	ב, 339	45	
XI, 134, xii	ב, 339	46	
XI, 137, xiii	ב, 340	47	
XI, 139, xiii	ב, 340	48	
XI, 140, xiii	ב, 341	49	
XI, 141, xiii	ב, 340	50	
XI, 149, xiv	ב, 341	69	
XI, 155, xiv	ב, 342	77-76	

חיבורים עבריים מקומראן

XI, 159, xv	ב, 343	78	4Q381
XI, 160, xv	ב, 343	79	
XI, 163, xv	ב, 343	85	
XIII, 364-365, xxxviii	ג, 144	3-1	4Q382
XIII, 366, xxxviii	ג, 144	5	
XIII, 367, xxxviii	ג, 144	7	
XIII, 368, 370, xxxviii	ג, 145	11+9	
XIII, 370, xxxviii	ג, 145	12	
XIII, 372, xxxviii	ג, 146	15	
XIII, 375, xxxviii	ג, 146	23	
XIII, 376, xxxviii	ג, 146	25	
XIII, 378, xxxix	ג, 147	31-30	
XIII, 383, xxxix	ג, 147	43	
XIII, 384, xxxix	ג, 148	46	
XIII, 386, xxxix	ג, 148	49	
XIII, 389, xxxix	ג, 148	55	
XIII, 400-401, xli	ג, 149, 26	ב 104	
XIII, 402, xli	ג, 150	105	
XIII, 404, xli	ג, 150	111	
XXX, 118-120, iv	ג, 151	2-1	4Q383
XXX, 124, iv	ג, 151		4Q383a
XIX, 143-145, xvi	ג, 152	10+9+8	4Q384
XXX, 23, i	ב, 85	2	4Q385
XXX, 29, i	ב, 86	3	
XXX, 37, i	ב, 87	4	
XXX, 42-43, i	ב, 88	6	
XXX, 132, iv	ב, 101	1	4Q385a
XXX, 136, iv	ב, 96	3	
XXX, 138-139, v	ב, 97	4	
XXX, 140, v	ב, 99	5	
XXX, 150, v	ב, 101	א 15	
XXX, 150, v	ב, 102	ב 15	
XXX, 152, v	ב, 102	16	
XXX, 155, vi	ב, 89	א 17	
XXX, 155, vi	ב, 89	ב 17	
XXX, 159, vi	ב, 95	א 18	
XXX, 163, vi	ב, 95	ב 18	
XXX, 72, ii	ב, 84		4Q385b
XXX, 60-61, ii	ב, 85	א 1	4Q386
XXX, 62, ii	ב, 86	ב 1	
XXX, 66-67, ii	ב, 87	ג 1	
XXX, 175, vii	ב, 96	1	4Q387
XXX, 179, vii	ב, 97	ב 2	

מפתח קטעים לשלושת הכרכים

XXX, 186, vii	ב, 98	ג 2	4Q387
XXX, 191, viii	ב, 99	3	
XXX, 195, viii	ב, 90	4	
XXX, 197, viii	ב, 102	5	
XXX, 257, xii	ב, 101	5	4Q387a
XXX, 191, viii	ב, 90	6	4Q388
XXX, 191, viii	ב, 85	7	
XXX, 204-205, viii	ב, 96	3	4Q388a
XXX, 208, viii	ב, 98	ב 7	
XXX, 220, ix	ב, 100	1	4Q389
XXX, 223, ix	ב, 103	2	
XXX, 226, ix	ב, 103	5	
XXX, 227, ix	ב, 96	6	
XXX, 228, ix	ב, 96	7	
XXX, 228-229, x	ב, 97-98	ב 8	
XXX, 237, xi	ב, 248	1	4Q390
XXX, 244-245, xi	ב, 249	א 2	
XXX, 249-250, xi	ב, 249	ב 2	
XIX, 159, xviii	ב, 91	9	4Q391
XIX, 167, xix	ב, 91	25	
XIX, 171, xx	ב, 91	33	
XIX, 179, xxii	ב, 91	52	
XIX, 180, xxiii	ב, 92	55	
XIX, 181, xxiii	ב, 92	56	
XIX, 184, xxiv	ב, 93	ב 62	
XIX, 186-187, xxiv	ב, 93	65	
XXIX, 27-28, ii	ג, 154	1	4Q392
XXIX, 38-41, iii	ג, 155	9-6	
XXIX, 32-35, 37, ii	ג, 155	5+2	
XXIX, 34-35, 48, ii	ג, 155	א 12 (א 1)	(4Q393)
XXIX, 49, ii	ג, 156	ב 12 (ב 1+2)	
XXIX, 53, 60, ii	ג, 157	13 (7+3)	
XXIX, 58, iii	ג, 157	14 (4)	
X, 7, i	ב, 205	א-ה 2-1	4Q394
X, 8, ii	ב, 206-205	א 7-3	
X, 10, ii	ב, 207-206	ב 7-3	
X, 11, iii	ב, 208	8 [ג]	
X, 12, iii	ב, 209-208	8 [ד]	
X, 15, iii	ב, 206		4Q395
X, 18, iv	ב, 208	א 2-1	4Q396
X, 18-19, iv	ב, 208	ב 2-1	
X, 19-20, iv	ב, 209	ג 2-1	
X, 20, iv	ב, 209	ד 2-1	

חיבורים עבריים מקומראן

X, 25, v	207 ,ב	2-1	4Q397
X, 26, v	207 ,ב	3	
X, 26, v	208 ,ב	5-4	
X, 26-27, v	209-208 ,ב	13-6	
X, 27-28, vi	211-210 ,ב	21-14	
X, 28, vi	211 ,ב	23-22	
X, 34, vii	207 ,ב	3-1	4Q398
X, 36, vii	211 ,ב	13-11	
X, 37, viii	210 ,ב	א 17-14	
X, 37, viii	211 ,ב	ב 17-14	
X, 39-40, viii	211 ,ב	ב-א 1	4Q399
XI, 176, xvi	359 ,ב	א 1	4Q400
XI, 184, xvi	360 ,ב	ב 1	
XI, 187, xvi	362 ,ב	2	
XI, 191, xvi	361 ,ב	א 3	
XI, 194, xvi	361 ,ב	5+ב 3	
XI, 199, xvii	363 ,ב	2-1	4Q401
XI, 200, xvii	381 ,ב	3	
XI, 204, xvii	381 ,ב	9	
XI, 205, xvii	381 ,ב	11	
XI, 205, xvii	381 ,ב	12	
XI, 206, xvii	382 ,ב	13	
XI, 207, xvii	362 ,ב	א 14	
XI, 208, xvii	363 ,ב	ב 14	
XI, 209, xviii	359 ,ב	15	
XI, 210, xviii	382 ,ב	16	
XI, 211, xviii	382 ,ב	17	
XI, 214, xviii	382 ,ב	23	
XI, 218, xviii	382 ,ב	35	
XI, 223, xviii	363 ,ב	1	4Q402
XI, 225, xviii	364 ,ב	2	
XI, 226, xviii	364 ,ב	א 3	
XI, 226, xviii	365 ,ב	ב 3	
XI, 228, xviii	365 ,ב	4	
XI, 234, xviii	383 ,ב	7	
XI, 234, xviii	383 ,ב	8	
XI, 235, xviii	382 ,ב	9	
XI, 256-257, 269, xx	369-367 ,ב	א 1	4Q403
XI, 279-280, xx	372-370 ,ב	ב 1	
XI, 291, xx	383 ,ב	2	
XI, 292, xx	373 ,ב	3	
XI, 294, xxi	368-367 ,ב	1	4Q404
XI, 295, xxi	368-367 ,ב	2	

מפתח קטעים לשלושת הכרכים

XI, 296, xxi	ב, 369	3	4Q404
XI, 296, xxi	ב, 369	4	
XI, 297, xxi	ב, 369	5	
XI, 298, xxi	ב, 370	6	
XI, 317, xxii	ב, 367-366	א 3	4Q405
XI, 319, xxii	ב, 368-367	ב 3	
XI, 321, xxii	ב, 369	5-4	
XI, 322, xxii	ב, 369	6	
XI, 325, xxiii	ב, 371	9-8	
XI, 327, xxiii	ב, 371	11	
XI, 329, xxiii	ב, 372	13	
XI, 330, xxiv	ב, 373	א 15-14	
XI, 335, xxiv	ב, 374	16-ב 15	
XI, 337, xxiv	ב, 374	17	
XI, 338, xxiv	ב, 375	18	
XI, 339, xxiv	ב, 375	19	
XI, 344, xxv	ב, 376	א 20	
XI, 345, xxv	ב, 377-376	22-ב 20	
XI, 355, xxvi	ב, 378	א 23	
XI, 361, xxvi	ב, 379	ב 23	
XI, 366, xxvii	ב, 384	24	
XI, 369, xxvii	ב, 384	31	
XI, 376, xxvii	ב, 384	44	
XI, 376, xxvii	ב, 384	46	
XI, 383, xxviii	ב, 372	67+64	
XI, 396, xxxi	ב, 366-365	1	4Q406
XXXVI, 303, xxi	ב, 315	1	4Q408
XXXVI, 304-305, xxi	ב, 315	3	
XXIX, 64-66, iv	ג, 158	1	4Q409
XXXVI, 317, xxi	ג, 159	1	4Q410
XX, 160, xiv	ג, 160		4Q411
XX, 164, xiv	ג, 161	1	4Q412
XX, 169, xiv	ג, 162	2+1	4Q413
XXXV, 140, xi	ב, 29	א 1	4Q414
XXXV, 140, xi	ב, 30	א 2-ב 1	
XXXV, 141, xi	ב, 30	ב 2	
XXXV, 143, xi	ב, 31	7	
XXXV, 145, xii	ב, 31	ב-א 11	
XXXV, 146, xii	ב, 32	12	
XXXV, 146-147, xii	ב, 32	13	
XXXV, 151, xii	ב, 32	26	
XXXV, 152, xii	ב, 26	28-27	
XXXIV, 43, i	ב, 158	א 1	4Q415

חיבורים עבריים מקומראן

XXXIV, 44, i	158 ,ב	ב 1	4Q415
XXXIV, 45, i	158 ,ב	א 2	
XXXIV, 47, i	159 ,ב	ב 2	
XXXIV, 50, i	175 ,ב	5	
XXXIV, 51, i	161 ,ב	6	
XXXIV, 54, i	159 ,ב	9	
XXXIV, 57-58, ii	160 ,ב	11	
XXXIV, 63, ii	161 ,ב	13	
XXXIV, 81, iii	147 ,ב	1	4Q416
XXXIV, 88-89, iii	154-152 ,ב	א 2	
XXXIV, 90, iv	155-154 ,ב	ב 2	
XXXIV, 110, v	156 ,ב	ג 2	
XXXIV, 123-124, vi	157 ,ב	ד 2	
XXXIV, 131, vi	162 ,ב	3	
XXXIV, 132, vi	162 ,ב	4	
XXXIV, 133, vii	162 ,ב	א 5	
XXXIV, 135, vii	165 ,ב	7	
	174 ,ב	23	
XXXIV, 151-152, viii	148 ,ב	א 1	4Q417
XXXIV, 169, viii	149 ,ב	ב 1	
XXXIV, 172-173, ix	153-152 ,ב	א 2	
XXXIV, 192-193, ix	155-154 ,ב	ב 2	
XXXIV, 194, x	163 ,ב	3	
XXXIV, 195-196, x	163 ,ב	ב-א 4	
XXXIV, 197, x	151 ,ב	5	
XXXIV, 204, xi	164 ,ב	19	
XXXIV, 205, xi	164 ,ב	20	
XXXIV, 192, 206, xi	154 ,ב	23	
XXXIV, 208, xi	152 ,ב	26	
XXXIV, 224, xii	147 ,ב	1	4Q418
XXXIV, 225, xii	147 ,ב	2	
XXXIV, 230, xii	154-152 ,ב	7	
XXXIV, 232, xii	155-154 ,ב	8	
XXXIV, 234, xiii	156-154 ,ב	9	
XXXIV, 236, xiii	157-156 ,ב	10	
XXXIV, 249, xiv	156 ,ב	33	
XXXIV, 235-236, xv	148 ,ב	45-43	
XXXIV, 260, xv	164 ,ב	47	
XXXIV, 265-266, xvi	150 ,ב	55	
XXXIV, 276, xvi	151 ,ב	60	
XXXIV, 230, 277, xvi	153-152 ,ב	64	
XXXIV, 230, 278, xvi	153-152 ,ב	66	
XXXIV, 281, xvii	151 ,ב	ב 69	

מפתח קטעים לשלושת הכרכים

XXXIV, 296, xvii	165 ,ב	76	4Q418
XXXIV, 297, xvii	165 ,ב	77	
XXXIV, 300-301, xviii	166 ,ב	81	
XXXIV, 315, xviii	167 ,ב	87	
XXXIV, 317, xviii	167 ,ב	88	
XXXIV, 322, xix	168 ,ב	95	
XXXIV, 323, xix	168 ,ב	96	
XXXIV, 324, xix	168 ,ב	97	
XXXIV, 326, xix	168 ,ב	101 א-ב	
XXXIV, 327, xix	169 ,ב	102	
XXXIV, 329, xix	169 ,ב	103 ב	
XXXIV, 336, xx	170 ,ב	107	
XXXIV, 343, xx	170 ,ב	119	
XXXIV, 344, xx	170 ,ב	121	
XXXIV, 345, xx	171 ,ב	122 א-ב	
XXXIV, 346-347, xx	149 ,ב	123 א	
XXXIV, 346-347, xx	150 ,ב	123 ב	
XXXIV, 349-350, xxi	171 ,ב	126 ב	
XXXIV, 357, xxi	172 ,ב	127	
XXXIV, 365, xxii	172 ,ב	137	
XXXIV, 366-367, xxii	172 ,ב	138	
XXXIV, 367, xxii	173 ,ב	139	
XXXIV, 368, xxii	173 ,ב	140	
XXXIV, 372, xxii	173 ,ב	147	
XXXIV, 374, xxii	173 ,ב	148 א	
XXXIV, 374, xxii	174 ,ב	148 ב	
XXXIV, 381, xxiii	174 ,ב	158	
XXXIV, 383, xxiii	174 ,ב	159 א-ב	
XXXIV, 385, xxiii	175 ,ב	162	
XXXIV, 389, xxiii	160 ,ב	167	
XXXIV, 393-394, xxiii	175 ,ב	172	
XXXIV, 397, xxiii	175 ,ב	173	
XXXIV, 399, xxiii	176 ,ב	176	
XXXIV, 401, xxiv	176 ,ב	177	
XXXIV, 403, xxiv	158 ,ב	178	
XXXIV, 408, xxiv	177 ,ב	184	
XXXIV, 411-412, xxiv	177 ,ב	188	
XXXIV, 230, 420, xxiv	153-152 ,ב	199	
XXXIV, 422, xxiv	177 ,ב	201	
XXXIV, 425-426, xxv	178 ,ב	206	
XXXIV, 429, xxv	147 ,ב	209	
XXXIV, 430, xxv	178 ,ב	211	
XXXIV, 431, xxv	147 ,ב	212	

חיבורים עבריים מקומראן

XXXIV, 225, xii	ב, 147	2a = 213	4Q418
XXXIV, 434, xxv	ב, 178	219	
XXXIV, 435, xxv	ב, 184	221	
XXXIV, 437, xxv	ב, 184	222	
XXXIV, 440, xxv	ב, 178	227	
XXXIV, 441, xxv	ב, 178	228	
XXXIV, 442, xxv	ב, 147	229	
XXXIV, 451, xxvi	ב, 184	243	
XXXIV, 452, xxvi	ב, 183	244	
XXXIV, 456, xxvi	ב, 179	251	
XXXIV, 478, xxviii	ב, 152	2	4Q418a
XXXIV, 479, xxviii	ב, 181	3	
XXXIV, 480, xxviii	ב, 169	4	
XXXIV, 484, xxviii	ב, 162	9	
XXXIV, 485, xxviii	ב, 148	11	
XXXIV, 488, xxviii	ב, 160	15	
XXXIV, 490-491, xxviii	ב, 157	18	
XXXIV, 491, xxviii	ב, 154	19	
XXXVI, 322-323, xxii	ג, 163	1	4Q419
XXXVI, 328-329, xxii	ג, 164	8	
XX, 174, xv	ב, 187	א 1	4Q420
XX, 175, xv	ב, 188	ב 1	
XX, 179, xv	ב, 189	2	
XX, 185-186, xvi	ב, 187	א 1	4Q421
XX, 188, xvi	ב, 188	ב 1	
XX, 191, xvi	ב, 202	2	
XX, 194, xvi	ב, 202	8	
XX, 194, xvi	ג, 165	9	
XX, 195, xvi	ב, 203	11	
XX, 197, xvi	ב, 203	12	
XX, 200, xvi	ב, 202	13	
XX, 194, xvi	ג, 165	9	4Q421b
XIII, 421, xlii	ג, 166	1	4Q422
XIII, 424-427, xlii-xliii	ג, 167	7+6+5+3+2	
XIII, 429-430, xlii-xliii	ג, 168	10	
XXXIV, 507-508, xxx	ב, 179	א 2-1	4Q423
XXXIV, 513, xxx	ב, 180	ב 2	
XXXIV, 513-514, xxx	ב, 180	3	
XXXIV, 515, xxx	ב, 180	3a	
XXXIV, 516, xxx	ב, 183	4	
XXXIV, 518, xxx	ב, 181	5	
XXXIV, 522, xxx	ב, 181	5a	
XXXIV, 523, xxx	ב, 182	6	

מפתח קטעים לשלושת הכרכים

XXXIV, 523-524, xxx	182 ,ב	7	4Q423
XXXIV, 525, xxx	166 ,ב	8	
XXXIV, 526, xxx	177 ,ב	9	
XXXIV, 527, xxx	177 ,ב	11	
XXXIV, 527, xxx	182 ,ב	12	
XXXVI, 336, xxiii	185 ,ב	1	4Q424
XXXVI, 341, xxiii	186 ,ב	2	
XXXVI, 342, xxiii	186 ,ב	3	
XX, 204, xvii	169 ,ג	1	4Q425
XX, 209, xvii	169 ,ג	6	
XX, 212-213, xviii	170 ,ג	א 1	4Q426
XX, 214-215, xviii	171 ,ג	ב 1	
XX, 216, xviii	171 ,ג	2	
XX, 217, xviii	172 ,ג	4	
XX, 221-223, xviii	172 ,ג	12-10	
XXIX, 89, iv	88 ,א	1	4QH ^a = 4Q427
XXIX, 91, iv	107 ,א	2	
XXIX, 91, iv	90 ,א	3	
XXIX, 96-97, v	108 ,102 ,א	א 7	
XXIX, 97-98, v	104 ,א	ב 7	
XXIX, 109-110, vi	105 ,א	א 8	
XXIX, 110, vi	105 ,90 ,א	ב 8	
XXIX, 116, vi	91 ,א	9	
XXIX, 117-118, vi	92 ,א	11-10	
XXIX, 133, vii	63 ,א	1	4QH ^b = 4Q428
XXIX, 134, vii	71 ,א	3	
XXIX, 135, vii	72 ,א	4	
XXIX, 136, vii	73-72 ,א	5	
XXIX, 137, vii	74 ,א	6	
XXIX, 138-139, vii	78 ,א	8	
XXIX, 140, viii	81 ,א	9	
XXIX, 141, viii	82-81 ,א	10	
XXIX, 145, viii	89-88 ,א	א 12	
XXIX, 146, viii	90 ,א	ב 12	
XXIX, 148, ix	92 ,א	13	
XXIX, 149, ix	96 ,א	14	
XXIX, 151, ix	98 ,א	15	
XXIX, 152-154, ix	100 ,א	19-17	
XXIX, 156, ix	101 ,א	20	
XXIX, 158, x	104 ,א	21	
XXIX, 183-185, xi	77-76 ,א	2-1	4QH ^c = 4Q429
XXIX, 187-188, xii	77 ,א	3	
XXIX, 190-192, xii	79-78 ,א	4	

חיבורים עבריים מקומראן

XXIX, 197, xii	74 ,א	1	4QH ^d = 4Q430
XXIX, 203, xxviii	108 ,102 ,א	1	4QH ^e = 4Q431
XXIX, 206, xii	104 ,א	2	
XXIX, 213, xiii	68 ,א	1	4QH ^f = 4Q432
XXIX, 214, xiii	69 ,א	2	
XXIX, 215, xiii	70 ,א	3	
XXIX, 218, xiii	71 ,א	4	
XXIX, 219, xiii	72 ,א	5	
XXIX, 220-221, xiv	73-72 ,א	6	
XXIX, 222, xiv	74-73 ,א	7	
XXIX, 225, xiv	75 ,א	10	
XXIX, 226, xiv	81 ,א	12	
XXIX, 227, xiv	82 ,א	13	
XXIX, 234, xv	173 ,ג	1	4Q433
XXIX, 240-241, xv	174 ,ג	2-1	4Q433a
XXIX, 243-245, xv	175 ,ג	4+3	
XXIX, 270, xvii	37 ,ב	א 1	4Q434
XXIX, 278, xvii	38 ,ב	ב 1	
XXIX, 279, xviii	38 ,ב	2	
XXIX, 282, xviii	42 ,ב	4	
XXIX, 282, xviii	39 ,ב	6	
XXIX, 283, xix	39 ,ב	א 7	
XXIX, 283-284, xix	39 ,ב	ב 7	
XXIX, 288-289, xx	37 ,ב	1	4Q435
XXIX, 289-290, xx	41-40 ,ב	א 2	
XXIX, 290, xx	41 ,ב	ב 2	
XXIX, 292, xx	42 ,ב	5	
XXIX, 297, xxi	40 ,ב	א 1	4Q436
XXIX, 297, xxi	41 ,ב	ב 1	
XXIX, 310, xxii	37 ,ב	1	4Q437
XXIX, 311, xxii	42 ,ב	א 2	
XXIX, 318, xxii	43 ,ב	ב 2	
XXIX, 320, xxii	44 ,ב	4	
XXIX, 324, xxiii	176 ,ג	9	4Q437a
XXIX, 329, xxiii	43 ,ב	3	4Q438
XXIX, 330, xxiv	43 ,ב	א 4	
XXIX, 330, xxiv	44 ,ב	ב 4	
XXIX, 331, xxiv	43 ,ב	5	
XXIX, 332, xxiv	44 ,ב	6	
XXIX, 334, xxiv	44 ,ב	10	
XXIX, 338, xxiv	307 ,ב	א 1	4Q439
XXIX, 341, xxiv	307 ,ב	ב 1	
XI, 416, xxxii	349 ,ב	א	4Q448

מפתח קטעים לשלושת הכרכים

XXIX, 249-251, xvi	177 ג,	2-1	4Q440
XXIX, 252, xvi	178 ג,	3	
XXXVI, 347-348, xxiv	179 ג,		4Q440a
XXXVI, 349, xxiv	179 ג,		4Q440b
XXIX, 345, xxv	179 ג,		4Q442
XXIX, 350-351, xxv	180 ג,	1	4Q443
XXIX, 355-356, xxv	181 ג,	2	
XXIX, 361, xxv	181 ג,	5	
XXIX, 372, 377, xxvi	182 ג,	6-1	4Q444
XXIX, 379, xxvi	183 ג,	1	4Q445
XXIX, 381, xxvi	183 ג,	3	
XXIX, 383, xxvi	183 ג,	6	
XXIX, 385-387, xxvi	184 ג,	3-1	4Q446
XI, 416, xxxii	185 ג,	א	4Q448
XI, 421-423, xxxii	186 ג,	ג-ב	
XXIX, 391, xxvii	187 ג,	1	4Q449
XXIX, 392, xxvii	187 ג,	3	
XXIX, 395, xxvii	188 ג,	1	4Q450
XXIX, 399, xxvii	188 ג,		4Q451
XXIX, 401, xxvii	189 ג,		4Q452
XXIX, 403, xxvii	189 ג,		4Q453
XXIX, 405, xxvii	190 ג,		4Q454
XXIX, 392, xxvii	190 ג,		4Q455
XXIX, 413, xxvii	191 ג,	1	4Q457b
XXIX, 416, xxvii	192 ג,	2	
XXXVI, 355, xxv	193 ג,	1	4Q458
XXXVI, 358, xxv	193 ג,	א 2	
XXXVI, 358, xxv	194 ג,	ב 2	
XXXVI, 376-377, xxvi	195 ג,	6-5	4Q460
XXXVI, 377-380, xxvi	196 ג,	8-7	
XXXVI, 382-385, xxvi	197 ג,	9	
XXXVI, 389, xxvii	198 ג,	1	4Q461
XXXVI, 392, xxvii	198 ג,	4	
XIX, 198, xxvi	191 ב,	1	4Q462
XIX, 211-213, xxvii	199 ג,	2-1	4Q463
XIX, 223-224, xxviii	200 ג,	(5) 01	4Q464
XIX, 217-218, xxviii	200 ג,	2-1	
XIX, 218-222, xxviii	201 ג,	3	
XIX, 223, xxviii	202 ג,	4	
XIX, 225-226, xxviii	202 ג,	7-6	
XIX, 228-229, xxviii	203 ג,	10-8	4Q464
XIX, 231, xxix	203 ג,		4Q464a
XXXVI, 394, xxvii	204 ג,		4Q465

חיבורים עבריים מקומראן

XXXVI, 396, xxvii	ג, 204		4Q466
XXXVI, 399, xxvii	ב, 191		4Q467
XXXVI, 402, xxviii	ג, 205		4Q468a
XXXVI, 403, xxviii	ג, 206		4Q468b
XXXVI, 404, xxviii	ג, 206		4Q468c
XXXVI, 405, xxviii	ג, 39		4Q238 = 4Q468d
XXXVI, 410, xxviii	ג, 207		4Q468e
XXXVI, 415, xxviii	ג, 207		4Q468g
XXXVI, 417, xxviii	ג, 208		4Q468i
XXVIII, 221, li	ג, 208		4Q468dd
XXXVI, 433-435, xxx	ב, 307	3-1	4Q469
XIX, 237, xxix	ג, 209	1	4Q470
XIX, 240, xxix	ג, 248	2	
XIX, 241, xxix	ג, 209	3	
XXXVI, 442, xxx	ג, 210	1	4Q471
XXXVI, 444, xxx	ג, 211	2	
XXXVI, 447, xxxi	ג, 212		4Q471a
XXIX, 433, xxviii	ג, 213	1	4Q471c
XXXVI, 451-454, xxxi	ג, 214	2-1	4Q472
XXXV, 155, xii	ב, 307		4Q472a
XXII, 291-292, xxvi	ג, 215	2-1	4Q473
XXXVI, 458, xxxi	ג, 216		4Q474
XXXVI, 466, xxxi	ג, 217		4Q475
XXIX, 438-440, xxviii	ג, 218	2-1	4Q476
XXXVI, 478, xxxii	ג, 219	1	4Q477
XXXVI, 479, xxxii	ג, 219	א 2	
XXXVI, 480, xxxii	ג, 220	ב 2	
XXII, 297, xxvii	ג, 221		4Q479
XXII, 307, xxx	ג, 221	2	4Q481a
XXII, 308, xxx	ג, 222	3	
XXII, 311, xxviii	ג, 222		4Q481b
XXII, 313, xxviii	ג, 223		4Q481c
XXII, 317, xxix	ב, 101	3	4Q481d
XXII, 321, xxix	ג, 224		4Q481e
VII, 4, ii	ג, 224	1	4Q485
VII, 5, iii	ג, 222	1	4Q487
VII, 6, iii	ג, 226	2	
VII, 6, iii	ג, 226	6	
VII, 7, iii	ג, 227	16-15	
VII, 8, iv	ג, 227	18	
VII, 8, iv	ג, 227	20	4Q487
VII, 8, iv	ג, 227	24	
VII, 13-14, v	א, 133	3-1	4QM ^a = 4Q491

מפתח קטעים לשלושת הכרכים

VII, 19, v	116 ,א	4	4QM ^a = 4Q491
VII, 20, v	123 ,א	6-5	
VII, 20-21, v	125 ,א	א 10-8	
VII, 25, v	127 ,א	ב 10	
VII, 26-27, vi	108 ,103 ,א	א 11	
VII, 30-31, vi	128 ,א	ב 11	
VII, 35-36, vi	130 ,א	13	
VII, 37-38, vi	131 ,א	15-14	
VII, 39, vi	132 ,א	16	
VII, 40, vi	134 ,א	17	
VII, 41, vi	135 ,א	18	
VII, 42, vi	136 ,א	20	
VII, 43, vi	137 ,א	24	
VII, 45, vii	132 ,א	1	4QM ^b = 4Q492
VII, 50, viii	118 ,א		4QM ^c = 4Q493
VII, 53, viii	112-111 ,א	1	4QM ^d = 4Q494
VII, 55, viii	124 ,121 ,א	1	4QM ^e = 4Q495
VII, 55, viii	124 ,א	2	
VII, 58-59, x	111 ,א	3-1	4QM ^f = 4Q496
VII, 59-60, x	112 ,א	7-4	
VII, 61, xii	114-113 ,א	8	
VII, 62, xi	114 ,א	12-10	
VII, 60, xii	112 ,א	13	
VII, 77, xxv	46 ,ב	48+47	4Q499
VII, 78, xxvii	228 ,ג		4Q500
VII, 79, xxviii	229 ,ג		4Q501
VII, 82, xxx	33 ,ב	1	4Q502
VII, 82, xxx	33 ,ב	2	
VII, 83, xxx	34 ,ב	10-8	
VII, 85, xxix	34 ,ב	14	
VII, 86, xxix	216 ,א	16	4Q502
VII, 86, xxix	35 ,ב	19	
VII, 88, xxix	35 ,ב	24	
VII, 89, xxxi	35 ,ב	28	
VII, 90, xxxi	35 ,ב	34	
VII, 106, xxxv	13 ,ב	3-1	4Q503
VII, 106, xxxv	10 ,ב	6-4	
VII, 108, xxxv	11 ,ב	9-7	
VII, 109, xxxvii	11 ,ב	10	
VII, 109, xxxvii	12 ,ב	11	
VII, 109, xxxvii	17 ,ב	14-13	
VII, 110, xxxvii	12 ,ב	16-15	
VII, 111, xxxvii	17 ,ב	22-21	

חיבורים עבריים מקומראן

VII, 111, xxxvii	ב, 11	25-24	4Q503
VII, 112-113, xxxix	ב, 14	32-29	
VII, 114-115, xli	ב, 15	34-א 33	
VII, 116, xli	ב, 16	35-ב 33	
VII, 116, xli	ב, 17	36	
VII, 117-118, xli	ב, 16	38-37	
VII, 119, xli	ב, 17	39	
VII, 119, xliii	ב, 15	41-ב 40	
VII, 121, xliii	ב, 18	50-48	
VII, 121-122, xliii	ב, 18	55-51	
VII, 124, xliii	ב, 19	64	
VII, 127, xlv	ב, 19	76	
VII, 139, l	ב, 56	א 2-1	4Q504
VII, 139-140, l	ב, 56	ב 2-1	
VII, 141-142, l	ב, 57	ג 2-1	
VII, 143-144, li	ב, 58	ד 2-1	
VII, 145-146, li	ב, 59	ה 2-1	
VII, 147-148, li	ב, 60	ו 2-1	
VII, 150, li	ב, 61	ז 2-1	
VII, 152, xlix	ב, 61	ז 2-1 אחר (= ח?)	
VII, 152-153, lii	ב, 52	א 3	
VII, 152-153, lii	ב, 53	ב 3	
VII, 154-155, lii	ב, 51	4	
VII, 156-157, lii	ב, 52	א-ב 5	
VII, 158, lii	ב, 50	6	
VII, 160-161, lii	ב, 55	7	
VII, 162, xlix, liii	ב, 49	8	
VII, 165, liii	ב, 54	18	
VII, 169, xxiii	ב, 52	124	4Q505
VII, 170-171, xxiv	ב, 52	124	4Q506
VII, 171, xxiv	ב, 53	127+125	
VII, 172, xviii	ב, 51	132-131	
VII, 176, xxviii	ב, 395	2-1	4Q507
VII, 176, xxviii	ב, 391	3	
VII, 177, liv	ב, 391	1	4Q508
VII, 178-179, liv	ב, 387	2	
VII, 179-180, liv	ב, 395	4-3	
VII, 180, liv	ב, 396	5	
VII, 181-182, liv	ב, 389	23-21+17+13	
VII, 183-184, liv	ג, 230	41-39	4Q508a
VII, 185, ix	ב, 386	2-1	4Q509
VII, 185-186, ix	ב, 387	3	
VII, 187, ix	ב, 388	4	

מפתח קטעים לשלושת הכרכים

VII, 187, ix	388 ,ב	6-5	4Q509
VII, 188, ix	393 ,ב	7	
VII, 188, ix	389 ,ב	8	
VII, 189-191, xi	390 ,ב	א-ב 10	
VII, 191, xi	390 ,ב	11	
VII, 190-191, xi	389 ,ב	א-ב 12	
VII, 190, xi	389 ,ב	13	
VII, 191, xi	396 ,ב	16	
VII, 192, xiii	397 ,ב	18	
VII, 193, xiii	397 ,ב	32	
VII, 198-199, xvii	392 ,ב	98-97	
VII, 200, xvii	392 ,ב	99	
VII, 201-201, xvii	393 ,ב	א 132-131	
VII, 201-201, xvii	394 ,ב	א 132-131	
VII, 208, xxi	388 ,ב	188	
VII, 216, lv	317-316 ,ב	1	4Q510
VII, 218, lv	317 ,ב	2	
VII, 220, lvi, lvii	318 ,ב	1	4Q511
VII, 221, lvi, lvii	318 ,ב	א 2	
VII, 222, lvi, lviii	319 ,ב	ב 2	
VII, 223, lvi, lviii	319 ,ב	3	
VII, 224, lix	320 ,ב	8	
VII, 225-226, lix	317-316 ,ב	10	
VII, 227-228, lx	320 ,ב	11	
VII, 229, lx	321 ,ב	17-15	
VII, 230, lx	322 ,ב	ב 18	
VII, 231, lx	322 ,ב	ג 18	
VII, 232, lxi	323 ,ב	19	
VII, 232, lxi	323 ,ב	א-ב 20	
VII, 233, lxi	324 ,ב	22	
VII, 234, lxi	324 ,ב	26	
VII, 234-235, lxi	324 ,ב	29-28	
VII, 236, lxi	325 ,ב	30	
VII, 237, lxii	325 ,ב	35	
VII, 238, lxii	326 ,ב	36	
VII, 238-239, lxii	326 ,ב	37	
VII, 240, lxiii	326 ,ב	42	
VII, 241, lxiii	327 ,ב	43	
VII, 243, lxv	327 ,ב	51-48	
VII, 244, lxv	328 ,ב	59-57+55-54+52	
VII, 247, lxvii	328 ,ב	ב 63	
VII, 248, lxvii	329 ,ב	ג 63	
VII, 249, lxvii	329 ,ב	ד 63	

חיבורים עבריים מקומראן

VII, 247, lxvii	ב, 328	64	4Q511
VII, 272, xxxvi	ב, 23	3-1	4Q512
VII, 272, xxxvi	ב, 25	6-4	
VII, 271, xxxvi	ב, 24	9-7	
VII, 270, xxxviii	ב, 24	11-10	
VII, 270, xxxviii	ב, 25	ב 14	
VII, 269, xxxviii	ב, 23	16+א 15	
VII, 270, xxxviii	ב, 24	ב 15	
VII, 267, xxxviii	ב, 25	22-21	
VII, 267, xxxviii	ב, 24	25-24	
VII, 265-266, xl	ב, 22	32-29	
VII, 264, xlii	ב, 21	35+33	
VII, 265, xlii	ב, 22	34	
VII, 263, xlii	ב, 21	38-36	
VII, 263, xlii	ב, 20	ב-א 39	
VII, 274, xliv	ב, 26	41-40	
VII, 275, xliv	ב, 30	43-42	
VII, 276, xliv	ב, 26	50-48	
VII, 276-277, xliv	ב, 28	55-51	
VII, 279, xliv	ב, 27	67	
VII, 279, xliv	ב, 27	69	
VII, 287, lxxii	ב, 197	א 2-1	4Q513
VII, 288, lxxii	ב, 198	ב 2	
VII, 289-290, lxxii	ב, 199	4+3	
VII, 291, lxxii	ב, 199	ב-א 10	
VII, 291, lxxii	ב, 200	11	
VII, 292, lxxii	ב, 200	13	
VII, 293, lxxiii	ב, 197	17	
VII, 293, lxxiii	ב, 197	18	
VII, 294, lxxiii	ב, 201	20	
VII, 294, lxxiii	ב, 201	22	
VII, 294, lxxiii	ב, 201	24	
VII, 296, lxxiv	ג, 231	א 1	4Q514
XXV, 7, i	ג, 232	1	4Q521
XXV, 9, i	ג, 232	3+א 2	
XXV, 10, i	ג, 233	ב 2	
XXV, 18, i	ג, 234	ג 2	
XXV, 21-22, ii	ג, 234	6+א 5	4Q521
XXV, 23, ii	ג, 235	7+ב 5	
XXV, 42, iv	ב, 74	1	4Q522
XXV, 42, iv	ב, 74	2	
XXV, 43, iv	ב, 74	3	
XXV, 44-45, iv	ב, 74	5	

מפתח קטעים לשלושת הכרכים

XXV, 46, iv	ב, 74	7	4Q522
XXV, 47, iv	ב, 75	8	
XXV, 48-49, v	ב, 75	9 א+10	
XXV, 55, v	ב, 76	9 ב	
XXV, 68, iv	ב, 76	22-25	
	ב, 76	26	
XXV, 90, vii	א, 174	1	4QT ^b = 4Q524
XXV, 91, vii	א, 189	2	
XXV, 95, vii	א, 199-198	6-10	
XXV, 100, viii	א, 203	14	
XXV, 103-104, vii	א, 206-205	15-22	
XXV, 109, viii	א, 203	25	
XXV, 120, ix	ב, 113	1	4Q525
XXV, 121, ix	ב, 114	2 א	
XXV, 122, ix	ב, 114	2 ב+3	
XXV, 129, ix	ב, 115	2 ג	
XXV, 131, x	ב, 115	5	
XXV, 135, x	ב, 116	6 ב	
XXV, 136, x	ב, 116	7	
XXV, 137, x	ב, 116	8	
XXV, 138, x	ב, 117	9	
XXV, 139, x	ב, 117	10	
XXV, 141, x	ב, 118	11-12	
XXV, 142, x	ב, 118	13	
XXV, 143-144, xi	ב, 119	14 א	
XXV, 145-146, xi	ב, 121-120	14 ב	
XXV, 151, xii	ב, 122	15	
XXV, 153, xii	ב, 123	16	
XXV, 154, xii	ב, 122	17	
XXV, 156, xii	ב, 221	19 (= 3 4Q227?)	
XXV, 157, xii	ב, 124	20	
XXV, 158, xii	ב, 124	21	
XXV, 159, xii	ב, 124	22	
XXV, 160-161, xii	ב, 125	23	
XXV, 163, xii	ב, 125	24 ב	
XXV, 164, xiii	ב, 126	25	
XXV, 167, xiii	ב, 126	28	
XXV, 168, xiii	ב, 126	29	
XXV, 172, xiii	ב, 125	35	
XXV, 180, xiv	ג, 236		4Q526
XXV, 184, xiv	ג, 236		4Q527
XXV, 188-189, xiv	ג, 236		4Q528
XXV, 199, xv	ג, 237	4	4Q577

חיבורים עבריים מקומראן

XXV, 201, xv	ג, 237	7	4Q577
	ב, 104		4Q588
III, 179, xxxviii	ב, 62	1	5Q9
III, 179, xxxviii	ב, 62	2	
III, 179, xxxviii	ב, 62	4	
III, 180, xxxviii	ב, 62	5	
III, 180, xxxviii	ב, 62	6	
III, 181, xxxviii	א, 214		5Q11
III, 181, xxxviii	א, 42-41	1	5Q12
III, 182-183, xxxix	ג, 238	7+3-1	5Q13
III, 182, xxxix	ג, 239	14+12+4	
III, 184, xl	ג, 239		5Q14
III, 194, xli	ב, 122	2-1	5Q16
III, 194, xli	ב, 122	5	
III, 119, xxiv	ג, 240	1	6Q9
III, 120, xxv	ג, 240	21	
III, 121, xxv	ג, 240	26	
III, 121, xxv	ג, 240	32-30	
III, 122, xxv	ג, 241	33	
III, 122, xxv	ג, 241	45	
III, 122, xxv	ג, 541	58-57	
III, 125, xxvi	ג, 242		6Q11
III, 123, xxvi	ג, 242		6Q12
III, 127, xxvi	ג, 243		6Q13
III, 129, xxvi	א, 10	1	6QD = 6Q15
III, 129, xxvi	א, 11	2	
III, 130, xxvi	א, 12-11	3	
III, 130, xxvi	א, 13	4	
III, 130-131, xxvi	א, 23	5	
III, 131, xxvii	ג, 243	1-2	6Q16
III, 133, xxvii	ג, 244	1	6Q18
III, 133-135, xxvii	ג, 244	9+3+2	
III, 134, xxvii	ג, 245	5	
III, 135, xxvii	ג, 245	20	
III, 161-162, xxxv	ג, 246	2-1	8Q5
IV, 39, xii	ב, 349	יח	11QPs ^a = 11Q5
IV, 40, xii	ב, 351	יט	
IV, 42, xiii	ב, 222	כא	11QPs ^a = 11Q5
IV, 43, xiv	ב, 222, 353	כב	
IV, 45, xv	ב, 350	כד	
IV, 47, xvi	ב, 354	כו	
IV, 48, xvi	ב, 355	כז	
IV, 49, xvii	ב, 348	כח	

מפתח קטעים לשלושת הכרכים

XXIII, 42-43, iii	351 ,ב	5-4	11QPs ^b = 11Q6
XXIII, 44, iii	353 ,ב	6	
XXIII, 188, xxii	344 ,ב	א	11Q11
XXIII, 189, xxiii	345 ,ב	ב	
XXIII, 192-193, xxiii	345 ,ב	ג	
XXIII, 195-196, xxiv	346 ,ב	ד	
XXIII, 198, xxiv	346 ,ב	ה	
XXIII, 209, xxvi	228 ,ב	1	11Q12
XXIII, 211, xxvi	228 ,ב	2	
XXIII, 212, xxvi	228 ,ב	3	
XXIII, 213, xxvi	228 ,ב	4	
XXIII, 213, xxvi	229 ,ב	5	
XXIII, 214, xxvi	229 ,ב	6	
XXIII, 215, xxvi	229 ,ב	7	
XXIII, 216, xxvi	229 ,ב	8	
XXIII, 217, xxvi	229 ,ב	9	
XXIII, 224, xxvii	278 ,ב	א 1	11Q13
XXIII, 224-226, xxvii	279 ,ב	4-ב 1	
XXIII, 233-234, xxvii	280 ,ב	3+ב 2	
XXIII, 246-247, xxviii	136 ,א	ב 1	11Q14
XXIII, 253, xxix	247 ,ג	1	11Q15
XXIII, 257, xxix	247 ,ג		11Q16
XXIII, 269, xxx	371 ,ב	ב	11Q17
XXIII, 271, xxx	372 ,ב	ג	
XXIII, 275, xxx	373 ,ב	ד	
XXIII, 277-278, xxx	374 ,ב	ה	
XXIII, 280, xxxi	375 ,ב	ו	
XXIII, 283-284, xxxi	377-376 ,ב	ז	
XXIII, 288, xxxii	377 ,ב	ח	
XXIII, 291, xxxii	379 ,ב	ט	
XXIII, 293, xxxiii	380 ,ב	י	
	206-141 ,א	ב-סו	11QT ^a = 11Q19
XXIII, 367, xli	155-154 ,א	א	11QT ^b = 11Q20
XXIII, 370, xlii	155 ,א	ב	
XXIII, 372, xlii	158-157 ,א	ג	
XXIII, 374-375, xlii	159-158 ,א	ד	
XXIII, 377-378, xliii	161-160 ,א	ה	
XXIII, 381, xliii	162-161 ,א	ו	
XXIII, 383, xliv	157 ,א	ז	
XXIII, 385, xliv	170 ,א	ח	
XXIII, 386, xliv	171 ,א	ט	
XXIII, 387, xliv	177-176 ,א	י	
XXIII, 388, xliv	184 ,א	יא	

חיבורים עבריים מקומראן

XXIII, 390-391, xlv	א, 185-184	יב	11QT ^b = 11Q20
XXIII, 394, xlv	א, 186-185	יג	
XXIII, 396-397, xlvi	א, 190-189	יד	
XXIII, 400, xlvi	א, 190	טו	
XXIII, 401, xlvii	א, 193	טז	
XXIII, 388, xlv	א, 194	20	
XXIII, 411, xlviii	א, 142	1	11QT ^c = 11Q21
XXIII, 413, xlviii	א, 206	2	
XXIII, 413, xlviii	א, 187	3	
	ג, 248		XQAqeda
XI, 240-241, xix	ב, 366-365	א 1	Mas 1k
XI, 243-244, xix	ב, 367-366	ב 1	
	א, 7-6	א	CD A
	א, 8-7	ב	
	א, 9-8	ג	
	א, 10-9	ד	
	א, 12-11	ה	
	א, 13-12	ו	
	א, 14-13, 16	ז	
	א, 18, 16	ח	
	א, 43-41	ט	
	א, 45-43	י	
	א, 46-45	יא	
	א, 48-46	יב	
	א, 50-48	יג	
	א, 54-51	יד	
	א, 38-37	טו	
	א, 40-39	טז	
	א, 17, 15, 20-19	א (=יט)	CD B
	א, 21-20, □	ב (=כ)	

To my delightful grandchildren

With the generous support of Dr. David and Jemima Jeselsohn

and assistance of the Pais Lottery Council for Culture and Art

ISBN 978-965-217-377-5

THE DEAD SEA SCROLLS

THE HEBREW WRITINGS

Volume Three

ELISHA QIMRON

YAD BEN-ZVI PRESS • JERUSALEM

BETWEEN BIBLE AND MISHNAH

THE DAVID AND JEMIMA JESELSON LIBRARY

Series logo: Oil lamp of the Beit Natif type, 3rd-4th century CE

On the disc: menorah, shofar and incense shovel

From the collection of Dr. David and Jemima Jeselson

THE DEAD SEA SCROLLS

THE HEBREW WRITINGS

Volume Three